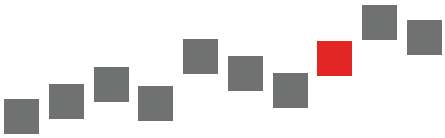

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2016.

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Miramarska 24b, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefax: +385 1 4811 406
Grafička priprema: D.S.M.-grafika d.o.o., Zagreb

ISSN 1846-6362
Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sadržaj

Uvodna riječ 7

Sažetak 9

1. Tržište kapitala 26

1.1. Opis tržišta 27

1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala 28

1.1.2. Izdavatelji 31

1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 31

1.2.1. Normativne aktivnosti 31

1.2.2. Licenciranje 36

1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala 36

1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje 37

1.2.3. Nadzor 38

1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala 38

1.2.3.2. Nadzor izdavatelja 41

1.2.3.3. Ostali nadzori 42

2. Investicijska društva 43

2.1. Opis tržišta 44

2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 48

2.2.1. Normativne aktivnosti 49

2.2.2. Licenciranje 49

2.2.3. Nadzor 51

2.2.3.1. Neposredni nadzor 52

2.2.3.2. Posredni nadzor 53

2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike 54

3. Investicijski fondovi 55

3.1. Opis tržišta 56

3.1.1. Društva za upravljanje 56

3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom 57

3.1.3. Alternativni investicijski fondovi 59

3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima 60

3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 61

3.2.1. Normativne aktivnosti 61

3.2.2. Licenciranje 63

3.2.3. Nadzor 65

3.2.3.1. Neposredni nadzor 65

3.2.3.2. Posredni nadzor 66

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina 67

4.1. Opis tržišta 68

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi 68

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi 72
4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima 74
4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva 75
4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 76
4.2.1. Normativne aktivnosti 76
4.2.2. Licenciranje 77
4.2.3. Nadzor 77
4.2.3.1. Neposredni nadzor 77
4.2.3.2. Posredni nadzor 78
4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava 78

5. Osiguranje 79
5.1. Opis tržišta 80
5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje 81
5.1.1.1. Zaračunata bruto premija 81
5.1.1.2. Struktura aktive 85
5.1.1.3. Struktura pasive 85
5.1.1.4. Tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima 86
5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima 87
5.1.1.6. Financijski rezultat poslovanja 89
5.1.1.7. Pokazatelji tržišta osiguranja 89
5.1.1.8. Kapitalni zahtjevi prema Solventnosti II 91
5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje 94
5.1.2.1. Redovita djelatnost 95
5.1.2.2. Garancijski fond 96
5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU 96
5.1.3.1. Financijski izvještaji 96
5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju 97
5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 97
5.2.1. Solventnost II 97
5.2.2. Normativne aktivnosti 100
5.2.3. Licenciranje 103
5.2.4. Nadzor 105
5.2.4.1. Neposredni nadzor 105
5.2.4.2. Posredni nadzor 106

6. Leasing 108
6.1. Opis tržišta 109
6.1.1. Struktura aktive 109
6.1.2. Struktura pasive 111
6.1.3. Financijski rezultat poslovanja 112
6.1.4. Struktura portfelja leasing društava 112
6.1.5. Adekvatnost kapitala 116
6.1.6. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga 116

6.2. Regulatorne Aktivnosti Hanfe 116
6.2.1. Normativne aktivnosti 116
6.2.2. Licenciranje 116
6.2.3. Nadzor 117

7. Faktoring 119
7.1. Opis tržišta 120
7.1.1. Struktura aktive 121
7.1.2. Struktura pasive 122
7.1.3. Financijski rezultat poslovanja 124
7.1.4. Volumen transakcija 126
7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava 126
7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe 126
7.2.1. Normativne aktivnosti 126
7.2.2. Licenciranje 127
7.2.3. Nadzor 127

8. Sudski postupci 128
8.1. Prekršajni postupci 129
8.1.1. Tržište kapitala 131
8.1.2. Investicijski fondovi 131
8.1.3. Tržište osiguranja 131
8.2. Upravni sporovi 132
8.3. Kaznene prijave 132

9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja 133
9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije 134
9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e 134
9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e 135
9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e 136
9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a 137
9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije 137
9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama 138
9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja 138

10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti 140
10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti 141
10.2. Javnost rada 145

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta 148
11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi 149
11.2. Financijsko poslovanje Hanfe 152
11.2.1. Prihodi 153
11.2.2. Rashodi 156
11.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe 156

12. Dodaci **157**
Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe 158
Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2016. godini 160
Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe 164
Dodatak 4: Statistički pregled 170
13. Popis tablica **183**
14. Popis grafikona **186**
15. Kratice i znakovi **189**

Uvodna riječ

U 2016. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) kontinuirano je provodila redovne aktivnosti u skladu sa svojim ovlastima koje proizlaze iz zakona u nadležnosti Hanfe što uključuje provođenje neposrednog i posrednog nadzora nad subjektima nadzora, postupke licenciranja subjekata nadzora i odgovornih osoba kao i donošenje podzakonskih akata.

Jedan od bitnih ciljeva Hanfe je rad na regulatornom i administrativnom rasterećenju subjekata nadzora. Kroz sudjelovanje u radnim skupinama za donošenje zakona kojima se uređuje poslovanje pojedinih pružatelja financijskih usluga, Hanfa je pridonijela usvajanju zakonskih riješenja kojima se pojednostavljuju određeni postupci, primjerice kod licenciranja otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) ili kod osnivanja alternativnih investicijskih fonodva, i time pridonijela regulatornom i administrativnom rasterećenju subjekata nazdora. Također, kroz projekt digitalizacije, subjektima nadzora omogućeno je slanje znatno šireg spektra dokumentacije putem internetskog sučelja što olakšava njihovo operativno poslovanje. Hanfa je nastavila i s intenzivnim radom na usklađivanju regulatornog okvira s pravnom stečevinom Europske unije koja uređuje nebankarski financijski sektor kao i s aktivnostima kojima se osigurava nesmetana primjena nove regulative.

Kroz uspješno okončan projekt unaprjeđenja vlastite informatičke infrastrukture implementacijom sustava poslovne inteligencije Hanfa je unaprijedila razmjenu informacija s europskim nadzornim tijelima nadležnim za nebankarski financijski sektor (EIOPA i ESMA). Projekt je nakon odobrenja od strane Europske komisije većim dijelom financiran sredstvima Europske unije.

Godinu 2016. obilježio je značajan rast ukupnog prometa na Zagrebačkoj burzi od 16,1 %. U protekloj godini ukupni prihodi investicijskih društava i društava za upravljanje otvorenim investiciskim fondovima s javnom ponudom s osnova pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti porasli su za 20,5 % odnosno 3,9 % dok su navedeni prihodi kod kreditnih institucija smanjeni za 14,0 %. Ukupna neto imovina UCITS fondova na kraju 2016. godine iznosila je 18,4 mlrd. kuna što predstavlja rast od 33,1 % u odnosu na prethodnu godinu. Također je u istom razdoblju rasla i neto imovina alternativnih investicijskih fondova i to za 10,6 % te je na kraju 2016. iznosila 3,3 mlrd. kuna.[1]

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova porasla je za 10,2 mlrd. kuna, pri čemu se porast od 4,8 mlrd. kuna posljedica ostvarenih prinosa, dok se preostalih 5,3 mlrd. kuna odnosi na uplate članova, te je na kraju 2016. iznosila 84,2 mlrd. kuna. U istom razdoblju rasla je i imovina otvorenih te zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i to za 16,5 % odnosno 14,1 %, te je na kraju godine iznosila 3,5 mlrd. kuna odnosno 777,1 mil. kuna.

Zaračunata bruto premija društava za osiguranja u 2016. iznosila je 8,8 mlrd. kuna što predstavlja maleni rast od 0,5 % u odnosu na prethodnu godinu. Imovina leasing društava također je zabilježila rast od 1,6 % te je na kraju godine iznosila 17,9 mlrd. kuna. Imovina faktoring društava u istom razdoblju smanjena je za 10,4 % i iznosila je 5,9 mlrd. kuna na kraju 2016. godine.

Osim redovnim nadzornim aktivnostima i radu na donošenju podzakonskih akata i pripremi zakona iz svoje nadležnosti, aktivnosti Hanfe su i u 2016. bile znatno obilježene prilagodbama novim propisima, primjerice obvezama koje za tržište osiguranja proizlaze iz zakonodavnog okvira na razini Europske unije.

Znatni financijski i kadrovski resursi utrošeni su na izvršenje zadaća povezanih s članstvom u ESMA-i i EIOPA-i te rad u ESRB-u. Troškovi obveznih članarina u ESMA-i i EIOPA-i porasli su za 30,0 % u odnosu na prethodnu godinu te su iznosli 4,9 mil. kuna što čini 36,3 % materijalnih

1 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 194.

troškova Hanfe u 2016. godini. Sudjelovanje u aktivnostima ESMA-e i EIOPA-e, prvenstveno u izradi provedbenih propisa koji su značajni za tržišta financijskim uslugama u Republici Hrvatskoj, iziskivalo je i znatan angažman stručnjaka Hanfe.

Hanfa je u protekloj godini dodatno intenzivirala edukativne aktivnosti i izvršila pripreme za još značajniji angažman na području financijskog opismenjavanja. Tako je s Hrvatskom narodnom bankom predstavila rezultate istraživanja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj, organizirala je edukativne posjete studenata i učenika Hanfi, bila je pokrovitelj ili partner stručnih konferencija koje se dotiču njene nadležnosti te je posebnu pažnju usmjerila na objavljivanje priopćenja za javnost i upozorenja o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslova, upozorenja s ciljem zaštite ulagatelja, a dodatno je objavljivala upozorenja ESMA-e i IOSCO-a, edukativne tekstove, često postavljena pitanja i odgovore, publikacije, priručnike i podatke o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe. Predstavnici Hanfe održali su razna predavanja na seminarima i konferencijama te su sudjelovali na panelima, debatama i okruglim stolovima različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija.

Hanfa je u protekloj godini sudjelovala u radu Radne skupine o barijerama za slobodno kretanje kapitala koja je u sklopu aktivnosti o Uniji tržišta kapitala osnovana pri Europskoj komisiji. Hanfa je inicirala pitanje podizanja razine financijske pismenosti potrošača te je na prijedlog Europske komisije Hanfa zadužena za vođenje posebne podskupine zadužene za ovo pitanje.

Ovim se putem zahvaljujem zaposlenicima i članovima Upravnog vijeća Hanfe na angažmanu i predanom radu usmjerenom na ispunjenje zakonskih ciljeva Hanfe (promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja subjekata nadzora). Sve navedeno posebno je zahtjevno uzimajući u obzir širok raspon aktivnosti Hanfe i dinamično okružje izrade, prilagodbe i implementacije novih propisa vezanih uz njezin djelokrug i nadležnost.

Petar-Pierre Matek
predsjednik Upravnog vijeća

Sažetak

Sažetak

Tržište kapitala

Blagi gospodarski oporavak i nastavak povećanja investicijskih aktivnosti i rasta tržišnih pokazatelja obilježili su tržište kapitala u Republici Hrvatskoj u 2016., a posebno u drugoj polovici godine. Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) na uređenom tržištu iznosilo je 3,9 mlrd. kuna, što predstavlja značajan rast (16,1 %) u odnosu na prethodnu godinu. Godinu 2016. obilježio je prestanak uvrštenja svih strukturiranih proizvoda, dok je Zagrebačka burza uvrstila svoje dionice na službeno tržište. Značajan utjecaj na blok promet dionicama imala je prodaja državnog udjela u društvima Končar elektroindustrija d.d., Sunčani Hvar d.d., HTP Korčula d.d. i Imperial d.d. Ukupna tržišna kapitalizacija uvrštenih financijskih instrumenata na uređenom tržištu na kraju 2016. iznosila je 232,4 mlrd. kuna, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja porast od 14,1 %, dok je ukupna tržišna kapitalizacija na multilateralnoj trgovinskoj platformi (MTP) na kraju 2016. iznosila 4,2 mlrd. kuna, što u odnosu na 2015. predstavlja pad od 19,6 %.

Osim Zagrebačke burze, tijekom 2016. na službeno tržište Zagrebačke burze svoje dionice uvrstio je i FTB Turizam d.d. Na uređeno tržište Zagrebačke burze uvrštene su korporativne obveznice društva Lanište d.o.o., Zagrebački holding d.o.o., Atlantic Grupa d.d. i JGL d.d.

Predstavnici Hanfe sudjelovali su u radnoj skupini za izradu nacrta prijedloga Zakona o tržištu kapitala osnovanoj pri Ministarstvu financija s ciljem implementacije Uredbe MAR[2] i ostalih propisa Europske unije. Donošenje novog Zakona usklađenog s odredbama Uredbe MAR, Direktive MIFID II[3], Uredbe MiFIR[4] i Uredbe o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira[5] (dalje u tekstu: Uredba CSDR) očekuje se u 2017. godini. U veljači 2016. na snagu je stupio Zakon o provedbi Uredbe CSDR[6], u čijoj je izradi aktivno sudjelovala i Hanfa, a njime su osigurani uvjeti za uspješnu implementaciju odredaba Uredbe CSDR te je Hanfa, uz Hrvatsku narodnu banku (dalje u tekstu: HNB), imenovana nadležnim tijelom za njezinu provedbu. Ovime je osigurana zakonska podloga Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. (dalje u tekstu: SKDD) za podnošenje zahtjeva za usklađenje s odredbama Uredbe CSDR, u trenutku kada to postane obvezan učiniti.

S ciljem dosljednog usklađivanja s Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 2016/301[7] i uvažavajući tehnički napredak na tržištima kapitala, Hanfa je donijela Tehničku uputu za izradu i dostavu zahtjeva za odobrenje prospekta u elektroničkom obliku elektroničkim putem, koja se primjenjuje na zahtjeve za odobrenje prospekta podnesene Hanfi od 1. srpnja 2016., čime je omogućena

---

2 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

3 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

4 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

5 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

6 Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012 (NN, br. 44/2016)

7 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 2016/301 od 30. studenoga 2015. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za odobrenje i objavu prospekta i distribuciju oglasa te o izmjeni Uredbe Komisije (EZ) br. 809/2004

dostava zahtjeva za odobrenje prospekata kao i sve dokumentacije koja se prilaže uz taj zahtjev u elektroničkom obliku elektroničkim putem. U vezi s tržištem kapitala Hanfa je tijekom godine donijela pet pravilnika koji propisuju strukturu i sadržaj financijskih izvještaja Zagrebačke burze, SKDD-a i Fonda za zaštitu ulagatelja te prijavljivanje stvarnog ili potencijalnog kršenja Uredbe MAR.[8] Hanfa je Zagrebačkoj burzi odobrila izmjene i dopune Cjenika burzovnih odluka kao i izmjene i dopune Pravila Zagrebačke burze. Propisana je mogućnost uvrštenja na redovito tržište udjela otvorenih investicijskih fondova, prvenstveno fondova kojima se trguje na burzi (engl. *Exchange Traded Funds* – ETF). Hanfa je tijekom godine odobrila sedam zahtjeva za odobrenje prospekta. Šest zahtjeva odnosilo se na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište (od kojih su se četiri odnosila na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem dionica, a dva u vezi s uvrštenjem obveznica na uređeno tržište).

Od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljeno je ukupno 15 notifikacija prospekata i 15 notifikacija dopuna prospekata. Notificirani prospekti uglavnom su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira kreditnih institucija. Najveći broj notifikacija zaprimljen je od austrijskog (16) i irskog regulatora (sedam), zatim luksemburškog regulatora (četiri) te ostalih regulatora (tri).

Odobreno je osam ponuda za preuzimanje[9] dok su u 2015. bile odobrene dvije ponude za preuzimanje, a 2014. odobreno ih je šest.

U 2016. provedena su 154 posredna nadzora nad izdavateljima koji su se odnosili na transparentnost odnosno objavljivanje propisanih informacija, 24 posredna nadzora koji su se odnosili na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima, 18 posrednih nadzora koji su se odnosili na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica i ostalih financijskih instrumenata izdavatelja. Također, provedeno je i 16 upravnih predmeta nadzora nad izdavateljima čiji je predmet bilo postupanje s propisanim informacijama.

Investicijska društva

Tijekom 2016. na tržištu kapitala Republike Hrvatske poslovalo je osam investicijskih društava, 14 kreditnih institucija s odobrenjem Hanfe za obavljanje investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz Zakona o tržištu kapitala[10] (dalje u tekstu: ZTK), te sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima s javnom ponudom. Zahtjeve za izdavanje odobrenja za rad brokera podnijelo je četiri kandidata kojima su ona i izdana. Više je bilo izdavanja odobrenja za rad investicijskih savjetnika (13) s obzirom na to da se s tim odobrenjem mogu obavljati i poslovi brokera. Također, sedam je brokera i šest investicijskih savjetnika prestalo obavljati te poslove na temelju raskida radnog odnosa. Prethodne dvije godine broj pravnih osoba koje pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti nije se značajnije mijenjao. U 2016. broj kreditnih institucija smanjen je otvaranjem stečajnog postupka nad Bankom Splitsko-Dalmatinskom d.d.[11], ali je Slatinska banka d.d. dana 17. kolovoza 2016. podnijela zahtjev za prethodnu suglasnost za pružanje određenih investicijskih i pomoćnih usluga u skladu sa ZTK-om, čime će broj kreditnih institucija ostati nepromijenjen. Hanfa je u 2016. zaprimila 173 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga na području Republike Hrvatske, dok su u 2015. evidentirane 142 obavijesti.

---

8 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

9 U skladu s člankom 9. stavkom 1. ZPDD-a osoba koja posredno ili neposredno, samostalno ili djelujući zajednički, stekne više od 25 % dionica s pravom glasa ciljnog društva obvezna je objaviti ponudu za preuzimanje preostalih dioničara. U skladu s odredbama članka 24. ZPDD-a Hanfa odobrava ponude za preuzimanje te nadzire primjenu ZPDD-a u skladu s odredbama članka 47. ZPDD-a.

10 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13,159/13, 18/15, 110/15 i 123/16

11 Hanfa je predmetnoj kreditnoj instituciji 27. svibnja 2016. izdala Rješenje o privremenoj zabrani pružanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a, kao i raspolaganja financijskim instrumentima i novčanim sredstvima klijenata u sklopu pružanja svih investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga, na temelju Odluke o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka Hrvatske narodne banke od 24. svibnja 2016. godine.

Ukupni prihodi od obavljanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a investicijskih društava i društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društava za upravljanje UCITS fondovima) u 2016. povećani su u odnosu na 2015. i to redom za 20,5 % i 3,9 %, dok su ukupni prihodi od gore navedenih usluga kreditnih institucija smanjeni za 14,0 %.

U 2016. izdana su četiri odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva od kojih se samo jedno odobrenje odnosilo na produljenje mandata za člana uprave investicijskog društva koji je i ranije obnašao tu funkciju.

Na dan 31. prosinca 2016. u Registru notifikacija iz država članica Europske unije bilo je evidentirano ukupno 568 investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama Europske unije, kao i podaci o vezanim zastupnicima preko kojih neka društva pružaju usluge.

Tijekom 2016. Hanfa je pokrenula sedam neposrednih postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i kreditnim institucijama, a u odnosu na pružanje investicijskih i pomoćnih usluga definiranih ZTK-om. Na osnovi provedenih postupaka neposrednih nadzora, Hanfa je u 2016. donijela tri rješenja o okončanju postupka nadzora.

Hanfa je održala ciklus ispita za brokera te ciklus ispita za investicijskog savjetnika. Oba ciklusa ispita sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za brokera ispitu je pristupilo 18 kandidata, a deset kandidata je uspješno položio ispit. U ciklusu ispita za investicijskog savjetnika ispitu je pristupilo 259 kandidata, od kojih je 109 kandidata uspješno položilo ispit.

Investicijski fondovi

U skladu s okruženjem niskih kamatnih stopa i oporavkom realne gospodarske aktivnosti u Republici Hrvatskoj u 2016. i tržište investicijskih fondova ostvarilo je značajan rast vrijednosti imovine. Tako je i broj otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) povećan za šest, a broj alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: AIF) povećan je za dva fonda u odnosu na kraj prethodne godine. Četiri su novoosnovana obveznička UCITS fonda te četiri UCITS fonda kategorizirana kao ostali, a budući da su izvršena i dva pripajanja dioničkih, odnosno mješovitih fondova, broj UCITS fondova ukupno je povećan za šest.

Na dan 31. prosinca 2016. bilo je registrirano 21[12] društvo za upravljanje investicijskim fondovima[13,14], odnosno jedno društvo više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je osam društava, sedam društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a šest društava upravljalo je samo AIF-ovima.[15]

Tri su AIF-a osnovana tijekom 2016. u Republici Hrvatskoj te su svi kategorizirani kao otvoreni alternativni fondovi s privatnom ponudom. Dva fonda kategorizirana su kao AIF-ovi posebne vrste (engl. *hedge fund*), a jedan kao fond poduzetničkog kapitala (engl. *venture capital*). Budući da je iz registra Hanfe tijekom 2016. izbrisan jedan AIF, ukupno se broj AIF-ova u Republici Hrvatskoj na kraju 2016. povećao za dva fonda u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 30.

Nakon kontinuiranog pada neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u prethodnim godinama, u 2016. bio je vidljiv rast imovine spomenutog fonda. Imovina Umirovljeničkog fonda nastavila je kontinuirani pad. Tako je u promatranom razdoblju vrijednost neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

12 Jedno društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima osnovano je 30. prosinca 2016., no tek sredinom siječnja 2017. upisano je u sudski registar te je nakon toga započelo s radom.

13 Izvješćem su obuhvaćeni podaci o društvima za upravljanje UCITS fondovima i društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi iz drugih država članica koji su notificirani u Republici Hrvatskoj nisu uključeni u ovo izvješće.

14 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

15 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 195.

povećana je za 9,3 %, a neto imovina Umirovljeničkog fonda smanjena je za 1,4 %. Rast neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji posljedica je utjecaja, odnosno rasta, tržišta.

Hanfa je u 2016. zaprimila ukupno 28 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova, odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje. Navedene notifikacije odnosile su se na AIF-ove. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, pa do kraja 2016. Hanfa je zaprimila ukupno 94 notifikacije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje, od čega se 90 notifikacija odnosilo na AIF-ove, a četiri na UCITS fondove.

Hanfa je tijekom 2016. nastavila s provođenjem dvaju neposrednih nadzora započetih u 2015. nad društvima za upravljanje alternatvnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF) koji upravljaju otvorenim alternativnim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom. Nastavljeno je i provođenje neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje UCITS fondovima koji su započeli u 2015. na temelju odredaba starog Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[16] (dalje u tekstu: stari ZOIFJP) i UAIF-ovima, čiji je cilj bila provjera usklađenja društava s odredbama starog ZOIFJP-a i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima[17] koje se odnose na organizacijske zahtjeve. U 2016. pokrenuti su i dovršeni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima, te nad dvama društvima koja upravljaju UCITS fondovima i UAIF-ovima, a koji su se odnosili na organizacijske zahtjeve, i to na investicijski proces i ulaganje imovine fondova i društva te mehanizme unutarnjih kontrola.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

Tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja bilježilo je od početka mirovinske reforme kontinuirani rast, a s danom 31. prosinca 2016. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila je 88,5 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 10,7 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine.

Kao i prethodnih nekoliko godina, na kraju 2016. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenata, dok je jedno bilo u polovičnom neposrednom vlasništvu rezidenta i posrednom vlasništvu nerezidenta. Svako društvo upravljalo je po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C. Na kraju 2016. broj članova obveznih mirovinskih fondova povećao se za 3,1 % u odnosu na kraj prethodne godine. Podaci Središnjeg registra osiguranika na agregatnoj razini ukazuju na nisku osviještenost članova obveznih mirovinskih fondova o samostalnom odabiru obveznog mirovinskog fonda. Tako je u 2016. od 59.958 novih članova obveznih mirovinskih fondova svega njih 1.304 samostalno odabralo obvezni mirovinski fond, što predstavlja udio od 2,2 % u ukupnom broju novih članova i neznatno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom navedenog razdoblja zabilježeno je ukupno 6.970 prestanaka članstva, odnosno zatvaranja računa u obveznim mirovinskim fondovima.

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 84,2 mlrd. kuna i porasla je za 10,2 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 5,3 mlrd. kuna (52,5 %) odnosi na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 4,8 mlrd. kuna (47,5 %) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova. Godišnji prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B, na kraju 2016., kretali su se u rasponu od 5,7 % do 8,5 %. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su prinose u rasponu od 8,2 % do 13,8 %, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 7,2 % do 8,5 %.

Četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 18 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. To predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu budući da je u 2016. osnovan jedan zatvo-

16 NN, br. 16/13 i 143/14

17 NN, br. 16/13 i 143/14

reni dobrovoljni mirovinski fond. Dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno bilo u neposrednom vlasništvu rezidenta.

Slično kao i kod obveznih mirovinskih fondova, tijekom 2016. nastavljen je rast broja članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Tako su ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasli za 20,0 % u odnosu na 2015. godinu. Usporedo s rastom broja članova i uplaćenih bruto doprinosa još je izraženije porasla ukupna neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (16,5 %) u odnosu na prethodnu godinu. Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su pozitivne prinose koji su se kretali u rasponu od 5,1 % do 11,1 %. Rast broja članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (1,6 %) ostvaren je u 2016. u odnosu na prethodnu godinu, što se, u kombinaciji s utjecajem tržišta, očitovalo i u rastu njihove neto imovine (14,1 %). Bez obzira na rast broja novih članova, uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova smanjile se su, i to za 16,2 %. Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2016. kretali su se u rasponu od 4,7 % do 12,1 %.

Prema podacima iz financijskih izvještaja ukupna imovina mirovinskog osiguravajućeg društva (MOD) na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 464,1 mil. kuna, što predstavlja porast od 25,8 mil. kuna, odnosno 5,9 % u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2015. godine. Navedeni porast imovine prvenstveno je rezultat povećanja ulaganja, koja su činila 95,6 % ukupne imovine te su bila za 16,9 mil. kuna veća u odnosu na dan 31. prosinca 2015. godine. Značajan porast u apsolutnom iznosu zabilježila je i ostala imovina, koja je u odnosu na 31. prosinca 2015. veća za 8,4 mil. kuna odnosno 76,9 %.

Hanfa je dva nova pravilnika donijela na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima[18] (dalje u tekstu: ZOMF) i dva nova pravilnika na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima[19] (dalje u tekstu: ZDMF), a kojima se uređuje vođenje računovodstva, sadržaj, oblik, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih financijskih izvještaja obveznog mirovinskog društva, financijski izvještaji za izvještajna razdoblja tijekom poslovne godine kojima obvezno mirovinsko društvo izvještava Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima te drugi izvještaji koje sastavlja za potrebe Hanfe.

Pokrenute postupke neposrednog nadzora u 2015. nad poslovanjem četiri društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima Hanfa je nastavila provoditi i tijekom 2016. godine. Tema navedenih nadzora bila je investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi uspostava i povezanost mehanizama unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima i usklađenosti s relevantnim propisima. Hanfa je u 2016. obavila neposredni nadzor poslovanja jedinog mirovinskog osiguravajućeg društva u dijelu procesa usklađenosti organizacijskih zahtjeva u odnosu na ustroj i obavljanje poslova funkcije upravljanja rizicima, funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, funkcije interne revizije i aktuarske funkcije te usklađenosti procesa ugovaranja i isplate mirovina sa ZMOD-om i drugim relevantnim propisima.

Osiguranje

Najveću promjenu na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj u 2016. predstavljalo je uvođenje novog regulatornog okvira poslovanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje na temelju Direktive Solventnost II[20].

Na dan 31. prosinca 2016. na tržištu osiguranja poslovalo je 21 društvo za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) kao udruženje društava za osiguranje koje obavlja i poslove vođenja Garancijskog fonda te Hrvatski nuklearni POOL, GIU kao gospodarsko interesno udruženje (pool) osiguranja, odnosno reosiguranja koje obavlja poslove osiguranja,

18 NN, br. 19/14 i 93/15

19 NN, br. 19/14

20 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1

odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete, odnosno drugih velikih šteta. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju na dan 31. prosinca 2016. obavljalo je 314 društava za zastupanje u osiguranju, 45 društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 346 obrta za zastupanje u osiguranju, 24 kreditne institucije te HP – Hrvatska pošta d.d. Osim prethodno navedenih subjekata, na području Republike Hrvatske su i društva iz drugih država članica, u skladu s notifikacijama, obavljala poslove osiguranja, poslove zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju te poslove zastupanja u osiguranju putem podružnice osnovane na području Republike Hrvatske.

Društva za osiguranje su u 2016. ostvarila ukupnu zaračunatu bruto premiju osiguranja u iznosu od 8,8 mlrd. kuna, što je za 42,9 mil. kuna ili 0,5 % više u odnosu na premiju ostvarenu u 2015. godini. Ukupna zaračunata bruto premija reosiguranja u 2016. ostvarena je u negativnom iznosu (-0,4 mil. kuna) zbog poslovne odluke jednog društva za reosiguranje o prestanku aktivnog obavljanja poslova reosiguranja. U odnosu na 2015. zaračunata bruto premija reosiguranja bila je manja za 42,4 mil. kuna.

Udjel zaračunate bruto premije osiguranja u BDP-u na dan 31. prosinca 2016. bio je 2,55 % te je zabilježio smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 2,61 %. U skupini životnih osiguranja navedeni je udjel s 0,88 % u 2015. smanjen na 0,85 % u 2016., a u skupini neživotnih osiguranja udjel je smanjen s 1,73 %, koliko je iznosio u 2015. na 1,70 % u 2016. godini. Ukupna aktiva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 39,8 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 1,2 mlrd. kuna, odnosno za 3,1 %. Porastu aktive na razini djelatnosti osiguranja u najvećoj je mjeri doprinijelo povećanje aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,5 mlrd. kuna ili 7,1 %. Aktiva životnih osiguranja činila je na dan 31. prosinca 2016. godine 56,2 % ukupne aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje. U segmentu neživotnih osiguranja zabilježen je pad aktive od 0,3 mlrd. kuna, odnosno smanjenje za 1,6 %. Aktiva društava za reosiguranje činila je 2,4 % ukupne aktive neživotnih osiguranja.

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su u 2016. kao rezultat poslovanja dobit od 589,1 mil. kuna što je za 64,6 mil. kuna više u odnosu na 2015. kada je ostvarena dobit od 524,5 mil. kuna. Od toga je u 2016. neto dobit u iznosu od ukupno 617,2 mil. kuna iskazalo 17 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok su gubitak od 28,1 mil. kuna iskazala četiri društva za osiguranje.

Na dan 31. prosinca 2016. ukupna imovina Hrvatskog ureda za osiguranje iznosila je 11,8 mil. kuna, što je za 13,8 % više u odnosu na 2015. godinu. Ukupne obveze Ureda na dan 31. prosinca 2016. iznosile su 3,8 mil. kuna, što je za 3,3 % više u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 16,0 mil. kuna, što je za 29,1 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna aktiva HN POOL-a na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 94,1 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine smanjila se za 2,4 %. Najveći udjel u aktivi (81,5 %) odnosio se na ulaganja u iznosu od 76,7 mil. kuna. Najznačajniji udjel u pasivi (78,2 %) zauzimale su tehničke pričuve u iznosu od 73,5 mil. kuna.

Dana 1. siječnja 2016. na snagu je u potpunosti stupio novi Zakon o osiguranju[21] (dalje u tekstu: novi ZOS) te se njime osiguravaju pretpostavke za provedbu Delegirane Uredbe o dopuni Direktive Solventnost II[22]. Navedena delegirana uredba sadrži provedbena pravila za Solventnost II te se utvrđuju postupci za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Europskoj komisiji, što je definirano člankom 301.a u Direktivi Solventnost II.

Novim ZOS-om uspostavljen je regulatorni okvir koji je donio niz noviteta od kojih su najznačajniji viša razina zaštite potrošača, novi način izračuna adekvatnosti kapitala koji između ostalog u obzir uzima profil rizičnosti društva kao jednu od značajnijih komponenti. Osim toga, postignuta je

21 NN, br. 30/15

22 Delegirana Uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)

veća transparentnost poslovanja te su propisani viši standardi za transparentnost poslovanja i zahtjevi za postizanje veće učinkovitosti u upravljanju, a posebno u upravljanju rizicima. Uvodi se i novi način izvještavanja i objave poput izvještavanja o poslovima osiguranja u drugoj državi članici Europske unije/Europskog gospodarskog prostora te izvještavanja Hanfe o, primjerice, izdvojenim poslovima ili funkcijama. Novi ZOS je uveo i nova pravila poslovanja i nadzora društava za osiguranje odnosno reosiguranje u skladu s Direktivom Solventnost II te Direktivom Omnibus II[23], Uredbom o agencijama za kreditni rejting[24] i uredbama o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje)[25] u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala. Sva društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje su na dan 31. prosinca 2016. ispunjavala kapitalne zahjeve, pri čemu je najveći dio društava imao pokrivenost potrebnog solventnog kapitala prihvatljivim vlastitim sredstvima u rasponu između 100 % i 200 %.

Tijekom 2016. Hanfa je donijela 30 novih pravilnika u području osiguranja i reosiguranja, a na svojim internetskim stranicama objavila je Preporuke o sadržaju i dostavi dokumenta s ključnim informacijama za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja.

Hanfa je izdala dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 47 društava za zastupanje u osiguranju i 107 obrta za zastupanje u osiguranju. Izdana je i dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju za jedno društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju u stanicama za tehnički pregled vozila izdane su dozvole za šest društava za zastupanje u osiguranju. Na temelju zaprimljenih obavijesti o prestanku poslovanja donesena su rješenja kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za osam društava za zastupanje u osiguranju, sedam obrta za zastupanje u osiguranju, dva društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju i jedan obrt za zastupanje u osiguranju za rad u stanici za tehnički pregled vozila. Dvjema kreditnim institucijama prestala je važiti suglasnost Hanfe za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.

U 2016. Hanfa je provodila devet postupaka neposrednih nadzora nad društvima za osiguranje, od kojih je jedan neposredni nadzor bio izvanredan, a preostalih osam redovni. Od navedenog broja ukupno provedenih neposrednih nadzora jedan postupak je započet u 2015., a završen u 2016., pet postupaka započeto je i završeno u 2016., dok su tri postupka započeta u 2016. nastavljena i u 2017. godini.

Hanfa je u 2016. donijela ukupno devet rješenja koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2015. i 2016. godini. Od navedenog broja ukupno donesenih rješenja šest rješenja odnosilo se na rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti te su subjekti nadzora postupali u skladu s naloženim u izreci navedenih rješenja te u skladu s rokovima propisanim rješenjima. Pored navedenih šest rješenja, Hanfa je donijela i tri rješenja o okončanju postupka neposrednog nadzora, i to sve za subjekte nadzora koji su postupili u skladu s naloženim u rješenjima o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.

---

23 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

24 Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting (Tekst značajan za EGP), SL L 302/1

25 Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ (L 331/48) i Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

Uz kvantitativne izvještaje za Solventnost II, Hanfa je u 2016. zaprimala i analizirala FLAOR/ORSA[26] izvještaje. Nakon provedenih analiza dostavljenih FLAOR/ORSA izvještaja, Hanfa je održala sastanke s predstavnicima pojedinačnih društava. Svrha sastanaka bila je jasnije uvidjeti i bolje razumjeti kako je tekao ORSA proces u društvima te dati prijedloge za unaprjeđenje i savjete za poboljšanje budućih ORSA izvještaja.

Leasing

Na tržištu leasinga na dan 31. prosinca 2016. poslovalo je 19 leasing društava, dok je u 2015. bilo aktivno 21 leasing društvo. Tijekom 2016. dva su društva pokrenula postupak likvidacije. Većina leasing društava u Republici Hrvatskoj pripada grupama financijskih institucija. Temeljni kapital leasing društava na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 544,4 mil. kuna, od čega je udjel kapitala nerezidenata iznosio 78,8 % ili 428,9 mil. kuna, dok se 21,2 % ili 115,5 mil. kuna odnosilo na temeljni kapital u neposrednom vlasništvu rezidenata. Na navedeni dan u stvarnom vlasništvu rezidenata bila su samo dva leasing društva.

Ukupna imovina leasing društava na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 17,9 mlrd. kuna i bila je za 278,3 mil. kuna ili 1,6 % veća u odnosu na isti dan prethodne godine. Leasing društva su u 2016. iskazala dobit nakon oporezivanja u iznosu od 443,1 mil. kuna (u 2015. iskazan je gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 742,1 mil. kuna). Na iskazanu dobit nakon oporezivanja značajno je utjecala dobit od kamata u iznosu od 275,8 mil. kuna (najvećim dijelom po osnovi dobiti od kamata po financijskom leasingu). Dobit s osnova provizija i naknada iznosi 9,3 mil. kuna što je smanjenje za 17 mil kuna (64,7 %) u odnosu na prethodnu godinu. Dobit nakon oporezivanja u iznosu od 469,9 mil. kuna ostvarilo je 17 društava, dok su gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 26,9 mil. kuna iskazala dva leasing društva.

Vrijednost novozaključenih ugovora u operativnom leasingu u 2016. povećana je za 240,4 mil. kuna, dok je vrijednost novozaključenih ugovora u financijskom leasingu povećana za čak 1,1 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Udjel operativnog leasinga u strukturi ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u 2016. iznosio je 26,8 %, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 73,2 %. Smanjenje udjela operativnog leasinga u 2016. u odnosu na prethodnu godinu posljedica je bržeg rasta financiranja objekata leasinga putem financijskog leasinga. Na povećanje udjela financijskog leasinga najvećim je dijelom utjecalo povećanje financiranja vozila (osobnih i gospodarskih).

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2016. odnosila se na osobna vozila i iznosila je 4,7 mlrd. kuna ili 33,8 % vrijednosti aktivnih ugovora. Vrijednost aktivnih ugovora za gospodarska vozila iznosila je 3,5 mlrd. kuna ili 24,7 % vrijednosti aktivnih ugovora dok je vrijednost aktivnih ugovora za nekretnine iznosila 2,9 mlrd. kuna ili 20,5 % vrijednosti aktivnih ugovora.

Nastavljeno je s nadzornim aktivnostima koje su se temeljile na posrednim nadzorima poslovanja društava. Posrednim nadzorom Hanfa provjerava usklađenost poslovanja s odredbama Zakona o leasingu[27] (dalje u tekstu: ZOL) i pravilnicima, a koji se provodio na temelju izvještaja koja su leasing društva bila dužna u propisanim rokovima dostaviti Hanfi, praćenju, prikupljanju i provjeri dokumentacije, obavijesti i dobivenih podataka, kao i praćenju, prikupljanju i provjeri podataka i saznanja iz drugih izvora.

Hanfa je sastavila 32 zapisnika o provedenom nadzoru, 15 dopuna zapisnika te donijela ukupno 46 rješenja od čega je deset rješenja kojima se nalaže otklanjanje nepravilnosti i 36 rješenja kojima se utvrđuje da su nepravilnosti otklonjene i postupci nadzora okončani.

Nadzorne aktivnosti Hanfe bile su usmjerene i na provjeru uspostave i ustroja mehanizama unutarnjih kontrola u skladu s odredbama ZOL-a te Pravilnika o organizacijskim zahtjevima[28]. To je

26 Izvještaj FLAOR/ORSA obuhvaća poslovnu strategiju, upravljanje rizicima, procjenu kapitalnih zahtjeva i testiranje otpornosti na stres (stres test) te je namijenjen upravi društva kako bi mogla donositi pravovaljane, učinkovite i neophodne odluke, a ne nadzornom tijelu, te mora biti odobren od strane uprave društva.

27 NN, br. 141/13

28 NN, br. 68/14

rezultiralo otvaranjem upravnih postupaka posrednih nadzora za 15 društava te je stoga sastavljeno 15 zapisnika, 11 dopuna zapisnika te donijeto deset rješenja kojima se društvima nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Aktivnosti Hanfe u dijelu neposrednih nadzora odnose se na jedan otvoreni neposredni nadzor po predmetu nadzora Poslovni proces posla leasinga za razdoblje od 1. siječnja 2015. do 30. lipnja 2016. Daljnje postupanje po navedenom nadzoru odnosno sastavljanje zapisnika očekuje se u 2017. godini.

Faktoring

Imovina faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 5,9 mlrd. kuna što predstavlja smanjenje vrijednosti od 10,4 % u odnosu na dan 31. prosinca 2015. godine. Dominirali su poslovi otkupa mjenica s 64,0 % aktive što predstavlja smanjenje udjela od 2,4 % u odnosu na prethodnu godinu. Na tržištu i nadalje dominiraju poslovi s pravom regresa (82,8 %) kod kojega dobavljač odgovara za naplativost predmeta faktoringa te poslovi kod kojih su predmet otkupa mjenice odnosno fakture kupaca koji imaju sjedište u Republici Hrvatskoj (95,7 %). Aktiva faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. bila je za 687,2 mil. kuna manja u odnosu na 31. prosinca 2015. godine. U strukturi aktive na kratkotrajnu se imovinu odnosilo 98,1 % ukupne aktive (98,0 % na isti dan prethodne godine) što je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost faktoring društava. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (64,0 % aktive).

Neto dobit faktoring društava za 2016. iznosila je 168,5 mil. kuna, što je za 20,7 % manje u odnosu na 2015. godinu. Ukupni prihodi faktoring društava u 2016. iznosili su 772,2 mil. kuna i bili su za 68,9 mil. kuna ili 8,2 % manji u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 548,7 mil. kuna bili za 26,4 mil. kuna ili 4,6 % manji u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Od 13 faktoring društava njih devet je u 2016. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 203,4 mil. kuna. Istovremeno su četiri faktoring društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 34,9 mil. kuna. Volumen transakcija iznosio je 19,3 mlrd. kuna, što je povećanje od 8,2 % u odnosu na 2015. godinu. U razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,7 mlrd. kuna te mjenice u vrijednosti od 15,5 mlrd. kuna.

U registru faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. bila su evidentirana dva aktivna faktoring društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova faktoringa, dok je jedno faktoring društvo na isti dan bilo u likvidaciji. Zakonom o izmjeni Zakona o faktoringu[29] rok za usklađenje onih pravnih osoba koje su na dan njegovog stupanja na snagu obavljale poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar produžio se do 31. prosinca 2016. godine. Krajem prosinca 2016. zaprimljena su dva Izvješća o usklađenju. U zakonskom roku tj. do 31. siječnja 2017., zaprimljeno je još pet Izvješća o usklađenju.

S obzirom na to da je rok za usklađenje faktoring društava sa zakonom produžen do 31. prosinca 2016., Hanfa je svoje nadzorne aktivnosti, kao i u prethodnoj 2015., usmjerila na posredni nadzor i analizu zaprimljenih financijskih i dodatnih izvještaja faktoring društava. Težište nadzornih aktivnosti prvenstveno se odnosilo na analizu tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju.

Sudski postupci

Hanfa je u postupcima nadzora iz područja tržišta kapitala, investicijskih fondova i osiguranja, utvrdila nezakonitosti te je na temelju svojih ovlasti nadležnom prekršajnom sudu i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske podnijela ukupno 11 optužnih prijedloga, pri čemu je u jednom predmetu donesena pravomoćna osuda, a kod ostalih predmeta postupak je još u tijeku. Protiv odluka Hanfe tijekom 2016., podnošenjem tužbe pred Upravnim sudom u Zagrebu, pokrenuto je

29 NN, br. 41/16

12 upravnih sporova, od čega ih se 11 odnosi na upravne odluke iz područja tržišta kapitala, a jedan iz područja investicijskih društava. Od 11 upravnih tužbi na koje je Hanfa dostavila odgovore, dvije tužbe su odbačene pravomoćno kao nedopuštene odlukama Visokog upravnog suda Republike Hrvatske. U jednom upravnom sporu je presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske potvrđena presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev radi poništenja rješenja Hanfe, a u jednom upravnom sporu tužitelj se nije žalio na presudu kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništenje odluke Hanfe. Preostalih sedam postupaka još je u tijeku. Hanfa je podnijela nadležnom državnom odvjetništvu kaznenu prijavu protiv šest fizičkih osoba i nepoznatog počinitelja. Tijekom godine predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Kaznenog zakona.

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

Zaposlenici Hanfe bili su i u 2016. uključeni u rad i koordinaciju u vezi s pitanjima usklađivanja s propisima i praksama Europske unije u okviru financijskog sektora, i to kako s relevantnim državnim tijelima tako i s institucijama Europske unije. Hanfa je sudjelovala na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i pet sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA). Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad 11 odbora, triju mreža stručnjaka i jedne radne skupine ESMA-e, a u radu EIOPA-e predstavnici Hanfe bili su uključeni kroz rad devet odbora, jedne radne skupine, mreže jezičnih redaktora te pet novoformiranih mreža stručnjaka. Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2016. donijeli su ukupno više od stotinu i pedeset odluka te vodili podjednako toliko rasprava, koje su se uglavnom ticale odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting u nadležnosti ESMA-e, sudjelovanja u testovima otpornosti na stres EIOPA-e, izrade mišljenja prema Europskoj komisiji ili drugim europskim nadzornim tijelima, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora, procjena istovjetnosti nadzornih sustava trećih zemalja i dr. Na njihovim su pripremama kroz prikupljanje podataka, informacija i mišljenja te izradu analiza na nacionalnim razinama radili stručni odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te stručne službe tih europskih nadzornih tijela. Odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te Hanfini članovi u njima radili su na pripremi svih relevantnih dokumenata koji su bili potrebni kako za donošenje odluka tako i za vođenje rasprava po određenim pitanjima te za rad posebnih skupina za provedbu procjena stručnjaka po pojedinim temama važnim za rad i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta.

Hanfa je sudjelovala i u analizama EBA-e[30] povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska društva na temelju Direktive CRD IV[31] i Uredbe CRR[32] odnosno drugim izvještavanjima povezanim sa zahtjevima iz Direktive BRRD[33]. U suradnji s Hrvatskom narodnom bankom nastavljen je rad započet u 2015. na prihvaćanju EBA-inih Smjernica koje se tiču oba nadzorna tijela

30 Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) zajedno s Europskim nadzornim tijelom za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) i Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) čini Europski sustav nadzornih tijela (engl. *European Supervisory Authorities* – ESAs). Detaljnije o EIOPA-i i ESMA-i u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e i 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

31 Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

32 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176

33 Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190

te rad u sklopu notifikacija unutar EBA-ine baze podataka. Hanfa je sudjelovala na četiri sastanka Općeg odbora te jednom sastanku Savjetodavnog tehničkog odbora ESRB-a[34]. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u radu radnih i ekspertnih skupina Vijeća i Europske komisije u području nebankarskih financijskih usluga. U aktivnostima koje se provode u sklopu stvaranja Unije tržišta kapitala, Hanfa je sudjelovala u Radnoj skupini za financijske usluge Vijeća kod donošenja nove Uredbe o prospektu. Hanfa je sudjelovala i u radu Radne skupine o barijerama za slobodno kretanje kapitala koja je u sklopu aktivnosti o Uniji tržišta kapitala osnovana pri Europskoj komisiji. Pritom je naglašavala potrebu sinkroniziranog djelovanja država članica uz potporu Europske komisije u podizanju financijske pismenosti kako bi se potrošačima omogućilo da steknu potrebne razine razumijevanja u vezi s karakteristikama financijskih proizvoda i kanala njihove distribucije. Predstavnici Europske komisije su pozvali Hanfu da vodi podskupinu za financijsku pismenost u sklopu aktivnosti spomenute Radne skupine. Inicijativu Hanfe o važnosti financijskog opismenjavanja unutar Unije tržišta kapitala su podržale brojne države članice i pridružile se radu iste koji se nastavlja i u 2017. godini. Zaposlenici Hanfe tijekom godine sudjelovali su i na radnim sastancima Europske komisije na temama transpozicije nove Direktive o distribuciji osiguranja i na temu prekograničnog marketinga udjela u investicijskim fondovima.

Suradnja s domaćim institucijama obuhvatila je sudjelovanja u radnim skupinama u vezi s izradama zakona iz nadležnosti Hanfe, sudjelovanje u projektnom timu za razvoj regionalnog tržišta kapitala namijenjenog malim i srednjim poduzećima koji su započele Zagrebačka burza i Europska banka za obnovu i razvoj, sudjelovanje na sastancima Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača pri Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta te nastavak sudjelovanja u aktivnostima Vijeća za financijsku stabilnost, u čijem radu također sudjeluju Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Suradnja s međunarodnim institucijama obuhvatila je nastavak suradnje s predstavnicima Svjetske banke na projektu osnivanja prvog hrvatskog fonda poduzetničkog kapitala koji Svjetska banka provodi u suradnji s Ministarstvom poduzetništva i obrta te Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije. U skladu s potpisanim Multilateralnim memorandumom o razumijevanju, Hanfa je kao članica Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO) i tijekom 2016. razmjenjivala relevantne informacije s ostalim potpisnicama memoranduma u svojim postupcima nadzora odnosno za potrebe nadzora drugih potpisnica memoranduma. Suradnja je tijekom godine obuhvatila i dostavljanje mišljenja na dokumente stranih institucija, i to Europske središnje banke za obnovu i razvoj te Svjetske banke.

Otvorena su tri nadzora po predmetu nadzora Sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Istodobno su tri nadzora i završena (uključujući jedan započet prethodne godine). Tijekom godine nije bilo rješenja kojima se subjektima nadzora nalažu nadzorne mjere u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, budući da su do donošenja rješenja sve nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene. Hanfa je kao sudionik sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma putem Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma sudjelovala u izradi mišljenja te odgovarala na pitanja subjekata nadzora iz domene sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, organizirala edukacije subjekata nadzora na tu temu te obavljala druge aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranjem terorizma. S obzirom na obvezu nadzornih tijela o međusobnoj razmjeni podataka i informacija povezanih s postupcima nadzora, Hanfa je nastavila izvještavati Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija o provedenim postupcima nadzora. U Hrvatskoj gospodarskoj komori održala je edukaciju “Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za financijske institucije” za predstavnike subjekata nadzora na kojoj su dani odgovori na upite od strane udruženja subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. S Ministarstvom financija, Uredom za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te Hrvatskom narodnom bankom Hanfa je sudjelovala u radnoj skupini za izradu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Nastavljeno je i aktivno

34 Uredba (EU) br. 1092/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike, SL EU L 331/1 te Uredba Vijeća (EU) br. 1096/2010, od 17. studenoga 2010. kojom se dodjeljuju specifični zadaci Europskoj središnjoj banci u pogledu djelovanja ESRB-a, SL L 331/162

sudjelovanje u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, kojom predsjeda Ured za sprječavanje pranja novca. S Ministarstvom financija (Financijski inspektorat) Hanfa je potpisala Sporazum o suradnji i razmjeni informacija na području provedbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u svrhu povećanja učinkovitosti nadzornih i drugih aktivnosti u području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

Hanfa je u 2016. zaprimila 136 predstavki, od čega se 45,6 % odnosilo na područja tržišta osiguranja, 13,3 % na područje tržišta kapitala, 5,9 % na područje leasinga, 2,9 % na investicijske fondove, 4,4 % na mirovinske fondove, 0,7 % na investicijska društva, a 23,5 % zaprimljenih predstavki nije se odnosilo na djelokrug i nadležnost Hanfe dok se 3,7 % predstavki koje je Hanfa zaprimila odnosilo na njen rad. Tijekom godine nije zaprimljena nijedna predstavka koja se odnosila na područje faktoringa.

Redovne aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti odnosile su se na upoznavanje javnosti s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava te poduzimanja različitih aktivnosti koje bi korisnicima financijskih usluga omogućile pravodobno dobivanje potrebnih informacija. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača bile usmjerene na preventivno djelovanje, i to kroz posredni i neposredni nadzor, a dodatne aktivnosti bile su usmjerene na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Navedene aktivnosti Hanfa je provodila putem objava o savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u vezi s nacrtima podzakonskih akata iz svoje nadležnosti te pozivanja na dostavu komentara na njihov sadržaj, i to na središnjem državnom portalu za javna savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (e-Savjetovanja). Na svojim internetskim stranicama objavljivala je zakonske i podzakonske propise i njihove pročišćene verzije, priopćenja za javnost o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslova, upozorenja s ciljem zaštite ulagatelja, upozorenja ESMA-e i IOSCO-a, edukativne tekstove, često postavljena pitanja i odgovore, publikacije, priručnike i podatke o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe. U području zaštite potrošača Hanfa je bila aktivna i u sklopu ESMA-ina Stalnog odbora za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*) i EIOPA-ina Odbora za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*) u sklopu kojih je pratila dostavljene dokumente, dostavljala zatražene podatke i izvještaje o predstavkama te razmjenjivala iskustva s drugim državama članicama u vezi s pitanjima zaštite potrošača. Također, Hanfa je tijekom godine pozitivno riješila 11 zaprimljenih zahtjeva za pristup informacijama, a putem medija je omogućila da javnost bude upoznata s njezinim djelovanjem i to odgovaranjem na novinarske upite te putem priopćenja i intervjua s članovima Upravnog vijeća objavljenih u medijima.

Osim redovnih aktivnosti Hanfa je nastavila s provedbom dodatnih edukativnih aktivnosti pa je tako s Hrvatskom narodnom bankom predstavila rezultate istraživanja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj. Mjerenje je provedeno prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) te su njegovi nalazi usporedivi s rezultatima istog istraživanja u drugim zemljama. Istraživanje je provedeno metodom osobnog kontakta s ispitanicima (“licem u lice”) u dobnoj skupini od 18 do 79 godina, na reprezentativnom uzorku od preko 1.000 ispitanika. U istraživanju su se mjerile tri osnovne kategorije: financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema trošenju novca. Mjerenje je pokazalo kakve rezultate u financijskoj pismenosti ostvaruju različite društvene skupine (dobne, rodne, obrazovne) u svim krajevima Republike Hrvatske. Prosječna ocjena financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj iznosi 11,7 bodova od mogućeg 21 boda. Najnižu pismenost imaju mlađi od 19 godina (9,3), a najvišu oni višeg i visokog obrazovanja (12,8) te građani s prihodima kućanstva većim od 6.250 kuna (12,8), kao i oni iz gradova s više od 100.000 stanovnika (13,1). Što se tiče financijskog znanja, 74,0 % građana upoznato je s utjecajem koji inflacija ima na njihov život, odnosno razumije da visoka inflacija znači i brz rast

troškova života. Više od dvije trećine ispitanika (69,0 %) upoznato je s velikim rizicima koji su povezani s visokim potencijalnim zaradama. Dvije trećine građana svjesno je koristi razumnog raspoređivanja ulaganja i štednje u svrhu zaštite od rizika – odnosno shvaća da je gubitak novca manje vjerojatan ako se ulaže i štedi na više mjesta. Također, 80,0 % ispitanika razumije zadatak koji zahtijeva shvaćanje koncepta kamate na zajam. Preko 60,0 % građana Republike Hrvatske pažljivo vodi računa o svojim financijskim poslovima, troškovima, financijskoj kupovini te pravovremenom podmirivanju računa i dugova. Međutim, dok takav oprez znači da Hrvati ne riskiraju previše s novcem, izbjegavajući "negativne rizike", isto vrijedi i za "pozitivne" poput ulaganja, kojima nisu skloni ni građani viših prihoda. Slaba korelacija između financijskog znanja i financijskog ponašanja pokazuje kako građani Hrvatske, iako su relativno svjesni koristi, ali i načina financijski odgovornog ponašanja, takvo znanje ne primjenjuju uvijek u svakodnevici. Rezultati istraživanja ukazuju na to da građani nižih primanja i obrazovanja značajno manje znaju o osnovnim ekonomskim i financijskim pojmovima, rjeđe vode budžet vlastitih kućanstava, manje su sigurni u vlastite mirovinske planove, poznaju manje financijskih proizvoda te ih ujedno rjeđe koriste.

Hanfa je sudjelovala u obilježavanju Svjetskog i Europskog tjedna novca koji se obilježavao od 14. do 18. ožujka 2016. te je poduzela niz dodatnih edukativnih aktivnosti u svrhu upoznavanja šire javnosti s financijskim uslugama, svojim djelokrugom i nadležnošću te važnošću financijske pismenosti. Predstavnici Hanfe održali su prezentacije u vezi s aktivnostima Hanfe na području financijskog opismenjavanja te sudjelovali na nekoliko panela, debata i okruglih stolova kao što su okrugli stol Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta na temu "Financijska pismenost i mladi", panel Jutarnjeg lista na temu "Financijsko opismenjavanje: koje politike i mjere mogu povećati razinu financijske pismenosti u Hrvatskoj", panel Ekonomskog fakulteta u Osijeku i Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu o financijskoj pismenosti u hrvatskom obrazovnom sustavu gdje je Hanfa ujedno predstavila rezultate istraživanja financijske pismenosti hrvatskih građana te studentska debata u suradnji Hrvatskog ureda za osiguranje i Ekonomske klinike "Životno osiguranje – štednja i/ili investicija". Predstavnici Hanfe održali su i četiri edukativna predavanja za više od 150 učenika srednjih škola i studenata tijekom kojih su im na jednostavan i razumljiv način predstavljene aktivnosti Hanfe s posebnim naglaskom na teme u vezi s poznavanjem financijskih usluga i rizika povezanih s korištenjem tih usluga, nadzorom pružatelja usluga, prekograničnim pružanjem financijskih usluga i međunarodnom suradnjom regulatornih tijela.

Radi uspostavljanja i razvijanja znanstveno-razvojne suradnje, posebno na području provedbe stručne prakse studenata, Hanfa je s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu potpisala Sporazum o suradnji. Sporazum podrazumijeva i organiziranje edukativnih programa za nastavnike Ekonomskog fakulteta od strane Hanfe, mogućnost angažiranja predavača Hanfe na pojedinim specijalističkim poslijediplomskim studijima Ekonomskog fakulteta te druge oblike poslovne suradnje u djelatnostima dviju institucija. Hanfa je nastavila s organiziranjem studentskih debata u obrazovnim institucijama na području Hrvatske te je u suradnji s udrugom Financijski impuls studenata Ekonomskog fakulteta u Osijeku i Hrvatskim uredom za osiguranje održala studentsku debatu pod nazivom "Životno osiguranje – štednja i/ili investicija". Održane su i dvije debate pod nazivom "Izazovi financiranja u RH – studija slučaja: bankovni izvori i/ili tržišta kapitala". Jedna debata održana je u suradnji s Visokim učilištem Effectus – visokom školom za financije i pravo, a druga u sklopu obilježavanja Svjetskog i Europskog tjedna novca u suradnji s udrugom Ekonomska klinika studenata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskim uredom za osiguranje.

Na temelju iznimne posjećenosti i iskazanog zanimanja za edukativnu kampanju provedenu krajem 2015. u vezi s upozorenjima oko ulaganja u komplicirane financijske proizvode, Hanfa je pokrenula internetsku edukativnu kampanju sličnog sadržaja i krajem 2016. godine. Kampanja je bila zasnovana na modernim tehnologijama kojima se služe pružatelji onih usluga i proizvoda na koje je Hanfa kampanjom upozoravala kao na neprikladne za širu javnost. Kampanja je sadržavala internetske oglase koji su imali za cilj privući ljude zainteresirane za brzu zaradu, a s namjerom da ih se educira i upozori na zamke i rizike tzv. brzih zarada ulaganjem u komplicirane financijske proizvode. Putem oglasa su izmišljene osobe, predstavljene kao najbogatiji Hrvati, pozivale

na trgovanje financijskim proizvodima nazvanim KPN-ovima (Kompliciranim Proizvodima za Neinformirane). Klik na oglas vodio je do posebno izrađene Hanfine informativne internetske stranice (www.hanfa.hr/saznajvise.html), gdje se potencijalne ulagatelje pozvalo na oprez i ukazalo na važnost pravovremenog informiranja o uslugama i proizvodima prije stupanja u poslovni odnos s ponuditeljima financijskih usluga. Tijekom 30 dana trajanja edukativne kampanje zabilježeno je više od 41.000 klikova na oglase, odnosno više od 41.000 posjeta informativnoj internetskoj stranici.

Edukativne aktivnosti provodile su se i putem organizacije edukativnih posjeta studenata i učenika Hanfi. Predstavnici Hanfe održali su i razna predavanja na seminarima i konferencijama različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija te je Hanfa bila pokrovitelj ili partner stručnih konferencija koje se dotiču njenog djelokruga nadležnosti.

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

Tijekom godine Hanfa je dodatno unaprijedila postojeća te osigurala nova informatička rješenja radi unapređenja poslovnih procesa povezanih sa zaprimanjem podataka od subjekata nadzora, izvještavanjem prema EIOPA-i i ESMA-i, kao i povećanjem efikasnosti internih procesa. Dovršetkom projekta implementacije digitalizacije dokumenata omogućeno je zaprimanje širokog spektra dokumentacije od subjekata nadzora u elektronskom obliku putem internetskog sučelja. Projekt je leasing društvima, društvima za osiguranje i reosiguranje, mirovinskim osiguravajućim društvima i Hrvatskom uredu za osiguranje omogućio dostavljanje dokumentacije elektroničkim putem, a u 2017. godini projekt će se proširiti na preostale subjekte nadzora Hanfe. U vezi s implementacijom programskog rješenja za zaprimanje i validaciju izvještaja *Solvency Supervision Toolbox* (SST) nastavila se suradnja Hanfe i društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje te je kontinuiranom komunikacijom i zajedničkom suradnjom unaprijeđena i poboljšana kvaliteta izvještaja, vjerojatnost pojave grešaka i nepravilnosti svedena je na minimum, a poteškoće tehničke prirode su gotovo u potpunosti otklonjene.

ESMA razvija sustav preko kojeg će na jednom mjestu biti dostupni podaci iz svih licenciranih trgovinskih repozitorija s obzirom na to da trenutno svaki trgovinski repozitorij prikuplja i agregira podatke na različit način te ih dostavlja u različitom formatu što otežava usporedbu i upotrebu podataka. Hanfa je je tijekom godine osigurala zaprimanje dvije vrste izvještaja na dnevnoj osnovi, a tijekom 2017. Hanfa će osigurati pristup ESMA-inom središnjem sustavu preko kojeg će kao nadležno tijelo moći postaviti izravan upit određenom trgovinskom repozitoriju. Pokrenuti su i projekti s ciljem ispunjenja obveza propisanih Direktivom MiFID II[35], koja stupa na snagu 3. siječnja 2018. godine. Svrha projekata je nabava odnosno izgradnja informatičkog rješenja za izvještavanje prema ESMA-i i drugim nacionalnim nadležnim tijelima sukladno Uredbi MiFIR[36]. Krajem 2016. projekti su spojeni u jedan, a planirani završetak je krajem 2017. godine.

Dovršen je IPA projekt koji je započeo u 2015., a njime je kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije postignuto unapređenje učinkovitosti nadzora na području financijskih usluga nebankarskog sektora u Republici Hrvatskoj u skladu sa svrhom Europskog sustava nadzora financijskog tržišta. Projekt je financiran iz programa Europske unije IPA 2012 (IPA Pomoć u tranziciji i jačanju institucija) i manjim dijelom iz sredstava Hanfe, a u njegovu realizaciju bili su uključeni inozemni stručnjaci. Rezultat projekta je automatizirano izvješćivanje prema ESMA-i i EIOPA-i te automatizirana razmjena podataka s ostalim nacionalnim nadzornim tijelima zemalja članica Europske unije.

Nadogradnjom sustava za uredsko poslovanje unaprjeđeni su poslovni procesi provođenja ispita u organizaciji Hanfe i poslovni procesi uredskog poslovanja. Dovršena je prilagodba arhitekture postojećeg sustava za upravljanje dokumentima (DMS) te je nadogradnjom sustava osiguran

35 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

36 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

daljnji kontinuitet i stabilnost u radu. Dovršen je i veći dio aktivnosti potreban za uvođenje međunarodno priznatih standarda ISO 20000 i ISO 27001. Informatička rješenja imaju iz godine u godinu sve veći utjecaj na poslovanje Hanfe pa se pojavila poslovna potreba za unaprjeđenjem kvalitete upravljanja IT uslugama (ITSM – *IT Service Management*). Implementacija aplikacije za centralno prijavljivanje i praćenje zahtjeva i incidenata za sve informatičke aplikacije (*service desk* i *monitoring*) omogućila je bolje praćenje pouzdanosti informacijskog sustava. Započeta je i izrada dokumentacije i uvođenje dodatnih kontrola radi smanjivanja operativnog rizika u području održavanja i upravljanja sustavima informatičke tehnologije i komunikacije u Hanfi povezanog s ljudskim faktorom i drugim prepoznatim rizicima. Time su stvoreni preduvjeti za certifikaciju informacijskog sustava u skladu sa standardom ISO 27001 što će se provesti tijekom 2017. godine. Hanfa je izradila standardne metodologije upravljanja projektima prema prilagođenoj metodologiji Prince2 u svrhu povećanja efikasnosti upravljanja te provedbe ciljeva i planova Hanfe. S ciljem unaprjeđenja sustava za računovodstvo, financijsko planiranje i izvještavanje kojim se osigurava veća efikasnost poslovnog procesa te sveobuhvatnost i kvaliteta informacija potrebnih za sustav financijskog upravljanja i kontrola, proveden je projekt implementacije nove aplikacije za računovodstvo, financijsko planiranje i izvještavanje. Zbog važnosti planiranja, koordinacije, praćenja i unapređivanja aktivnosti iz područja upravljanja ljudskim resursima, u Uredu Glavnog tajnika osnovan je Odjel za kadrovske poslove. Nabavljena je aplikacija za upravljanje poslovnim procesom praćenja ljudskih resursa kojom je postignuta bolja povezanost podataka, veća i brža dostupnost podataka, kao i brža izrada analiza i izvještaja. Time je unaprijeđeno i provođenje financijskog upravljanja i kontrola u skladu s odredbama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru[37].

Na području unaprjeđenja sustava unutarnjih kontrola, tijekom 2016. provedeno je niz aktivnosti. Definirane su vizija, misija i temeljne vrijednosti koje su objavljene na internetskim stranicama Hanfe. Za ostvarenje vizije i misije donesen je Strateški plan za razdoblje od 2017. do 2019. godine. Za navedeno razdoblje utvrđena su tri osnovna opća cilja: očuvanje stabilnosti i sigurnosti financijskog sustava, jačanje zaštite korisnika financijskih usluga i jačanje povjerenja u ulogu Hanfe kao sudionika financijskog sustava. Navedeni opći ciljevi definiraju tri glavna smjera djelovanja te su povezani s njezinim zakonskim djelokrugom. Svaki opći cilj razrađen je kroz posebne ciljeve, a za pojedini posebni cilj određeni su načini njegova ostvarenja, pokazatelji rezultata i pokazatelji učinka. Na temelju strateških ciljeva, krajem 2016. izrađen je Godišnji program rada za 2017. kao i s njim povezan Financijski plan s utvrđenim financijskim resursima za provedbu aktivnosti i ciljeva.

Ukupno ostvareni prihodi Hanfe u 2016. iznosili su 53,1 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 48,2 mil. kuna. Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (67,6 %) koji su iznosili 32,6 mil. kuna. Prosječan broj zaposlenih u 2016. na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja iznosio je 154. Sljedeću značajnu stavku rashoda Hanfe čine materijalni rashodi koji su iznosili 13,5 mil. kuna. Ostvareno je 5,5 % više materijalnih rashoda u odnosu na 2015., što iznosi 703 tis. kuna. Značajnu stavku materijalnih rashoda čine obvezne članarine Hanfe u europskim nadzornim tijelima ESMA-i i EIOPA-i. Troškovi obveznih članarina u ESMA-i i EIOPA-i iznosili su ukupno 4,9 mil. kuna u 2016., što je za 30,0 % više u odnosu na 2015., kada su iznosili 3,8 mil. kuna. Povećanje troškova obveznih članarina rezultat je povećanih budžeta navedenih tijela u 2016. što je utjecalo i na porast rashoda Hanfe. Predmetni troškovi godišnje članarine, ne uključujući druge rashode povezane s obveznim sudjelovanjem Hanfe u radu europskih nadzornih tijela (obvezno sudjelovanje na sastancima, sudjelovanje u izradi zakona itd.), činili su 36,3 % materijalnih rashoda te 10,2 % ukupnih rashoda Hanfe u 2016. godini. Rashodi amortizacije koji su iznosili 1,3 mil. kuna povećani su za 15,0 % u odnosu na 2015. zbog provođenja razvojnih IT projekata koje je nastavljeno u 2016. godini, a uz koje je povezana i nabava dugotrajne imovine koja se amortizira. Na temelju iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima Hanfa je u 2016. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 4,8 mil. kuna.

37 NN, br. 78/15

Upravno vijeće donijelo je u 2016. godini 1.346 odluke na ukupno 87 održanih sjednica, od kojih je njih 54 bilo redovno, dok su 33 sjednice bile izvanredne. Održane su tri sjednice Savjeta, i to 8. ožujka, 20. rujna i 22. studenog, na kojima je Savjet u skladu sa svojim ovlastima iz članka 12. Zakona o Hanfi davao mišljenja te stručne savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse. Četvrta sjednica nije održana zbog nedostatka kvoruma. Vlada Republike Hrvatske je članove Savjeta, umjesto članova kojima je mandat istekao 22. ožujka, imenovala 24. studenog 2016. godine.

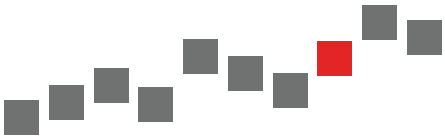

Tržište kapitala

1. Tržište kapitala

1.1. Opis tržišta

Trend gospodarskog oporavka i nastavak povećanja investicijskih aktivnosti te rasta tržišnih pokazatelja obilježili su tržište kapitala u Republici Hrvatskoj u 2016., a posebno u drugoj polovici godine. Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) na uređenom tržištu iznosilo je 3,9 mlrd. kuna, što predstavlja značajan rast (16,1 %) u odnosu na prethodnu godinu. Trgovanje dionicama unutar knjige ponuda[38] iznosilo je 1,9 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 13,4 %, dok je blok promet[39] dionicama iznosio je 1,2 mlrd. kuna i porastao je za 123,4 %. Trgovanje obveznicama unutar knjige ponuda poraslo je za 48,7 % u odnosu na prethodnu godinu i iznosilo je 0,4 mlrd. kuna, dok je blok promet obveznicama iznosio 0,3 mlrd. kuna što predstavlja porast od 22,7 % u odnosu na 2015. godinu. Rastu ukupnog prometa najviše je pridonio rast blok prometa dionicama i obveznicama te rast prometa obveznicama unutar knjige ponuda, a uslijed povećane aktivnosti institucionalnih ulagatelja. Trgovanje strukturiranim vrijednosnim papirima zabilježilo je pad od 34,5 % u odnosu na prethodnu godinu. OTC promet u 2016. iznosio je 25,9 mlrd. kuna što predstavlja rast od 15,8 % u odnosu na prethodnu godinu. Tržišni pokazatelji kretali su se u pozitivnim smjerovima. Tako je glavni dionički indeks CROBEX ostvario rast od 18,1 %, dok je CROBEX10 ostvario rast od 17,1 %. Dionički indeks CROBEXTURIST nastavio je rasti u 2016. i ostvario je rast od 27,9 %. Obveznički indeks CROBIS ostvario je rast od 3,6 %, a CROBIStr rast od 8,6 %.

Trgovanje na MTP-u[40] (CE Enter tržištu) obilježio je značajan pad ukupnog prometa za 56,9 % u odnosu na prethodnu godinu, koji je iznosio 0,09 mlrd. kuna. Na pad ukupnog prometa utjecalo je isključivanje 23 vrijednosna papira iz trgovanja dok su primljena samo tri vrijednosna papira (u 2015. isključeno je 15 vrijednosnih papira, a primljeno ih je 14), pri čemu je najveći utjecaj na pad prometa imalo izvršenje društava Vajda d.d. Čakovec i SN Holding d.d. čije su dionice činile 50,0 % prometa u 2015. godini. Navedeno je rezultiralo padom prometa dionicama unutar knjige ponuda za 54,2 %, padom prometa pravima unutar knjige ponuda za 100,0 % i padom blok prometa dionicama za 74,7 %.

CE Enter tržište je multilateralna trgovinska platforma kojom upravlja Zagrebačka burza, a na kojoj se trguje dionicama i pravima.

Godinu 2016. obilježio je prestanak uvrštenja svih strukturiranih proizvoda, dok je Zagrebačka burza uvrstila svoje dionice na službeno tržište. Značajan utjecaj na blok promet dionicama imala je prodaja državnog udjela u društvima Končar elektroindustrija d.d., Sunčani Hvar d.d. i Imperial d.d. te prodaja udjela u društvu Podravka d.d. od strane dioničkog fonda iz Norveške (49,0 % ukupnog blok prometa dionicama u 2016. godini). Početkom 2016. na snagu je stupio Zakon o porezu na dohodak[41] u dijelu koji se odnosi na oporezivanje kapitalnih dobitaka, te je on vjerojatno imao negativan utjecaj na promet dionicama unutar knjige ponuda. Na uređenom tržištu nastavljen je trend izvršenja izdavatelja.

38 Knjiga ponuda dio je trgovinskog sustava koji sadrži sve ponude na temelju kojih se mogu sklopiti transakcije.

39 Blok-transakcija je transakcija financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište ili primljenim u trgovinu na MTP koja uključuje člana ili članove Zagrebačke burze, koja je dogovorena privatno, a sklopljena je putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze u skladu s Pravilima Zagrebačke burze.

40 MTP je multilateralni sustav kojim upravlja investicijsko društvo ili tržišni operater, a koji spaja ponudu i potražnju za financijskim instrumentima više zainteresiranih trećih strana.

41 NN, br. 143/14

1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala

Zagrebačka burza jedini je operater uređenog tržišta i MTP-a u Republici Hrvatskoj. U 2016. na uređenom tržištu trgovalo se dionicama, obveznicama i strukturiranim financijskim proizvodima, dok se na MTP-u trgovalo dionicama i pravima. Ukupna tržišna kapitalizacija uvrštenih financijskih instrumenata na uređenom tržištu na kraju 2016. iznosila je 232,4 mlrd. kuna, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja porast od 14,1 %, dok je ukupna tržišna kapitalizacija na MTP-u na kraju 2016. iznosila 4,2 mlrd. kuna, što u odnosu na 2015. predstavlja pad od 19,6 %.

Tablica 1.1. Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2016.

Vrsta tržišta	Broj financijskih instrumenata	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena u odnosu na 2015. (u %)
Uređeno tržište	Dionice	152	147	-3,3
	Službeno tržište	27	28	3,7
	Redovito tržište	125	119	-4,8
	Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	38	36	-5,3
	Službeno tržište	35	32	-8,6
	Redovito tržište	3	4	33,3
	Komercijalni zapisi	0	0	0,0
	Službeno tržište	0	0	0,0
	Redovito tržište	0	0	0,0
	Strukturirani proizvodi	72	0	-100,0
	Službeno tržište	0	0	0,0
	Redovito tržište	72	0	-100,0
MTP	MTP	46	24	-47,8
	Dionice	44	22	-50,0
	Prava	2	2	0,0

Izvor: Zagrebačka burza

Tijekom 2016. na uređeno tržište Zagrebačke burze uvršteno je 31 novo izdanje (dvije dionice, pet obveznica i 24 strukturirana vrijednosna papira). S uređenog tržišta izvršteno su 102 financijska instrumenta (sedam dionica, sedam obveznica i 88 strukturiranih vrijednosnih papira). Obveznice su izvršteno zbog dospijeća, a strukturirani vrijednosni papiri izvršteni su zbog toga što im je cijena temeljnog instrumenta dosegnula graničnu vrijednost te zbog odluke izdavatelja o povlačenju svih preostalih strukturiranih vrijednosnih papira uvrštenih na uređeno tržište koja je provedena 13. rujna 2016. godine. Dionice su izvršteno zbog stečaja društva (jedan izdavatelj), sanacije društva (jedan izdavatelj), pripajanja društva (jedan izdavatelj) i odluke glavne skupštine društva (četiri izdavatelja). U trgovanje na MTP tijekom 2016. primljene su tri dionice, a u istom razdoblju su iz trgovanja isključene 23 dionice (dionice su isključene iz trgovanja zbog neaktivnog trgovanja i na temelju zahtjeva osoba koje su podnijele zahtjev za prijem u trgovinu na MTP-u).

Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10, CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.[42]

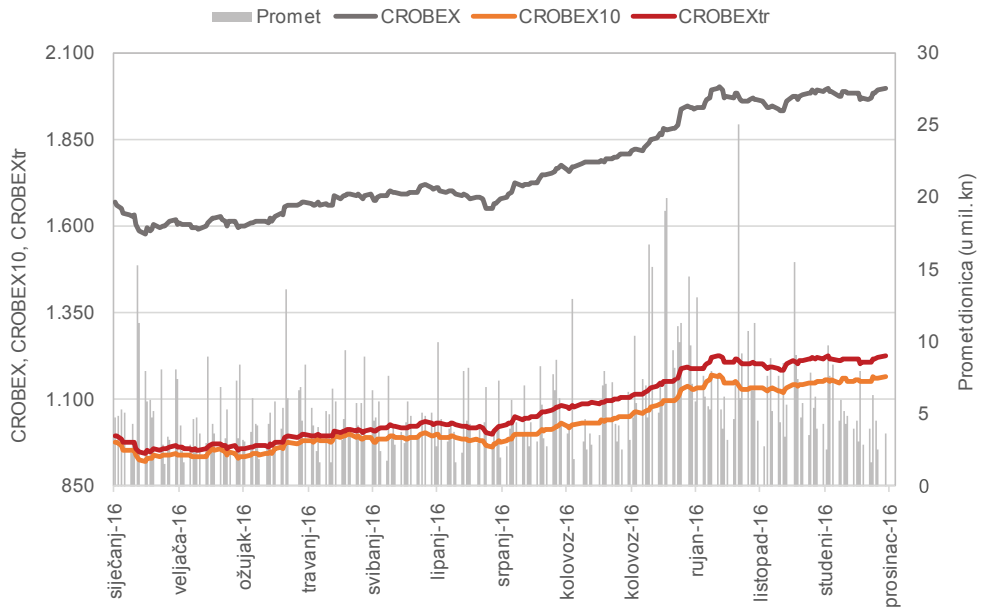

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.[43]

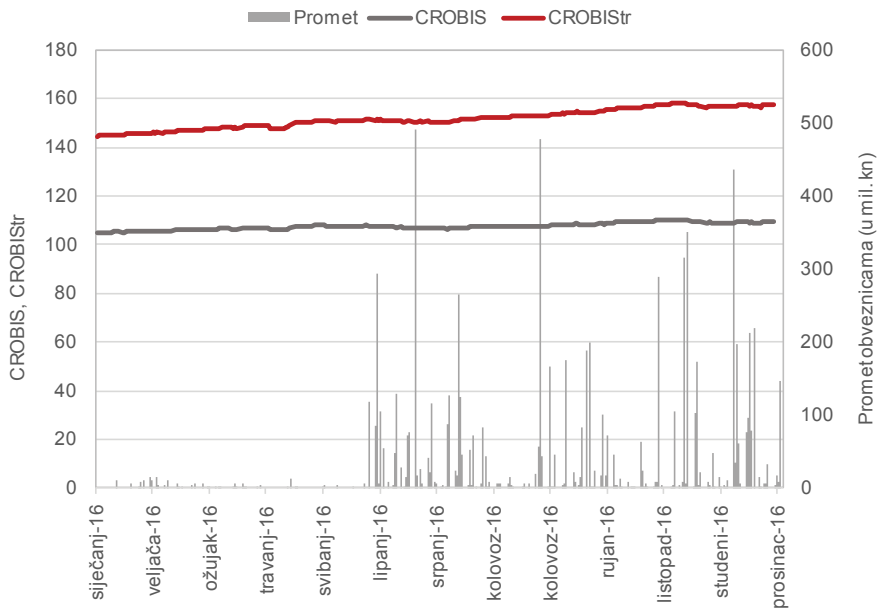

Izvor: Zagrebačka burza

42 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 195.

43 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 195.

Krajem 2016. Zagrebačka burza imala je 17 članova, odnosno dva člana manje u odnosu na 2015. godinu. Tijekom 2016. tri člana Zagrebačke burze obavljala su poslove održavatelja tržišta za devet dionica uvrštenih na uređeno tržište. Zagrebačka burza donijela je odluku o prijelazu na novi trgovinski sustav XETRA te je tijekom 2016. započela proces prelaska na taj sustav.

Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD) je i u 2016. bilo jedino društvo koje je u Republici Hrvatskoj bilo ovlašteno za vođenje središnjeg depozitorija vrijednosnih papira i upravljanje sustavom poravnanja i namire transakcija vrijednosnim papirima sklopljenih na uređenom tržištu i MTP-u, kao i izvan uređenog tržišta i MTP-a.

Tablica 1.2. Broj pohranjenih vrijednosnih papira

	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena u odnosu na 2015. (u %)
Ukupno pohranjeno	1.053	950	-9,8
Dionice	886	845	-4,6
Obveznice	66	69	4,5
Ostalo	101	36	-64,4

Izvor: SKDD

Poslovi depozitorija najvećim su se dijelom odnosili na preknjižbe u sustavu poravnanja i namire te preknjižbe povezane s korporativnim akcijama. Broj korporativnih akcija bilježi kontinuiran pad u odnosu na prethodne godine. U 2016. provedena je 1.581 korporativna akcija, dok ih je u 2015. provedeno 1.712, od čega se najviše korporativnih akcija odnosilo na obračun prava glasa za glavnu skupštinu (707), povlačenje vrijednosnih papira (180), dospijeće glavnice (153), dospijeće kamate (118) i dividendu u novcu (100).

U 2016. u sustavu poravnanja i namire namireno je ukupno 176.674 transakcija vrijednosti 266,5 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 22,4 % u broju transakcija, odnosno pad od 18,4 % u vrijednosti transakcija u odnosu na prethodnu godinu. Najviše transakcija odnosilo se na transakcije dionicama (85,6 %), dok su transakcije obveznicama te trezorskim i komercijalnim zapisima činile svega 6,1 %, odnosno 1,7 %. Gledano po vrijednosti transakcija, transakcije obveznicama predstavljale su 51,9 % ukupne vrijednosti transakcija u 2016. (59,5 % u 2015.), transakcije trezorskim i komercijalnim zapisima 36,6 % (34,2 % u 2015.), a transakcije dionicama 11,4% (6,2 % u 2015.).

Grafikon 1.3. Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2016.

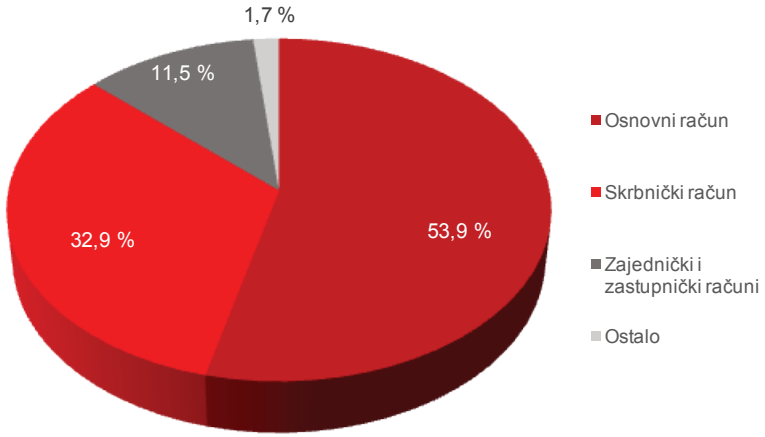

Izvor: SKDD

SKDD je tijekom 2016. nastavio s postupkom usklađenja s odredbama Uredbe o OTC izvedenicama[44] (dalje u tekstu: Uredba EMIR) kako bi mogao pružati usluge središnje druge ugovorne strane. SKDD će se također morati uskladiti s odredbama Uredbe o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira[45] (dalje u tekstu: Uredba CSDR) kako bi nastavio pružati usluge središnjeg depozitorija vrijednosnih papira. Nakon dugotrajnih priprema za usklađenje s Uredbom EMIR i Uredbom CSDR, podnošenje službenih zahtjeva za odobrenje za rad središnje druge ugovorne strane, odnosno središnjeg depozitorija vrijednosnih papira planira se za rujan 2017. godine.

1.1.2. Izdavatelji

Tijekom 2016. na službeno tržište Zagrebačke burze svoje dionice uvrstila su dva nova izdavatelja – Zagrebačka burza d.d. i FTB Turizam d.d. Na uređeno tržište Zagrebačke burze uvrštene su korporativne obveznice društva Lanište d.o.o., Zagrebački holding d.o.o., Atlantic Grupa d.d., JGL d.d. Hanfa je uputila navedene izdavatelje na njihove obveze i način objavljivanja propisanih informacija te im pružila inicijalnu podršku u pogledu objašnjavanja primjene pojedinih odredaba Zakona o tržištu kapitala[46] (dalje u tekstu: ZTK).

Društvo Arenaturist d.d. je prelaskom s redovitog na službeno tržište promijenilo segment tržišta na kojem kotira. Promjenom segmenta tržišta navedeni izdavatelj odlučio je prihvatiti stroža pravila transparentnog izvještavanja investicijske javnosti.

Tijekom 2016. pet izdavatelja uvrštenih na uređeno tržište proveli su uvrštenje dodatnih dionica na uređeno tržište i to jedan izdavatelj na službeno tržište, a preostala četiri na redovito tržište.

1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

1.2.1. Normativne aktivnosti

Primjena Uredbe o zlouporabi tržišta

Od dana 3. srpnja 2016. u Republici Hrvatskoj izravno se primjenjuje Uredba MAR[47] kojom je ujednačena i na razini Europske unije propisana zabrana trgovanja na temelju povlaštenih informacija, nezakonitog objavljivanja povlaštenih informacija te zabrana manipuliranja tržištem. Cilj predmetne uredbe je spriječiti zlouporabu tržišta, osigurati integritet tržišta kapitala te zaštititi ulagatelje na tržištu kapitala. Najvažnije odrednice nove regulative (Uredba MAR i delegirani akti, provedbeni akti, regulatorni tehnički standardi, provedbeni tehnički standardi i smjernice usvojeni u skladu s Uredbom MAR) su sljedeće:

– proširenо polje primjene (financijski instrumenti kojima se trguje na uređenom tržištu, MTP-u ili organiziranoj trgovinskoj platformi te bilo koji postupci ili radnje kojima se može utjecati na takav financijski instrument bez obzira gdje se odvijaju)
– preciznija definicija povlaštene informacije
– manipuliranje tržištem sada obuhvaća i pokušaj te se odnosi i na referentne vrijednosti

44 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL EU L 201

45 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

46 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15, 110/15 i 123/16

47 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

– dosadašnja obveza prijave sumnjivih transakcija proširena je i na prijavljivanje sumnjivih naloga
– uspostavljena su pravila za opravdano priopćavanje povlaštenih informacija u postupcima istraživanja tržišta te su propisana pravila za provođenje istraživanja tržišta
– zabrana trgovanja na temelju povlaštenih informacija i zabrana manipuliranja ne odnosi se na programe otkupa (trgovanje vlastitim dionicama) i stabilizacije pod određenim uvjetima kao što su objava svih pojedinosti o programu prije početka trgovanja, poštivanje primjene ograničenja u vezi s cijenom i volumenom, itd.
– izdavatelj objavljuje i zadržava na svojoj internetskoj stranici tijekom razdoblja od najmanje pet godina sve povlaštene informacije koje je dužan objaviti
– obveza osobe koja obavlja rukovoditeljske dužnosti pri izdavatelju obavještavanja o transakcijama izvršenim za vlastiti račun koje se odnose na financijske instrumente izdavatelja te zabrana trgovanja tim instrumentima 30 kalendarskih dana prije objave financijskog izvještaja
– propisan predložak popisa upućenih osoba.

Stabilizacija znači kupnja ili ponuda za kupnju vrijednosnih papira ili transakcija ekvivalentnim instrumentima koju provodi kreditna institucija ili investicijsko društvo u kontekstu značajne distribucije tih vrijednosnih papira isključivo za potrebe podržavanja tržišne cijene tih vrijednosnih papira tijekom unaprijed određenog razdoblja zbog pritiska na prodaju tih vrijednosnih papira.

Predstavnici Hanfe sudjelovali su u radnoj skupini za izradu nacrta prijedloga Zakona o tržištu kapitala osnovanoj pri Ministarstvu financija s ciljem implementacije Uredbe MAR i ostalih propisa Europske unije čime se osigurava daljnje pravno usklađenje hrvatskog tržišta kapitala s pravnom stečevinom Europske unije i europskim standardima, koje područje je vrlo dinamično i podložno čestim promjenama, tako da je navedeno usklađivanje Zakona o tržištu kapitala s propisima Europske unije očekivano. Donošenje novog Zakona usklađenog s odredbama Uredbe MAR, Direktive MiFID II[48], Uredbe MiFIR[49] i Uredbe CSDR očekuje se u 2017. godini.

Radi usklađivanja s Uredbom MAR na razini država članica bilo je potrebno odrediti jedinstveno upravno tijelo nadležno za provođenje Uredbe MAR, propisati njegove ovlasti pri provođenju postupka nadzora, propisati sankcije i mjere za pojedina kršenja Uredbe MAR, omogućiti prijavljivanje zlouporaba tržišta i javno objavljivanje odluka kojima se izriču mjere i sankcije za počinjene zlouporabe tržišta. Iako se Uredba MAR izravno primjenjuje u Republici Hrvatskoj od 3. srpnja 2016., na nacionalnoj razini trenutno nije donesen propis kojim se imenuje nadležno tijelo koje osigurava primjenu odredbi Uredbe MAR.

Istovremeno s usklađivanjem s Uredbom MAR, države članice Europske unije bile su također dužne do 3. srpnja 2016. donijeti i objaviti zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s Direktivom CSMAD[50] koja predviđa uvođenje kaznenopravnih sankcija u svim državama članicama barem za ozbiljna djela zlouporabe tržišta. Zbog toga je Ministarstvo pravosuđa osnovalo radnu skupinu za izmjene i dopune Kaznenog zakona u čijem su radu sudjelovali i predstavnici Hanfe.

Prijavljivanje zlouporabe tržišta

Radi prenošenja odredaba Provedbene direktive Komisije (EU) br. 2015/2392[51] Hanfa je donijela Pravilnik o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog

48 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

49 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

50 Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173/179

51 Provedbena direktiva Komisije (EU) br. 2015/2392 od 17. prosinca 2015. o Uredbi (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu prijavljivanja stvarnih ili potencijalnih kršenja te Uredbe nadležnim tijelima, SL L 332

parlamenta i Vijeća[52] (dalje u tekstu: Pravilnik o prijavljivanju zlouporaba tržišta) kojim je propisala komunikacijske kanale za zaprimanje prijava kršenja Uredbe MAR, postupke koji se primjenjuju na prijave kršenja i daljnje postupanje s istima, režim povjerljivosti i postupke zaštite osoba koje prijavljuju zlouporabe tržišta (zviždači) te osoba koje su prijavljene da su počinile zlouporabe tržišta.

Sustav prijave sumnjivih naloga i transakcija

Tržišni operateri i investicijska društva koja upravljaju mjestom trgovanja te svaka osoba koja u okviru svojeg posla dogovara ili izvršava transakcije dužni su u skladu s Uredbom MAR prijavljivati sumnjive naloge i transakcije (engl. *Suspicious Transaction and Order Report* – STOR). Hanfa je radi potrebe zaprimanja navedenih prijava otvorila adresu elektroničke pošte STOR@hanfa.hr. Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2016/957[53] propisan je predložak za podnošenje takvih prijava.

Poboljšanje namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i središnji depozitoriji vrijednosnih papira

U veljači 2016. na snagu je stupio Zakon o provedbi Uredbe CSDR[54], u čijoj je izradi aktivno sudjelovala i Hanfa, a njime su osigurani uvjeti za uspješnu implementaciju odredaba Uredbe CSDR te je Hanfa, uz Hrvatsku narodnu banku (dalje u tekstu: HNB), imenovana nadležnim tijelom za njezinu provedbu. Ovime je osigurana zakonska podloga SKDD-u za podnošenje zahtjeva za usklađenje s odredbama Uredbe CSDR, u trenutku kada to postane obvezan učiniti. Da bi nastavio pružati usluge središnjeg depozitorija vrijednosnih papira, SKDD će morati uskladiti svoje poslovanje s odredbama Uredbe CSDR te u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tehničkih standarda Uredbe CSDR podnijeti Hanfi zahtjev za izdavanje odobrenja za rad prema Uredbi CSDR. Započinjanje postupka usklađenja SKDD-a s odredbama Uredbe CSDR predviđa se za kraj 2017. godine. Hanfa će u navedenom postupku sudjelovati kao nadležno tijelo koje SKDD-u izdaje odobrenje za rad.

Hanfa je u 2016. aktivno sudjelovala u radnoj skupini pri Ministarstvu financija s ciljem implementacije izravno primjenjive Uredbe CSDR. Osnovne izmjene i dopune odnosile su se na Dio Peti ZTK-a, koji je do sada Poglavljem 1. uređivao nematerijalizirane vrijednosne papire i druge financijske instrumente, a Poglavljem 2. Središnje klirinško depozitarno društvo.

Novine u odnosu na dosadašnje odredbe su da Uredba CSDR utvrđuje jedinstvene zahtjeve za namiru u Europskoj uniji i pravila za organizaciju i ponašanje središnjih depozitorija te pritom definira nematerijalizirani oblik vođenja vrijednosnih papira u smislu elektroničkih zapisa, bilo da su vrijednosni papiri inicijalno izdani u nematerijaliziranom obliku, bilo da su imobilizirani. Uredba CSDR također otvara tržište Europske unije i omogućuje da bilo koji središnji depozitorij, koji svoje sjedište ima na području Europske unije te je licenciran prema Uredbi CSDR, može svoje usluge pružati u bilo kojoj državi članici, ali i središnji depozitoriji iz trećih zemalja, kada su njihovi pravni i nadzorni okviri priznati kao jednakovrijedni Uredbi CSDR.

S obzirom na to da Uredba CSDR uvodi pojam središnjeg depozitorija vrijednosnih papira, bilo je potrebno odredbama ZTK-a regulirati središnje depozitorije. Uredbom CSDR središnji se depozitorij definira kao pravna osoba koja upravlja sustavom za namiru vrijednosnih papira te pruža još barem jednu od osnovnih usluga koje navodi Uredba CSDR. To su, uz uslugu namire (upravljanje sustavom za namiru vrijednosnih papira), još i bilježnička usluga (početno evidentiranje u sustav

52 NN, br. 60/16

53 Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/957 od 9. ožujka 2016. o dopuni Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za odgovarajuće mjere, sustave i postupke te predloške obavijesti koje treba upotrebljavati za sprečavanje, otkrivanje i prijavljivanje praksi zlouporabe ili sumnjivih naloga odnosno transakcija, SL L 160

54 Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012 (NN, br. 44/16)

u nematerijaliziranom obliku) i usluga središnjeg vođenja računa (osiguravanje i vođenje računa vrijednosnih papira na najvišoj razini). Više nitko na području Europske unije, osim licenciranog središnjeg depozitorija vrijednosnih papira, ne može upravljati sustavom namire.

Unesene su i određene izmjene u vezi s obvezom dematerijalizacije, imobilizacije te inicijalnog izdavanja vrijednosnih papira u nematerijaliziranom obliku, proširene su odredbe koje reguliraju rad središnje druge ugovorne strane te je u okviru zasebnog poglavlja definiran nadzor koji će Hanfa provoditi nad središnjom drugom ugovornom stranom i središnjim depozitorijem, kao i nad operaterom sustava poravnanja koji nije središnja druga ugovorna strana.

Zahtjev za odobrenje prospekta i nacrti prospekta u elektroničkom obliku

Postupak odobrenja prospekta koji provodi Hanfa te koji će, pod uvjetom da je prospekt izrađen u skladu s postojećom regulativom o prospektu, završiti rješenjem Hanfe o odobrenju prospekta, podrazumijeva podnošenje zahtjeva za odobrenje prospekta te izradu nacrta prospekta od strane izdavatelja, ponuditelja ili osobe koja traži uvrštenje vrijednosnih papira za trgovanje na uređenom tržištu. Kako bi se osiguralo da prospekt ispunjava zahtjeve koji se odnose na potpunost, dosljednost i sveobuhvatnost sadržanih informacija, postupak odobrenja prospekta koji provodi Hanfa podrazumijeva provođenje analize prospekta. Kako bi se izdavateljima, ponuditeljima ili osobama koje traže uvrštenje za trgovanje pružila veća sigurnost u pogledu postupka odobrenja, na razini Europske unije bilo je potrebno pobliže odrediti koje je dokumente potrebno dostaviti nacionalnim nadležnim tijelima u različitim fazama postupka odobrenja prospekta.

S ciljem dosljednog usklađivanja s Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 2016/301[55] i uvažavajući tehnički napredak na tržištima kapitala, Hanfa je donijela Tehničku uputu za izradu i dostavu zahtjeva za odobrenje prospekta u elektroničkom obliku elektroničkim putem, koja se primjenjuje na zahtjeve za odobrenje prospekta podnesene Hanfi od 1. srpnja 2016., čime je omogućena dostava zahtjeva za odobrenje prospekata kao i sve dokumentacije koja se prilaže uz taj zahtjev u elektroničkom obliku elektroničkim putem.

Sudjelovanje u radnoj skupini Vijeća Europske unije za financijske usluge zaduženoj za izradu prijedloga Uredbe o prospektu

Tijekom 2016. Hanfa je u suradnji s Ministarstvom financija intenzivirala rad u praćenju izmjena europske regulative o prospektu, dostavljanjem pisanih komentara, prijedloga i sugestija na Prijedlog Uredbe o prospektu, kao i aktivnim sudjelovanjem na sastancima u Bruxellesu u radnoj skupini Vijeća za financijsku stabilnost zaduženoj za izradu navedenog prijedloga.

Rad na izradi Prijedloga Uredbe o prospektu, barem što se političkog aspekta tiče, finaliziran je krajem 2016., kada su Europski parlament i Vijeće postigli politički sporazum oko teksta prijedloga nove Uredbe o prospektu koja bi u cijelosti trebala zamijeniti trenutačni europski prospektni regulatorni okvir, a čija je okosnica Direktiva o prospektu 2003/71/EZ[56].

Dana 20. prosinca 2016. Odbor Stalnih predstavnika Vijeća, u ime Vijeća, odobrio je dogovor s Europskim parlamentom postignut 7. prosinca 2016. u pogledu Prijedloga Uredbe o prospektu. Nova Uredba o prospektu objavljena je u Službenom listu Europske unije u lipnju 2017., dok se primjena manjeg dijela odredaba, s obzirom na to da je određena stupnjevito, može očekivati u drugom tromjesečju 2018., a većeg dijela odredaba u drugom tromjesečju 2019. godine.

---

55 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 2016/301 od 30. studenoga 2015. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za odobrenje i objavu prospekta i distribuciju oglasa te o izmjeni Uredbe Komisije (EZ) br. 809/2004

56 Revizija trenutačnog europskog prospektnog regulatornog okvira inicirana je od strane Europske komisije u 2015. provođenjem javnog savjetovanja u sklopu šireg projekta osnivanja Unije tržišta kapitala s ciljem unaprjeđenja tržišta kapitala u Europskoj uniji, a koje je rezultiralo donošenjem Prijedloga uredbe o prospektu koji je Europska komisija javno objavila krajem 2015.; *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading, 2015/0268 (COD)*

Ključne odrednice Prijedloga Uredbe o prospektu su sljedeće:

- nema obveze objave prospekta za ponude vrijednosnih papira s ukupnom naknadom do jedan milijun eura u Europskoj uniji u razdoblju od 12 mjeseci
- prag iznad kojeg je objava prospekta obvezna, podignut je s trenutnih pet milijuna eura na osam milijuna eura ukupne naknade za ponudu u Europskoj uniji u razdoblju od 12 mjeseci uz opciju državama članicama da nacionalnim zakonodavstvom propišu obvezu objave prospekta za ponude vrijednosnih papira s ukupnom naknadom između jedan milijun eura i osam milijuna eura u razdoblju od 12 mjeseci, uzimajući u obzir specifičnosti lokalnog tržišta kapitala
- uvodi se nova vrsta prospekta, tzv. Prospekt rastućeg tržišta Europske unije koji će moći koristiti:
  - mali i srednje veliki izdavatelji
  - izdavatelji koji nisu mali i srednje veliki, a čiji su vrijednosni papiri uvršteni ili će se uvrstiti na tzv. rastuće tržište malih i srednjih poduzeća kojima prosječna tržišna kapitalizacija za prethodne tri kalendarske godine iznosi manje od 500 milijuna eura, izračunata na temelju podataka na kraju svake poslovne godine
  - ponuditelji vrijednosnih papira čiji su izdavatelji oni navedeni pod prethodne dvije alineje
  - kada se radi o ponudama vrijednosnih papira s ukupnom naknadom u Europskoj uniji manjom od 20 milijuna eura u razdoblju od 12 mjeseci pod uvjetom da ovi izdavatelji nemaju uvrštene vrijednosne papire na MTP-u i kod kojih prosječan broj zaposlenih u posljednjoj poslovnoj godini ne prelazi 499 zaposlenika
- uvodi se poseban prospektni režim za tzv. česte izdavatelje s rokom od pet radnih dana za odobrenje prospekta od strane Hanfe
- uvodi se poseban fleksibilniji režim za tzv. sekundarna izdanja za izdavatelje čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište ili na tzv. rastuće tržište malih i srednje velikih poduzeća
- jednostavniji režim izrade sažetaka prospekata s ograničenjem u broju stranica (maksimalno deset stranica veličine A4)
- ukidanje prospekata u tiskanom obliku osim ako potencijalni ulagatelj takav izričito ne zatraži
- internetska baza prospekata na europskoj razini koju će voditi ESMA[57].

Radne skupine za izradu normativnih akata

Hanfa je u 2016. u vezi s tržištem kapitala donijela pet pravilnika koji propisuju strukturu i sadržaj financijskih izvještaja Zagrebačke burze, SKDD-a i Fonda za zaštitu ulagatelja te prijavljivanje stvarnog ili potencijalnog kršenja Uredbe MAR.[58] Hanfa je donijela i Odluku o izvještavanju o neuspjelim namirama, Odluku o dokumentaciji koja se prilaže uz obavijest o namjeri primjene unutargrupnog izuzetka od obveze poravnanja iz članka 4. stavka 2. Uredbe (EU) br. 648/2012 te Odluku o načinu i obliku prijave sporova između ugovornih strana u smislu članka 15. stavka 2. Uredbe (EU) br. 149/2013. Hanfa je ESMA-i izrazila namjeru usklađenja sa Smjernicama o odgodi povlaštenih informacija[59], Smjernicama o osobama koje su podvrgnute istraživanjima tržišta[60], Smjernicama o alternativnim mjerama uspješnosti[61] koje će se početi primjenjivati nakon uspostave odgovarajućeg zakonodavnog okvira na nacionalnoj razini nužnog za njihovu primjenu.

57 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

58 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

59 ESMA/2016/1478

60 ESMA/2016/1477

61 ESMA/2015/1415

Radna skupina za izradu Zakona o provedbi Uredbe o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira

Hanfa je aktivno sudjelovala i u radnoj skupini za izradu Zakona o provedbi Uredbe o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira[62] (dalje u tekstu: Uredba SFT) kojim će se osigurati provedba navedene uredbe. U radnoj su skupini, uz predstavnike Hanfe, sudjelovali i predstavnici Ministarstva financija te HNB-a. Donošenje navedenog Zakona predviđa se za 2017. godinu. Uredba SFT donesena je radi harmonizacije zakonodavnog okvira na razini Europske unije i uvodi više jedinstvenih obveza za sudionike na tržištu u pogledu određenih aspekata transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe kolaterala. Njezina izravno primjenjiva pravila trebala bi osigurati da za sve subjekte nadzora Hanfe i HNB-a vrijede istovjetne, izravno primjenjive obveze i standardi, sve u cilju jačanja sigurnosti i transparentnosti takvih transakcija u Europskoj uniji.

Radna skupina za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava

Hanfa je u 2016., na zahtjev Ministarstva financija, imenovala troje predstavnika u Radnu skupinu za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava[63] (dalje u tekstu: ZPDD). Osim predstavnika Hanfe i Ministarstva financija, u Radnoj skupini su sudjelovali i predstavnici akademske zajednice, Ministarstva uprave, Ministarstva pravosuđa te sudbene vlasti.

Radna skupina za izradu nacrta prijedloga novog Zakona o reviziji

Hanfa je sudjelovala i u radu na izradi nacrta prijedloga novog Zakona o reviziji čiji je nositelj izrade Ministarstvo financija. Radna skupina za postizanje interoperabilnosti sustava poravnanja i namire osnovana pri Ministarstvu financija nastavila je s radom i u 2016. godini. Na sastancima održanim tijekom godine sudjelovali su predstavnici Ministarstva financija, HNB-a, SKDD-a, Hrvatske udruge banaka, vodećih banaka u Hrvatskoj i Hanfe.

1.2.2. Licenciranje

1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala

Od Zagrebačke burze Hanfa je zaprimila zahtjev za odobrenje prospekta uvrštenja dionica Zagrebačke burze na uređeno tržište burze te je u kolovozu 2016. odobren jedinstveni prospekt uvrštenja 4.635.700 redovnih dionica Zagrebačke burze na uređeno tržište Zagrebačke burze. Na temelju odredbe članka 285. stavka 4. ZTK-a, kojim je propisano da se dionice burze mogu uvrstiti u trgovanje na uređenom tržištu samo uz posebno odobrenje, Hanfa je rješenjem od 26. kolovoza 2016. odobrila Zagrebačkoj burzi uvrštenje dionica na koje se prospekt uvrštenja odnosi. To je rješenje zamijenilo rješenje o uvrštenju financijskih instrumenata na redovito tržište koje u svim ostalim slučajevima donosi Zagrebačka burza. Prvi dan trgovanja financijskim instrumentima bio je 31. kolovoz 2016. godine.

Hanfa je Zagrebačkoj burzi odobrila izmjene i dopune Cjenika burzovnih odluka kao i izmjene i dopune Pravila Zagrebačke burze. Novim Pravilima provedeno je odvajanje Pravila u dijelu uređenog tržišta i MTP-a, a odredbe koje se odnose na MTP uređene su u okviru zasebnog pravnog dokumenta, Pravila MTP-a. Propisana je mogućnost uvrštenja na redovito tržište udjela otvorenih investicijskih fondova, prvenstveno fondova kojima se trguje na burzi (engl. *Exchange Traded Funds* – ETF). Između ostalog, regulirana je primjena mehanizma koji omogućuje povlačenje već

62 Uredba (EU) br. 2015/5365 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenog 2015. o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 337/1

63 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

izloženih naloga s uređenog tržišta ili MTP-a, te zabranu izlaganja novih naloga (engl. *kill switch*), ujednačena je primjena pojma specijalist i održavatelj tržišta na način da se pojam održavatelj tržišta koristi za sve financijske instrumente te su izvršene izmjene pravila u vezi sa strukturiranim proizvodima (certifikatima). Odobreno je i proširenje odobrenja za rad u dijelu omogućavanja trgovanja drugim financijskim instrumentima – jedinicama u subjektima za zajednička ulaganja, na Uređenom tržištu i MTP-u.

Kroz 2016. nastavljen je postupak licenciranja društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane prema Uredbi EMIR. Nakon produljenja roka za dostavu potpune dokumentacije, koji je u 2015. odobren na dodatnih šest mjeseci, Hanfa je u srpnju 2016., a nakon isteka roka od šest mjeseci, SKDD-CCP-u dodijelila novi, dodatni rok od dva mjeseca s obzirom da se u komunikaciji između ESMA-e, Hanfe i SKDD-CCP-a pokazalo kako će SKDD-CCP-u biti potrebno dodatno vrijeme da svoj zahtjev uskladi s uvjetima iz Uredbe EMIR. Slijedom navedenog, u studenom je donesen novi zaključak o kompletnosti zahtjeva od kojeg teku rokovi za izradu procjene rizika i donošenje odluke. Licenciranje SKDD-CCP-a će se, stoga, nastaviti u 2017. u kojoj se predviđa da će Hanfa, zajedno s ostalim članovima kolegija regulatora koje čine predstavnici ESMA-e i HNB-a, donijeti konačnu odluku o zahtjevu SKDD-CCP-a za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane.

1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje

Hanfa je tijekom godine odobrila sedam zahtjeva za odobrenje prospekta. Šest zahtjeva odnosilo se na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište (od kojih su se četiri odnosila na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem dionica, a dva u vezi s uvrštenjem obveznica na uređeno tržište). Jedan odobreni prospekt izdanja vrijednosnih papira (obveznica) bio je ujedno korišten i za potrebe njihovog uvrštenja na uređeno tržište. Od sedam odobrenih prospekata, šest prospekta su jedinstveni prospekti, a samo je jedan podijeljeni prospekt. U 2015. bilo je odobreno 15 prospekata dok je u 2014. bilo odobreno sedam prospekata.

Prospekt sadrži sve informacije koje su, uvažavajući prirodu izdavatelja i vrijednosnog papira koji će biti predmet ponude javnosti, odnosno uvrštenja na uređeno tržište, potrebne ulagatelju za procjenu imovine i dugova, financijskog položaja, dobiti i gubitka, razvojnih mogućnosti izdavatelja i jamca te prava koja proizlaze iz vrijednosnih papira.

Jedinstveni prospekt izrađen je kao jedan dokument.

Podijeljeni prospekt izrađen je kao više odvojenih dokumenata.

Zaprimljena je 51 obavijest[64] o iznimkama od obveze objave prospekta u skladu s odredbom članka 354. ZTK-a, kojom je propisana obveza obavještavanja Hanfe o namjeri korištenja iznimke od obveze objave prospekta u vezi s izdanjem i uvrštenjem vrijednosnih papira dok je u 2015. zaprimljena 61 takva obavijest. Navedene su se obavijesti u 48 slučajeva odnosile na iznimke od obveze objave prospekta kod izdanja vrijednosnih papira, a koje su propisane odredbama članka 351. ZTK-a. Radilo se o sljedećim iznimkama: ponuda upućena prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba koje nisu kvalificirani ulagatelji (33), ponuda vrijednosnih papira isključivo kvalificiranim ulagateljima (11), ponuda upućena ulagateljima koji će za upisane vrijednosne papire uplatiti iznos od najmanje 100 tis. eura u kunskoj protuvrijednosti po ulagatelju za svaku pojedinačnu ponudu (devet), ponuda upućena isključivo ulagateljima koji u postupku predstečajne nagodbe sudjeluju u skladu s planom financijskog i operativnog restrukturiranja izdavatelja (pet) te ostale iznimke iz članka 351. ZTK-a (četiri). Što se tiče zaprimljene dvije iznimke od obveze objave prospekta u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira iz članka 352. ZTK-a, radilo se o zahtjevima za uvrštenje dionica koje u razdoblju od 12 mjeseci predstavljaju manje od 10,0 % ukupnog broja dionica istog roda koje su već uvrštene na isto uređeno tržište. Zaprimljene iznimke odnosile su se na dionice (31), strukturirane proizvode (deset) i obveznice (devet).

64 Prilikom izračuna ukupnog broja zaprimljenih obavijesti nije uzeto u obzir šest obavijesti u kojima se pozivatelj pozivao na izuzeća propisana člankom 342. ZTK-a.

Iznimke povezane s ponudama ograničenom krugu ulagatelja (ponude upućene prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba ili ponude upućene isključivo kvalificiranim ulagateljima) na prvom su mjestu korištenja u posljednje tri godine.

Prema podacima Hanfe, kroz javnu ponudu vrijednosnih papira uz objavljene prospekte prikupljeno je 200 mil. kuna dok je u ponudama vrijednosnih papira uz korištenje iznimke od obveze objave prospekta izdanja na tržištu kapitala prikupljeno približno tri mlrd. kuna.

Od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljeno je ukupno 15 notifikacija prospekata i 15 notifikacija dopuna prospekata. Notificirani prospekti uglavnom su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira kreditnih institucija. Najveći broj notifikacija zaprimljen je od austrijskog (16) i irskog regulatora (sedam), zatim luksemburškog regulatora (četiri) te ostalih regulatora (tri).

U 2016. odobreno je osam ponuda za preuzimanje[65] dok su u 2015. bile odobrene dvije ponude za preuzimanje, a 2014. odobreno ih je šest.

Izdavatelji iz druge države članice kojima je prospekt izdanja ili uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište odobrio nadležni regulator mogu na temelju tog istog prospekta u Republici Hrvatskoj nuditi vrijednosne papire odnosno uvrstiti ih na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj.

Zaprimljeno je ukupno 13 obavijesti o korištenju iznimaka od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje. Radilo se o sljedećim iznimkama: odlukom glavne skupštine u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 3. ZPDD-a odobrava se stjecanje dionica bez obveze objavljivanja ponude za preuzimanje (tri), prijenosom dionica ciljnog društva nije došlo do promjene osobe koja ostvaruje kontrolu nad ciljnim društvom (tri), stjecanje dionica u postupku predstečajne nagodbe (tri), u društvu postoji dioničar s većim brojem dionica (tri), stjecanje dionica od osobe s kojom je stjecatelj ranije djelovao zajednički (jedan).

Za pohranjene dionice na temelju ponuda za preuzimanje u 2016. isplaćena su ukupna sredstva u iznosu od 308 mil. kuna, što je značajno više nego u 2015., kada je za pohranjene dionice u odobrenim ponudama bilo isplaćeno ukupno 71 mil. kuna.

Hanfa kontinuirano nadzire primjenu odredaba ZPDD-a. Kada utvrdi nezakonitosti ili nepravilnosti, Hanfa može, između ostaloga, utvrditi nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje i naložiti poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje. U 2016. je doneseno jedno rješenje kojim se utvrđuje nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje i nalaže poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje te jedno rješenje kojim se samo utvrđuje nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje zbog toga što je ista u međuvremenu već objavljena i izvršena. Hanfa je izdala i pet mišljenja kojima se pojašnjavaju neke od odredaba ZPDD-a.

1.2.3. Nadzor

1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Nadzor Zagrebačke burze i nadzor trgovanja

Hanfa je provela neposredni nadzor Zagrebačke burze, koji se odnosio na mjere i postupke koje je Zagrebačka burza dužna poduzimati s obzirom na odredbe članka 292. stavka 1. i članka 305. ZTK-a. U postupku izvanrednog neposrednog nadzora izvršen je uvid u trgovinski sustav u dijelu faza trgovanja i dražbi uravnoteženja, te dostupnost podataka o trajanju pojedinih faza trgovanja.

Posredni nadzor obavljao se prikupljanjem izvještaja koje je Zagrebačka burza obvezna dostavljati Hanfi, a koji se odnose na poslovanje uređenog tržišta te na upravljanje MTP-om. Analizirane

65 U skladu s člankom 9. stavkom 1. ZPDD-a osoba koja posredno ili neposredno, samostalno ili djelujući zajednički, stekne više od 25 % dionica s pravom glasa ciljnog društva obvezna je objaviti ponudu za preuzimanje preostalih dioničara. U skladu s odredbama članka 24. ZPDD-a Hanfa odobrava ponude za preuzimanje te nadzire primjenu ZPDD-a u skladu s odredbama članka 47. ZPDD-a.

su i provjeravane sljedeće obavijesti koje u skladu sa ZTK-om Zagrebačka burza šalje Hanfi u okviru posrednog nadzora: mjesečni podaci o vlasničkoj strukturi Zagrebačke burze, mjesečni izvještaji o stjecanju/otpuštanju financijskih instrumenata od strane rukovodećih osoba Zagrebačke burze, obavijesti o uvrštavanju i izvrštavanju financijskih instrumenata na uređeno tržište te o prijemu i prestanku prijema financijskih instrumenata na MTP-u, obavijesti o tekućem poslovanju i promjenama poslovanja (sklapanje novih ugovora i sl.), obavijesti o novim održavateljima tržišta, obavijesti o dražbama uravnoteženja i obustavama trgovanja, mjesečno izvješće o poništenim transakcijama, promjene u članstvu i revidirani popisi članova Zagrebačke burze te godišnji financijski izvještaj za 2015. zajedno s odgovarajućim izvještajem vanjskog revizora. Hanfa je pratila i analizirala proces uvođenja novog trgovinskog sustava XETRA na Zagrebačku burzu, te se očekuje da će on biti na raspolaganju korisnicima tijekom 2017. godine. Tijekom posrednog i neposrednog nadzora Hanfa je uz praćenje poštivanja regulatornih odredaba nadzirala i rizike kojima je Zagrebačka burza izložena.

Hanfa je provodila neposredni nadzor u dijelu poštivanja zabrana i obveza iz članaka 451. do 470. ZTK-a koji se odnose na zlouporabu tržišta, te je provodila posredni nadzor trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i MTP-u putem nadzornih stanica u stvarnom vremenu. Pratili su se unos, izmjene i povlačenja ponuda u trgovinskom sustavu, dražbe uravnoteženja, objave vijesti i svrstavanje izdavatelja ili financijskog instrumenta u segment za promatranje. Navedenim nadzorom trgovanja izdvajaju se i analiziraju transakcije financijskim instrumentima koje odstupaju od uobičajenog načina trgovanja te se utvrđuje eventualna sumnja na zlouporabu tržišta od strane sudionika u transakcijama.

Na temelju Pravilnika o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta[66] i Pravilnika o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta Hanfa je od Zagrebačke burze i investicijskih društava zaprimila 11 prijava sumnji na manipulaciju tržištem i tri prijave sumnji na trgovanje na temelju povlaštene informacije. Od različitih fizičkih osoba Hanfa je zaprimila tri prijave zlouporabe tržišta. Zaprimljene prijave Hanfa obrađuje na način da izrađuje analize trgovanja, prikuplja relevantnu dokumentaciju i utvrđuje osnovanost sumnje na zlouporabu tržišta. Prijave za koje postoji osnovana sumnja na zlouporabu tržišta dostavljaju se nadležnim tijelima ovlaštenim za daljnje postupanje.

Nadzor SKDD-a

Nadzor poslovanja SKDD-a Hanfa je provodila kontinuirano, na posredan i neposredan način. Pri provođenju posrednog nadzora Hanfa je tijekom cijele godine prikupljala izvještaje koje je SKDD dužan dostavljati u skladu s odredbama ZTK-a, kao i podatke iz drugih izvora. Tako je SKDD, u skladu s odredbama ZTK-a, između ostalog, uredno dostavljao mjesečna izvješća o radu, informacije o imateljima kvalificiranih udjela, godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće te revizorsko izvješće, izvještaje o stjecanju ili otpuštanju financijskih instrumenata od strane članova Uprave, Nadzornog odbora i zaposlenika SKDD-a, obavijesti o promjenama u članstvu i prestanku članstva itd. Hanfa je analizirala sve zaprimljene podatke te po potrebi tražila dodatna pojašnjenja ili dodatne podatke.

Nastavljen je neposredni nadzor nad informacijskim sustavom SKDD-CCP-a, u vezi s postupkom licenciranja prema Uredbi EMIR za pružanje usluga kao središnja druga ugovorna strana. Nadzor na temelju rizika proveden je kroz nadzor postupka licenciranja SKDD-CCP-a i praćenje priprema SKDD-a za usklađivanje s odredbama Uredbe CSDR, što je identificirano kao osnovni rizik SKDD-a s obzirom na to da se isti smatraju ključnim procesima za daljnje poslovanje SKDD-a.

Hanfa je sudjelovala na sastancima Udruženja za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima koje je organizirala Hrvatska gospodarska komora, a na temu prelaska sustava poravnanja u Republici Hrvatskoj na sustav iz Uredbe EMIR. Na sastancima su sudjelovali i predstavnici SKDD-a, SKDD-CCP-a, Udruženja za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima, Udru-

66 NN, br. 05/09

ženja društava za upravljanje investicijskim fondovima i Udruženja društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava. Hanfa je udruženjima u rujnu 2016. uputila dopis u kojem se identificiraju glavni problemi koji se odnose na usklađenje te daju primjeri mogućih rješenja. Hanfa je prethodno navedena udruženja pozvala da se očituju o načinu na koji planiraju riješiti te probleme i u kojim rokovima. U studenom 2016. udruženja su odgovorila na postavljene upite te je Hanfa, u daljnjoj komunikaciji sa SKDD-CCP-om i udruženjima, nastavila pratiti proces usklađenja cjelokupnog tržišta s novom regulativom i poticati postizanje konsenzusa oko ključnih pitanja među tržišnim sudionicima. U svrhu edukacije tržišnih sudionika Hanfa je (kao i u prethodnoj godini) udruženjima distribuirala primjere najboljih praksi u državama članicama.

Nadzor nad Fondom za zaštitu ulagatelja (dalje u tekstu: FZU) provodio se u sklopu kontinuiranog nadzora SKDD-a. Hanfa je, između ostalog, na mjesečnoj razini zaprimala od SKDD-a, kao Operatera FZU-a, podatke o broju članova te stanju imovine FZU-a. Tijekom 2016. FZU je imao 29 članova. Nije nastupio niti jedan osigurani slučaj zbog kojeg bi bilo potrebno koristiti sredstva FZU-a.

Izvještavanje ESMA-e i nadležnih tijela drugih država članica

Na temelju članka 41. Direktive MiFID[67] Hanfa je dužna bez odgode obavijestiti ESMA-u i druga nadležna tijela država članica o privremenoj obustavi i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, neovisno o tome tko je inicijator obustave tj. isključenja. Tu obvezu Hanfa ispunjava kroz portal SARIS, koji je izradila ESMA. Hanfa je tijekom 2016. kroz taj portal dostavila 33 obavijesti o obustavi i prestanku uvrštenja strukturiranih vrijednosnih papira, 12 obavijesti o obustavi i nastavku trgovanja za sedam dionica, jednu obavijest o prestanku uvrštenja obveznica te sedam obavijesti o prestanku uvrštenja dionica.

Hanfa je tromjesečno dostavljala ESMA-i sažetak informacija o neto kratkim pozicijama u izdanom dioničkom kapitalu, neto kratkim pozicijama u izdanim državnim dužničkim instrumentima čiji je izdavatelj Republika Hrvatska i nepokrivenim pozicijama u kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza iz državnih dužničkih instrumenata, a u skladu sa zahtjevima Uredbe o kratkoj prodaji[68]. Na temelju te Uredbe i odredaba Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 918/2012[69], Hanfa je dostavljala ESMA-i i podatke o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska.

Dostava podataka ESMA-i kroz Bazu podataka MiFID (engl. *MiFID Database*)

Člancima 33. i 34. Uredbe u vezi s obvezom vođenja evidencija[70] propisane su obveze nadležnih tijela povezane s izračunima, procjenama i objavama podataka za dionice uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu. U skladu s navedenim člancima Hanfa je bez odgode po završetku svake kalendarske godine obvezna izraditi izračune te ažurirati Bazu podataka MiFID. Obvezna je i ažurirati bazu u roku od šest tjedana od novog uvrštenja te ažurirati bazu kod prestanka uvrštenja. Hanfa je tijekom 2016. obavila godišnje ažuriranje Baze podataka MiFID, četiri puta dostavila procjene za nova uvrštenja te ažurirala bazu nakon objava prestanka uvrštenja.

---

67 Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145/1

68 Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza (Tekst značajan za EGP), SL L 86/1

69 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 od 5. srpnja 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima (Tekst značajan za EGP), SL L 274/1

70 Uredba Komisije (EZ) br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive (Tekst značajan za EGP), SL L 241/1

1.2.3.2. Nadzor izdavatelja

Hanfa je provodila nadzorne aktivnosti u vezi s izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište. Takvih je izdavatelja na početku 2016. bilo 144 dok ih je na kraju 2016. bilo 139.

Nadzorne aktivnosti odnosile su se na kontinuirano praćenje izvršavanja obveza u pogledu objavljivanja propisanih informacija u skladu s odredbama ZTK-a i izvršavanja obveza u pogledu objavljivanja ponude za preuzimanje u skladu s odredbama ZPDD-a. Kontinuirano praćenje izvršavanja obveze objavljivanja propisanih informacija uključuje provjeru objavljuju li izdavatelji propisane informacije te objavljuju li ih u rokovima, na mjestima i u sadržaju kako je propisano ZTK-om kao i imaju li izdavatelji uspostavljen odgovarajući unutarnji sustav upravljanja procesom objavljivanja propisanih informacija kojima se osigurava uredno i zakonito izvršavanje propisanih obveza. Hanfa je dodatno provodila i tematske nadzore koji su se odnosili na izvršavanje obveze objavljivanja financijskih izvještaja izdavatelja u propisanom roku, na izvršavanje obveze uvrštavanja novog izdanja dionica na službeno tržište, na izvršavanje obveze objavljivanja povlaštene informacije. Kontinuirano praćenje izvršavanja obveze objavljivanja ponude za preuzimanje uključuje provjeru jesu li stjecatelji dionica u izdavatelju obvezni objaviti ponudu za preuzimanje kao posljedicu određenog stjecanja dionica te smatraju li se određene izjave izjavom o namjeri objavljivanja ponude za preuzimanje. Hanfa je provodila i nadzore u pogledu provjere promjene dioničarske strukture što je rezultiralo utvrđenjem nastanka dviju obveza objavljivanja ponude za preuzimanje te je jedan postupak u vezi s utvrđivanjem nastanka obveze bio obustavljen zbog odobrenja ponude za preuzimanje koje je uslijedilo.

U okviru edukativnih aktivnosti namijenjenih izdavateljima Hanfa je zajedno sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om organizirala sedmi jednodnevni edukativni skup, na kojem je održana promocija publikacije “Korporativno upravljanje: priručnik” te se raspravljalo o postupanju s propisanim informacijama, novostima u regulativi Europske unije (Unija tržišta kapitala), očekivanim promjenama u poslovanju SKDD-a (s naglaskom na regulativu Europske unije i posebnim osvrtom na poslovanje SKDD-CCP-a) te novostima u provođenju korporativnih akcija.

U 2016. provedena su 154 posredna nadzora nad izdavateljima koji su se odnosili na transparentnost odnosno objavljivanje propisanih informacija, 24 posredna nadzora koji su se odnosili na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima, 18 posrednih nadzora koji su se odnosili na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica i ostalih financijskih instrumenata izdavatelja. Također, tijekom 2016. provedeno je i 16 upravnih predmeta nadzora nad izdavateljima čiji je predmet bilo postupanje s propisanim informacijama.

Tablica 1.3. Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI

Kategorija informacija	Broj Izvještaja 2015.	Broj izvještaja 2016.	Promjena
Godišnji izvještaji	308	283	-25
ukupno revidirani	234	232	-2
konsolidirani revidirani	85	87	2
nekonsolidirani revidirani	149	145	-4
ukupno nerevidirani	74	51	-23
konsolidirani nerevidirani	26	17	-9
nekonsolidirani nerevidirani	48	34	-14
Tromjesečni izvještaji	806	795	-11
konsolidirani	275	303	28
nekonsolidirani	531	492	-39
Informacije o promjenama u postotku glasačkih prava	64	132	68

Kategorija informacija	Broj Izvještaja 2015.	Broj izvještaja 2016.	Promjena
Stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica	204	209	5
Obavijesti osoba koje pri izdavatelju obavljaju rukovoditeljske dužnosti	205	195	-10
Povlaštene informacije	370	325	-45
Povlaštene informacije-promjena objavljene povlaštene informacije	2	2	0
Obavijest o promjenama broja dionica i/ili glasačkih prava	24	14	-10
Obavijest o promjenama u pravima iz izdanih vrijednosnih papira	2	1	-1
Obavijest o novim izdanjima dužničkih vrijednosnih papira	8	5	-3
Glavna skupština – obavijesti o sazivu, protuprijedlozi i odluke	394	401	7
Godišnji dokument objavljenih informacija	40	25	-15
Ostale propisane informacije	465	610	145
Ostale informacije koje nisu propisane informacije	271	233	-38
Popis upućenih osoba	49	51	2
Dokaz o objavi medijima	2.445	2.648	203
Prijedlog izmjene/dopune statuta	4	0	-4
Očitovanje Hanfi	1	3	2
Ostalo za dostavu Hanfi	34	29	-5

Izvor: Hanfa

1.2.3.3. Ostali nadzori

Hanfa je nastavila poduzimati aktivnosti povezane s ostvarivanjem pristupa podacima sadržanim u trgovinskim repozitorijima te je zaključila ugovor i dobila pristup podacima preostala četiri trgovinska repozitorija: UnaVista TR, CME TR, ICE Tvel TR i KDPW (ugovori s prva dva trgovinska repozitorija sklopljeni su u 2015.). Uvidom u podatke koji se prijavljuju trgovinskim repozitorijima Hanfa će biti u mogućnosti učinkovito provoditi nadzor nad nefinancijskim drugim ugovornim stranama sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a u vezi s njihovim poštivanjem obveza propisanih Uredbom EMIR. Uslijed izmjena tehničkih standarda o izvještavanju u sklopu Uredbe EMIR, a kojima se djelomično mijenja izgled izvještaja što će utjecati na način izvještavanja od strane trgovinskih repozitorija i podatke koji će im se prijavljivati, očekuje se da će učinkovito provođenje nadzora biti moguće krajem 2017. godine.

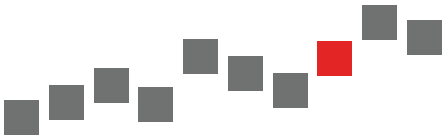

Investicijska društva

2. Investicijska društva

2.1. Opis tržišta

Godina 2016. zaključena je s dobrim trgovinskim pokazateljima, što se očitovalo i kroz rast gotovo svih indeksa. U skladu s navedenim, zaustavljen je i trend smanjenja broja pravnih osoba koje pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti. Naime, prethodne dvije godine broj pravnih osoba nije se značajnije mijenjao. U 2016. broj kreditnih institucija smanjen je otvaranjem stečajnog postupka nad Bankom Splitsko-Dalmatinskom d.d.[71], ali je Slatinska banka d.d. dana 17. kolovoza 2016. podnijela zahtjev za prethodnu suglasnost za pružanje određenih investicijskih i pomoćnih usluga u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala[72] (dalje u tekstu: ZTK), čime će broj kreditnih institucija ostati nepromijenjen. Hanfa je u 2016. zaprimila 173 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga na području Republike Hrvatske, dok su u 2015. evidentirane 142 obavijesti.

Tablica 2.1. Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj[73,74]

Datum	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima
31.12.2014.	8	15	7
31.12.2015.	8	15	7
31.12.2016.	8	14	7

Izvor: Hanfa

Prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti[75]

Ukupni prihodi od obavljanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a investicijskih društava i društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudim (dalje u tekstu: društava za upravljanje UCITS fondovima) u 2016. povećani su u odnosu na 2015. i to redom za 20,5 % i 3,9 %, dok su ukupni prihodi od gore navedenih usluga kreditnih institucija smanjeni za 14,0 %.

71 Hanfa je predmetnoj kreditnoj instituciji 27. svibnja 2016. izdala Rješenje o privremenoj zabrani pružanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a, kao i raspolaganja financijskim instrumentima i novčanim sredstvima klijenata u sklopu pružanja svih investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga, na temelju Odluke o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka Hrvatske narodne banke od 24. svibnja 2016. godine.

72 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13,159/13, 18/15, 110/15 i 123/16

73 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o investicijskim društvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Investicijska društva iz drugih država članica koja su Hanfi posredstvom svojih nadležnih regulatora dostavila notifikacije za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti u Republici Hrvatskoj na temelju slobode pružanja usluga (neposredno) nisu uključena u ovo izvješće.

74 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

75 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2014. i 2015. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/15, 134/15 i 120/16), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja investicijskih društava po nalozima Hanfe.

Grafikon 2.1. Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2014. do 2016. (u tis. kn)[76]

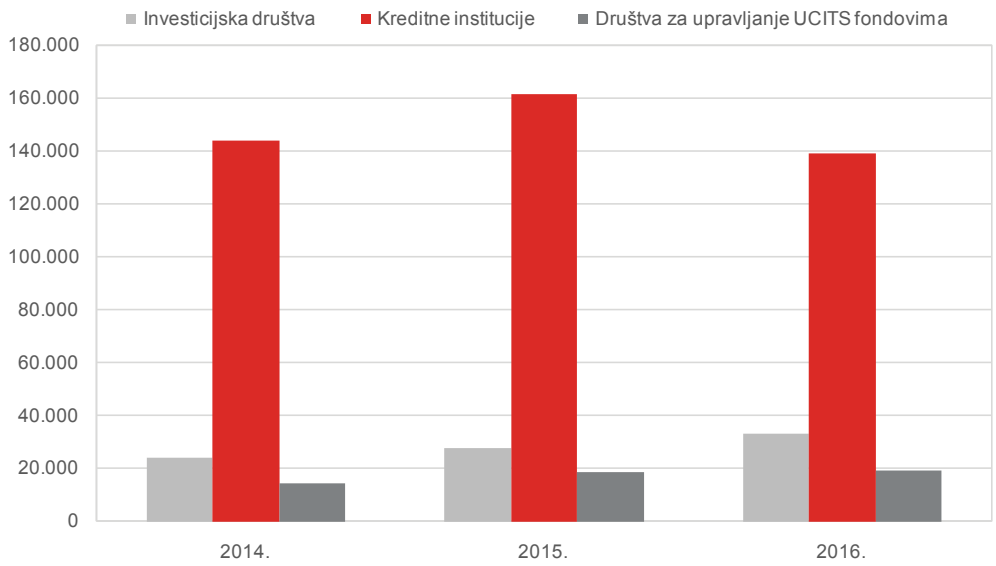

Izvor: Hanfa

U strukturi prihoda investicijskih društava najznačajniji su prihodi od zaprimanja, prijenosa i izvršavanja naloga za klijente, kod kojih je zamjetno značajno povećanje u odnosu na 2015. (čak 44,8 %). Ovakav porast najvećim je dijelom rezultat povećanja prihoda od zaprimanja i prijenosa naloga kod jednog investicijskog društva i to na temelju prihoda od trgovanja ugovorima za razlike (engl. *Contract for difference* – CFD).

Kod društava za upravljanje UCITS fondovima najznačajniji su prihodi od upravljanja portfeljem koji su se u 2016. blago povećali u odnosu na 2015. zbog povećanja broja klijenata.

Čak 72,4 % ukupnih prihoda od investicijskih usluga i aktivnosti odnosilo se na prihode kreditnih institucija. U strukturi prihoda kreditnih institucija ističu se prihodi od agenture izdanja i prihodi od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva koji zajedno čine 71,7 % ukupnih prihoda, a u odnosu na 2015. smanjeni su za 23,6 %.

Tablica 2.2. Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2015. i 2016. (u tis. kn)

	2015.				2016.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od zaprimanja i prijenosa i prihod od izvršavanja naloga klijenata	18.885	15.804	0	34.689	27.348	14.917	0	42.264
Prihod od upravljanja portfeljem	561	444	18.631	19.636	764	754	19.347	20.865
Prihod od investicijskog savjetovanja	0	10	118	128	0	10	125	135

76 Ukupni prihodi od investicijskih usluga i aktivnosti prikazani su bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

	2015.				2016.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa	0	1.525	0	1.525	0	13.756	0	13.756
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa	5.104	94.625	0	99.730	834	57.732	0	58.565
Prihod od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva	972	35.907	0	36.879	1.035	42.006	0	43.041
Prihod od kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije	77	3.452	0	3.529	95	2.493	0	2.588
Prihod od savjetovanja o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima	2.331	10.076	0	35.272	3.568	7.513	0	11.082
Ukupni prihodi	27.930	161.844	18.749	231.388	33.644	139.181	19.472	192.296

Izvor: Hanfa

Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima

Čak 98,6 % ukupne vrijednosti imovine pod uslugom upravljanja portfeljem odnosilo se na imovinu društava za upravljanje UCITS fondovima koja je u odnosu na 2015. porasla za 4,3 %. Ukupna imovina pod uslugom skrbništva nad financijskim instrumentima povećana je za 7,4 %, pri čemu najveći udjel (99,0 %) zauzimaju kreditne institucije, uz povećanje od 7,0 %. Kod investicijskih društava značajno se povećala imovina pod uslugom skrbništva nad financijskim instrumentima (za 56,6 %) na temelju povećanja imovine kod dvaju investicijskih društava.

Tablica 2.3. Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

	Upravljanje portfeljem		Promjena (u %)	Skrbništvo nad financijskim instrumentima		Promjena (u %)
	31.12.2015.	31.12.2016.		31.12.2015.	31.12.2016.	
Investicijska društva	32.236	30.210	-6,3	412.357	645.692	56,6
Kreditne institucije	40.808	45.357	11,1	61.717.258	66.062.392	7,0
Društva za upravljanje UCITS fondovima	5.202.635	5.428.324	4,3	0	0	0,0
Ukupno	5.275.679	5.503.891	4,3	62.129.614	66.708.085	7,4

Izvor: Hanfa

Godišnji financijski izvještaji investicijskih društava

Dok je u 2015. financijska imovina činila 71,0 % ukupne imovine, u 2016. taj se udio smanjio na 53,26 % ukupne imovine, uz smanjenje od 44,8 % na godišnjoj razini. Struktura pasive također se promijenila. U 2015. najveći dio pasive činile su obveze, a u 2016. kapital i rezerve (50,6 %). Ukupna imovina investicijskih društava smanjena je za 26,3 % u odnosu na prethodnu godinu

najvećim dijelom zbog smanjenja financijske imovine jednog investicijskog društva koje čini značajan udio u ukupnoj imovini svih investicijskih društava.

Tablica 2.4. Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

	Aktiva	31.12. 2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
1	Nematerijalna, materijalna imovina i dugotrajna ulaganja	8.585	7.143	-16,8
2	Novčana sredstva i potraživanja	20.497	27.441	33,9
3	Financijska imovina	71.155	39.269	-44,8
	Ukupno aktiva	100.237	73.853	-26,3
	Pasiva			
1	Kapital i rezerve	36.494	37.339	2,3
2	Obveze	63.743	36.514	-42,7
	Ukupno pasiva	100.237	73.853	-26,3

Izvor: Hanfa

Investicijska su društva u 2016. ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 2,3 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 5,9 % u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije udjele u strukturi ukupnih prihoda zauzimaju prihodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge (82,7 %) uz porast od 21,8 %, prihodi od kamata (6,2 %) uz smanjenje od 44,4 % te realizirani dobici od financijske imovine vrednovane po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (6,0 %) uz porast od 113,7 %. U strukturi rashoda opći troškovi poslovanja zauzimaju udjel od 62,3 % uz porast od 18,0 %, dok rashodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge imaju udjel od 31,7 % uz povećanje od 44,4 %.

Tablica 2.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2015. i 2016. (u tis. kn)

	2015.	2016.	Promjena (u %)
Neto prihodi/rashodi od provizija i naknada	20.149	22.599	12,2
Neto realizirani i nerealizirani dobici/gubici financijske imovine	-1.165	1.561	-233,9
Neto prihodi/rashodi od kamata	3.867	2.323	-39,9
Neto tečajne razlike	-41	234	-672,5
Ukupno ostali prihodi	1.014	848	-16,3
Ukupno ostali rashodi	20.664	24.384	18,0
Ukupni prihodi	35.961	42.295	17,6
Ukupni rashodi	32.802	39.115	19,2
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	3.159	3.181	0,7
Porez na dobit	749	913	21,9
Dobit ili gubitak	2.410	2.268	-5,9
Ostala sveobuhvatna dobit	-158	-546	244,7
Ukupna sveobuhvatna dobit	2.252	1.722	-23,5

Izvor: Hanfa

Agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava

Agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava promijenjeni su u odnosu na prethodnu godinu. Omjer zaduženosti smanjen je zbog značajnog smanjenja ukupnih obveza investicijskih društava. Stopa povrata na ukupnu imovinu neznatno je povećana prvenstveno zbog smanjenja vrijednosti imovine, dok je stopa povrata ukupnog kapitala smanjenja zbog smanjenja agregirane dobiti. Stopa adekvatnosti ukupnog kapitala smanjena je u odnosu na prethodnu godinu, ali je još uvijek viša od minimalno propisane. Agregirana dobit investicijskih društava iznosila je 2,3 mil. kuna, od čega su četiri investicijska društva ostvarila dobit, a preostala četiri gubitak.

Tablica 2.6. Agregirani financijski pokazatelji

	2015.	2016.
Omjeri (u %)		
Omjer zaduženosti	63,6	49,4
Stopa povrata na ukupnu imovinu	2,4	3,1
Stopa povrata ukupnog kapitala	6,6	6,1
Stopa adekvatnosti ukupnog kapitala	34,3	23,6
Iznosi (u tis. kn)		
Ukupna izloženost rizicima	70.613	97.193
Ukupni regulatorni kapital	24.249	22.954
Agregirana dobit/gubitak	2.410	2.268
Agregirana imovina	100.237	73.853

Izvor: Hanfa

2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

S ciljem privlačenja što većeg broja klijenata, u praksi je primjetna agresivna promidžba na brojnim internetskim stranicama, portalima i tražilicama koje nude razne internetske platforme za trgovanje financijskim instrumentima. Te se internetske platforme u pravilu obraćaju široj javnosti na način da komuniciraju kako "treba iskoristiti priliku" i "zaraditi trgovanjem na svjetskim burzama". U pravilu se radi o trgovanju iznimno rizičnim špekulativnim proizvodima kao što su CFD-ovi, binarne opcije, *rolling spot forex* i slično. Radi zaštite interesa ulagatelja, upoznavanja sa karakteristikama tih proizvoda, rizika kojima se ulagatelji izlažu kad njima trguju te kako bi saznali svoja prava i obaveze pružatelja usluga, Hanfa je u više navrata izdala upozorenja u vezi s trgovanjem špekulativnim proizvodima s obzirom na to da se radi o visoko rizičnim proizvodima koji nisu prikladni za male ulagatelje te je velika vjerojatnost gubitka investicije. Hanfa je izdala i druga upozorenja za korisnike financijskih usluga koja su navedena u poglavlju *2.2.3.2. Posredni nadzor*.

Ugovori za razlike (engl. Contract for difference*), binarne opcije i ostali slični špekulativni proizvodi su kompleksni proizvodi koji nisu prikladni za male ulagatelje. Trgovanje takvim proizvodima može uzrokovati veći gubitak novca od onog koji je prvotno namijenjen za trgovanje.*

Slijedom sve zamjetnijih neprimjerenih načina na koje određena investicijska društva iz drugih država članica nude hrvatskim ulagateljima špekulativne proizvode (CFD-ovi, binarne opcije, *rolling spot forex*), Hanfa se tijekom 2016. uključila u rad tzv. Radne skupine za Ugovore za razliku (*engl.* CFD Task Force) osnovanoj od strane EMSA-e[77]. U istoj su grupi okupljeni zainteresirani

77 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

regulatori iz država članica na temu problematike povezane s ciparskim investicijskim društvima koja na temelju načela slobode pružanja investicijskih usluga nude navedene proizvode na području Europske unije. Rad navedene grupe koordinira ESMA. Od uključenja u rad grupe, Hanfa je aktivno sudjelovala na izradi nekolicine dokumenata koji se odnose na nuđenje CFD-ova i drugih špekulativnih proizvoda malim ulagateljima, a čiji je cilj ujednačavanje regulatornog postupanja prilikom prodaje takvih proizvoda.

Stupanjem na snagu novih odredaba ZTK-a u 2015., propisana je obveza izrade plana oporavka koji usvaja uprava investicijskog društva za utvrđivanje mjera koje je potrebno poduzeti radi poboljšanja financijskog položaja društva u slučaju značajnog pogoršanja. Slijedom toga, Hanfa je donijela Pravilnik o planovima oporavka investicijskih društava[78] koji propisuje način i opseg primjene zahtjeva povezanih s izradom plana oporavka investicijskog društva te sadržaj i rokove njegove dostave Hanfi. Hanfa je tijekom 2016. ocijenila planove oporavka investicijskih društava što je navedeno u poglavlju *2.2.3.2. Posredni nadzor*.

2.2.1. Normativne aktivnosti

Aktivnost zaposlenika u normativnim aktivnostima Hanfe vidljiva je kroz njihovo sudjelovanje u radnim skupinama i internim odborima u funkciji članova/aktivnih sudionika u izradi propisa. Zaposlenici Hanfe su kao članovi radne skupine osnovane pri Ministarstvu financija aktivno sudjelovali u izradi novog Zakona o tržištu kapitala, a povezano s transponiranjem Direktive MiFID II[79]. Isto su tako kao članovi internih odbora za računovodstvo davali primjedbe/prijedloge, odnosno komentare na nacrt Zakona o računovodstvu.

U 2016. donesen je i Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja investicijskih društava[80] koji u bitnome propisuje strukturu i sadržaj financijskih izvještaja kojima investicijska društva izvještavaju Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti, novčanim tokovima, te rokovima i načinu izvještavanja Hanfe.[81]

2.2.2. Licenciranje

Tijekom 2016. na tržištu kapitala Republike Hrvatske poslovalo je osam investicijskih društava, 14 kreditnih institucija s odobrenjem Hanfe za obavljanje investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz ZTK-a, te sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima s javnom ponudom.

Zahtjeve za izdavanje odobrenja za rad brokera u skladu s odredbama ZTK-a podnijelo je četiri kandidata kojima su ona i izdana. Taj je broj u 2016. veći kod izdavanja odobrenja za rad investicijskih savjetnika s obzirom na to da se s izdanim odobrenjem mogu obavljati i poslovi brokera. Izdano je 13 odobrenja za rad investicijskih savjetnika. Pored broja novoizdanih odobrenja za rad brokera/investicijskih savjetnika, sedam brokera i šest investicijskih savjetnika prestalo je obavljati te poslove na temelju raskida radnog odnosa.

Jedno investicijsko društvo raskinulo je ugovore o obavljanju poslova vezanog zastupnika, poslova promotivne aktivnosti u vezi s uslugama investicijskog društva, ponudom usluga, primanjem i prijenosom naloga od klijenta i plasmanom financijskih instrumenata, s dva vezana zastupnika koji su u njegovo ime obavljali te poslove. Jedan od njih nastavio je i dalje obavljati poslove veza-

78 NN, br. 26/15

79 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

80 NN, br. 39/16

81 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

nog zastupnika u ime kreditne institucije koja ga je novim ugovorom ovlastila da i dalje obavlja te poslove u njeno ime i za čije poslove je u potpunosti odgovorna.

Hanfa je izdala dvije prethodne suglasnosti za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti kreditnim institucijama na temelju njihova zahtjeva, od čega se jedna prethodna suglasnost odnosila na proširenje postojećih usluga i aktivnosti za koje kreditna institucija već ima odobrenje Hrvatske narodne banke (dalje u tekstu: HNB), i to za uslugu provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa. Drugi zahtjev za izdavanje prethodne suglasnosti podnijela je kreditna institucija koja ima namjeru postati subjekt na tržištu kapitala. S obzirom na to da je navedena kreditna institucija u postupku po zahtjevu ispunila sve propisane uvjete za izdavanje prethodne suglasnosti, njezin je zahtjev usvojen. U ovom slučaju potrebno je još odobrenje HNB-a koje se izdaje na temelju prethodne suglasnosti Hanfe, te se tada mogu započeti pružati usluge na tržištu kapitala.

Investicijsko društvo vodi uprava koju Hanfa odobrava u postupku na razdoblje od najviše pet godina, a u 2016. izdana su četiri odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva od kojih se samo jedno odobrenje odnosilo na produljenje mandata za člana uprave investicijskog društva koji je i ranije obnašao tu funkciju.

Vezani zastupnik je fizička/pravna osoba koju imenuje investicijsko društvo sa svrhom da pod punom i bezuvjetnom odgovornošću investicijskog društva u čije ime djeluje, obavlja poslove promotivne aktivnosti povezane s uslugama investicijskog društva, ponudom usluga investicijskog društva, primanjem i prijenosom naloga od klijenata ili potencijalnih klijenata, plasmanom financijskih instrumenata i savjetovanjem u vezi s financijskim instrumentima i uslugama koje investicijsko društvo nudi.

Kako bi financijska javnost bila obavještena o promjenama u postupcima licenciranja, Hanfa na svojim internetskim stranicama transparentno i kontinuirano objavljuje relevantne podatke putem registara investicijskih savjetnika, brokera, vezanih zastupnika, društava ovlaštenih pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti.

Tablica 2.7. Pregled odobrenja i suglasnosti

Izdavanje odobrenja za rad	2013.	2014.	2015.	2016.
Brokera	3	10	13	4
Investicijskih savjetnika	6	13	10	13
Vezanih zastupnika	3	1	3	0
Investicijskih društava	0	1	0	0
Izdavanje suglasnosti za člana uprave	10	7	0	4
Izdavanje prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji	5	2	0	2

Izvor: Hanfa

Tablica 2.8. Prestanci odobrenja za rad

Prestanci odobrenja za rad	2013.	2014.	2015.	2016.
Brokera	27	15	9	7
Investicijskih savjetnika	8	11	4	6
Vezanih zastupnika	2	1	1	1

Izvor: Hanfa

U skladu s ovlaštenjem Hanfe za izdavanje mišljenja na zahtjev pravnih i fizičkih osoba, izdano je jedno mišljenje na zahtjev kreditne institucije koja je zatražila potvrdu može li se provesti transakcija za klijenta kada klijent želi odstupiti od dobivenog investicijskog savjeta (ili postupiti mimo savjeta) na način da želi provesti jednu ili više transakcija koje se za njega ne bi smatrale primjerenima. Pružatelj usluga može, nakon danog izričitog upozorenja klijentu, za njega provesti takvu transakciju na temelju njegove izričite upute/naloga (na njegovu inicijativu), uz obvezu osiguranja

dokumentiranosti navedenih provjera i naknadnog dokazivanja svih provedenih aktivnosti od strane pružatelja usluge.

U 2016. Hanfi su dostavljene 173 obavijesti europskih regulatora o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga i aktivnosti na području Republike Hrvatske, investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama Europske unije. U 2015. dostavljene su 142 takve obavijesti pa se primjećuje da je broj dostavljenih obavijesti nadležnih europskih regulatora nešto veći u odnosu na 2015. godinu. Na dan 31. prosinca 2016. u Registru notifikacija iz država članica Europske unije bilo je evidentirano ukupno 568 investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama Europske unije, kao i podaci o vezanim zastupnicima preko kojih neka društva pružaju usluge. Kako prema relevantnim propisima Europske unije regulatori država članica nemaju obvezu razmjene podataka o prekograničnom poslovanju investicijskih društava, Hanfa ne posjeduje točne podatke o aktivnostima na području Republike Hrvatske investicijskih društava evidentiranih u Registru notifikacija Hanfe. Na njih se primjenjuju samo odredbe domaćih propisa koji u cilju zaštite javnog interesa uređuju prava potrošača i sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma. Hanfa je inicirala raspravu u ESMA-i o potrebi razmjene takve vrste informacija, a kako bi mogla adekvatno izvršavati svoju nadzornu ulogu u slučajevima kada pružatelji financijskih usluga iz drugih država članica iste žele obavljati i u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2.9. Pregled notificiranih društava po državama članicama

Država članica	Broj dostavljenih notifikacija u 2015.	Broj dostavljenih notifikacija u 2016.
Ujedinjena Kraljevina	88	122
Cipar	32	31
Njemačka	3	5
Nizozemska	4	3
Irska	5	3
Gibraltar	2	2
Ostali	7	7
Ukupan broj notificiranih društava u RH	395	568

Izvor: Hanfa

Hanfa je pored poslova registriranja notificiranih društava sa sjedištem u državama članicama Europske unije u 2016. vodila posebnu brigu o evidentiranju suspenzija investicijskih društava s odobrenjem Ciparskog nadzornog tijela, s obzirom na to da je u 2016. navedeno tijelo izdalo velik broj suspenzija određenim ciparskim investicijskim društvima.

Tijekom 2016. dva investicijska društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj iskazala su namjeru za neposredno pružanje investicijskih usluga i aktivnosti u državama članicama Europske unije. U skladu s odredbama ZTK-a o tome su obavijestili Hanfu koja je obavijesti proslijedila nadležnom tijelu država članica na čijem području investicijska društva imaju namjeru pružati investicijske usluge i obavljati aktivnosti. Investicijsko društvo može u drugoj državi članici početi pružati investicijske usluge i obavljati aktivnosti od dana kada nadležno tijelo primi obavijest Hanfe.

2.2.3. Nadzor

Ključ provedbe nadzora nad investicijskim društvima, kreditnim institucijama i društvima za upravljanje UCITS fondovima prilikom pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti iz članka 5. ZTK-a je utvrđivanje zakonitosti poslovanja, pravilnosti primjene propisa koji reguliraju pružanje investicijskih usluga i financijskog položaja i rizika kojima je investicijsko društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju. Nadzor nad poslovanjem prethodno navedenih

subjekata nadzora Hanfe obavljao se neposrednim i posrednim nadzorom. Cilj neposrednog nadzora bio je provjera usklađenosti poslovanja subjekata nadzora sa zakonom i pravilnicima, donošenje i praćenje provedbe nadzornih mjera te utvrđivanje profila rizičnosti dok je cilj posrednog nadzora bio aktivno praćenje poslovanja subjekata nadzora, donošenje i praćenje provedbe nadzornih mjera.

Nadzorne aktivnosti bile su usmjerene na kontrolu pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, zaštitu imovine klijenata, primjenu novih zakonskih propisa i izvještavanje Hanfe te praćenje aktivnosti društava iz zemalja članica Europske unije, kao i društava iz trećih zemalja na području Republike Hrvatske.

2.2.3.1. Neposredni nadzor

Tijekom 2016. Hanfa je pokrenula sedam neposrednih postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i kreditnim institucijama, a u odnosu na pružanje investicijskih i pomoćnih usluga definiranih ZTK-om. Nad investicijskim društvima pokrenut je jedan redovni postupak neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijskih i pomoćnih usluga i dva izvanredna neposredna nadzora. Nad društvima za upravljanje UCITS fondovima pokrenut je jedan redovni postupak neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijske usluge upravljanja portfeljem dok su nad kreditnim institucijama pokrenuta dva redovna postupka neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijskih i pomoćnih usluga te jedan izvanredni neposredni nadzor.

Na osnovi provedenih postupaka neposrednih nadzora, Hanfa je u 2016. donijela tri rješenja o okončanju postupka nadzora. U dva postupka nadzora subjekti nadzora su otklonili nezakonitosti i nepravilnosti utvrđene u provedenim postupcima neposrednog nadzora prije donošenja rješenja kojim se izriče odgovarajuća nadzorna mjera dok je u jednom nadzoru Hanfa prvo donijela rješenje s nadzornim mjerama, a potom rješenje o okončanju postupka nadzora. Mjere su izrečene zbog povrede odredaba ZTK-a i pravilnika donesenih na temelju tog zakona, a odnosile su se na upravljanje operativnim rizicima, kontrolu usklađenosti poslovanja, procjenu primjerenosti klijenta, izvještavanje klijenata u vezi s uslugom upravljanja portfeljem, ispunjavanje nadzornih izvještaja, ažuriranje internih akata i na upravljanje kontinuitetom poslovanja. Društvo je postupilo po rješenju Hanfe te je doneseno rješenje kojim se obustavlja postupak budući da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene. U preostalim pokrenutim nadzorima nadzorne aktivnosti će se nastaviti i u 2017. godini.

Hanfa je izdala i jedno rješenje kojim se kreditnoj instituciji privremeno zabranjuje pružanje i obavljanje investicijskih usluga i aktivnosti te s njima povezanih pomoćnih usluga, a na temelju Odluke o podnošenju prijedloga za otvaranje stečajnog postupka koju je donio HNB. Kako bi bez odlaganja zaštitila interese klijenata kojima su pružane investicijske i pomoćne usluge, Hanfa je rješenjem naložila da se po uređenju međusobnih odnosa s klijentima kojima je kreditna institucija pružala uslugu skrbništva, izvrši isporuka financijskih instrumenata u skladu s instrukcijom klijenata, a koji su pohranjeni na skrbničkim računima u Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. ili kod ostalih trećih strana kod kojih su pohranjeni financijski instrumenti u sklopu pružanja navedene usluge. Cilj naloženih mjera je osigurati da klijenti mogu raspolagati svojom imovinom koju je kreditna institucija držala za njihov račun odnosno administrirala.

Pored aktivnosti domaćih investicijskih društava, Hanfa je aktivno pratila i aktivnosti inozemnih društava koja nude svoje usluge ulagateljima na području Republike Hrvatske. Broj tzv. notificiranih društava, odnosno investicijskih društava iz zemalja članica koja izravno pružaju investicijske usluge na području Republike Hrvatske, iz godine u godinu raste. Uz sve veći broj investicijskih društava reguliranih od strane nadležnih tijela drugih država članica Europske unije, povećan je interes društava iz trećih zemalja koja pokušavaju nuditi svoje usluge ulagateljima na području Republike Hrvatske, i to uglavnom na zakonom nedopušten način. U slučaju da se utvrdi kako određeno društvo ili pojedinac sa područja Republike Hrvatske odnosno iz zemlje članice i/ili treće zemlje nudi ili pruža investicijske usluge ulagateljima suprotno odredbama ZTK-a, odnosno

Direktive MiFID, Hanfa ovisno o slučaju pokreće nadzorne aktivnosti, obavještava matičnog regulatora ili izvještava javnost objavom upozorenja na svojim internetskim stranicama. Hanfa je u 2016. objavila dva upozorenja za javnost na rizike uspostave poslovnog odnosa i aktivnosti dvaju društava, jednog iz države članice Europske unije, a drugog iz treće zemlje.

U protekloj je godini povećan i broj internetskih stranica kao i drugih distribucijskih kanala putem kojih se ulagateljima u Republici Hrvatskoj nude različite tzv. investicijske strategije, koje se naizgled sastoje od ulaganja u prosperitetne, uglavnom strane kompanije na način da se kupnjom određenih isprava (koje nisu obveznice ili dionice u klasičnom smislu riječi) različitih naziva – certifikat, potvrda, kupon ili slično, stječe pravo na sudjelovanje u dobiti neke kompanije, ili se njima kompanija obvezuje na isplatu određenog prinosa i/ili kamate na uložena sredstva, obično u definiranim rokovima isplate koji mogu varirati od nekoliko mjeseci do nekoliko godina. Hanfa je zbog toga izdala priopćenje za javnost o karakteristikama isprava (užitnica) koje se investicijskoj javnosti nude kao alternativa ulaganju u klasične financijske instrumente te pozvala na oprez prilikom razmatranja prihvata takvih ponuda obzirom na to da se ne radi o financijskim instrumentima.

Isprave koje imateljima daju pravo na sudjelovanje u dobiti nekog trgovačkog društva nazivaju se užitnice (engl. participatory notes*). Užitnice imatelju daju pravo na sudjelovanje u dobiti, a ukoliko se dobit ne ostvari, imatelj sudjeluje u pokrivanju gubitka društva do visine uloga. Osim užitnica, na tržištu se nude i isprave (potvrde, certifikati i sl., engl.* promissory notes*) kojima se kompanije obvezuju imatelju isplatiti određeni prinos i/ili kamatu kao povrat na ulaganje, u određenim postocima i vremenskim razmacima.*

Korak dalje u privlačenju novih klijenata je prikriveno reklamiranje stranih brokera putem internetskih stranica (blogovi, društvene mreže, forumi i sl.) na kojima fizičke osobe opisuju svoja (navodna) pozitivna iskustva s trgovanjem takvim instrumentima te kako su zaradile često značajan novac. Na taj način predlažu trgovanje špekulativnim financijskim instrumentima, kao što su binarne opcije ili CFD-ovi. Na tim stranicama objašnjava se na koji način trgovati preko internetskih trgovinskih platformi – putem kojih se trguje navedenim špekulativnim financijskim instrumentima – te se u konačnici predlaže trgovanje putem točno određenog brokera. S obzirom na to da se radi o brokerskim društvima koja nemaju odgovarajuće odobrenje za rad Hanfe, kao niti nekog drugog regulatora iz Europske unije, Hanfa je izdala upozorenje za javnost kako bi ulagatelji bili svjesni rizika prihvaćanja takvih ponuda.

2.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je kontinuirano provodila posredni nadzor i to prikupljanjem, analiziranjem i obrađivanjem mjesečnih izvješća investicijskih društava o pokazatelju neto likvidnih sredstava te tromjesečnih izvješća investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima o prihodima i rashodima s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, kao i o upravljanju sredstvima klijenata. Navedene aktivnosti uključivale su i analizu tromjesečnih financijskih izvješća, kao i tromjesečnih izvješća o adekvatnosti kapitala i izloženostima investicijskih društava. Podatke o zaštiti imovine klijenata (kontrola novčanih sredstava), koji se dostavljaju na propisanim obrascima, Hanfa je kontrolirala na tjednoj osnovi, uz periodičku provjeru dokumentacije koja je bila podloga za dostavljene podatke.

U 2015. Hanfa je donijela Smjernice za provođenje procjene adekvatnosti treće strane za pohranu imovine klijenata te je tijekom 2016. nastavila pratiti usklađenost investicijskih društava s navedenim Smjernicama tako što je kroz posredni nadzor provjeravala kako su i u kojoj mjeri odabrana investicijska društva, kreditne institucije i društva za upravljanje UCITS fondovima uskladila svoja postupanja prilikom držanja novčanih sredstava i/ili financijskih instrumenta klijenata kod trećih strana.

Hanfa je ocjenjivala i planove oporavaka kod svojih obveznika. Obveznici izrade planova oporavka su investicijska društva koja imaju temeljni kapital od 6 mil. kuna, značajna investicijska društva te investicijska društva kojima Hanfa naloži izradu takvog plana. Hanfa je tijekom 2016. ocijenila planove oporavka za dva investicijska društva koja ispunjavaju uvjete o temeljnom kapi-

talu. To je uključivalo utvrđivanje njihove kompletnosti i kvalitete, uzimajući u obzir činjenicu da se radi o društvima koja nisu značajna investicijska društva te koja posljedično mogu izraditi plan oporavka u manjem opsegu. Investicijska društva imaju obvezu najmanje jednom godišnje ažurirati planove oporavka te ako dođe do promjene plana oporavka, on se dostavlja Hanfi na ponovnu ocjenu.

U svrhu zaštite imovine klijenata, Hanfa je provela kontrolu usklađenosti financijskih instrumenata klijenata investicijskih društava i kreditnih institucija uspoređujući podatke iz interne evidencije društava (interna programska podrška poslovanju) i iz eksterne evidencije (evidencije treće strane kod koje se drže financijski instrumenti klijenata).

2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike

Hanfa je održala obrazovni program koji je obuhvaćao predavanja za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika, odnosno, pokrivao je materiju svih ispita (za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i za investicijskog savjetnika). Obrazovni program pohađala su 42 polaznika.

Hanfa je održala ciklus ispita za brokera te ciklus ispita za investicijskog savjetnika. Oba ciklusa ispita sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za brokera ispitu je pristupilo 18 kandidata, a deset kandidata je uspješno položio ispit. U ciklusu ispita za investicijskog savjetnika ispitu je pristupilo 259 kandidata, od kojih je 109 kandidata uspješno položilo ispit.

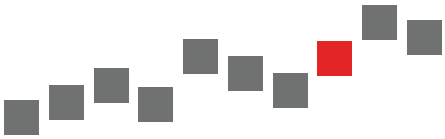

Investicijski fondovi

3. Investicijski fondovi

3.1. Opis tržišta

U skladu s okruženjem niskim kamatnih stopa i oporavkom realne gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj u 2016. i tržište investicijskih fondova ostvarilo je značajan rast vrijednosti imovine. Tako je i broj otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) povećan za šest, a broj alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: AIF) povećan je za dva fonda u odnosu na kraj prošle godine. Četiri su novoosnovana obveznička UCITS fonda te četiri UCITS fonda kategorizirana kao ostali, a budući da su izvršena i dva pripajanja dioničkih, odnosno mješovitih fondova, broj UCITS fondova ukupno je povećan za šest.

3.1.1. Društva za upravljanje

Na dan 31. prosinca 2016. bilo je registrirano 21[82] društvo za upravljanje investicijskim fondovima[83,84], odnosno jedno društvo više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je osam društava, šest društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a sedam društava upravljalo je samo AIF-ovima.

Na dan 31. prosinca 2016. u neposrednom vlasništvu rezidenata nalazilo se 13 društava za upravljanje investicijskim fondovima, četiri društava bila su u posrednom vlasništvu nerezidenata, a dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata. Dva su društva bila u djelomičnom vlasništvu rezidenata i nerezidenata, a od toga jedno društvo bilo je djelomično u neposrednom vlasništvu rezidenata i djelomično u neposrednom vlasništvu nerezidenata, a drugo društvo bilo je djelomično u neposred-

U Republici Hrvatskoj postoje dvije vrste investicijskih fondova: UCITS fondovi i AIF-ovi. UCITS fondovima i AIF-ovima upravljaju društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društvo za upravljanje UCITS fondovima), odnosno društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF).

UCITS fond nema pravnu osobnost, a društvo za upravljanje ga osniva i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun imatelja udjela u toj imovini u skladu s odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[85] (dalje u tekstu: ZOIFJP), prospekta i pravila toga fonda. UCITS fondovi osnovani su s ciljem prikupljanja novčanih sredstava javnom ponudom udjela u fondu svim zainteresiranim ulagateljima. Prikupljena sredstva od ulagatelja ulažu se u prenosive vrijednosne papire ili u druge oblike likvidne financijske imovine poštujući načela razdiobe rizika. Ovisno o kretanju vrijednosti imovine u UCITS fondu, ulagatelji ostvaruju određeni prinos te imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda.

AIF je investicijski fond osnovan sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i s ciljem ostvarivanja prinosa za ulagatelja. U Republici Hrvatskoj mogu se osnovati AIF-ovi s javnom ponudom, koji mogu biti otvoreni i zatvoreni, te AIF-ovi s privatnom ponudom koji se dijele na osnovne i posebne.

Svaki otvoreni i zatvoreni investicijski fond koji posluje na teritoriju Republike Hrvatske mora imati depozitara, koji za potrebe fonda obavlja poslove pohrane zasebne imovine fonda, poslove vođenja posebnih računa za imovinu fonda i druge poslove u skladu s odredbama ZOIFJP-a i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima[86] (dalje u tekstu: ZAIF). U Republici Hrvatskoj depozitari su kreditne institucije.

Javna ponuda, u skladu sa ZOIFJP-om, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima u investicijskim fondovima da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela.

Privatna ponuda, u skladu sa ZAIF-om, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima AIF-a da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela, a koja je po nekoj svojoj karakteristici uvjetovana, primjerice minimalnim iznosom ulaganja, ciljanom skupinom ulagatelja ili brojem ulagatelja.

82 Jedno društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima osnovano je 30. prosinca 2016., no tek sredinom siječnja 2017. upisano je u sudski registar te je nakon toga započelo s radom.

83 Izvješćem su obuhvaćeni podaci o društvima za upravljanje UCITS fondovima i društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi iz drugih država članica koji su notificirani u Republici Hrvatskoj nisu uključeni u ovo izvješće.

84 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

85 NN, br. 44/16.

86 NN, br. 16/13 i 143/14.

nom vlasništvu nerezidenata i djelomično u posrednom vlasništvu nerezidenata. Društva za upravljanje koja su dio bankarskih grupacija upravljala su sa 90,8 % imovine svih UCITS fondova, dok su tri društva za upravljanje unutar bankarskih grupacija upravljala sa 9,6 % imovine svih AIF-ova na kraju 2016. godine.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2016. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 59 mil. kuna, koja je povećana za 11,0 % u odnosu na 2015. godinu. Zabilježen je i rast općih i administrativnih troškova poslovanja od 2 mil. kuna uz još izraženiji rast neto rezultata od naknada od upravljanja investicijskim fondovima u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio u ukupnoj aktivi društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2016. odnosio se na financijsku imovinu (76,8 %), dok su najveći udio u ukupnoj pasivi činili kapital i rezerve (79,2 %).[87]

3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

U 2016. nastavljen je trend povećanja broja UCITS fondova, a ukupan broj fondova povećan je za šest u odnosu na 2015. godinu. Rastu broja UCITS fondova u najvećoj je mjeri pridonijelo povećanje broja obveznickih i fondova kategoriziranih kao ostali. Na dan 31. prosinca 2016. tri su fonda bila u postupku likvidacije, a riječ je o istim fondovima kao i u 2015. godini. U registru Hanfe tijekom 2016. izvršena su dva pripajanja te je osnovano osam novih UCITS fondova.

Tablica 3.1. Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.

UCITS fond	31.12.2015.	31.12.2016.
Novčani	20	20
Obveznički	11	15
Mješoviti	9	8
Dionički	27	26
Ostali	18	22
Ukupno	85	91

Napomena: U tablici nisu prikazani krovni UCITS fondovi.

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)[88]

	31.12.2015.	31.12.2016.	Udio (%)	Promjena (u %)	Uplate u 2016.	Isplate u 2016.
UCITS fondovi	13.857.695	18.440.776		33,1	22.142	17.931
Novčani	9.256.527	11.111.297	60,3	20,0	17.724	15.907
Obveznički	1.457.602	4.048.794	22,0	177,8	3.382	897
Mješoviti	809.312	866.564	4,6	7,1	210	212
Dionički	1.630.344	1.790.136	9,7	9,8	653	642
Ostali	703.910	623.985	3,4	-11,4	173	274

Izvor: Hanfa

87 Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalaze se u Dodacima.

88 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 194.

Neto imovina UCITS fondova povećana je za 33,1 % u odnosu na 2015. te je na kraju 2016. iznosila 18,4 mlrd. kuna. Rastu neto imovine UCITS fondova najviše je pridonijelo povećanje neto imovine obveznickih fondova zbog osnivanja novih fondova i rasta imovine postojećih. S druge strane, u kategoriji ostalih fondova zabilježeno je smanjenje ukupne vrijednosti neto imovine od 79,9 mil. kuna, što se može povezati s relativno velikim neto isplatama iz fondova.

Ako se promatraju prinosi UCITS fondova ostvareni u valuti u kojoj je izražena vrijednost udjela pojedinog UCITS fonda, na kraju 2016. dionički fondovi ostvarili su godišnje prinose u rasponu od -4,9 % do 24,7 %. Od toga je svega pet fondova ostvarilo negativne prinose. Pozitivni prinosi glavnine dioničkih fondova u najvećoj su mjeri posljedica oporavka dioničkih tržišta. Prinosi mješovitih UCITS fondova kretali su se u rasponu od 5,2 % do 13,3 %. Uslijed nepromijenjene monetarne politike europodručja, prinosi novčanih fondova ostali su na izrazito niskim razinama kao i u 2015. godini. Gotovo svi novčani fondovi ostvarili su pozitivne prinose, a sami prinosi kretali su u rasponu od -0,4 % do 1,1 %. Svi obveznički fondovi ostvarili su pozitivne prinose, koji su se kretali u rasponu od 2,3 % do 6,1 %. Fondovi kategorizirani kao ostali ostvarili su, zbog raznolikih strategija ulaganja, prinose u rasponu od 1,5 % do 20,4 %.

Grafikon 3.1. Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2016. (u tis. kn)

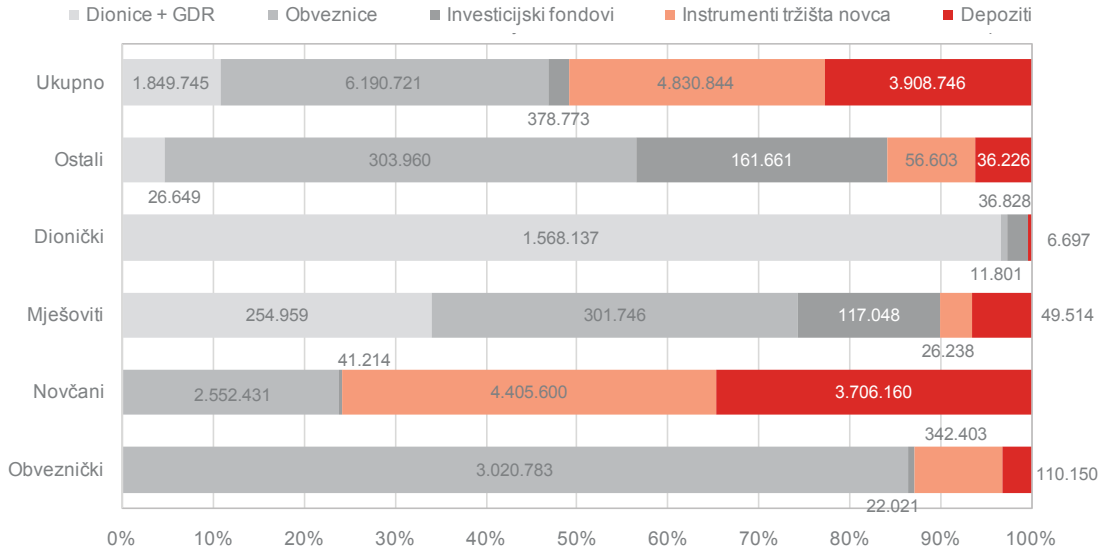

Izvor: Hanfa

Zbog dominantnog udjela novčanih fondova u ukupnoj imovini svih UCITS fondova, instrumenti tržišta novca i depoziti činili su na kraju 2016. kumulativno više od polovice imovine UCITS fondova, odnosno 28,2 % i 22,8 %. U skladu sa strategijom ulaganja, obveznički fondovi prednjačili su s ulaganjima u obveznice, a dionički fondovi s ulaganjima u dionice. Zbog značajnog udjela obveznickih fondova u ukupnoj imovini svih UCITS fondova, obveznice su činile čak 36,1 % strukture ulaganja svih UCITS fondova. Od toga, veći dio odnosio se na ulaganja obveznickih (48,8 %) i novčanih (41,2 %) fondova, a manji dio odnosio se na ulaganja preostalih UCITS fondova. Najmanje zastupljena imovina u portfeljima UCITS fondova na kraju 2016. bili su investicijski fondovi pa su tako činili skromnih 2,2 % ulaganja svih UCITS fondova, a u njih su najviše ulagali fondovi kategorizirani kao ostali.

Grafikon 3.2. Udjeli domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2016.

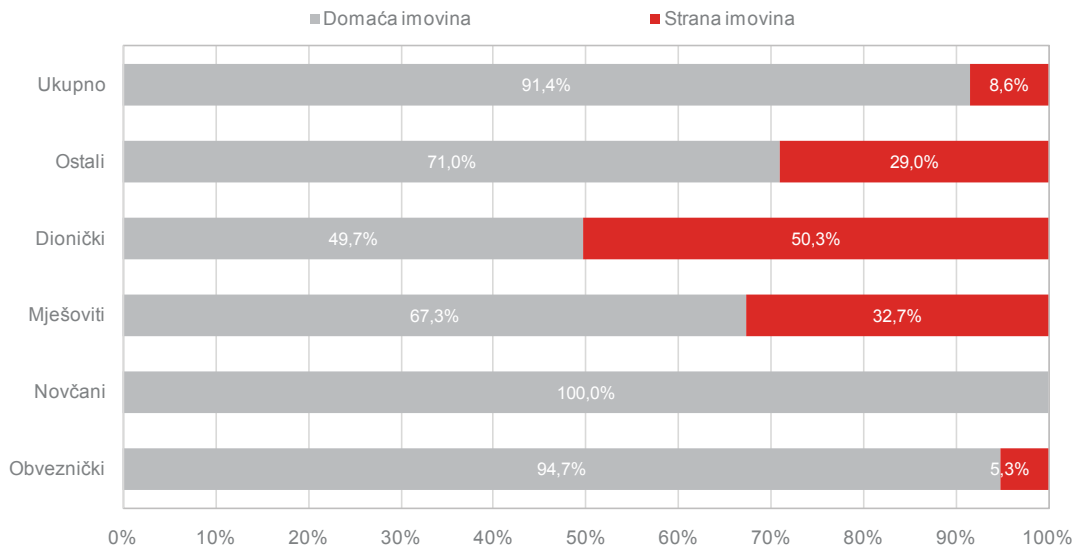

Izvor: Hanfa

Udio domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2016. dodatno se povećao u odnosu na kraj 2015. i iznosio je 91,4 %. Razlog potonjeg ponajviše leži u činjenici da je imovina novčanih fondova činila glavninu imovine UCITS fondova (60,3 %), a novčani fondovi nisu bili izloženi stranim tržištima krajem 2016. godine. Ulaganja u stranu imovinu u prvom su se redu odnosila na ulaganja u dionice, zatim u investicijske fondove te manjim dijelom u obveznice. U portfeljima dioničkih fondova prevladavala su ulaganja u stranu imovinu, odnosno dionice te manjim dijelom u dioničke investicijske fondove. U stranu imovinu u znatnoj su mjeri ulagali i mješoviti, te fondovi kategorizirani kao ostali. Takvu imovinu uglavnom su činile dionice i udjeli u investicijskim fondovima. Obveznički fondovi nisu bili značajno izloženi stranoj imovini, no onaj dio njihovih portfelja koji je bio izložen stranim vrijednosnim papirima (5,2 %) većim dijelom odnosio se na ulaganja u državne obveznice (4,1 %) stranih država.

3.1.3. Alternativni investicijski fondovi

Tri su AIF-a osnovana tijekom 2016. u Republici Hrvatskoj te su svi kategorizirani kao otvoreni alternativni fondovi s privatnom ponudom. Dva fonda kategorizirana su kao AIF-ovi posebne vrste (engl. *hedge fund*), a jedan kao fond poduzetničkog kapitala (engl. *venture capital*). Budući da je iz registra Hanfe tijekom 2016. izbrisan jedan AIF, ukupno se broj AIF-ova u Republici Hrvatskoj na kraju 2016. povećao za dva fonda u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 30.

Tablica 3.3. Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.

AIF	31.12.2015.	31.12.2016.
Privatna ponuda	23	25
osnovni	10	9
hedge (posebne vrste)	5	7
rizičnog kapitala (posebne vrste)	2	3
rizičnog kapitala-fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	5	5
zatvoreni	1	1

AIF	31.12.2015.	31.12.2016.
Javna ponuda	5	5
otvoreni	2	2
zatvoreni nekretninski	1	1
zatvoreni	2	2
Ukupno	28	30

Napomena: U tablici nisu prikazani krovni AIF-ovi.

Izvor: Hanfa

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)[89]

AIF	31.12.2015.	Udio (u %)	31.12.2016.	Udio (u %)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	2.610.917	87,3%	2.894.991	87,6%	284.074	10,9
osnovni	381.020	12,7%	417.036	12,6%	36.016	9,5
hedge (posebne vrste)	57.047	1,9%	124.801	3,8%	67.754	118,8
rizičnog kapitala (posebne vrste)	71.892	2,4%	82.685	2,5%	10.793	15,0
rizičnog kapitala - fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	951.589	31,8%	1.042.165	31,5%	90.576	9,5
zatvoreni	1.149.368	38,4%	1.228.303	37,1%	78.935	6,9
Javna ponuda	378.477	12,7%	411.616	12,4%	33.139	8,8
otvoreni	50.183	1,7%	50.934	1,5%	751	1,5
zatvoreni	251.859	8,4%	289.988	8,8%	38.129	15,1
zatvoreni nekretninski	76.435	2,6%	70.694	2,1%	-5.740	-7,5
Ukupno	2.989.394	100,0%	3.306.607	100,0%	317.213	10,6

U tablici nisu prikazani krovni AIF-ovi.

Izvor: Hanfa

Neto imovina AIF-ova u 2016. povećana je u odnosu na 2015., što je posljedica prije svega rasta neto imovine AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju. Osim rasta neto imovine spomenutih AIF-ova značajno je rasla je i neto imovina hedge fondova posebne vrste. Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2015. za 90,5 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 67,7 mil. kuna.[90]

3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima

Nakon kontinuiranog pada neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji prethodnih godina, u 2016. bio je vidljiv rast imovine spomenutog fonda. Tako je vrijednost neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji povećana za 9,3 % u promatranom razdoblju. Rast neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji posljedica je utjecaja, odnosno rasta, tržišta. Neto imovina Umirovljeničkog fonda krajem 2016. godine iznosila je 190 mil. kuna. Glavninu imovine Umirovljeničkog fonda činila su potraživanja koja fond ima prema Republici Hrvatskoj.

89 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 194.

90 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 194.

Tablica 3.5. Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (neto imovina u tis. kn)

Investicijski fond	Neto imovina 31.12.2015.	Neto imovina 31.12.2016.
Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	687.952	818.883
Umirovljenički fond	193.492	190.813

Izvor: Hanfa

3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

3.2.1. Normativne aktivnosti

Novi zakonodavni okvir o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

Dana 29. travnja 2016. donesen je ZOIFJP. Hanfa je sudjelovala u njegovoj izradi kroz rad u radnoj skupini za izradu ZOIFJP-a te je na temelju dosadašnjeg iskustva i prakse predložila poboljšanja u odnosu na prethodni zakonodavni okvir. U ZOIFJP je implementirana Direktiva UCITS V[91] te su u odnosu na prethodni zakonodavni okvir izvršena poboljšanja. Države članice Europske unije bile su obvezne prenijeti odredbe navedene Direktive u nacionalne pravne sustave, što je u Republici Hrvatskoj i učinjeno. ZOIFJP je stupio na snagu 19. svibnja 2016. te je s danom njegova stupanja na snagu prestao važiti Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[92] (dalje u tekstu: stari ZOIFJP).

ZOIFJP-om su implementirane odredbe Direktive UCITS V na način da su detaljnije propisani poslovi i obveze depozitara, što uključuje pohranu imovine fondova, praćenje novčanih tokova te nadziranje i kontroliranje rada društva za upravljanje, detaljnije je propisano kako imovina koja se nalazi na skrbništvu kod depozitara ili poddepozitara treba biti zaštićena u slučaju njihove insolventnosti. Detaljnije je propisana odgovornost depozitara za gubitak financijskih instrumenata koji se nalaze na skrbništvu, propisani su dodatni zahtjevi koji se odnose na zaštitu imovine u slučaju insolventnosti poddepozitara na kojega je depozitar delegirao skrbništvo te zahtjevi o neovisnosti depozitara i društva za upravljanje. Unesene su i odredbe koje propisuju politike primitaka, a detaljnije su propisani prekršaji kao i novčane kazne koje se mogu primijeniti u slučaju kršenja odredaba ZOIFJP-a, pri čemu su za teže prekršaje predviđene novčane kazne u iznosu od 1 % do 10 % od ukupnog prihoda ostvarenog u godini počinjenja prekršaja, koji je utvrđen službenim financijskim izvještajima za tu godinu.

U skladu s dosadašnjom praksom i iskustvom poboljšane su odredbe koje se odnose na postupke licenciranja, pri čemu su predmetni postupci pojednostavljeni, propisana je mogućnost istovremenog odlučivanja od strane Hanfe i spajanje postupaka, a sve radi ekonomičnijeg i svrsishodnijeg postupanja te rasterećenja subjekata nadzora. Pojednostavljen je postupak osnivanja društava za upravljanje (pri čemu se u okviru istog postupka odlučuje o izdavanju odobrenja za društvo, članove uprave te imatelje kvalificiranih udjela), a pojednostavljen je i postupak osnivanja UCITS fondova (što se odnosi na istovremeno izdavanje odobrenja za osnivanje fonda, odobrenja za izbor depozitara te odobrenja za pravila i prospekt fonda). Propisano je da će Hanfa ocjenjivati prikladnost i financijsku stabilnost isključivo u odnosu na kvalificirane članove društava za upravljanje.

91 Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186

92 NN, br. 16/13 i 143/14

U svrhu rasterećenja subjekata nadzora odredbama koje reguliraju delegiranje poslova društva za upravljanje na treće osobe, sužen je krug poslova za koje je potrebno ishoditi odobrenje Hanfe te su konkretizirani osnovni poslovi i funkcije za čije delegiranje je potrebno ishoditi odobrenje Hanfe. Pojednostavljeni su postupci prijenosa poslova upravljanja UCITS fondovima te su prilagođeni rokovi i potrebna dokumentacija.

Preciznije su propisani glavni i napajajući UCITS fondovi te su navedene odredbe koje su bile sadržane u podzakonskom aktu, a koje su prenesene iz provedbene Direktive 2010/44/EU[93]. Dopunjene su i odredbe u dijelu prekograničnog obavljanja djelatnosti i trgovanja udjelima UCITS fondova te su jasnije razgraničene odgovornosti i nadležnosti Hanfe i stranih regulatora, za slučajeve u kojima su UCITS fond i društvo za upravljanje iz različitih država članica Europske unije.

Izmjene postojećeg zakonodavnog okvira o alternativnim investicijskim fondovima

Tijekom 2016. Hanfa je sudjelovala u izradi nacrta novog Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: novi ZAIF) u kojem su izvršena poboljšanja u odnosu na važeći ZAIF, a na temelju dosadašnjeg iskustva i prakse u primjeni ZAIF-a. Tijekom 2017. očekuje se usvajanje novog ZAIF-a. Novim ZAIF-om, sukladno dosadašnjoj praksi i iskustvu, poboljšavaju se odredbe koje se odnose na postupke licenciranja, pri čemu se predmetni postupci pojednostavljuju, propisana je mogućnost istovremenog odlučivanja od strane Hanfe i spajanje postupaka, a sve u svrhu ekonomičnijeg i svrsishodnijeg postupanja te rasterećenja subjekata nadzora. Pojednostavljuje se postupak osnivanja UAIF-ova, kao i postupak osnivanja AIF-ova te je kod postupaka prijenosa poslova upravljanja AIF-ovima prilagođena potrebna dokumentacija. Dopunjene su i odredbe u dijelu prekograničnog obavljanja djelatnosti i trgovanja udjelima AIF-ova te su jasnije razgraničene odgovornosti i nadležnosti Hanfe i stranih regulatora.

Propisi doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

U vezi s usvojenim ZOIFJP-om, Hanfa je u 2016. izradila i usvojila nove pravilnike[94] kojima se propisuje:

– tržišta koja se smatraju uređenima, detaljnije dozvoljena ulaganja i ograničenja ulaganja UCITS fonda, uvjeti i ograničenja vezani za tehnike i instrumente za efikasno upravljanje imovinom UCITS fonda, institucije koje se smatraju drugom ugovornom stranom u transakcijama s OTC izvedenicama, te su s obzirom na razjašnjenje nekih definicija prenesene odredbe Direktive Komisije 2007/16/EZ[95]
– obavještavanje kod trgovanja udjelima UCITS fondova u drugoj državi članici te su prenesene odredbe članaka 30. do 33. Direktive Komisije 2010/44/EU[96]
– postupak delegiranja poslova na treće osobe od strane društva za upravljanje UCITS fondom te sadržaj ugovora o delegiranju poslova
– sadržaj sporazuma o razmjeni informacija između društva za upravljanje glavnim i društva za upravljanje napajajućim UCITS fondom, sadržaj internih pravila poslovanja, sadržaj sporazuma o razmjeni informacija između depozitara glavnog i depozitara napajajućeg UCITS fonda, sadržaj sporazuma o razmjeni informacija između revizora glavnog i revizora napajajućeg UCITS fonda te su prenesene odredbe članaka 8. do 19., 24., 25., 27. i 28. Direktive Komisije 2010/44/EU

93 Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredbi o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176

94 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

95 Direktiva Komisije 2007/16/EZ od 19. ožujka 2007. o provedbi Direktive Vijeća 85/611/EEZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) s obzirom na razjašnjenje nekih definicija, SL L 79

96 Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredbi o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176

– sadržaj, rokovi, izdavanje i preinačivanje promidžbenog sadržaja te sadržaj i metode prikaza rezultata poslovanja UCITS fondova, sadržaj mjesečnog izvještaja za ulagatelje o poslovanju UCITS fondova, način, sadržaj i rokove objava događaja u vezi s društvom za upravljanje i UCITS fondom kojim upravlja koji bi mogli utjecati na poslovanje UCITS fonda te dodatne informacije koje mora sadržavati internetska stranica društva za upravljanje UCITS fondovima
– utvrđivanje neto vrijednosti imovine i cijene udjela u UCITS fondu, metode izračuna vrijednosti imovine i obveza UCITS fonda, učestalost utvrđivanja neto vrijednosti imovine UCITS fonda, način izračuna naknade za upravljanje i naknade depozitaru te način i rokovi izvještavanja o neto vrijednosti imovine i cijeni udjela UCITS fonda
– struktura i sadržaj te objavljivanje, način i rokovi dostave godišnjih financijskih izvještaja, struktura i sadržaj te način i rokovi dostave drugih izvještaja društva za upravljanje koja su društva za upravljanje obavezna sastavljati za potrebe Hanfe te kontni plan društva za upravljanje.

Na temelju ZAIF-a Hanfa je donijela dva nova pravilnika[97] koji reguliraju:

– strukturu i sadržaj te objavljivanje, način i rokove dostave godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja UAIF, strukturu i sadržaj te način i rokove dostave drugih izvještaja UAIF-a koje su UAIF-i obavezni sastavljati za potrebe Hanfe te kontni plan UAIF-a
– vođenje računovodstva, sadržaj, oblik, objavu, način i rokove izrade i dostave godišnjih i polugodišnjih izvještaja kojima UAIF izvještava Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima AIF-a kojima upravlja, kao i druge izvještaje koji se sastavljaju za potrebe nadzora.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je sudjelovala u radu Stalnog odbora za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*) pri ESMA-i[98] kroz razradu savjeta Europskoj komisiji, tehničkih standarda, kao i smjernica i preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV[99], Direktivu UCITS V[100] i Direktivu AIFMD[101] te je sudjelovala u izradi prijedloga izmjena Uredbe o europskim fondovima poduzetničkog kapitala[102] i Uredbe o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo[103].

3.2.2. Licenciranje

Hanfa je u postupku licenciranja izdavala odobrenja za osnivanje i rad UCITS fondova, odobrenje za izbor depozitara za UCITS fondove, odobrenje na pravila i prospekt UCITS fondova, odobrenja za bitne promjene prospekta UCITS fonda, odobrenje za promjenu depozitara UCITS fonda, odobrenje za prijenos poslova upravljanja UCITS fondova te odobrenje za pripajanje UCITS fondova. Posao licenciranja se odnosio i na proučavanje dokumentacije u postupku izdavanja odobrenja za izuzeće od ograničenja ulaganja iz članka 250.b ZOIFJP-a. Izdano je i odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje te odobrenje za delegiranje poslova društva za upravljanje na treću osobu.

---

97 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

98 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

99 Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

100 Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176

101 Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

102 Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala, SL L 115

103 Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo, SL L 115

Za jedno društvo za upravljanje UCITS fondovima Hanfa je utvrdila prestanak važenja odobrenja za rad za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja UCITS fondovima, i to na vlastiti zahtjev društva za upravljanje. Hanfa je izdala odobrenja za rad za dva mala UAIF-a, odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u UAIF-u, odobrenja za rad AIF-ovima, suglasnosti na izbor depozitara AIF-a te suglasnosti na pravila AIF-ova. Izdana su i odobrenja za osnivanje i rad tri AIF-a, suglasnost na pravila i promjenu pravila AIF-a, suglasnost na izbor i promjenu depozitara AIF-a te suglasnost za dobrovoljni prijenos poslova upravljanja AIF-ova na drugi UAIF iz Republike Hrvatske. Poslovi licenciranja odnosili su se i na izdavanje odobrenja za članove uprave društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova.

Hanfa je u 2016. zaprimila ukupno 28 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova, odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje. Navedene notifikacije odnosile su se na AIF-ove. Na internetskoj stranici Hanfe objavljen je popis pružatelja usluga iz drugih država članica Europske unije za koje je Hanfa zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj. Tijekom 2016. Hanfa je za četiri društva zaprimila obavijest o odustajanju obavljanja prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova, odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje u Republici Hrvatskoj te su društva obrisana s navedenog popisa objavljenog na stranici Hanfe.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, pa do kraja 2016. Hanfa je zaprimila ukupno 94 notifikacije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje, od čega se 90 notifikacija odnosilo na AIF-ove, a četiri na UCITS fondove.

Tablica 3.6. Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2015. i 2016.

Vrsta predmeta	2015.	2016.
Odobrenje za rad UAIF-a (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	1	0
Odobrenje za rad malog UAIF-a	0	2
Prestanak važenja odobrenja za rad	3	1
Odobrenje za osnivanje i rad fonda	10	11
Odobrenje za osnivanje i rad AIF-a (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	14	0
Suglasnost na izbor depozitara	24	11
Suglasnost na promjenu depozitara	6	3
Suglasnost na ugovor s depozitarom	8	3
Likvidacija fondova	4	1
Suglasnost za pripajanje/spajanje fondova	2	2
Odobrenje za izuzeće od ograničenja ulaganja iz čl.250.b ZOIFJP-a	33	8
Suglasnost za obavljanje funkcija člana uprave	13	17
Odobrenje prospekta i izmjena prospekta	9	14
Suglasnost na pravila i izmjenu pravila fonda	19	18
Suglasnost za delegiranje poslova na treću osobu	7	1

Notifikacija je postupak tijekom kojeg Hanfa od nadležnog tijela druge države članice Europske unije zaprima obavijest da društvo za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno UAIF iz druge države članice namjerava trgovati udjelima UCITS fondova ili AIF-ova osnovanih u državi članici na području Republike Hrvatske ili da namjerava izravno ili putem podružnice obavljati djelatnosti iz članka 13. ZOIFJP-a odnosno iz članka 13. ZAIF-a u Republici Hrvatskoj. Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis društava za upravljanje UCITS fondovima iz drugih država članica odnosno UAIF-ova iz drugih država članica za koje je, u skladu s propisanom procedurom, zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj te popis njihovih podružnica osnovanih u Republici Hrvatskoj (ukoliko su osnovane), kao i popis djelatnosti koje namjeravaju obavljati u Republici Hrvatskoj te popis UCITS fondova i/ili AIF-ova koje nude u Republici Hrvatskoj.

Hanfa je nadležna za nadzor društava za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno nad UAIF-ovima iz druge države članice u vezi s djelatnostima koje izravno pružaju i obavljaju u Republici Hrvatskoj te nad podružnicom osnovanom u Republici Hrvatskoj, kao i za trgovanje udjelima UCITS fondova i AIF-ova iz druge države članice na području Republike Hrvatske, u opsegu utvrđenim ZOIFJP-om i ZAIF-om.

Vrsta predmeta	2015.	2016.
Suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje	7	1
Suglasnost na statusnu promjenu društva (pripajanje)	2	0
Odobrenje izuzeća od primjene odredbi članka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima društva za upravljanje UCITS fondovima	3	0
Suglasnost za prijenos poslova upravljanja fondom	8	3

Izvor: Hanfa

3.2.3. Nadzor

3.2.3.1. Neposredni nadzor

Hanfa je tijekom 2016. nastavila s provođenjem dvaju neposrednih nadzora započetih u 2015. nad UAIF-ovima koji upravljaju otvorenim alternativnim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom, a što, osim navedenih fondova, uključuje i upravljanje fondovima za gospodarsku suradnju, u kojima, putem vlasničkog restrukturiranja ulaganjem dodatnog kapitala, u svrhu poticanja razvoja gospodarstva, očuvanja sadašnjih i stvaranja novih radnih mjesta i jačanja postojećih i pokretanja novih gospodarskih subjekata, te u suradnji sa zainteresiranim privatnim ulagateljima sudjeluje i Vlada Republike Hrvatske u skladu s vlastitom Odlukom o sudjelovanju u fondovima za gospodarsku suradnju[104] donesenom na sjednici održanoj 28. ožujka 2013. godine. Predmetima navedenih nadzora bili su investicijski proces i ulaganje imovine fondova, uključujući provjeru postupanja u skladu s uvjetima poslovanja UAIF-a, ostvarivanje upravljačkih prava, koja društvo ostvaruje u svoje ime i za račun fondova, u izdavateljima u koje je uložena imovina fondova te mehanizmi unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima, usklađenosti s relevantnim propisima i interne revizije. Društva su otklonila sve nezakonitosti i nepravilnosti evidentirane u postupku nadzora te su o istome obavijestila Hanfu.

Hanfa je i tijekom 2016. nastavila s provođenjem neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje UCITS fondovima započetima u 2015. (na temelju odredaba starog ZOIFJP-a) i UAIF-ovima, čiji je cilj bila provjera usklađenja društava s odredbama ZOIFJP-a i ZAIF-a koje se odnose na organizacijske zahtjeve. U 2016. pokrenuti su i dovršeni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima, te nad dvama društvima koja upravljaju UCITS fondovima i UAIF-ovima, a koji su se odnosili na organizacijske zahtjeve, i to na investicijski proces i ulaganje imovine fondova i društva, mehanizme unutarnjih kontrola, koji uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju usklađenosti s relevantnim propisima i funkciju interne revizije te upravljanje sukobom interesa i osobnim transakcijama. U pogledu organizacijskih zahtjeva za društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ove, Hanfa u postupku neposrednih nadzora, radi jasnijeg uvida u poslovanje subjekata nadzora, intenzivno primjenjuje pristup nadzora na temelju rizika. Tako se unaprijed, kroz razgovore s rukovodećim osobama subjekata nadzora, dobio jasan uvid u organizaciju poslovanja i podjelu odgovornosti u društvima, ljudsku i tehničku kapacitiranost te poslovno okruženje. Time je do tada uglavnom kvantitativni model nadzora na temelju rizika dodatno proširen kvalitativnim pokazateljima. Takav način nadzora predstavlja važan alat u pravovremenom prepoznavanju kritičnih dijelova poslovanja pojedinih društava ili sustavno važnih događaja te, posljedično, usmjeravanju aktivnosti nadzora na njih, a sve u svrhu sprječavanja realizacije identificiranih rizika ili umanjivanja njihova utjecaja.

Jednom je društvu za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ovima izdano rješenje o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, koje se odnosilo na uspostavu politika i procedura te pri-

104 NN, br. 40/13

mjenjivanje odgovarajućih mjera u cilju da se investicijske odluke za račun UCITS fonda donose i ostvaruju u skladu s ciljevima, strategijom i ograničenjima izloženosti rizicima fonda, te uspostavu i primjenu politika i mjera u cilju osiguranja učinkovitosti funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima. Društvo je u skladu s izdanim rješenjem otklonilo nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestilo Hanfu.

Usporedo s pokrenutim neposrednim nadzorima nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima, pokrenuti su izvanredni neposredni nadzori nad jednim UAIF-om, čiji je predmet bio provođenje investicijskog procesa i donošenje investicijskih odluka te jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ima, čiji je predmet bio provjera poslovnih procesa kojima se osigurava usklađenost ulaganja imovine Fondova s ograničenjima ulaganja propisanima ZOIFJP-om, iz kojeg je Hanfa izdala društvu za upravljanje opomenu zbog prekoračenja ograničenja ulaganja imovine UCITS fondova kojima upravlja te neuspostave primjerenih mehanizama unutarnjih kontrola namijenjenih osiguranju usklađenosti ulaganja imovine fondova s ograničenjima propisanim ZOIFJP-om, odnosno prospektom UCITS fonda.

U 2016. započeti su neposredni nadzori nad kreditnim institucijama, u dijelu obavljanja poslova depozitara UCITS fondova i AIF-ova, čiji su predmet bili pružanje usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezanih usluga.

3.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima provodio se na temelju analiza dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analizom ostalih prikupljenih informacija od strane subjekata nadzora. Analize su se provodile u cilju provjere usklađenja poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZOIFJP-a, ZAIF-a i pripadajućih podzakonskih akata te s odredbama vlastitih internih akata, prospekta i pravila pojedinih investicijskih fondova.

Tijekom 2016. u posrednom nadzoru naglasak je stavljen na provjeru usklađenosti ulaganja imovine investicijskih fondova s ograničenjima ulaganja, provjeru ispravnosti vrednovanja imovine u portfeljima investicijskih fondova, provjeru revidiranih financijskih izvještaja društava za upravljanje i UAIF-ova za 2015., kontrolu sadržaja mjesečnih izvještaja za ulagatelje u UCITS fondove kao i objava UAIF-ova te provjeru sadržaja Ključnih podataka za ulagatelje u UCITS fondove. U sklopu posrednog nadzora izrađivali su se i periodični te *ad-hoc* izvještaji o stanju fondovske industrije i tržišta kapitala općenito te kvalitativno i kvantitativno procjenjivali rizici poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima. Procjenjivali su se i financijska stabilnost subjekata nadzora, primjerenost računovodstvenih politika društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova i izmjene prospekata investicijskih fondova te se izvršavala kontrola izračuna naknada.

Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je devet zapisnika o posrednom nadzoru nad subjektima nadzora, nakon čega su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u jednom dijelu otklonjene, dok je u ukupno četiri slučaja Hanfa društvima za upravljanje i UAIF-ovima izdala rješenja za usklađenje ograničenja ulaganja imovine UCITS fondova i AIF-ova te propisivanje jasnih računovodstvenih politika i tehnika procjene fer vrijednosti vrijednosnih papira kojima se trguje na neaktivnom tržištu.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4.1. Opis tržišta

Tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja[105] bilježilo je od početka mirovinske reforme kontinuirani rast, a s danom 31. prosinca 2016. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila je 88,5 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 10,7 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine. Navedena pozitivna kretanja prvenstveno su bila posljedica obveznih uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja, ali i pozitivnog tržišnog okruženja.

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi

Kao i prethodnih nekoliko godina, na kraju 2016. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenata, dok je jedno bilo u polovičnom neposrednom vlasništvu rezidenta i posrednom vlasništvu nerezidenta[106,107]. Svako društvo upravljalo je po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C.

Tablica 4.1. Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnosti tijekom 2016.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2015.	5.094	1.707.104	18.983	1.731.181
Prve prijave	207	916	116	1.239
Naknadno dovršene prijave	0	65	0	65
Raspored Regosa	0	58.654	0	58.654
Ukupno novih članova	207	59.635	116	59.958
Prelasci u kategorije unutar istog društva	41	6.240	2	6.283
Prelasci iz kategorija unutar istog društva	114	43	6.126	6.283
Neto promjena	73	-6.197	6.124	0

105 Povijesni podaci prikazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2016. mogu se razlikovati od podataka u prethodnim godišnjim izvješćima Hanfe zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvještavanja, kao i uslijed postupanja subjekata nadzora po nalozima Hanfe.

106 Sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

107 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

108 NN, br. 19/14.

109 NN, br. 19/14.

Sustav mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, odnosno osnivanje i upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj (tzv. drugi i treći stup mirovinskog osiguranja) regulirano je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima[107] (dalje u tekstu: ZOMF) i Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima[108] (dalje u tekstu: ZDMF), koji su stupili na snagu u veljači 2014., čime je izvan snage stavljen Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Obvezni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun članova fonda u skladu s odredbama ZOMF-a. Obvezni mirovinski fond može biti fond kategorije A, B ili C, koje se razlikuju po vremenskom trajanju članstva u fondu do umirovljenja člana te, u skladu s tim imaju različite strategije ulaganja. Tako je fondu kategorije A dopuštena izloženost dioničkim tržištima u iznosu do 55 % neto imovine fonda, fondu kategorije B do 35 % neto imovine fonda, a fond kategorije C uopće ne smije biti izložen dionicama.

Dobrovoljni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima, društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima ili društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) i kojim neko od navedenih društava upravlja u svoje ime, a za zajednički račun članova mirovinskog fonda. Dobrovoljni mirovinski fond može biti otvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti sve fizičke osobe, te zatvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti fizičke osobe koje su zaposlene kod poslodavca ili su članovi sindikata, članovi udruge samostalnih djelatnosti ili samozaposlene osobe.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Prelasci u OMF drugog društva	25	357	2	384
Prelasci iz OMF-ova drugog društva	25	357	2	384
Ukupan prestanak članstva	5	4.719	2.246	6.970
Stanje na dan 31.12.2016.	5.369	1.755.823	22.977	1.784.169
Godišnja promjena (u %)	5,4	2,9	21,0	3,1

Izvor: Regos

Na kraju 2016. broj članova obveznih mirovinskih fondova povećao se za 3,1 % u odnosu na kraj prethodne godine. Podaci Središnjeg registra osiguranika (dalje u tekstu: REGOS) na agregatnoj razini ukazuju na nisku osviještenost članova obveznih mirovinskih fondova o samostalnom odabiru obveznog mirovinskog fonda. Tako je u 2016. od 59.958 novih članova obveznih mirovinskih fondova svega njih 1.304 samostalno odabralo obvezni mirovinski fond, što predstavlja udio od 2,2 % u ukupnom broju novih članova i neznatno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom navedenog razdoblja zabilježeno je ukupno 6.970 prestanaka članstva, odnosno zatvaranja računa u obveznim mirovinskim fondovima. S 4.973 osobna računa obavljen je prijenos sredstava u Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje zbog umirovljenja (obiteljska mirovina 17,84 %, invalidska mirovina 19,28 %, prijevremena mirovina 1,25 % i istup iz II. stupa u postupku ostvarivanja prava na mirovinu 61,63 %). Nasljednicima su prenesena sredstva sa 775 osobnih računa. Prijenosi sredstava radi isplate mirovine na temelju individualne kapitalizirane štednje u mirovinska osiguravajuća društva u 2016. evidentirani su za 61 osobni račun. Na temelju Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima[110] REGOS je zatvorio 1.113 osobnih računa[111].

Tablica 4.2. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
OMF-ovi kategorije A	416.563	506.297	21,5
OMF-ovi kategorije B	71.351.783	80.624.190	13,0
OMF-ovi kategorije C	2.236.322	3.048.878	36,3
Ukupno	74.004.667	84.179.365	13,7

Izvor: Hanfa

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 84,2 mlrd. kuna i porasla je za 10,2 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 5,3 mlrd. kuna (52,5 %) odnosi na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 4,8 mlrd. kuna (47,5 %) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova.

110 NN, br. 93/15

111 Podaci su dostupni na www.regos.hr.

Tablica 4.3. Uplate i isplate iz obveznih mirovinskih fondova u 2016. (u tis. kn)

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Neto doprinosi	33.549	5.177.253	127.727	5.338.529
Uplate iz drugih OMF-ova	12.033	21.103	777.766	810.901
Isplate u druge OMF-ove	7.268	803.447	402	811.117
Isplate sredstava po ispravcima	376	72.419	432	73.227
Isplate sredstava po zatvaranju osobnih računa	388	242.909	279.328	522.625

Izvor: Regos

Na osobne račune članova obveznih mirovinskih fondova tijekom 2016. uplaćeno je 5,3 mlrd. kuna, dok je 0,5 mlrd. kuna isplaćeno po zatvaranju osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.4. Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova

	Vrijednost obračunskih jedinica		Prinosi OMF-ova (u %)	
	31.12.2015.	31.12.2016.	2016.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
MIREX kategorije A	114,1	127,6	11,8	10,9
MIREX kategorije B	218,4	233,6	6,9	5,9
MIREX kategorije C	109,9	118,1	7,4	7,3

Napomena: MIREX kategorije A i MIREX kategorije C izračunavaju se od početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C (21.8.2014.). MIREX kategorije B računa se od 30. travnja 2002. godine.

Izvor: Hanfa

Godišnji prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B, na kraju 2016., kretali su se u rasponu od 5,7 % do 8,5 %. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su prinose u rasponu od 8,2 % do 13,8 %, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 7,2 % do 8,5 %.

Grafikon 4.1. Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2016.

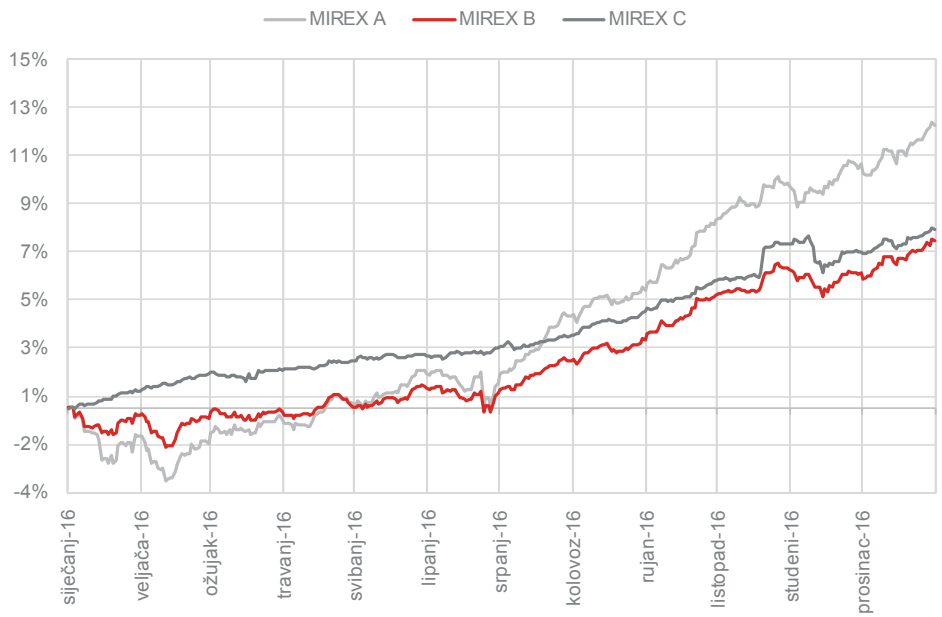

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.2. Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova

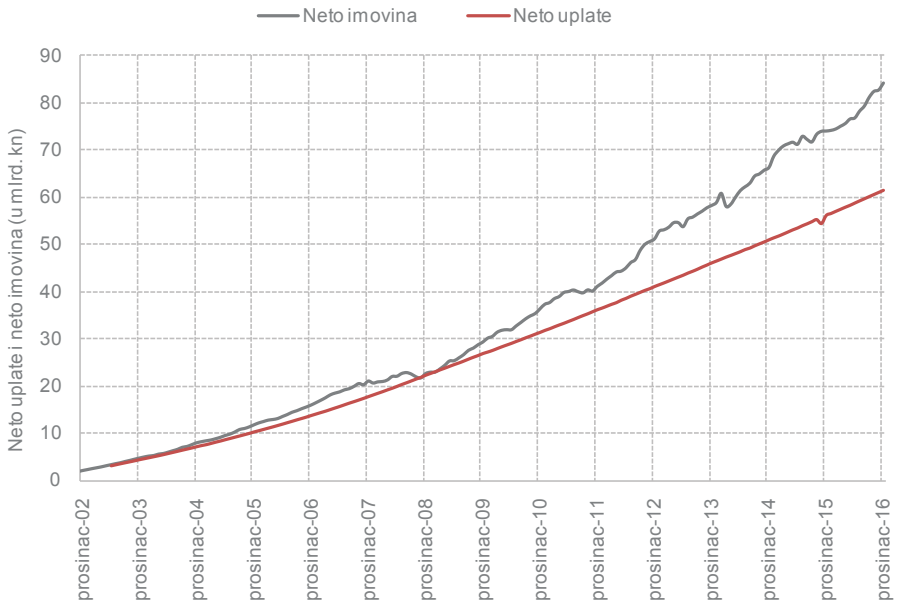

Izvor: Hanfa

Neto imovina obveznih mirovinskih fondova kontinuirano je rasla od početka 2002., ponajviše zahvaljujući uplatama članova obveznih mirovinskih fondova i povoljnim prinosima.

Grafikon 4.3. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2016. (u tis. kn i u %)

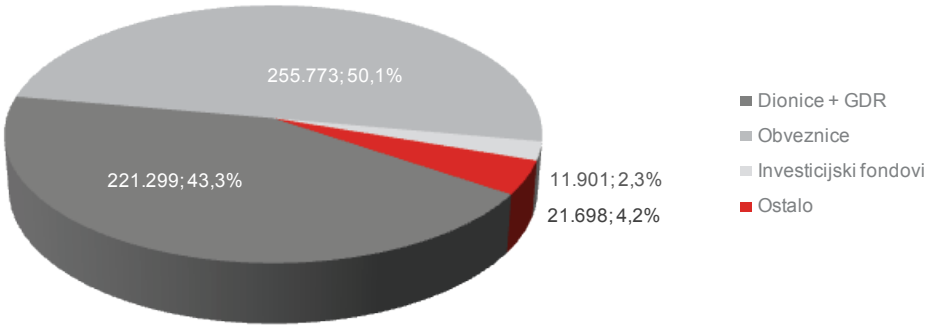

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2016. polovicu strukture ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A činili su dugoročni dužnički vrijednosni papiri. Ulaganja u dugoročne dužničke vrijednosne papire prvenstveno su se odnosila na ulaganja u domaće državne obveznice (95,6 %). Pored toga, zamjetan iznos ulaganja u ukupnoj imovini obveznih mirovinskih fondova kategorije A odnosio se na dionice, od čega su prevladavala ulaganja u izdavatelje iz Republike Hrvatske (72,2 %). Pored obveznica i dionica, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije A ulagana je i u investicijske fondove, od čega se 98,3 % odnosilo na inozemne dioničke fondove, a tek manji dio (1,7 %) na domaće fondove.

Grafikon 4.4. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2016. (u tis. kn i u %)

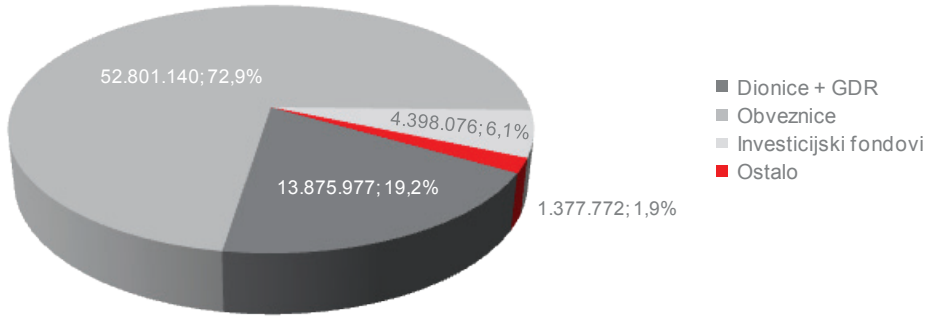

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B na kraju 2016. u velikoj su se mjeri odnosila na ulaganja u obveznice, od čega su prevladavala ulaganja u domaće državne obveznice (97,7 %). Za razliku od fondova kategorije A, manji iznos u ukupnim ulaganjima odnosio se na dionice, pri čemu je udio domaćih izdavatelja u spomenutim ulaganjima iznosio 62,6 %, dok se ostatak odnosio na dionice izdavatelja iz inozemstva. Pored ulaganja u obveznice i dionice, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije B ulagana je i u investicijske fondove, podjednako u domaće i strane. Značajno veći iznos bio je uložen u UCITS fondove, odnosno ulaganja u otvorene investicijske fondove s javnom ponudom činila su 93,7 % svih ulaganja u investicijske fondove, dok je u AIF-ove bilo uloženo svega 6,3 %.

Grafikon 4.5. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2016. (u tis. kn i u %)

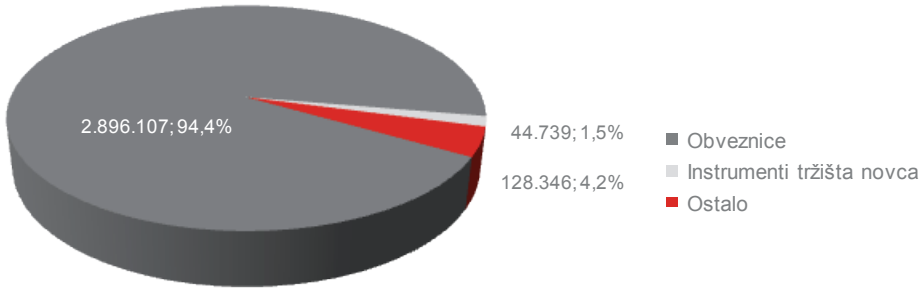

Izvor: Hanfa

Ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C na kraju 2016. pretežno su se odnosila na ulaganja u obveznice, i to isključivo u domaće obveznice. Manji dio u ukupnim ulaganjima u obveznice činila su ulaganja u domaće korporativne obveznice (5,2 %), dok se ostatak odnosio na državne obveznice. Obvezni mirovinski fondovi kategorije C ulagali su još i u trezorske zapise Ministarstva financija (1,5 %), te domaće UCITS fondove (1,5 %).

Na temelju ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove članovima se dodjeljuju državna poticajna sredstva na dobrovoljnu mirovinsku štednju u iznosu od 15 % od uplaćenog iznosa u jednoj kalendarskoj godini, a najviše do 750 kuna, što je maksimalan godišnji iznos državnih poticajnih sredstava za pojedinog člana bez obzira na članstvo u jednom ili više dobrovoljnih mirovinskih fondova.

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi

Četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 18 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. To predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu budući da je u 2016. osnovan jedan zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond. Dva

su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno bilo u neposrednom vlasništvu rezidenta.[112]

Slično kao i kod obveznih mirovinskih fondova, tijekom 2016. nastavljen je rast broja članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Tako su ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasli za 20,0 % u odnosu na 2015. godinu. Usporedo s rastom broja članova i uplaćenih bruto doprinosa još izraženije porasla je ukupna neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (16,5 %) u odnosu na prethodnu godinu. Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su pozitivne prinose koji su se kretali u rasponu od 5,1 % do 11,1 % na kraju godine.

Tablica 4.5. Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Ukupno članova ODMF-ova	236.948	257.049	8,5
Ukupno bruto doprinosi ODMF-ova u godini (u tis. kn)	386.781	464.138	20,0
Ukupna neto imovina ODMF-ova (u tis. kn)	3.044.842	3.548.401	16,5

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.6. Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2016. (u tis. kn i u %)

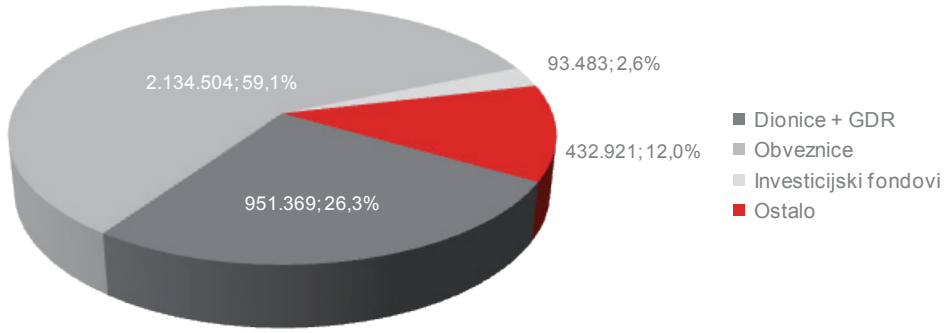

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na kraju 2016. većim su se dijelom odnosila na obveznice, i to prvenstveno na ulaganja u obveznice izdavatelja Republike Hrvatske (86,7 %). Osim ulaganja u obveznice, otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su i u dionice, pretežito domaćih izdavatelja (76,9 %). Osim u obveznice i dionice, otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su u UCITS fondove. Pritom su se ulaganja u investicijske fondove velikim dijelom odnosila na inozemne investicijske fondove (69,5 %), a nešto manje na domaće UCITS fondove (30,5 %).

Tablica 4.6. Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Ukupno članova ZDMF-ova	28.776	29.237	1,6
Ukupno bruto doprinosi ZDMF-ova u godini (u tis. kn)	103.227	86.534	-16,2
Ukupna neto imovina ZDMF-ova (u tis. kn)	681.211	777.088	14,1

Izvor: Hanfa

112 Sva društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

Rast broja članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (1,6 %) ostvaren u 2016., u odnosu na prethodnu godinu, u kombinaciji sa utjecajem tržišta, uzrokovao je porast njihove neto imovine (14,1 %). Bez obzira na rast broja novih članova, uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova smanjile se su, i to za 16,2 %. Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2016. kretali su se u rasponu od 4,7 % do 12,1 %.

4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja od 188,2 mil. kuna u 2016., što predstavlja pad od 5,5 % u odnosu na dobit ostvarenu prethodne godine. Prihodi od upravljanja obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u 2016. povećani su za 3,4 % na godišnjoj razini. Ukupna aktiva društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima smanjena je za 1,7 % u odnosu na 2015. Od toga je najveći udio u ukupnoj aktivi činila financijska imovina (86,8 %), dok se najveći udio u ukupnoj pasivi odnosio na kapital i rezerve (91,3 %).[113]

Jedna od naknada koju mirovinska društva mogu zaračunati za pokriće troškova, a koja čini glavninu prihoda od upravljanja fondovima, jest upravljačka naknada. ZOMF-om je definirana maksimalna naknada za upravljanje i sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima primjenjuju istu stopu naknade, međutim njezin iznos varira ovisno o veličini imovine pod upravljanjem pojedinog društva. Osnovicu za izračun naknade čini ukupna imovina umanjena za financijske obveze fonda. Za razliku od prethodnih godina (2013., 2014. i 2015.) kada je stopa naknade iznosila 0,45 % godišnje, u 2016. naknada se umanjila za 7 % u odnosu na prethodnu godinu (sa 0,45 % na 0,419 %). Predviđeno je godišnje smanjivanje naknade za 7 % u odnosu na naknadu iz prethodne godine sve dok se ona ne smanji na razinu od 0,3 %. Grafikon 4.7. prikazuje usporedno kretanje postotka naknade za upravljanje obveznim miroviskim fondovima i agregirano zaračunatog iznosa naknade od strane društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima.

Grafikon 4.7. Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima

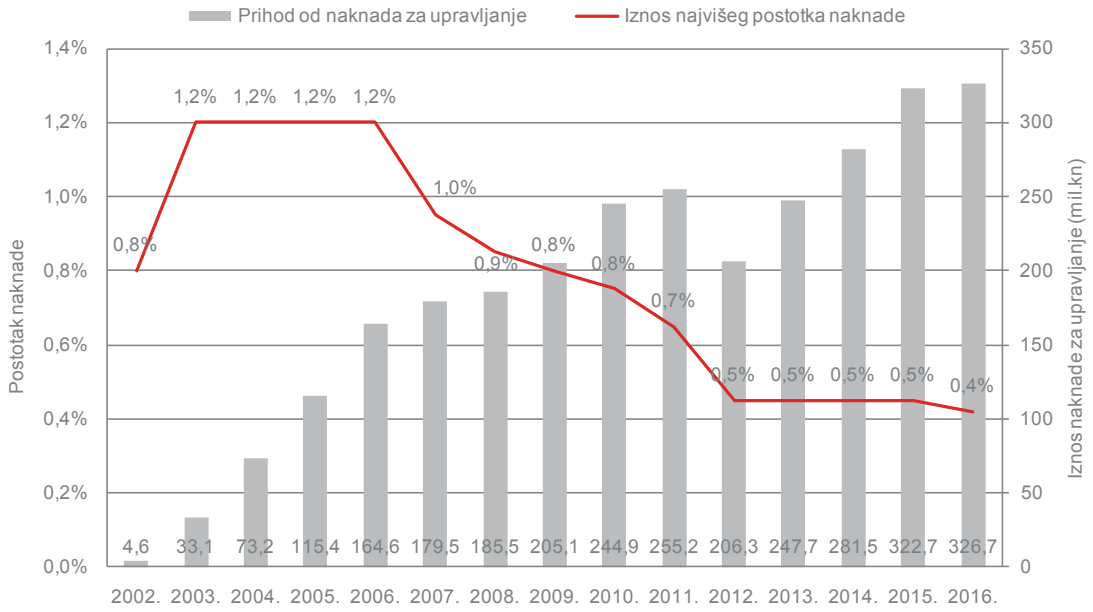

Izvor: Hanfa

113 Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima nalaze se u Dodacima.

4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva

Mirovinsko osiguravajuće društvo je, prema odredbama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima[114] (dalje u tekstu: ZMOD) dioničko društvo koje nudi mirovinske programe i isplaćuje mirovine korisnicima mirovina i drugim osobama. U Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje jedno mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD).

Prema podacima iz financijskih izvještaja[115] ukupna imovina MOD-a na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 464,1 mil. kuna, što predstavlja porast od 25,8 mil. kuna, odnosno 5,9 % u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2015. godine. Navedeni porast imovine prvenstveno je rezultat povećanja ulaganja, koja su činila 95,6 % ukupne imovine te su bila za 16,9 mil. kuna veća u odnosu na dan 31. prosinca 2015. godine. Značajan porast u apsolutnom iznosu zabilježila je i ostala imovina, koja je u odnosu na 31. prosinca 2015. veća za 8,4 mil. kuna odnosno 76,9 %.

U pasivi na dan 31. prosinca 2016. tehničke pričuve bile su iskazane u iznosu od 394,9 mil. kuna i činile su 85,1 % pasive. Kapital i rezerve u iznosu od 39,3 mil. kuna zabilježili su smanjenje od 4,6 mil. kuna u odnosu na 2015. zbog manje dobiti tekućeg razdoblja.

Tehničke pričuve oblikuju se od doznaka i jednokratnih uplata osoba na račun MOD-a. S obzirom na to da se radi o sredstvima koja su namijenjena pokriću tekućih i budućih obveza prema ugovorima o mirovini, MOD je dužan ta sredstva ulagati u najboljem interesu korisnika mirovine uvažavajući pritom zakonom propisana načela i ograničenja ulaganja.

Prema odredbama ZMOD-a, tehničke pričuve vode se odvojeno za obvezno mirovinsko osiguranje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na dan 31. prosinca 2016. iznosile su 278,5 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosila 336,0 mil. kuna, odnosno višak imovine u odnosu na pričuvu iznosio je 57,5 mil. kuna. Na tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja odnosio se iznos od 61,4 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja iznosila 67,5 mil. kuna, odnosno bila je uložena u iznosu većem za 6,1 mil. kuna od iznosa pričuve.

U razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. MOD je ostvario dobit prije oporezivanja u visini od 4,0 mil. kuna dok je dobit nakon poreza iznosila 3,2 mil. kuna, što je za 3,2 mil. kuna manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupni prihodi iznosili su 217,2 mil. kuna, što je za 38,1 mil. kuna manje u odnosu na isto razdoblje 2015. godine. U strukturi prihoda najveći udjel (56,0 %) činili su prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Ukupni rashodi iznosili su 214,0 mil. kuna, što u odnosu na 2015. predstavlja smanjenje rashoda od 34,9 mil. kuna. Najveći dio rashoda (67,2 %) odnosio se na rashode s temelja ugovora o mirovini, od čega se 118,6 mil. kuna odnosilo na isplate iz mirovinskog osiguranja, a 25,2 mil. kuna na promjenu tehničkih pričuva.

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 13.704, od čega se 13.515 ugovora odnosilo na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 189 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). U odnosu na dan 31. prosinca 2015. ukupan broj ugovora smanjio se za 1.335. Ukupan broj korisnika na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 13.161, od čega je bilo 13.006 korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 191 korisnik obveznog mirovinskog osiguranja.

114 NN, br. 22/14

115 Financijski izvještaji MOD-a nalaze se u Dodacima (tablice A3 i A4).

4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

4.2.1. Normativne aktivnosti

Hanfa je na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima[116] (dalje u tekstu: ZOMF) donijela dva nova pravilnika[117] kojima se uređuje:

– vođenje računovodstva, sadržaj, oblik, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih financijskih izvještaja obveznog mirovinskog društva, financijski izvještaji za izvještajna razdoblja tijekom poslovne godine kojima obvezno mirovinsko društvo izvještava Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima te drugi izvještaji koje sastavlja za potrebe Hanfe
– vođenje računovodstva, sadržaj, struktura, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih izvještaja i tromjesečnih izvještaja obveznih mirovinskih fondova za izvještajna razdoblja tijekom poslovne godine kojima obvezna mirovinska društva izvještavaju Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima obveznog mirovinskog fonda, kontni plan obveznog mirovinskog fonda te drugi izvještaji koje obvezno mirovinsko društvo sastavlja za potrebe Hanfe.

Donesene su i izmjene i dopune pravilnika kojima se uređuje utvrđivanje neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda.

Hanfa je na temelju ZOMF-a donijela i Odluku o najvišem postotku naknade depozitaru, Odluku o zajamčenom prinosu obveznih mirovinskih fondova te Odluku o usklađenju sredstava jamstvenog pologa.

Na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima[118] (dalje u tekstu: ZDMF) Hanfa je donijela dva nova pravilnika kojima se uređuje:

– vođenje računovodstva, sadržaj, oblik, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih financijskih izvještaja i financijskih izvještaja dobrovoljnog mirovinskog društva za izvještajna razdoblja tijekom poslovne godine kojima dobrovoljna mirovinska društva izvještavaju Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima i drugi izvještaji koji se dostavljaju za potrebe Hanfe.
– vođenje računovodstva, sadržaj, struktura, objava, način i rokovi izrade i dostave godišnjih i polugodišnjih izvještaja dobrovoljnog mirovinskog fonda za izvještajna razdoblja tijekom poslovne godine kojima mirovinska društva izvještavaju Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima dobrovoljnog mirovinskog fonda, kontni plan fonda te drugi izvještaji koje mirovinsko društvo sastavlja za potrebe Hanfe

Donesene su izmjene i dopune pravilnika kojima se uređuje utvrđivanje neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda.

Tijekom 2016. Hanfa je na temelju ZMOD-a donijela tri nova pravilnika kojima se reguliraju struktura i sadržaj financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva, obilježja interventnih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva te uvjeti za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara. Izmijenjeno je i dopunjeno ukupno osam pravilnika, najvećim dijelom zbog projekta digitalizacije kojim se uvodi novi, digitalizirani način zaprimanja pismena u Hanfi, odnosno dostava obavijesti i izvješća propisanih tim pravilnicima omogućena je putem domene reports@hanfa.hr.

116 NN, br. 19/14 i 93/15

117 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

118 NN, br. 19/14

4.2.2. Licenciranje

U postupku licenciranja izdano je odobrenje za osnivanje i upravljanje zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondom. Izdana su i odobrenja za članove uprave i članove nadzornog odbora mirovinskog društva, odobrenje za izbor depozitara za mirovinski fond, odobrenje na statut i prospekt dobrovoljnog mirovinskog fonda te odobrenje za delegiranje poslova mirovinskog društva koje obavlja djelatnost upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Tablica 4.7. Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova

Vrsta predmeta	2015.	2016.
Odobrenje imenovanja članova uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	5	4
Odobrenje članova nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	8	5
Odobrenje za osnivanje i upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom	2	1
Odobrenje na izbor i promjenu depozitara	8	1
Odobrenje na ugovor s depozitarom	8	0
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda	18	1
Odobrenje na izradu ili bitne promjene prospekta dobrovoljnog mirovinskog fonda	2	1
Odobrenje za pripajanje dobrovoljnih mirovinskih fondova	1	0
Odobrenje delegiranja poslova na treću osobu	2	2
Odobrenje izuzeća od primjene odredbi članka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima	1	0

Izvor: Hanfa

4.2.3. Nadzor

4.2.3.1. Neposredni nadzor

Pokrenute postupke neposrednog nadzora u 2015. nad poslovanjem četiri društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima Hanfa je nastavila provoditi i tijekom 2016. godine. Tema navedenih nadzora bila je investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi uspostava i povezanost mehanizama unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima i usklađenosti s relevantnim propisima. Navedenim nadzorima investicijskog procesa i sustava upravljanja rizicima dodatno je upotpunjen i unaprijeđen interni pristup provođenja nadzora na temelju rizika.

Nakon provođenja postupka neposrednog nadzora te utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, Hanfa je jednom društvu za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima izdala rješenje kojim je propisala određivanje profila rizičnosti mirovinskih fondova, definiranje prihvatljive razine svih identificiranih rizika mirovinskog društva i fondova, obvezu propisivanja internih ograničenja izloženosti rizicima za sve rizike kojima su izloženi mirovinsko društvo i fondovi. Povrh navedenoga, mirovinskom društvu propisana je obveza sastavljanja izvještaja o usklađenosti između postojeće razine izloženosti rizicima mirovinskih fondova i unaprijed određenog profila rizičnosti mirovinskih fondova, kao i sastavljanja izvještaja o usklađenosti svakog pojedinog mirovinskog fonda kojim mirovinsko društvo upravlja s ograničenjima izloženosti rizicima koja su određena ili propisana za taj mirovinski fond.

U 2016. započeti su neposredni nadzori nad kreditnim institucijama, u dijelu obavljanja poslova depozitara obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, čiji predmet su bili pružanje usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezanih usluga.

Hanfa je u 2016. obavila neposredni nadzor poslovanja MOD-a u dijelu procesa usklađenosti organizacijskih zahtjeva u odnosu na ustroj i obavljanje poslova funkcije upravljanja rizicima, funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, funkcije interne revizije i aktuarske funkcije te usklađenosti procesa ugovaranja i isplate mirovina sa ZMOD-om i drugim relevantnim propisima.

4.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je u 2016. provodila posredne kontinuirane nadzore nad društvima za upravljanje mirovinskim fondovima i nad mirovinskim fondovima. Teme nadzora bile su usklađenost ulaganja imovine mirovinskih fondova sa zakonskim odredbama, provjera zakonitosti i ispravnosti postupka vrednovanja imovine, kontrola sadržaja ključnih podataka za članove mirovinskih fondova, kontrola informativnih prospekata, provjera mjesečnih objava strukture ulaganja obveznih mirovinskih fondova, tromjesečnih izvještaja za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova te kontrola financijskih izvještaja društava i fondova.

Subjektima nadzora izdana su četiri rješenja koja su se odnosila na usklađenje ulaganja imovine obveznog mirovinskog fonda u obveznice jednog izdavatelja s obzirom na njihov udio u izdanju, usklađenje ulaganja imovine obveznog mirovinskog fonda s obzirom na obvezu ulaganja imovine fonda u imovinu uvrštenu na uređeno tržište te propisivanje tehnika vrednovanja prenosivih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca koji se nalaze u imovini mirovinskih fondova, a kojima se trguje na neaktivnom tržištu.

Hanfa je tijekom godine kontinuirano provodila posredni nadzor MOD-a u skladu s važećom regulativom kroz proces prikupljanja, analiza i kontrole dostavljenih izvještaja (financijski i dodatni izvještaji, revizorski izvještaj, redovite obavijesti), kao i na temelju informacija i dokumentacije koje su pristigle po posebnom zahtjevu.

4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava

Kako je navedeno ranije u poglavlju *2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike*, Hanfa je održala obrazovni program koji je obuhvaćao predavanja za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika, odnosno pokrivao je materiju svih ispita (za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društava, brokera i za investicijskog savjetnika), a pohađala su ga 42 polaznika.

Hanfa je održala ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva. Oba ciklusa ispita sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova ispitu je pristupilo 16 kandidata koji su uspješno položili ispit. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva ispitu je pristupilo deset kandidata koji su uspješno položili ispit.

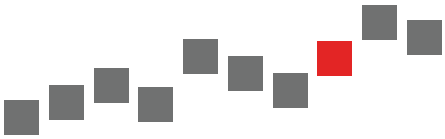

Osiguranje

5. Osiguranje

5.1. Opis tržišta

Najveću promjenu na tržištu osiguranja[119] u Republici Hrvatskoj u 2016. predstavljalo je uvođenje novog regulatornog okvira poslovanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje temeljenog na Direktivi Solventnost II[120]. Zakon o osiguranju[121] (dalje u tekstu: ZOS), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016., društvima je donio značajne promjene u načinu izračuna kapitalnih zahtjeva koji uključuje vrednovanje imovine i obveza, izračun tehničkih pričuva, određivanje vlastitih sredstava te izračun potrebnog solventnog kapitala i minimalnog potrebnog kapitala. Pred društva su postavljeni i novi zahtjevi u pogledu izvještavanja nadzornog tijela, javne objave te tržišne discipline. Dodatno, društva za osiguranje i društva za reosiguranje obvezna su ispunjavati i zahtjeve u pogledu primjene odgovarajućeg sustava upravljanja koji obuhvaćaju kvalitativne zahtjeve za uspostavu učinkovitog sustava upravljanja, ključne funkcije sustava upravljanja (funkcija upravljanja rizicima, aktuarska funkcija, funkcija unutarnje revizije te funkcija usklađenosti i unutarnje kontrole) te provedbu vlastite procjene rizika i solventnosti, a što je u određenoj mjeri bilo implementirano i prethodnom regulativom.

Na dan 31. prosinca 2016. na tržištu osiguranja poslovalo je 21 društvo za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.[122,123] Na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) kao udruženje društava za osiguranje koje obavlja i poslove vođenja Garancijskog fonda te Hrvatski nuklearni POOL, GIU kao gospodarsko interesno udruženje (pool) osiguranja, odnosno reosiguranja koje obavlja poslove osiguranja, odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete, odnosno drugih velikih šteta. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju[124] na dan 31. prosinca 2016. obavljalo je 314 društava za zastupanje u osiguranju, 45 društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 346 obrta za zastupanje u osiguranju, 24 kreditne institucije te HP – Hrvatska pošta d.d.

---

119 Pregled stanja tržišta osiguranja u 2016. izrađen je na temelju analize financijskih, statističkih i dodatnih izvještaja te izvještaja prema Solventnosti II dostavljenih Hanfi te provedenog nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje i društava za reosiguranje, Hrvatskog nuklearnog POOL-a, GIU, Hrvatskog ureda za osiguranje, društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, društava za zastupanje u osiguranju, obrta za zastupanje u osiguranju, HP – Hrvatske pošte d.d. te kreditnih institucije koje su imale dozvolu za zastupanje u osiguranju. Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2016. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2014. i 2015. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/15, 134/15 i 120/16), Zakona o osiguranju (NN, br. 30/15), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja usvojenih od strane Europske unije, kao i uslijed postupanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje po nalozima Hanfe.

120 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1

121 NN, br. 30/15

122 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za osiguranje iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj na temelju slobode pružanja usluga (neposredno) kao i na temelju slobode poslovnog nastana (preko podružnice) nisu uključena u ovo izvješće.

123 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

124 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima i obrtima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji su u 2016. obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Zastupnici u osiguranju i posrednici u osiguranju i reosiguranju koji su obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju sa sjedištem u drugim državama članicama neposredno ili putem podružnice nisu uključeni u ovo izvješće.

5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje

Na dan 31. prosinca 2016. na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj poslovalo je 21 društvo za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje. Od ukupnog broja društava za osiguranje, pet društava obavljalo je isključivo poslove životnih osiguranja, osam društava obavljalo je isključivo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih i neživotnih osiguranja obavljalo osam društava za osiguranje. U odnosu na 31. prosinca 2015. broj društava za osiguranje manji je za dva zbog prekograničnog pripajanja dvaju društava za osiguranje. Na dan 31. prosinca 2016. u neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata nalazilo se osam društava za osiguranje, dok se 13 društava za osiguranje nalazilo u neposrednom većinskom vlasništvu nerezidenata. U neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata bilo je i jedno društvo za reosiguranje.

5.1.1.1. Zaračunata bruto premija[125]

Društva za osiguranje[126] su u 2016. ostvarila ukupnu zaračunatu bruto premiju osiguranja u iznosu od 8,8 mlrd. kuna, što je za 42,9 mil. kuna ili 0,5 % više u odnosu na premiju ostvarenu u 2015. godini. Ukupna zaračunata bruto premija reosiguranja u 2016. ostvarena je u negativnom iznosu (-0,4 mil. kuna) zbog poslovne odluke jednog društva za reosiguranje o prestanku aktivnog obavljanja poslova reosiguranja.[127] U odnosu na 2015. zaračunata bruto premija reosiguranja bila je manja za 42,4 mil. kuna.

Gustoća premije osiguranja[128] u 2016. iznosila je 2.102 kune, odnosno 278 eura[129] ukupno za životna i neživotna osiguranja. Promatrano prema skupinama osiguranja, kod neživotnih osiguranja gustoća premije iznosila je 1.402 kune, čime je ostvaren porast u odnosu na prethodnu godinu, dok je u skupini životnih osiguranja gustoća premije nastavila trend porasta i iznosila je 700 kuna.

Grafikon 5.1. Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2014. do 2016. (u kn)

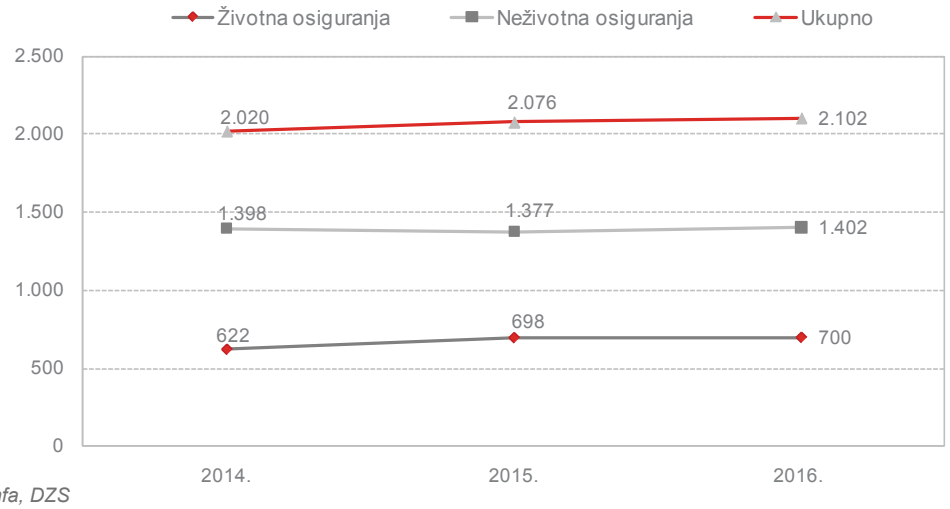

Izvor: Hanfa, DZS

125 Zaračunata bruto premija osiguranja i zaračunata bruto premija reosiguranja za 2016. uključuju i premiju društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje ostvarenu preko Hrvatskog nuklearnog POOL-a GIU, dok za prethodna razdoblja ista nije uključena.

126 Iznos zaračunate bruto premije za 2016. uključuje premiju ostvarenu od strane dvaju društava za osiguranje koja su u 2016. pripojena društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici, dok ostali podaci za 2016. u ovom izvješću ne uključuju podatke navedenih društava. Isto tako, iznos zaračunate bruto premije za 2015. uključuje premiju ostvarenu od strane jednog društva za osiguranje koje je u 2015. pripojeno društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici, dok ostali podaci za 2015. u ovom izvješću ne uključuju podatke navedenog društva.

127 Navedeno društvo za reosiguranje je u 2017. pripojeno jednom društvu za osiguranje.

128 Gustoća premije osiguranja računa se kao omjer zaračunate bruto premije i broja stanovnika. Podaci o broju stanovnika preuzeti su s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (dokument Stanovništvo prema dobi i spolu – procjena sredinom godine, prosječna starost stanovništva, očekivano trajanje života i privremeni podaci procjene sredinom 2016. od 24. veljače 2017.)

129 Izračunato prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2016. godine

Udjel zaračunate bruto premije osiguranja u BDP-u[130] na dan 31. prosinca 2016. bio je 2,55 % te je zabilježio smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 2,61 %. U skupini životnih osiguranja navedeni je udjel sa 0,88 % u 2015. smanjen na 0,85 % u 2016., a u skupini neživotnih osiguranja udjel je smanjen sa 1,73 %, koliko je iznosio u 2015. na 1,70 % u 2016. godini.

Grafikon 5.2. Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2014. do 2016.

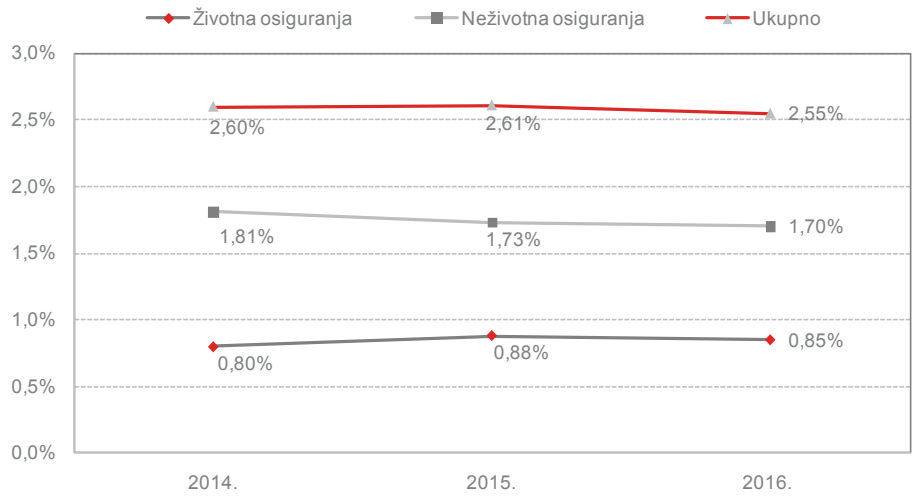

Izvor: Hanfa, DZS

Koncentracija zaračunate bruto premije u pet najvećih društava za osiguranje smanjila se sa 63,4 % u 2015. na 61,6 % u 2016. godini. Kod neživotnih osiguranja prisutna je veća koncentracija u odnosu na životna osiguranja pa je tako pet društava za osiguranje ostvarilo 69,2 % ukupne premije neživotnih osiguranja, dok je u segmentu životnih osiguranja 64,0 % premije bilo koncentrirano u pet društava za osiguranje.

U strukturi zaračunate bruto premije prevladavala su neživotna osiguranja s udjelom od 66,7 %, što u odnosu na 2015. kada je udjel iznosio 66,4 %, predstavlja neznatan porast nakon višegodišnjeg trenda smanjenja koje je najvećim dijelom bilo posljedica značajnog pada premije obveznih osiguranja od automobilske odgovornosti, ali i porasta premije u skupini životnih osiguranja.

Grafikon 5.3. Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2014. do 2016.

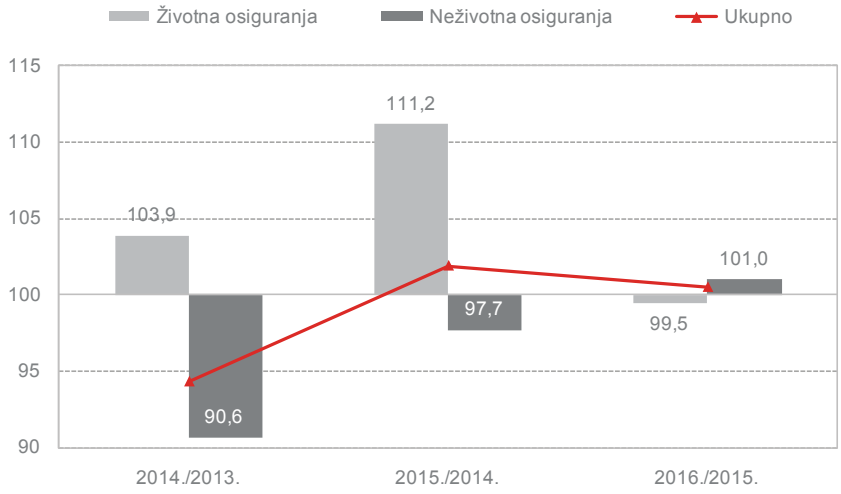

Izvor: Hanfa

130 Podaci o BDP-u objavljeni u Priopćenju Državnog zavoda za statistiku, broj: 12.1.1/4. od 7. ožujka 2017. godine.

Zaračunata bruto premija u skupini neživotnih osiguranja u 2016. iznosila je 5,8 mlrd. kuna te je zabilježila porast od 58,9 mil. kuna ili 1,0 % u odnosu na 2015. čime je prekinut trend kontinuiranog pada premije u ovoj skupini osiguranja. Na porast premije najviše je utjecao porast premije u vrsti osiguranja 03 – Osiguranje cestovnih vozila (porast od 89,5 mil. kuna ili 12,5 %) i u vrsti osiguranja 02 – Zdravstveno osiguranje (porast od 79,9 mil. kuna ili 24,3 %). Porast premije u ukupnom iznosu od 29,1 mil. kuna zabilježen je kod još pet vrsta neživotnih osiguranja. Kod preostalih 11 vrsta neživotnih osiguranja zabilježeno je smanjenje premije u iznosu od ukupno 139,7 mil. kuna, od čega se najveći dio odnosi na premiju u vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (smanjenje od 58,8 mil. kuna) i u vrsti 13 – Ostala osiguranja od odgovornosti (smanjenje od 30,9 mil. kuna).

Zaračunata bruto premija životnih osiguranja iznosila je 2,9 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 16,0 mil. kuna ili 0,5 % u odnosu na prethodnu godinu. Na premiju osiguranja s jednokratnim plaćanjem premije odnosio se iznos od 1,1 mlrd. kuna što je za 43,0 mil. kuna više nego u 2015. čime je nastavljen trend porasta premije osiguranja s jednokratnim plaćanjem, međutim u znatno manjem intenzitetu u odnosu na 2015. kada je zabilježen porast od 0,4 mlrd. kuna u odnosu na 2014. godinu. Premija životnih osiguranja s obročnim plaćanjima premije se smanjuje. Najveći udjel (76,9 %) u zaračunatoj bruto premiji životnih osiguranja odnosio se na vrstu osiguranja 19 – Životno osiguranje, koji je u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 84,5 % značajno smanjen. Smanjenje udjela posljedica je pada premije u ovoj vrsti osiguranja za 234,9 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, značajan porast premije u skupini životnih osiguranja od 243,7 mil. kuna zabilježen je u vrsti osiguranja 23 – Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, čime je udjel ove vrste osiguranja u premiji životnih osiguranja porastao sa 8,2 % koliko je iznosio u 2015. na 16,6 % u 2016. godini.

U 2016. je, kao i prethodne godine, najzastupljenija vrsta osiguranja u strukturi zaračunate bruto premije bila vrsta 19 – Životno osiguranje, dok se vrsta osiguranja 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila nalazila na drugom mjestu po udjelu u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji. Ostale vrste osiguranja u strukturi zaračunate bruto premije sudjelovale su pojedinačno s manje od 10,0 %.

Tablica 5.1. Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2015. i 2016. (u tis. kn)

Šifra	Vrsta osiguranja	2015.	Udjel (u %)	2016.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
01	Osiguranje od nezgode	477.047	5,5	475.197	5,4	-0,39
02	Zdravstveno osiguranje	329.278	3,8	409.206	4,7	24,27
03	Osiguranje cestovnih vozila	714.287	8,2	803.831	9,2	12,54
04	Osiguranje tračnih vozila	7.100	0,1	4.552	0,1	-35,89
05	Osiguranje zračnih letjelica	11.105	0,1	10.794	0,1	-2,81
06	Osiguranje plovila	161.345	1,8	141.464	1,6	-12,32
07	Osiguranje robe u prijevozu	39.305	0,5	33.838	0,4	-13,91
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	566.816	6,5	582.124	6,6	2,70
09	Ostala osiguranja imovine	597.795	6,9	586.945	6,7	-1,81
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.101.687	24,1	2.042.862	23,3	-2,80
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	7.449	0,1	7.195	0,1	-3,41
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	45.009	0,5	43.527	0,5	-3,29
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	377.078	4,3	346.195	3,9	-8,19
14	Osiguranje kredita	159.649	1,8	152.344	1,7	-4,58
15	Osiguranje jamstava	4.536	0,1	5.853	0,1	29,06
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	118.848	1,4	122.238	1,4	2,85

Šifra	Vrsta osiguranja	2015.	Udjel (u %)	2016.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	2.588	0,0	3.743	0,0	44,61
18	Putno osiguranje	69.330	0,8	77.246	0,9	11,42
19	Životno osiguranje	2.478.271	28,4	2.243.389	25,6	-9,48
20	Rentno osiguranje	60.901	0,7	42.814	0,5	-29,70
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	147.679	1,7	141.557	1,6	-4,15
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	6.304	0,1	5.676	0,1	-9,96
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	241.266	2,8	485.005	5,5	101,02
24	Tontine	0	0,0	0	0,0	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,0	0	0,0	-
Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 – 18)		5.790.252	66,4	5.849.154	66,7	1,02
Ukupno životna osiguranja (vrste 19 – 25)		2.934.421	33,6	2.918.441	33,3	-0,54
Sveukupno (vrste 01 – 25)		8.724.673	100,0	8.767.595	100,0	0,49

Izvor: Hanfa

Udjel osiguranja motornih vozila, koja uključuju osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (vrsta 10) i osiguranje cestovnih vozila (vrsta 03) u 2016. činio je 32,5 % ukupne zaračunate bruto premije, dok su te dvije vrste osiguranja u prethodnoj godini činile 32,3 % ukupne zaračunate bruto premije.

Grafikon 5.4. Struktura premije po vrstama osiguranja u 2016. (u %)

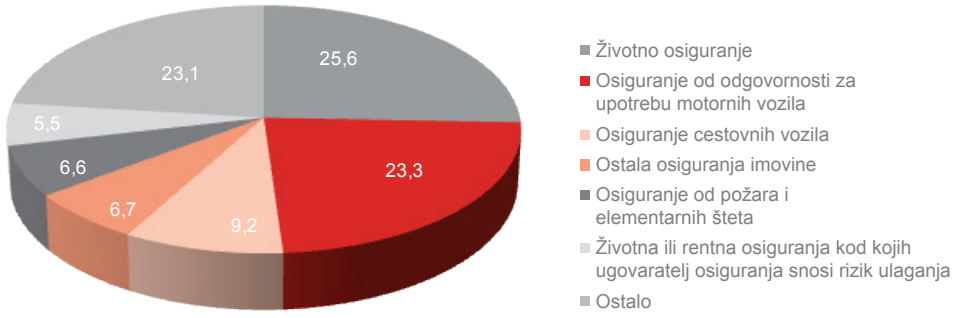

Izvor: Hanfa

U vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila najveći dio zaračunate bruto premije odnosio se na rizik 10.01. – Obvezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama (dalje u tekstu: osiguranje od automobilske odgovornosti). Premija osiguranja od automobilske odgovornosti u iznosu od 1,9 mlrd. kuna činila je 22,2 % ukupne zaračunate bruto premije u 2016. te je u odnosu na 2015. zabilježila smanjenje od 101,1 mil. kuna (5,0 %), a što je posljedica smanjenja prosječne premije sa 993,0 kune u 2015. na 930,4 kune u 2016. godini.

Pad premije osiguranja od automobilske odgovornosti zabilježilo je 8 od 12 društava za osiguranje koja su na dan 31. prosinca 2016. obavljala poslove osiguranja od automobilske odgovornosti.

5.1.1.2. Struktura aktive

Ukupna aktiva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 39,8 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 1,2 mlrd. kuna, odnosno za 3,1 %. Porastu aktive na razini djelatnosti osiguranja u najvećoj je mjeri doprinijelo povećanje aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,5 mlrd. kuna ili 7,1 %. Aktiva životnih osiguranja činila je na dan 31. prosinca 2016. godine 56,2 % ukupne aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje. U segmentu neživotnih osiguranja zabilježen je pad aktive od 0,3 mlrd. kuna, odnosno smanjenje za 1,6 %. Aktiva društava za reosiguranje činila je 2,4 % ukupne aktive neživotnih osiguranja.

Grafikon 5.5. Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2015. i 2016. (u %)

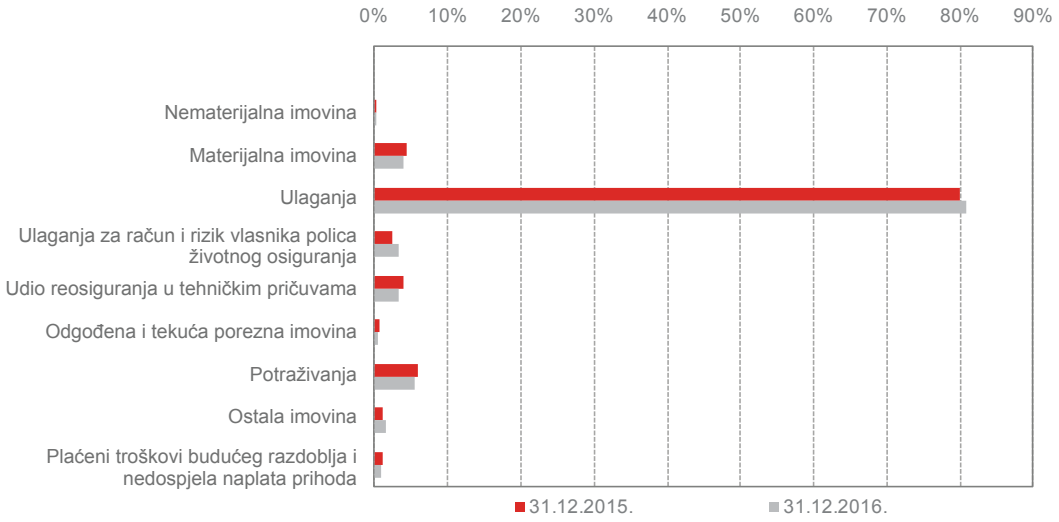

Izvor: Hanfa

U skupini životnih osiguranja najznačajniji udjel zauzimala su ulaganja, koja su činila 89,0 % aktive životnih osiguranja, dok se na ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja odnosilo 5,9 % aktive. Kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj financijske imovine raspoložive za prodaju (41,7 % aktive životnih osiguranja) te ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj ulaganja financijske imovine koja se drže do dospijeća (26,0 % aktive životnih osiguranja). U skupini životnih osiguranja pet najvećih društava po visini aktive činilo je 66,8 % ukupne aktive životnih osiguranja.

Najznačajniji udjel u aktivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) također su imala ulaganja (69,9 %). Kao i kod životnih osiguranja, kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj financijske imovine raspoložive za prodaju (20,7 % aktive neživotnih osiguranja). Pored ulaganja, značajan udjel odnosio se na potraživanja (11,6 %) te na materijalnu imovinu (8,3 %). U skupini neživotnih osiguranja pet najvećih društva za osiguranje po visini aktive činilo je 77,9 % ukupne aktive neživotnih osiguranja.

5.1.1.3. Struktura pasive

U ukupnoj pasivi društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. najveći udjel (65,5 %) odnosio se na tehničke pričuve, dok su kapital i rezerve činili 22,8 % pasive.

Grafikon 5.6. Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2015. i 2016. (u %)

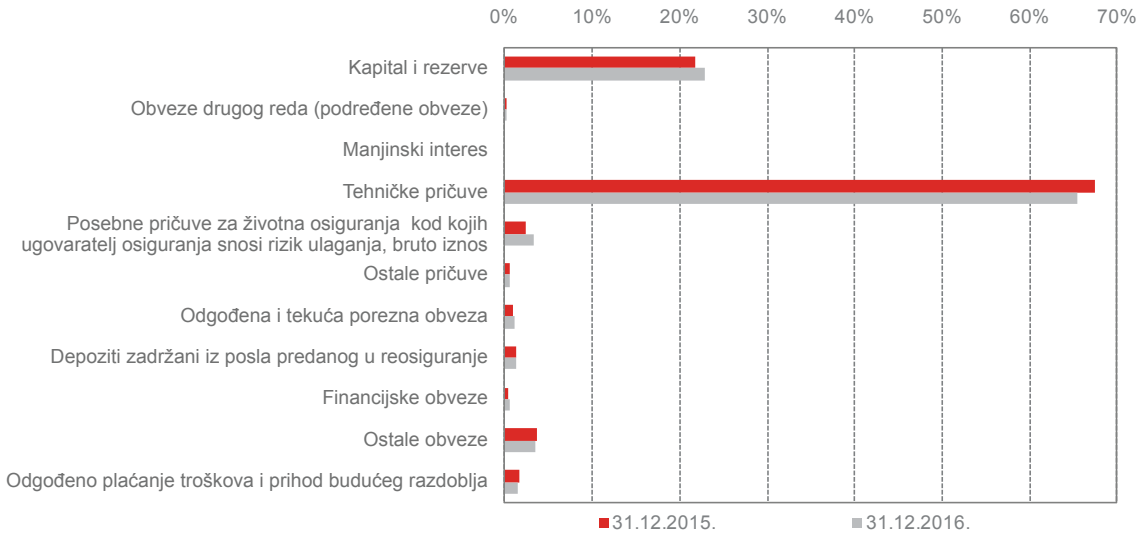

Izvor: Hanfa

U strukturi pasive životnih osiguranja najznačajnija stavka bile su tehničke pričuve s udjelom od 75,4 %, pri čemu je matematička pričuva u iznosu od 16,6 mlrd. kuna (74,2 % pasive životnih osiguranja) činila njihov najveći dio. Značajan udjel odnosio se na kapital i rezerve, koji su u strukturi pasive životnih osiguranja sudjelovali s 13,8 %, dok je posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik u bruto iznosu činila 5,9 % pasive životnih osiguranja.

U pasivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) najveći udjel (53,8 %) također se odnosio na tehničke pričuve, koje su se u najvećoj mjeri odnosile na pričuvu šteta, koja je iznosila 6,1 mlrd. kuna (35,9 % pasive). Kapital i rezerve činili su 33,0 % pasive, dok su ostale obveze imale udjel od 5,9 %.

5.1.1.4. Tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima

Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je vezi sa svim poslovima osiguranja, odnosno poslovima reosiguranja koje obavlja oblikovati odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima namijenjene pokriću obveza iz ugovora o osiguranju, odnosno ugovora o reosiguranju i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja koje obavlja. Neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. u izvještaju o financijskom položaju bile su iskazane u visini od 24,7 mlrd. kuna te su bile veće za 208,7 mil. kuna, odnosno 0,9 % u odnosu na 31. prosinca 2015. godine. Porastu neto tehničke pričuve najviše je doprinijelo povećanje matematičke pričuve od 375,0 mil. kuna, odnosno 2,4 %. Pričuve šteta zabilježile su pad vrijednosti u iznosu od 230,9 mil. kuna, odnosno 3,9 %.

Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je oblikovati sljedeće vrste tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u skladu s poslovima osiguranja, odnosno poslovima reosiguranja koje obavlja: pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, matematičke pričuve, posebne pričuve, pričuve za kolebanje šteta i druge tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima.

Grafikon 5.7. Kretanje neto tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima za razdoblje od 2014. do 2016. (u tis. kn)

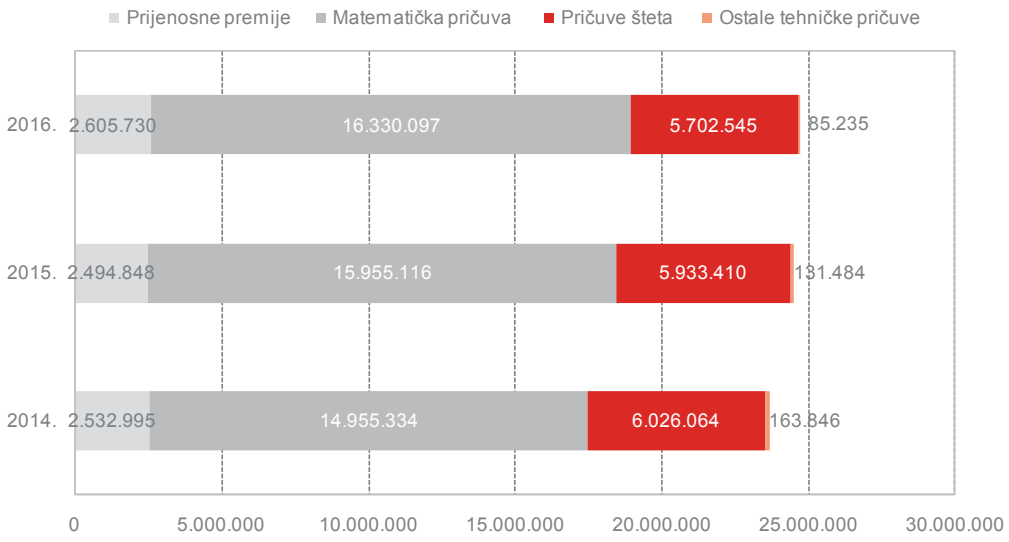

Izvor: Hanfa

Matematička pričuva ujedno je bila najzastupljenija stavka u strukturi neto tehničke pričuve te je nastavljen trend porasta udjela matematičke pričuve u ukupnoj tehničkoj pričuvi, koji se u zadnje tri godine kretao od 63,2 % u 2014. do 66,1 % u 2016. godini. Osim u matematičku pričuvu, društva su značajan dio sredstava ukupne neto tehničke pričuve izdvojila u pričuvu šteta. Za razliku od matematičke pričuve, udjel pričuve šteta u ukupnoj neto tehničkoj pričuvi kontinuirano se smanjivao, te se kretao od 25,4 % u 2014. do 23,1 % u 2016. godini. Udjel pričuve za prijenosne premije u promatranom razdoblju bio je stabilan i kretao se od najmanje 10,2 % (2015.) do najviše 10,7 % (2014.).

5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima

U pogledu ulaganja imovine, ZOS-om kao i propisima Europske komisije propisana su općenita načela, odnosno kvalitativni zahtjevi pri utvrđivanju, mjerenju i praćenju rizika te upravljanju rizicima koji proizlaze iz ulaganja kojima se društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje trebaju rukovoditi prilikom donošenja odluke o ulaganjima, posebice uvažavajući načelo razboritosti. Naime, propisano je da društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje može ulagati samo u imovinu čije rizike može primjereno utvrditi, mjeriti i pratiti, kojima može primjereno upravljati, nadzirati ih i izvještavati o njima. Isto tako, ulaganja u izvedene financijske instrumente dozvoljena su samo ako ti instrumenti pridonose smanjenju rizika ili olakšavaju učinkovito upravljanje portfeljem kao i da je ulaganja u imovinu koja nije uvrštena na uređeno tržište dužno održavati na razboritim razinama. Zahtijeva se i primjerena diversifikacija imovine kako bi se izbjeglo prekomjerno oslanjanje na pojedinu vrstu imovine, jednog izdavatelja, grupu izdavatelja, geografsko područje, kao i prekomjerno akumuliranje rizika u portfelju kao cjelini.

Imovina za pokriće matematičke pričuve je imovina koja je namijenjena pokriću obveza iz ugovora o životnom osiguranju i ostalih ugovora o osiguranju za koja se primjenjuju slične tablice vjerojatnosti i izračuni kao i za životna osiguranja za koje je društvo za osiguranje dužno oblikovati matematičke pričuve.

Vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve mora u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima namijenjenih pokriću obveza iz ugovora o životnom osiguranju i ostalih ugovora o osiguranju za koja se primjenjuju slične tablice vjerojatnosti i izračuni kao i za životna osiguranja za koje je društvo za osiguranje dužno obliko-

vati matematičke pričuve. Na dan 31. prosinca 2016. društva za osiguranje uložila su za pokriće matematičke pričuve imovinu u iznosu od 18,0 mlrd. kuna, što je za 1,5 mlrd. kuna, odnosno 9,2 % više sredstava od traženog pokrića matematičke pričuve, koje je iznosilo 16,5 mlrd. kuna.

Vrijednost imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima, osim matematičke pričuve koja je namijenjena pokriću obveza iz ugovora o osiguranju za koje je društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje dužno oblikovati tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima osim matematičke pričuve mora u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini tih tehničkih pričuva. Na dan 31. prosinca 2016. traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve[131] iznosilo je 8,2 mlrd. kuna. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje za pokriće tehničke pričuve ukupno su uložila 11,4 mlrd. kuna, odnosno 3,1 mlrd. kuna ili 38,2 % više od traženog pokrića.

Imovina za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima je imovina namijenjena pokriću obveza iz osiguranja koje sklapa društvo za osiguranje te eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja društvo za osiguranje te s obzirom na koje je društvo za osiguranje dužno oblikovati tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima.

Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je voditi poseban registar imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima i to odvojeno za imovinu za pokriće matematičke pričuve i imovinu za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve.

Grafikon 5.8. Struktura ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima na dan 31.12.2016. (u %)

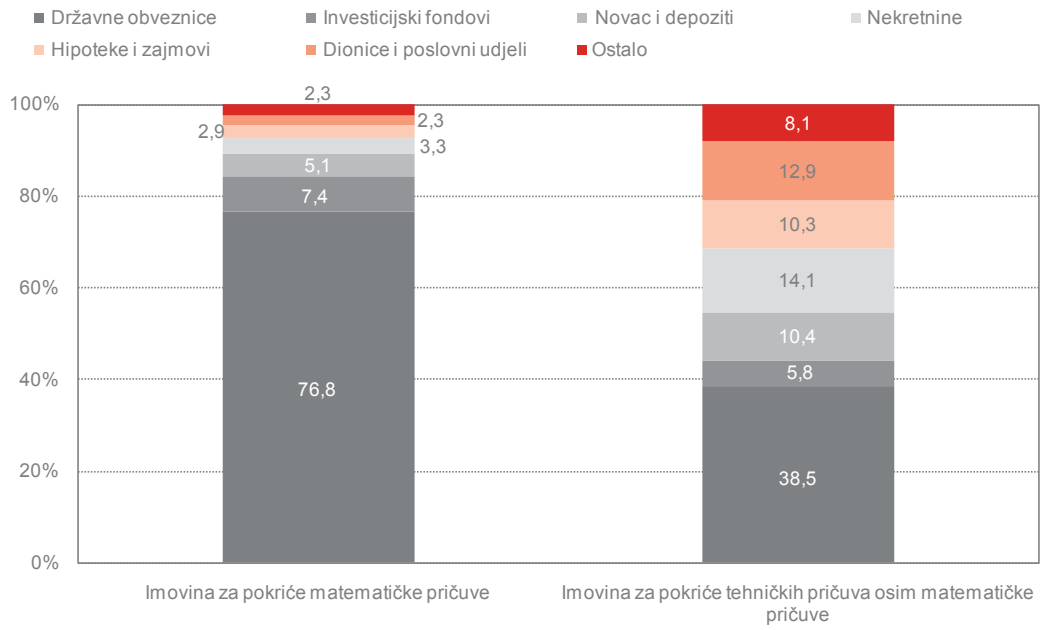

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2016. godine 76,8 % imovine za pokriće matematičke pričuve i 38,5 % imovine za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve bilo je uloženo u državne obveznice. U strukturi imovine za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve, pored državnih obveznica, značajan udjel odnosio se na ulaganja u nekretnine, ulaganja u dionice i poslovne udjele, novac i depozite te hipoteke i zajmove.

131 Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve čine pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta te druge tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima.

5.1.1.6. Financijski rezultat poslovanja

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su u 2016. kao rezultat poslovanja dobit od 589,1 mil. kuna što je za 64,6 mil. kuna više u odnosu na 2015. kada je ostvarena dobit od 524,5 mil. kuna. Od toga je u 2016. neto dobit u iznosu od ukupno 617,2 mil. kuna iskazalo 17 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok su gubitak od 28,1 mil. kuna iskazala četiri društva za osiguranje.

Grafikon 5.9. Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2014. do 2016. (u mil. kn)

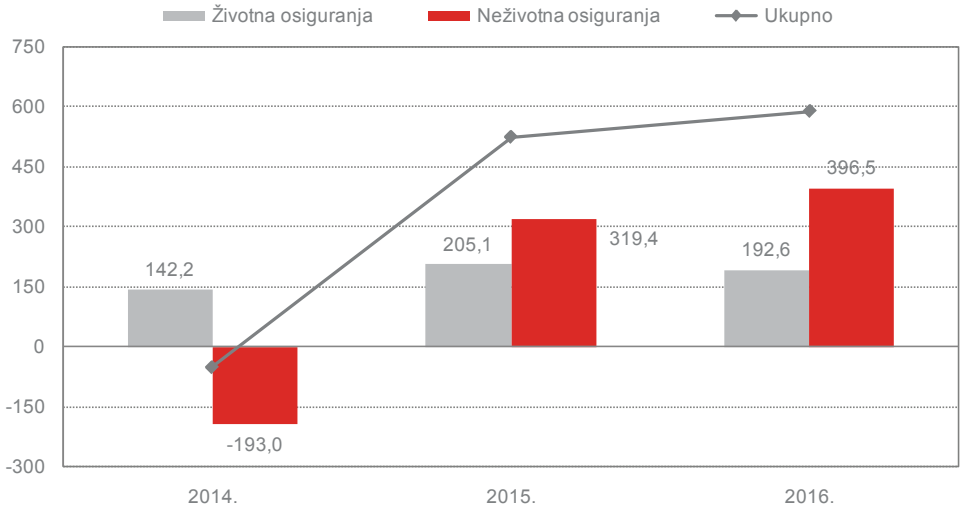

Izvor: Hanfa

U skupini neživotnih osiguranja ostvarena je dobit od 396,5 mil. kuna. Od navedenog iznosa, na dobit 14 društava za osiguranje i jednog društva za reosiguranje odnosilo se 430,6 mil. kuna, dok su gubitak od ukupno 34,1 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 192,6 mil. kuna, od čega se 199,3 mil. kuna odnosilo na dobit 11 društava za osiguranje, dok su gubitak od ukupno 6,7 mil. kuna iskazala dva društava za osiguranje.

5.1.1.7. Pokazatelji tržišta osiguranja

Najznačajniji pokazatelji tržišta osiguranja[132] koji se koriste za praćenje poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje su kvota šteta, kvota troškova i kombinirana kvota.

Kvota šteta u 2016. iznosila je 61,2 % te je bila nešto povoljnija u odnosu na 2015., kada je iznosila 63,9 %. Za skupinu životnih osiguranja kvota šteta iznosila je 91,5 %, što je manje u odnosu na 2015., kada je bila na razini od 93,1 %. Za skupinu neživotnih osiguranja kvota šteta iznosila je 45,7 % te se smanjila u odnosu na 2015. kada je iznosila 49,1 %.

Kvota šteta predstavlja odnos zbroja bruto iznosa likvidiranih šteta i bruto iznosa promjena pričuva (pričuva za štete, matematičke pričuve, ostalih tehničkih pričuva i tehničkih pričuva životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja) te zbroja zaračunate bruto premije, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

132 Podaci o pokazateljima za 2015. i 2016. koji se izračunavaju na temelju podataka iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti ne uključuju podatke društava za osiguranje koja su u navedenim godinama pripojena drugim društvima za osiguranje zbog računovodstvenih efekata pripajanja, a ne uključuju ni podatke društava koja su pripojena drugim društvima za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici.

Kvota troškova iznosila je 38,9 % što predstavlja smanjenje u odnosu na 2015. kada je iznosila 39,2 %. Za skupinu životnih osiguranja kvota troškova iznosila je 26,2 %, što je nešto povoljnije u odnosu na 2015. kada je iznosila 26,7 %. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 45,4 %, što je gotovo jednako kao i 2015., kada je iznosila 45,5 %.

Kvota troškova predstavlja odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda (troškovi pribave i troškovi uprave), ostalih tehničkih troškova i ostalih osigurateljno-tehničkih prihoda te zbroja zaračunate bruto premije, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

Kombinirana kvota iznosila je 100,2 % te je bila nešto povoljnija u odnosu na 2015., kada je iznosila 103,1 %. Za skupinu životnih osiguranja kombinirana kvota iznosila je 117,8 %, što je manje u odnosu na 2015. kada je njezina vrijednost bila 119,8 %. Isti je pokazatelj za skupinu neživotnih osiguranja iznosio 91,1 %, što predstavlja poboljšanje u odnosu na 2015. kada je bio na razini od 94,6 %. Općenito se smatra da je pokazatelj kombinirane kvote bolji ako je manji od 100,0 %, a kao pokazatelj je relevantniji za neživotna osiguranja budući da kod životnih osiguranja treba uzeti u obzir i rezultat ulaganja jer je kamatna stopa implicitno uračunata u premiju osiguranja i matematičku pričuvu.

Kombinirana kvota računa se kao zbroj kvote šteta i kvote troškova, a pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja.

Uzme li se u obzir rezultat ulaganja prilikom izračuna kvote šteta za životna osiguranja, vidljivo je povećanje sa 66,0 % u 2015. na 66,8 % u 2016. godini.

Grafikon 5.10. Pokazatelji tržišta osiguranja za 2015. i 2016. (u %)

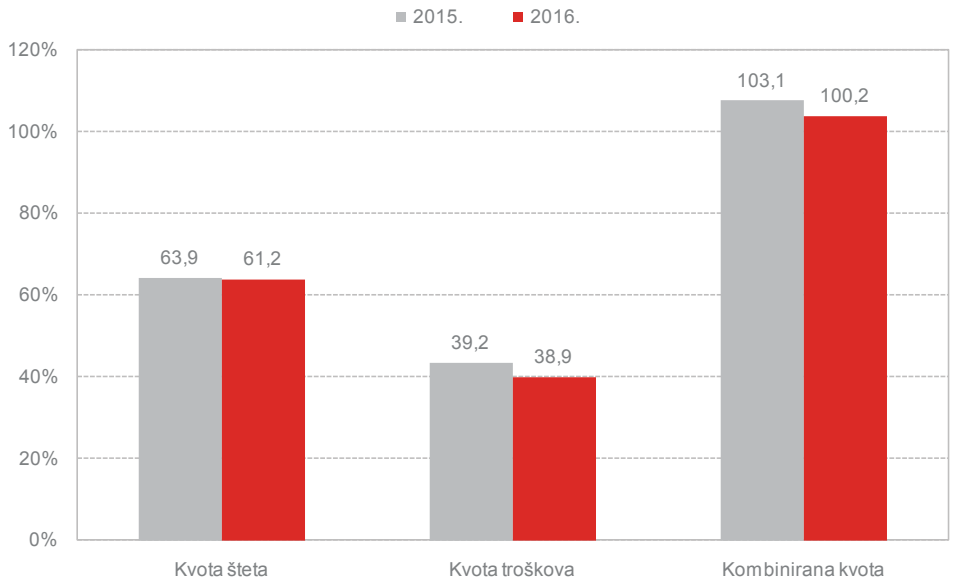

Izvor: Hanfa

Za praćenje poslovanja važni su pokazatelji i rezultat ulaganja, rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) i rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE).

Rezultat ulaganja u 2016. iznosio je 3,8 %, dok je u 2015. bio 4,0 %. Za skupinu životnih osiguranja rezultat ulaganja iznosio je 3,9 %, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2015. kada je iznosio 4,4 %. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 3,6 %, što je povoljnije u odnosu na 2015. kada je njegova vrijednost bila 3,2 %.

Rezultat ulaganja računa se kao odnos prihoda od ulaganja umanjenih za troškove ulaganja za obračunsko razdoblje i stanja ulaganja na zadnji dan obračunskog razdoblja.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) na razini tržišta osiguranja u 2016. bila je 1,5 %, dok je u 2015. iznosila 1,4 %. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost imovine iznosila je 0,9 %, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2015., kada je bila na razini od 1,0 %. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 2,3 %, dok je prethodne godine navedeni pokazatelj iznosio 1,8 %. Smatra se da je rentabilnost imovine bolja što je navedeni koeficijent veći.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) računa se kao odnos dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i ukupne aktive.

Ukupna rentabilnost vlastitih sredstava u 2015. iznosila je 6,5 %, dok je 2015. isti pokazatelj iznosio 6,2 %. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost vlastitih sredstava iznosila je 6,2 % te se smanjila u odnosu na 2015. kada je iznosila 7,8 %. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 6,6 %, što je povoljnije u odnosu na 2015. kada je iznosio 5,5 %.

Rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE) predstavlja odnos između dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i vlastitih sredstava (upisani kapital, premija na emitirane dionice, revalorizacijske rezerve, rezerve i prenesena (zadržana) dobit ili gubitak), a pokazuje koliko dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza donosi 100 kuna vlastitih sredstava.

5.1.1.8. Kapitalni zahtjevi prema Solventnosti II

U okviru Solventnosti II osnovni pristup vrednovanja imovine i obveza na ekonomskoj osnovi jest vrednovanje po fer vrijednosti. Pri tome se mogu koristiti dva modela vrednovanja: pristup vrednovanja kada su poznate i dostupne tržišne vrijednosti (engl. *Mark to Market*) i pristup vrednovanja koji se koristi kada nije moguće vrednovanje po trenutačnoj fer vrijednosti (engl. *Mark to Model*). Tehničke pričuve se u skladu sa Solventnosti II računaju kao zbroj najbolje procjene (engl. *best estimate*), koja ujedno čini najveći dio tehničkih pričuva, i dodatka za rizik (engl. *risk margin*). Ukupna imovina društava za osiguranje i društava za reosiguranje vrednovana prema principima Solventnosti II iznosila je 39,5 mlrd. kuna, dok su ukupne obveze prema principima Solventnosti II iznosile 27,8 mlrd. kuna.

Kao i pri vrednovanju prema računovodstvenim propisima, ulaganja i dalje zauzimaju najveći udio u strukturi imovine, dok tehničke pričuve čine najveći dio obveza. Najzastupljenije kategorije imovine prema sustavu vrednovanja prema Solventnosti II bile su državne obveznice koje su činile 51,5 % imovine. Ostale značajnije stavke bila su ulaganja u nekretnine s udjelom od 6,5 %, ulaganja u investicijske fondove s udjelom od 6,3 %, depoziti s udjelom od 5,8 % te zajmovi s udjelom od 5,4 %. Najznačajnije stavke obveza bile su tehničke pričuve životnih osiguranja (59,3 % obveza) i tehničke pričuve neživotnih osiguranja (23,1 %).

Potrebni solventni kapital i minimalni potrebni kapital

U okviru Solventnosti II kapital je sveden na dvije razine: potrebni solventni kapital (dalje u tekstu: SCR) i minimalni potrebni kapital (dalje u tekstu: MCR). SCR se izračunava korištenjem standardne formule ili korištenjem djelomičnog ili potpunog unutarnjeg modela, pri čemu su sva društva za osiguranje i društva za reosiguranje u Republici Hrvatskoj do sada koristila standardnu formulu. SCR se sastoji od osnovnog potrebnog solventnog kapitala (dalje u tekstu: BSCR) uvećanog za kapitalni zahtjev za operativni rizik te umanjenog prilagodbom za sposobnosti tehničkih pričuva i odgođenih poreza da umanje gubitke. BSCR obuhvaća nekoliko modula rizika (tržišni rizik, preuzeti rizik životnog osiguranja, preuzeti rizik neživotnog osiguranja, preuzeti rizik zdravstvenog osiguranja, rizik druge ugovorne strane, rizik nematerijalne imovine), a pojedini moduli sačinjeni su od podmodula rizika. S obzirom na to da se ne očekuje da će se pojedini rizici materijalizirati u isto

SCR je ona razina kapitala koja omogućuje društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje apsorpciju gotovo svih štetnih događaja i solventno poslovanje s obzirom na preuzete rizike.

MCR predstavlja najnižu dopuštenu razinu kapitala društva ispod koje bi osiguranici i korisnici osiguranja, kada bi društvu bilo dopušteno daljnje poslovanje, bili izloženi neprihvatljivoj razini rizika.

vrijeme (npr. šok na financijskim tržištima i osigurateljni rizik neće se nužno pojaviti u isto vrijeme), korištenjem tehnika linearne korelacije računa se diversifikacija za koju se navedeni zbroj kapitalnih zahtjeva smanjuje kako bi se u konačnici dobio BSCR.

Na razini tržišta osiguranja, društva za osiguranje i društva za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. iskazala su SCR u visini od 4,9 mlrd. kuna, pri čemu se najveći dio kapitalnih zahtjeva odnosio na tržišni rizik.

Grafikon 5.11. Struktura SCR-a na dan 31.12.2016. (u %)

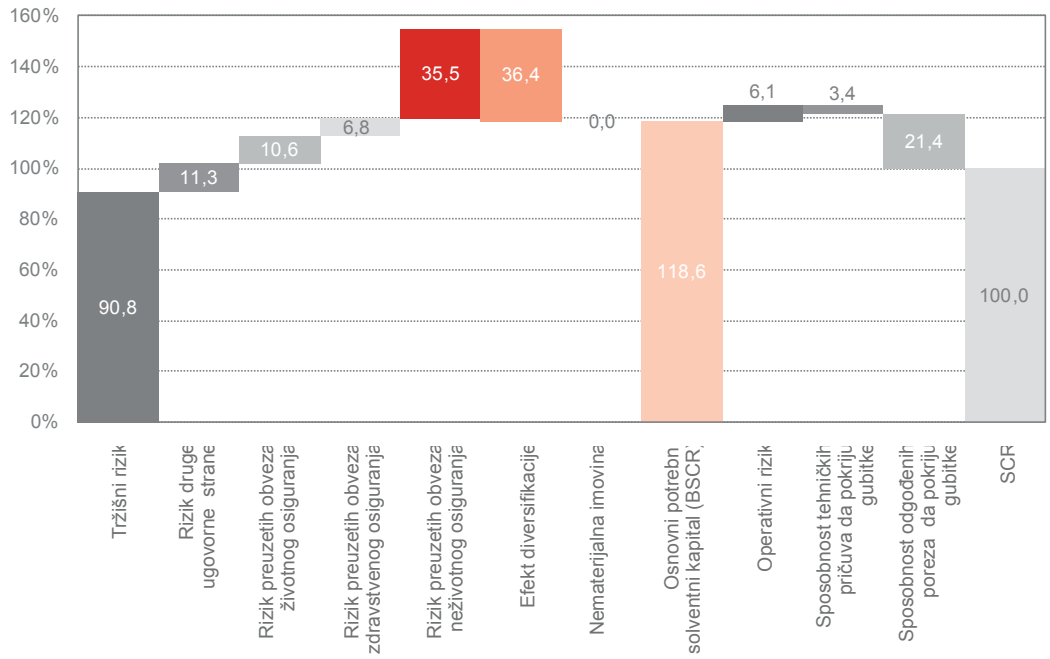

Izvor: Hanfa

Drugi najznačajniji rizik u strukturi SCR-a je preuzeti rizik neživotnog osiguranja, gdje 79,1 % kapitalnih zahtjeva čini kapitalni zahtjev za premijski rizik i rizik pričuva neživotnog osiguranja.

U preuzetom riziku životnog osiguranja najznačajniji su rizik troškova životnog osiguranja (čini 37,7 % kapitalnih zahtjeva za preuzeti rizik životnog osiguranja) i rizik odustanka (čini 37,4 % kapitalnih zahtjeva za preuzeti rizik životnog osiguranja), dok je u preuzetom riziku zdravstvenog osiguranja po kapitalnim zahtjevima najznačajniji rizik zdravstvenog osiguranja koje nije sličnih tehničkih osnova onima životnog osiguranja.

Modul rizika druge ugovorne strane, koji je treći najznačajniji rizik, odražava moguće gubitke zbog neočekivanog neispunjenja obveza od strane izdavatelja ili značajnog pogoršanja kreditnog položaja izdavatelja u sljedećih 12 mjeseci.

U Grafikonu 5.12. prikazana je struktura tržišnog rizika koji je na dan 31. prosinca 2016. generirao najveći dio kapitalnih zahtjeva društava za osiguranje i društava za reosiguranje.

Grafikon 5.12. Struktura kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik na dan 31.12.2016. (u %)

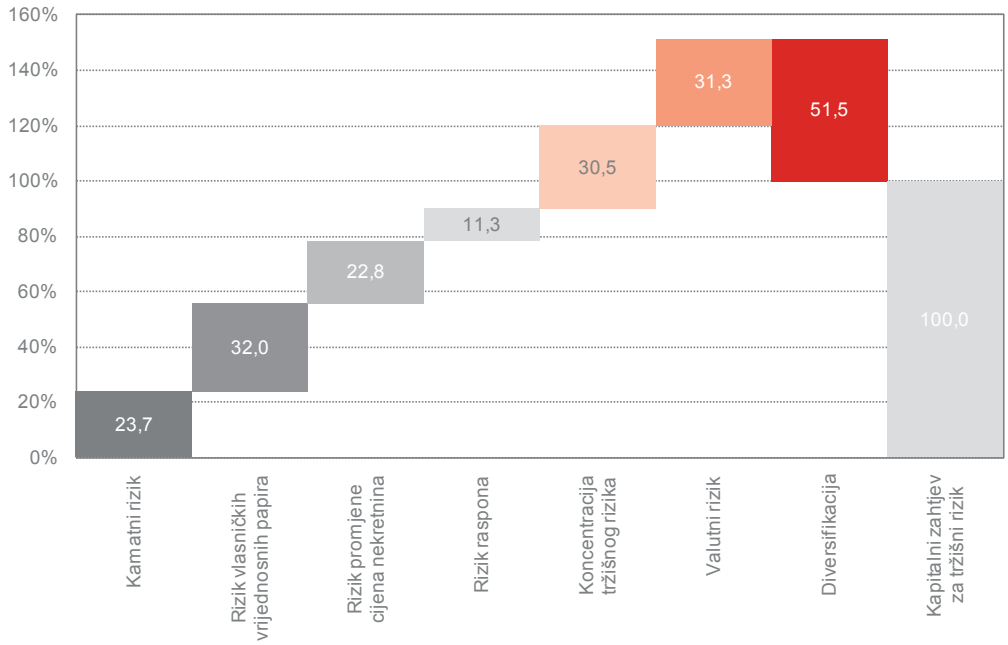

Izvor: Hanfa

Vlastita sredstva

U okviru Solventnosti II definirane su dvije vrste vlastitih sredstava: osnovna vlastita sredstva i pomoćna vlastita sredstva. Vlastita sredstva svrstavaju se u tri kategorije u skladu s njihovim karakteristikama apsorbiranja gubitaka. Vlastita sredstva 1. kategorije najkvalitetnija su sredstva koja posjeduju svojstvo trajne raspoloživosti i podređenosti uzimajući u obzir dovoljno trajanje, nepostojanje opcija za opoziv, nepostojanje obveznih troškova servisiranja te nepostojanje opterećenja. Takva sredstva nemaju ograničenja za uvrštavanje u vlastita sredstva za pokriće SCR-a i MCR-a. Vlastita sredstva 2. kategorije su sredstva koja posjeduju svojstvo podređenosti uzimajući u obzir dovoljno trajanje, nepostojanje opcija za opoziv, nepostojanje obveznih troškova servisiranja te nepostojanje opterećenja. U vlastita sredstva 3. kategorije svrstavaju se sredstva koja se ne mogu svrstati u vlastita sredstva 1. i 2. kategorije.

Osnovna vlastita sredstva čine višak imovine nad obvezama, koji se uglavnom sastoji od upisanog kapitala, rezervi i zadržane dobiti uključujući dobit tekuće godine, te podređene obveze.

Pri određivanju pomoćnih vlastitih sredstava društvo za osiguranje uzima u obzir stavke koje nisu obuhvaćene osnovnim vlastitim sredstvima, a za koje se može uputiti poziv na plaćanje radi pokrića gubitaka. Stavke pomoćnih vlastitih sredstava mogu se uzeti u obzir pri određivanju vlastitih sredstava samo na temelju prethodnog odobrenja Hanfe.

Pokriće potrebnog solventnog kapitala i minimalnog potrebnog kapitala

Društvo za osiguranje dužno je imati prihvatljiva vlastita sredstva za pokriće potrebnog solventnog kapitala. Prihvatljivi iznos vlastitih sredstava za pokriće potrebnog solventnog kapitala društva za osiguranje jednak je zbroju iznosa vlastitih sredstava iz 1. kategorije i prihvatljivog iznosa vlastitih sredstava iz 2. kategorije i 3. kategorije. U vezi s pokrićem potrebnog solventnog kapitala društva za osiguranje, prihvatljivi iznosi stavki 2. kategorije i 3. kategorije podliježu kvantitativnim ograničenjima.

Ukupna prihvatljiva vlastita sredstva za pokriće potrebnog solventnog kapitala društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. iznosila su 11,41 mlrd. kuna

od čega se iznos od 11,37 mlrd. kuna (99,6 %) odnosio na sredstva 1. kategorije koja se bez ograničenja mogu uvrstiti u vlastita sredstva za pokriće SCR-a, odnosno MCR-a. Iznos od 15,1 mil. kuna predstavljao je ograničena sredstva 1. kategorije, iznos od 18,3 mil. kuna predstavljao je osnovna vlastita sredstva 2. kategorije, dok je iznos od 7,7 mil. kuna predstavljao osnovna vlastita sredstva 3. kategorije. Pomoćna vlastita sredstva 2. i 3. kategorije nisu prijavljena.

Najveći dio društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje, promatrano prema broju društava, iskazalo je pokrivenost SCR-a u rasponu između 100 % i 200 %. Promatrano prema udjelu u ukupnoj imovini i udjelu u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji najveći dio imao je pokrivenost SCR-a u rasponu između 200 % i 300 % (48,7 % ukupne imovine odnosno 51,2 % ukupne zaračunate bruto premije). Omjer solventnosti niži od 100 %, odnosno nepokrivene kapitalne zahtjeve u pogledu SCR-a nije iskazalo niti jedno društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje.

Grafikon 5.13. Distribucija pokrivenosti SCR-a

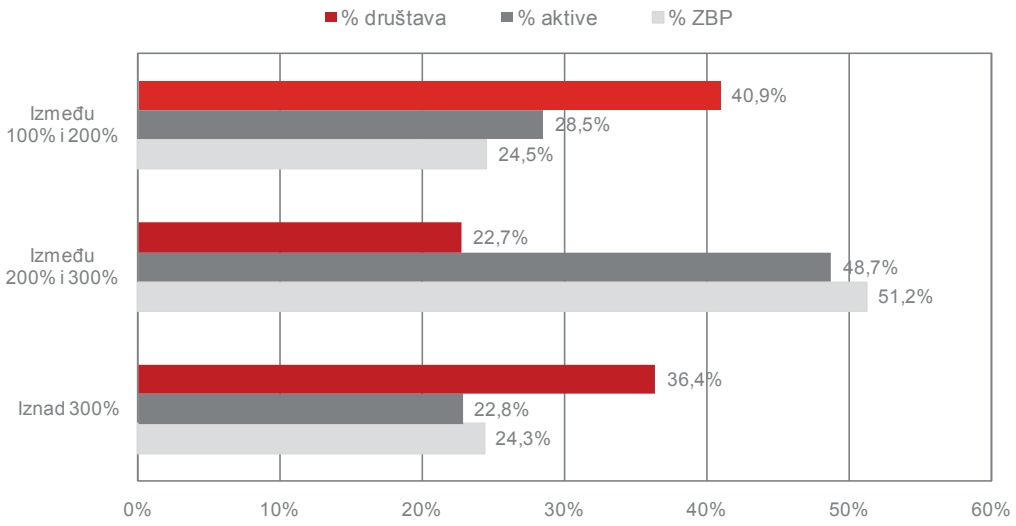

Izvor: Hanfa

Isto tako, društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je imati prihvatljiva osnovna vlastita sredstva za pokriće minimalnog potrebnog kapitala. Prihvatljivi iznos osnovnih vlastitih sredstava za pokriće minimalnog potrebnog kapitala jednak je zbroju iznosa vlastitih sredstava iz 1. kategorije i prihvatljivog iznosa osnovnih vlastitih sredstava iz 2. kategorije. U vezi s pokrićem minimalnog potrebnog kapitala društva za osiguranje, prihvatljivi iznosi stavki osnovnih vlastitih sredstava razvrstanih u 2. kategoriju podliježu kvantitativnim ograničenjima.

Sva društva za osiguranje i društva za reosiguranje na dan 31. prosinca 2016. imala su dovoljna prihvatljiva osnovna vlastita sredstva za pokriće MCR-a. Čak 72,7 % društava iskazalo je omjer prihvatljivih osnovnih vlastitih sredstava za pokriće MCR-a iznad 300 %, kod 22,7 % društava omjer je bio između 100 % i 200 %, dok je 4,5 % društava iskazalo omjer između 200 % i 300 %.

5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: Ured) je neprofitna organizacija čiju djelatnost financiraju društva za osiguranje kao članovi Ureda. Članstvo u Uredu obvezno je za društva za osiguranje koja se bave obveznim osiguranjima u prometu, dok je za društva koja obavljaju ostale poslove osiguranja ili poslove reosiguranja članstvo dobrovoljno. Financijskim poslovanjem Ureda obuhvaćena je Redovita djelatnost (u sklopu koje se obavlja i oporeziva djelatnosti) i Garancijski fond.

5.1.2.1. Redovita djelatnost

Prema podacima iz bilance Redovite djelatnosti Ureda[133], na dan 31. prosinca 2016. ukupna imovina Ureda iznosila je 11,8 mil. kuna, što je za 13,8% više u odnosu na 2015. godinu. Ukupne obveze Ureda na dan 31. prosinca 2016. iznosile su 3,8 mil. kuna, što je za 3,3% više u odnosu na prethodnu godinu. Izvori financiranja u iznosu od 8,1 mil. kuna sastojali su se od vlastitih izvora financiranja od osnivača te viška prihoda nad rashodima. Višak prihoda čine sva neutrošena sredstva od početka poslovanja Ureda te sve nabavke dugotrajne imovine iz sredstava dobivenih prema proračunu, a umanjenih za ispravke vrijednosti dugotrajne imovine.

Tablica 5.2. Skraćena bilanca Redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2015.	2016.	Promjena (u %)
Aktiva				
Ukupno imovina		10.391	11.828	13,8
1	Nefinancijska imovina	6.139	6.257	1,9
2	Financijska imovina	4.252	5.571	31,0
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		10.391	11.828	13,8
1	Obveze	3.654	3.775	3,3
2	Izvori financiranja	6.737	8.053	19,5

Izvor: Hanfa

Prihodi iz Redovite djelatnosti Ureda (bez oporezive djelatnosti) u razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. iznosili su 10,3 mil. kuna, a najvećim su se dijelom odnosili na prihode od članova Ureda, dok su se rashodi iz Redovite djelatnosti u iznosu od 8,6 mil. kuna najvećim dijelom odnosili na rashode za plaće i naknade i na funkcionalne rashode (rashodi za obavljanje redovne djelatnosti Ureda i dodatne projekte).

Ukupni prihodi iz Oporezive djelatnosti Ureda u 2016. iznosili su 858,1 tis. kuna, a obuhvaćali su prihode Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju (CEDOH), prihode od usluga stručnih savjetovanja, prihode od usluga leasing društvima te prihode od usluga društvima za zastupanje u osiguranju. Rashode Oporezive djelatnosti u iznosu od 1,1 mil. kuna činili su rashodi organizacije stručnih savjetovanja, rashodi organizacije seminara CEDOH-a te ostali rashodi.

Tablica 5.3. Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti Ureda za 2015. i 2016. (u tis. kn)

Redni broj	Opis	2015.	2016.	Promjena (u %)
A	Prihodi	9.940	11.141	12,1
1	Ukupni prihodi – Redovita djelatnost	8.891	10.282	15,6
2	Ukupni prihodi – Oporeziva djelatnost	1.048	858	-18,1
B	Rashodi	9.370	9.711	3,6
1	Ukupni rashodi – Redovita djelatnost	8.185	8.647	5,6
2	Ukupni rashodi – Oporeziva djelatnost	1.186	1.064	-10,2

Izvor: Hanfa

133 Bilanca Redovite djelatnosti obuhvaća neprofitni segment poslovanja koji se financira iz sredstava članova te profini segment (oporezivu djelatnost) koji se odnosi na organizaciju seminara i savjetovanja i druge aktivnosti koje nisu financirane iz sredstava članova Ureda.

5.1.2.2. Garancijski fond

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu[134] (dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja[135] dužno je Uredu uplaćivati doprinose za Garancijski fond, razmjerno premiji ili broju rizika ostvarenim u određenoj vrsti obveznog osiguranja u tekućoj godini.

Ured je imovinu Garancijskog fonda dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine Ureda. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 16,0 mil. kuna, što je za 29,1 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 5.4. Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2015. i 2016. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2015.	2016.	Promjena (u %)
Aktiva				
Ukupno imovina		22.620	16.027	-29,1
1	Nefinancijska imovina	416	416	0,0
2	Financijska imovina	22.204	15.610	-29,7
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		22.620	16.027	-29,1
1	Obveze	1.257	1.095	-12,9
2	Izvori financiranja	21.363	14.932	-30,1

Izvor: Hanfa

5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

U skladu s odredbom članka 351. stavka 1. ZOS-a dva ili više društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje mogu, radi obavljanja poslova osiguranja odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete odnosno drugih velikih šteta, osnovati udruženje (engl. *pool*) osiguranja odnosno reosiguranja. U Republici Hrvatskoj osnovano je jedno takvo udruženje – Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu: HN POOL), koje je na dan 31. prosinca 2016. imalo pet članova (četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje). HN POOL preuzima rizike u osiguranje i reosiguranje u svoje ime i za račun svojih članova. Raspodjela premija i šteta temelji se na razmjernom udjelu pojedinog člana u kapacitetima HN POOL-a, za svaku ugovornu godinu, i to odvojeno za osiguranje i reosiguranje.

5.1.3.1. Financijski izvještaji

Ukupna aktiva HN POOL-a na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 94,1 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine smanjila se za 2,4 %. Najveći udjel u aktivi (81,5 %) odnosio se na ulaganja u iznosu od 76,7 mil. kuna. Najznačajniji udjel u pasivi (78,2%) zauzimale su tehničke pričuve u iznosu od 73,5 mil. kuna.

HN POOL je kao rezultat poslovanja u razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. iskazao dobit u iznosu od 35,6 tis. kuna, koja je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veća za

134 NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14

135 Člankom 2. stavkom 1. ZOOP-a propisano je da su obvezna osiguranja u prometu osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima, osiguranje zračnog prijevoznika odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima, osiguranje vlasnika odnosno korisnika brodice na motorni pogon odnosno jahte od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama.

25,3 tis. kuna ili 243,4 %. Najznačajniji dio prihoda činile su zaračunate bruto premije u iznosu od 17,2 mil. kuna, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja smanjenje od 32,1 % dok se najveći dio rashoda HN POOL-a odnosio na troškove pribave u iznosu od 14,1 mil, kuna koji su u odnosu na prethodnu godinu veći za 3,8 mil. kuna.

5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju

Podaci o djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju prikupljeni su na temelju financijskih i statističkih izvješća koja su društva za zastupanje u osiguranju, društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, obrti za zastupanje u osiguranju, HP – Hrvatska pošta d.d. i kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužna dostavljati u opsegu, rokovima i na način propisanim Pravilnikom o strukturi i sadržaju financijskog i statističkog izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju ili posredovanja u osiguranju i reosiguranju[136]. Prema podacima dostavljenim Hanfi ukupni prihodi od usluga zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju u 2016. iznosili su 547,6 mil. kuna, što je za 115,3 mil. kuna, odnosno 26,7 % više u odnosu na prethodnu godinu.

Društva za zastupanje u osiguranju ostvarila su prihod s osnova zastupanja u osiguranju u iznosu od 192,0 mil. kuna, što predstavlja 35,1 % ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju na razini djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Kreditne institucije s prihodima od zastupanja u osiguranju od 190,5 mil. kuna u strukturi ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju sudjelovale su sa 34,8 %. Prihodi društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju iznosili su 95,7 mil. kuna, što predstavlja 17,5 % ukupnih prihoda, dok su prihodi od obrta za zastupanje u osiguranju u iznosu od 64,1 mil. kuna činili 11,7 % ukupnog prihoda s osnova ove djelatnosti.

5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

5.2.1. Solventnost II

Primjena Solventnosti II

Od 1. siječnja 2016. u potpunosti se primjenjuju pravila za novi regulatorni okvir Solventnost II u skladu sa ZOS-om i Direktivom Solventnost II. Time je započelo novo razdoblje u osiguranjnom okviru nadzora solventnosti, pravila postupanja i zaštite potrošača. Društvima za osiguranje odnosno društvima za reosiguranje završio je rok za pripremu za novi regulatorni sustav koji je trajao dvije godine čime se dala mogućnost za što kvalitetniju pripremu za provođenje zakonskih odredaba. Određene izmjene u kapitalnoj pokrivenosti, primjena pravila o prekograničnom pružanju usluga, veća razina transparentnosti i zaštite potrošača, javne objave i izvještavanja došle su u prvi plan čime je postavljena viša razina zaštite svih sudionika osiguranjnog tržišta u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

Primjenom odredaba ZOS-a već početkom 2016. društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje u potpunosti su se prilagodila novom sustavu upravljanja koji je definirao ne samo ustrojavanje ključnih funkcija i upravljanje rizicima te sukobima interesa, već i novi način dokumentiranja radnih procesa, njihovo adekvatno vođenje i učinkovito planiranje. Društva u potpunosti prate okruženje u kojem se nalaze te procjenjuju vlastite rizike i solventnost najmanje jednom u godini dana.

136 NN, br. 37/16

Izvještavanje i validacija izvještaja

Tijekom 2016. zaprimljena su prva izvješća u punoj primjeni Solventnosti II, prema odredbama članka 314. Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II[137] koja se odnose na kvantitativne i kvalitativne informacije te izvještaj o početnim vrijednostima imovine i obveza te o vrijednostima minimalnog potrebnog kapitala, potrebnog solventnog kapitala i prihvatljivih vlastitih sredstava društva od datuma početnog financijskog izvještaja (tzv. *Day 1* izvještaj). Opseg informacija dostavljenih u sklopu *Day 1* izvještaja je značajno manji od opsega informacija u godišnjim izvještajima.

Provjera *Day 1* izvještaja trajala je do 20. svibnja 2016. te su do navedenog datuma svi izvještaji uspješno prošli tehničku validaciju, a proces validacije dostavljenih kvantitativnih informacija trajao je od 23. svibnja 2016. do 21. lipnja 2016. pri čemu su bila obuhvaćena sva društva za osiguranje odnosno reosiguranje u Republici Hrvatskoj. Od svakog društva bio je zatražen i detaljniji prikaz potrebnog solventnog kapitala po kapitalnim zahtjevima pripadnih modula i podmodula.

Validacija *Day 1* izvještaja za prvo tromjesečje bila je radno intenzivna, a kod određenih društava analizirane su specifičnosti koje značajno utječu na izračun vlastitih sredstava. Rok za dostavu *Day 1* izvještaja za grupe bio je 1. srpnja 2016., a za izvještaj prvog tromjesečja za grupe 7. srpnja 2016. godine. Validacija kvantitativnih informacija provodila se i uz kontinuiranu komunikaciju s društvima. Proces validacije za izvještaje drugog tromjesečja 2016. odvijao se u razdoblju od 25. kolovoza 2016. do 23. rujna 2016., a za izvještaje trećeg tromjesečja 2016. u razdoblju od 25. studenoga 2016. do 23. prosinca 2016. godine. Svi validirani izvještaji dostavljeni su EIOPA-i u propisanim rokovima.

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje su u 2016. obavljala vlastitu procjenu rizika i solventnosti ukupnih potreba solventnosti uzimajući u obzir specifični profil rizičnosti, odobrena ograničenja dozvoljenih rizika (rizični apetit, tolerancija na pojedine rizike) te poslovnu strategiju društva, usklađenosti na kontinuiranoj osnovi s kapitalnim zahtjevima te zahtjevima o tehničkim pričuvama i značaj u kojemu profil rizičnosti predmetnog društva odstupa od pretpostavki na kojima se temelji potrebni solventni kapital. Slijedom navedenog, tijekom 2016. održani su sastanci s predstavnicima društava za osiguranje na temu ORSA izvještaja te se takva praksa planira nastaviti i u godinama koje dolaze.

Regulativa Europske unije

Osim primjene odredaba ZOS-a te odredaba Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II i Delegirane uredbe o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2015/35[138] kojih se moraju pridržavati svi sudionici tržišta osiguranja, tijekom 2016. došlo je i do usvajanja većeg broja propisa, posebice provedbenih uredaba. Izdano je osam provedbenih uredaba[139] koje su se odnosile na: utvrđivanje tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. rujna do 30. prosinca 2016. u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje provedbenih tehničkih standarda u vezi s dodjelom procjena kreditnih rizika

137 Delegirana Uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)

138 Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/467 od 30. rujna 2015. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2015/35 u pogledu izračuna regulatornih kapitalnih zahtjeva za nekoliko kategorija imovine koje drže društva za osiguranje i reosiguranje

139 Izdane su sljedeće provedbene uredbe:

- Provedbena uredba komisije (EU) 2016/1976 od 10. studenoga 2016. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. rujna do 30. prosinca 2016. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II)
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/1800 od 11. listopada 2016. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s dodjelom procjena kreditnih rizika vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika do objektivnog razmjera stupnja kreditne kvalitete u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
- Provedbena uredba komisije (EU) 2016/1630 od 9. rujna 2016. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s postupcima za primjenu prijelazne mjere za podmodul rizika vlasničkih vrijednosnih papira u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II)

vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika do objektivnog razmjera stupnja kreditne kvalitete u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje provedbenih tehničkih standarda u vezi s postupcima za primjenu prijelazne mjere za podmodul rizika vlasničkih vrijednosnih papira u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. lipnja do 29. rujna 2016. u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 31. ožujka do 29. lipnja 2016. u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 1. siječnja do 30. ožujka 2016. u skladu s Direktivom Solventnost II, utvrđivanje provedbenih tehničkih standarda u vezi s postupcima, formatima i predlošcima za izvješće o solventnosti i financijskom stanju u skladu s Direktivom Solventnost II te utvrđivanje provedbenih tehničkih standarda u vezi s predlošcima za podnošenje informacija nadzornim tijelima u skladu s Direktivom Solventnost II.

Dosljednom izmjenom navedenih uredaba bitno je izmijenjena i struktura internetske stranice Hanfe kojom se regulira i objava informacija nacionalnog nadležnog tijela.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

I u 2016. Hanfa je, u očekivanju primjene Uredbe PRIIP[140], pratila razvoj uputa o dokumentu s ključnim informacijama. S obzirom na to da je početak primjene navedene Uredbe produljen, planira se daljnja komunikacija s društvima i edukativne aktivnosti.

Krajem svibnja 2016. Republika Hrvatska iskazala je namjeru usklađivanja sa Smjernicama o nadzoru podružnica društava za osiguranje iz trećih zemalja[141] te tijekom srpnja 2016. i s Pripremnim smjernicama o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima od strane društava za osiguranje i distributera osiguranja[142]. Usklađivanjem s Pripremnim smjernicama o sustavima nadzora i upravljanja proizvodima započeo je proces prilagodbe na novosti koje će donijeti implementacija Direktive o distribuciji osiguranja[143] čije se odredbe počinju primjenjivati najkasnije 28. veljače 2018. godine. No, sam proces prilagodbe planiran je u sličnom razdoblju kao i za prilagodbu na Solventnost II i trajat će sve do stupanja na snagu zakonskih propisa koji reguliraju područje distribucije osiguranja.

- Provedbena uredba komisije (EU) 2016/1376 od 8. kolovoza 2016. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. lipnja do 29. rujna 2016. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II)
- Provedbena uredba komisije (EU) 2016/869 od 27. svibnja 2016. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 31. ožujka do 29. lipnja 2016. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II)
- Provedbena uredba komisije (EU) 2016/165 od 5. veljače 2016. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 1. siječnja do 30. ožujka 2016. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II)
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2452 od 2. prosinca 2015. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s postupcima, formatima i predlošcima za izvješće o solventnosti i financijskom stanju u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/1868 od 20. listopada 2016. o izmjeni i ispravku Provedbene uredbe (EU) 2015/2450 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s predlošcima za podnošenje informacija nadzornim tijelima u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća

140 Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi)

141 EIOPA-BoS-15/110

142 EIOPA BoS 16/071

143 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (engl. *Insurance Distribution Directive*)

Predstavnici Hanfe bili su u 2016. aktivno uključeni u rad devet odbora, jedne radne skupine, mreže jezičnih redaktora EIOPA-e te od lipnja 2016. i pet novoformiranih mreža stručnjaka. Osim toga, odbori i radne skupine EIOPA-e te Hanfini članovi u njima radili su na pripremi svih relevantnih dokumenata koji su bili potrebni kako za donošenje odluka tako i za vođenje rasprava po određenim pitanjima te za rad posebnih skupina za provedbu procjena stručnjaka po pojedinim temama važnim za rad i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su i na radnim sastancima Europske komisije na temama transpozicije nove Direktive o distribuciji osiguranja i na temu prekograničnog marketinga udjela u investicijskim fondovima.

5.2.2. Normativne aktivnosti

Novi Zakon o osiguranju

Dana 1. siječnja 2016. na snagu je u potpunosti stupio novi ZOS te se njime osiguravaju pretpostavke za provedbu Delegirane Uredbe o dopuni Direktive Solventnost II. Navedena delegirana uredba sadrži provedbena pravila za Solventnost II te se utvrđuju postupci za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Europskoj komisiji, što je definirano člankom 301.a u Direktivi Solventnost II.

Novim ZOS-om uspostavljen je regulatorni okvir koji je donio niz noviteta od kojih su najznačajniji viša razina zaštite potrošača, novi način izračuna adekvatnosti kapitala koji između ostalog u obzir uzima profil rizičnosti društva kao jednu od značajnijih komponenti. Osim toga, postignuta je veća transparentnost poslovanja te su propisani viši standardi za transparentnost poslovanja i zahtjevi za postizanje veće učinkovitosti u upravljanju, a posebno u upravljanju rizicima. Proces provođenja nadzora u skladu s odredbama novog ZOS-a temelji se na rizicima te je prospektivan odnosno okrenut budućim mogućim događajima i promiče pristup najbolje prakse za nadzor. Glavni cilj novog načina provedbe nadzora je identifikacija i kontrola rizika kojem je izloženo ili bi moglo biti izloženo društvo za osiguranje te ocjenjivanje ranjivosti na potencijalna negativna iskustva kroz testove otpornosti na stres. Kako bi se u konačnici promicala i očuvala stabilnost financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja važno je pravovremeno identificirati postojeće i potencijalne nedostatke u poslovanju društava za osiguranje i okolnosti koje mogu do njih dovesti. U tom smjeru, važno je u svakom trenutku razmišljati o tome što bi moglo poći po zlu.

Novim ZOS-om uvodi se i novi način izvještavanja i objave poput izvještavanja o poslovima osiguranja u drugoj državi članici Europske unije/Europskog gospodarskog prostora te izvještavanja Hanfe o, primjerice, izdvojenim poslovima ili funkcijama. Propisane su i činjenice i okolnosti o kojima su društva za osiguranje dužna redovito ili na zahtjev obavještavati Hanfu. Društvo za osiguranje dužno je svake godine izraditi i na svojim internetskim stranicama objaviti izvješće o solventnosti i financijskom stanju koje sadrži opis poslovanja i rezultata društva, opis sustava upravljanja i procjenu njegove primjerenosti za profil rizičnosti društva, opis izloženosti riziku i dr. S druge strane, Hanfa je prema odredbama novog ZOS-a jednom godišnje dužna izvještavati Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) o prosječnom kapitalnom dodatku i njegovoj raspodjeli, iskazano kao postotak potrebnog solventnog kapitala, broju društava za osiguranje i reosiguranje koja imaju koristi od ograničenja redovitog nadzornog izvještavanja i koja imaju koristi od izuzeća od izvještavanja po stavkama iz članka 217. stavaka 1. i 4. ZOS-a zajedno sa svojim opsegom potrebnog kapitala, premija, tehničkih pričuva i imovine te broju grupa koje imaju koristi od ograničenja redovitog nadzornog izvještavanja i koristi od izuzeća od izvještavanja po stavkama iz članka 334. stavaka 3. i 4. ZOS-a zajedno sa svojim opsegom potrebnog kapitala, premija, tehničkih pričuva i imovine.

Novi ZOS je uveo i nova pravila poslovanja i nadzora društava za osiguranje odnosno reosiguranje u skladu s Direktivom Solventnost II te Direktivom Omnibus II[144], Uredbom o agencijama za kreditni rejting[145] i uredbama o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje)[146] u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje i Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala.

Cilj je prijenosa gore navedenih direktiva postaviti nova, čvršća pravila i zahtjeve za adekvatnost kapitala, uvesti promjene u upravljanju rizicima, unaprijediti pravila za vrednovanje imovine i obveza (što uključuje i tehničke pričuve), uvesti nadzor na temelju rizika, predvidjeti sankcije za loše upravljanje rizicima i uvesti novi način izvještavanja i objave, što će u konačnici dovesti do bolje zaštite osiguranika odnosno korisnika osiguranja te spriječiti poremećaje na tržištu osiguranja.

Implementacija navedenih direktiva u pravni sustav Republike Hrvatske, odnosno u novi ZOS, doprinosi višoj razini zaštite potrošača odnosno u ovom smislu osiguranika i korisnika osiguranja te većoj transparentnosti i kompetitivnosti tržišta u Republici Hrvatskoj u odnosu na cjelokupno tržište Europske unije i ostale financijske institucije. Navedeno bi u konačnici trebalo pozitivno utjecati na ukupnu izloženost i sigurnost poslovanja. Pretpostavka je da se novim pravilima kroz ZOS povisuje razina potrebnog kapitala, što rezultira daljnjim zahtjevima za dokapitalizaciju ili drugačijem promišljanju poslovne i investicijske politike kako bi se ostvarila značajnija kapitalna olakšanja i smanjili kapitalni zahtjevi za pojedine rizike. Konačno, teži se većoj diversifikaciji rizika, odnosno upotrebi instrumenata osiguranja i transfera rizika.

Kao novost uvedeno je i to da društvo za osiguranje može istovremeno obavljati poslove osiguranja i reosiguranja, odnosno poslove reosiguranja može obavljati društvo za reosiguranje i društvo za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj uz prethodno odobrenje Hanfe za obavljanje poslova reosiguranja i društvo za reosiguranje ili društvo za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici koje ima odobrenje nadležnog nadzornog tijela za obavljanje poslova reosiguranja i koje ima pravo obavljati poslove reosiguranja putem slobode pružanja usluga ili poslovnog nastana odnosno podružnice.

S obzirom na to da su do stupanja na snagu novog ZOS-a društva za zastupanje u osiguranju u stanicama za tehnički pregled mogla obavljati samo osiguranje od nezgode i osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, jedna od novosti u vezi s navedenim je da poslove zastupanja u osiguranju u stanicama za tehnički pregled društva za zastupanje u osiguranju mogu obavljati u sljedećim vrstama osiguranja:

– osiguranje od nezgode
– osiguranje cestovnih vozila
– osiguranje robe u prijevozu
– osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila
– osiguranje troškova pravne zaštite
– osiguranje pomoći/asistencija.

---

144 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

145 Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting (Tekst značajan za EGP), SL L 302/1

146 Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ (L 331/48) i Uredba (EU) BR. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

Jasnije je propisano i da osobe koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju na temelju zaposlenja u društvu za osiguranje, društvu za zastupanje u osiguranju, obrtu za zastupanje u osiguranju, kreditnoj instituciji, Financijskoj agenciji, Hrvatskoj pošti i investicijskom društvu mogu zaposliti pomoćnika u osiguranju, što uvelike olakšava proces pribavljanja osiguranja. Navedena odredba propisana je uz određene uvjete kao što je dopušteno vrijeme trajanja obavljanja navedenih poslova pomoćnika.

Propisi doneseni na temelju novog Zakona o osiguranju

Tijekom 2016. Hanfa je donijela 30 novih pravilnika[147] koji reguliraju:

- reviziju u društvu za osiguranje
- dodatne zahtjeve za mala društva za osiguranje
- oblik i sadržaj financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje
- strukturu i sadržaj financijskog i statističkog izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju ili posredovanju u osiguranju i reosiguranju
- raspored vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja
- statističke standarde osiguranja te sadržaj programa planiranog reosiguranja
- uvjete za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju te upis navedenih osoba u registre
- sadržaj redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe
- minimalne standarde, način obračuna i mjerila za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima
- detaljna pravila i kriterije poštivanja osobne okolnosti spola
- izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje
- uvjete za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora i ključne funkcije društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje
- uvjete za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje
- sadržaj zahtjeva i dokumentaciju koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja za provođenje statusnih promjena društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje
- druge usluge koje može pružati društvo za zastupanje u osiguranju
- dodatne poslove koje može obavljati društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju
- tehničke i organizacijske uvjete za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju u stanici za tehnički pregled vozila
- uvjete za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara te
- sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za prijenos odnosno preuzimanje portfelja osiguranja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje.

Hanfa je na svojim internetskim stranicama objavila Preporuke o sadržaju i dostavi dokumenta s ključnim informacijama za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja. Navedene Preporuke donose se kako bi se do stupanja na snagu ranije navedene Uredbe PRIIP, s jedne strane, potaknulo društva za osiguranje da prilagode svoje poslovanje radi što veće transparentnosti postupanja, izgradnje povjerenja među sudionicima financijskog tržišta, smanjenja rizika i potencijalnih sporova, a s druge strane, pojedinci uputili na što je potrebno skrenuti pažnju prilikom ugovaranja osiguranja i bili sposobniji prepoznati i prihvatiti bitne, nepristrane, konkretne

147 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

i lako razumljive informacije o tom osiguranju te kako bi se pojedinci informirali o investicijsko-osiguruteljnom proizvodu (o njegovim prednostima i nedostacima) što je važna komponenta financijske sposobnosti koja omogućava donošenje ispravne, ekonomski opravdane, odluke o sklapanju ugovora o životnom osiguranju kod kojeg ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja.

Osim navedenog, Hanfa je, u vezi sa širenjem ponude proizvoda koje nude društva za osiguranje, na svojim internetskim stranicama objavila priopćenje za javnost povezano s pojašnjenjem pojmova životnog osiguranja kod kojeg ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja. Navedenim priopćenjem objašnjene su osnovne karakteristike životnog osiguranja kod kojeg ugovaratelj snosi rizik ulaganja, a to su:

– osigurane svote i/ili premije povezane su s nekim financijskim instrumentom (primjerice otvorenim investicijskim fondom, indeksom, vrijednosnim papirima i sl.)
– ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja (može ostvariti potencijalno više prinose ili gubitke u odnosu na tradicionalno životno osiguranje)
– osiguratelj snosi rizik osiguranja (definirane naknade za slučaj smrti, nezgode i sl.)
– ovisno o proizvodu moguće su i fleksibilnije dodatne jednokratne uplate
– vrijednost police ovisi o tržišnoj vrijednosti ulaganja
– ulaganje može biti konzervativnije ili rizičnije, ovisno o vrsti ulaganja koje osiguratelj nudi uz osiguruteljni proizvod i sklonosti riziku ugovaratelja osiguranja
– može i ne mora postojati neki vid isplate garancije po doživljenju.

Navedenim novitetima u zakonskoj regulativi uvedena su određena pojednostavljenja poslovnih procesa što se posebice očituje u dijelu poslovnog procesa pribave osiguranja, a što je u konačnici dovelo do rasterećenja subjekata nadzora.

U sklopu projekta digitalizacije kojim se uvodi novi, digitalizirani način zaprimanja pismena u Hanfi, doneseno je pet pravilnika o izmjenama i dopunama kojima se mijenja način dostave obavijesti i izvješća propisanih tim pravilnicima i to putem domene reports@hanfa.hr.

5.2.3. Licenciranje

U 2016. primljeno je i riješeno 16 zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje, dva zahtjeva za izdavanje odobrenja za pripajanje društva za osiguranje, jedan zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova reosiguranja u skupini neživotnih osiguranja i dva zahtjeva za odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje. Izdano je i jedno rješenje kojim se zabranjuje obavljanje poslova društva za dokup mirovine.

Primljeno je i riješeno deset zahtjeva za izdavanje uvjerenja o uspješno obavljenoj provjeri stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara i zahtjeva za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju, Hanfa je izdala dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 47 društava za zastupanje u osiguranju i 107 obrta za zastupanje u osiguranju. Izdana je i dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju za jedno društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju u stanicama za tehnički pregled vozila izdane su dozvole za šest društava za zastupanje u osiguranju. Na temelju zaprimljenih obavijesti o prestanku poslovanja donesena su rješenja kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za osam društava za zastupanje u osiguranju, sedam obrta za zastupanje u osiguranju, dva društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju i jedan obrt za zastupanje u osiguranju za rad u stanici za tehnički pregled vozila. Dvjema kreditnim institucijama prestala je važiti suglasnost Hanfe za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.

Tablica 5.5. Pregled izdanih odobrenja

Izdana odobrenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju	2015.	2016.
Društvo za zastupanje u osiguranju	9	47
Obrt za zastupanje u osiguranju	103	107
Društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju	2	1
Društvo za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled	1	6

Izvor: Hanfa

Tablica 5.6. Pregled prestanaka odobrenja/suglasnosti

Prestanci odobrenja/suglasnosti za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju	2015.	2016.
Društvo za zastupanje u osiguranju	6	8
Obrt za zastupanje u osiguranju	22	7
Društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju	0	2
Društvo za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled	3	0
Obrt za zastupanje u osiguranju na stanici za tehnički pregled	1	1
Kreditna institucija	1	2

Izvor: Hanfa

Održano je ukupno šest ispitnih rokova, za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju, kojima je pristupilo 1.484 kandidata. Ispitu za zastupnika u osiguranju pristupilo je 1.413 kandidata, a ispitu za posrednika u osiguranju i reosiguranju 71 kandidat. Ispit je položilo ukupno 1.277 kandidata (1.220 zastupnika u osiguranju i 57 posrednika u osiguranju i reosiguranju), dok 207 kandidata nije položilo ispit.

Hanfa je u 2016. zaprimila ukupno 303 notifikacije društava iz drugih država članica, od čega su se 53 notifikacije odnosile na notifikacije društava za osiguranje za neposredno obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj, 247 notifikacija odnosilo se na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, dok se jedna notifikacija odnosila na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice osnovane na području Republike Hrvatske. U 2016. osnovane su u Republici Hrvatskoj dvije podružnice društva za osiguranje iz druge države članice u skladu s pravom poslovnog nastana dok je jedno tuzemno društvo za osiguranje osnovalo podružnicu na području druge države članice. Istovremeno su od jednog tuzemnog društva za osiguranje, dvaju društava za zastupanje u osiguranju i šest društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju zaprimljene obavijesti o namjeri neposrednog pružanja usluga u državama članicama Europske unije koje je Hanfa, u skladu s pravilima o prekograničnom pružanju usluga, proslijedila nadležnim nadzornim tijelima u državama članicama Europske unije.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 1.173 notifikacije za rad na području Republike Hrvatske, od čega ih se 296 odnosi na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 870 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i tri na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice te su osnovane četiri podružnice društva za osiguranje iz države članice u skladu s pravom poslovnog nastana na području Republike Hrvatske.

Osim toga, od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 34 notifikacije za rad na području druge države članice, od čega ih se 11 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, jedna na obavljanje poslova osiguranja na temelju prava poslovnog nastana u drugoj državi članici te 22 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju na području druge države članice.

5.2.4. Nadzor

5.2.4.1. Neposredni nadzor

Hanfa je na temelju nadzora, provjera i procjena utvrđivala posluje li društvo za osiguranje u skladu sa zakonskim i drugim propisima po kojima je dužno poslovati, ima li društvo za osiguranje uspostavljen odgovarajući organizacijski ustroj te stabilan sustav upravljanja, kao i kapital koji osigurava primjeren sustav upravljanja i pokrića rizika kojima je društvo za osiguranje izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju.

Hanfa je, u skladu s odredbama ZOS-a, provodila nadzor koji se temelji na pristupu koji je prospektivan (okrenut mogućim budućim događajima) i zasnovan na rizicima te je pri obavljanju nadzora i procjeni rizika društva za osiguranje uzimala u obzir rizike kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo te provjeravala i procjenjivala sposobnost društva da podnese moguće događaje ili buduće promjene gospodarskih uvjeta koji bi mogli nepovoljno utjecati na sveukupni financijski položaj i sposobnost društva da procijeni rizike uzimajući u obzir okruženje u kojem posluje.

Hanfa je procjenjivala i kvalitativne zahtjeve povezane sa sustavom upravljanja, rizike s kojima se društvo za osiguranje suočava ili bi se moglo suočiti te procjenu sposobnosti društva za osiguranje da procijeni rizike uzimajući u obzir okruženje u kojem posluje.

Hanfa se pri utvrđivanju učestalosti i intenziteta obavljanja nadzora rukovodila veličinom i značajem društva za osiguranje, kao i opsegom, prirodom i složenošću rizika prisutnih u poslovanju društva za osiguranje.

Uz prethodno navedenu provjeru sustava upravljanja u području nadzora, Hanfa je bila usmjerena i na pregled i ocjenu vrednovanja imovine i obveza prema Direktivi Solventnost II, pregled i ocjenu usklađenosti potrebnog solventnog kapitala po pojedinim modulima s odredbama Direktive Solventnost II, proces ulaganja, proces oblikovanja pričuva, dostatnost pričuve šteta, zaštitu zainteresiranih osoba iz članka 375. ZOS-a, dostatnost premije, usklađenost ključnih funkcija sa zakonskim odredbama i adekvatnost uspostavljene organizacije kao i njihovu učinkovitost, pregled i ocjenu vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA), IT sustav, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma itd.

U 2016. Hanfa je provodila devet postupaka neposrednih nadzora nad društvima za osiguranje, od kojih je jedan neposredni nadzor bio izvanredan, a preostalih osam redovni. Od navedenog broja ukupno provedenih neposrednih nadzora jedan postupak je započet u 2015., a završen u 2016., pet postupaka započeto je i završeno u 2016., dok su tri postupka započeta u 2016. nastavljena i u 2017. godini.

Nadzor poslovanja društava za osiguranje obuhvatio je proces oblikovanja i dostatnosti pričuva šteta za vrstu 3. osiguranje cestovnih vozila i vrstu 10. osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, proces upravljanja operativnim rizicima i rizicima informatičkog sustava, primjerenost sustava upravljanja u dijelu izvještavanja i izdvajanja poslova, izdvajanja poslova i usklađenosti ključnih funkcija sa zakonskim odredbama, adekvatnost uspostavljene organizacijske strukture, proces obračuna i evidentiranja provizije i ostalih troškova pribave, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja koje imaju utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba uključujući pružanje informacija prije sklapanja i za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju s posebnim naglaskom na životna osiguranja, proces administrativne obrade portfelja životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, proces ulaganja, pregled i ocjenu oblikovanja tehničkih pričuva, evidentiranje i isplatu provizija, poslovni proces sklapanja i evidentiranja ugovora o osiguranju te proces obračuna i evidencije troškova.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile prvenstveno na:

– nepravilnosti u dijelu procesa oblikovanja i kontrole oblikovanja pričuva šteta te izlaganje operativnom riziku oblikovanja odgovarajućih tehničkih pričuva

– neusklađenost i neadekvatnost internih akata i procedura
– nepravilnosti u dijelu davanja informacija ugovarateljima u okviru predugovornog informiranja
– neadekvatnost sustava upravljanja i uspostave ključnih funkcija u smislu funkcije praćenja usklađenosti, funkcije unutarnje revizije, aktuarske funkcije te funkcije upravljanja rizicima
– nepravilnosti u dijelu računovodstvenog evidentiranja
– nepravilnost u dijelu sklapanja i upravljanja nadzorom obuhvaćenih polica osiguranja.

Sve utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti odnosile su se na nepridržavanje odredaba Zakona o osiguranju[148], ZOS-a i Zakona o obveznim osiguranjima u prometu[149], kao i propisa donesenih na temelju tih zakona i Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II[150].

Hanfa je u 2016. donijela ukupno devet rješenja koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2015. i 2016. godini. Od navedenog broja ukupno donesenih rješenja šest rješenja odnosilo se na rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti te su subjekti nadzora postupali u skladu s naloženim u izreci navedenih rješenja i u skladu s rokovima propisanim rješenjima. Pored navedenih šest rješenja, Hanfa je donijela i tri rješenja o okončanju postupka neposrednog nadzora, i to sve za subjekte nadzora koji su postupili u skladu s naloženim u rješenjima o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.

5.2.4.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor subjekata nadzora Hanfa je kontinuirano provodila tijekom godine oslanjajući se na novu regulativu, regulativu propisanu od strane europskih tijela, kao i EIOPA-ine smjernice. Hanfa je, uz standardnu provjeru pravilnog obavljanja poslova subjekata nadzora i usklađenosti s nadzornim odredbama, prikupljala, analizirala i kontrolirala dostavljene izvještaje (financijske, statističke i dodatne izvještaje, revizorske izvještaje, izvještaje prema Solventnosti II), kako one dostavljene u propisanim rokovima, tako i one podatke, dokumentaciju i obavijesti koji su pristigli po posebnom zahtjevu. Osim informacija prikupljenih na taj način, provjera poslovanja temeljila se i na drugim izvorima, a kako se u svjetlu nove regulative potiče još veća komunikacija sa subjektima nadzora, bitnu ulogu u procjeni poslovanja imali su i brojni razgovori s članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim relevantnim osobama.

U ožujku 2016. započeo je posredni nadzor kod društava za osiguranje koja obavljaju poslove osiguranja u vrsti rizika 10.01 obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama. Ovisno o poslovnom modelu, kretanju pokazatelja, rezultatima testiranja otpornosti na stres na ključne pokazatelje, kod osam društava za osiguranje pokrenuti su upravni postupci posrednog nadzora u dijelu uspostave u potpunosti djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja za vrstu rizika 10.01, a kao rezultat nadzora koji se temelji na pristupu koji je prospektivan (okrenut mogućim budućim događajima) i zasnovan na rizicima. Kod dvaju društava za osiguranje kod kojih se praćenje pokazatelja dostatnosti premije u 2015. u vrsti osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila odvijalo u neupravnom predmetu, u travnju 2016. pokrenuti su upravni postupci posrednog nadzora usmjereni na dostatnost premije u vrsti osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila. Isto tako, u 2016. izdano je šest rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti u vezi s postupcima posrednih nadzora iz 2015. usmjerenih na dostatnost premije u vrsti osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila i vrsti rizika 10.01 obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama. Izdana su i tri rješenja o otklanjanju nepravilnosti i nezakonitosti u upravnim predmetima posrednog nadzora usmjerenim na vrednovanje financijske imovine.

Osim navedenih tematskih posrednih nadzora, značajan dio aktivnosti bio je usmjeren na zaprimanje, validaciju i analizu kvantitativnih izvještaja za Solventnost II. U 2014. i 2015. provodila se

148 NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 54/13

149 NN, br. 151/05, 36/09, 75/09 i 76/13

150 Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)

pripremna faza za Solventnost II u svrhu što bolje pripreme za potpunu primjenu, kako društava, tako i same Hanfe, te kako bi proces budućih izvještavanja protekao uz što manje poteškoća, bilo tehničke prirode ili pogrešaka povezanih s neispravnošću podataka. Obveznici izvještavanja prema Solventnosti II (odnosno sva društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj) dostavili su izvještaj o početnom stanju primjene Solventnosti II (tzv. *Day 1* izvještaj) s referentnim datumom 1. siječnja 2016. te tromjesečne izvještaje. Nakon provjere tehničke ispravnosti izvještaja, intenzivno se provodila njihova validacija. Tijekom procesa validacije, uz kontinuiranu komunikaciju s društvima, provjeravala se popunjenost obrazaca te smislenost i dosljednost samih podataka. U skladu s propisima Europske komisije, nakon završetka procesa validacije svi su izvještaji u predviđenim rokovima dostavljeni EIOPA-i.

Uz kvantitativne izvještaje za Solventnost II, Hanfa je u 2016. zaprimala i analizirala FLAOR/ORSA izvještaje. Nakon provedenih analiza dostavljenih FLAOR/ORSA izvještaja, Hanfa je održala sastanke s predstavnicima pojedinačnih društava. Svrha sastanaka bila je jasnije uvidjeti i bolje razumjeti kako je tekao ORSA proces u društvima te dati prijedloge za unaprjeđenje i savjete za poboljšanje budućih ORSA izvještaja.

Izvješće za FLAOR/ORSA mora biti objedinjen i dokumentiran izvještaj koji uključuje poslovnu strategiju, upravljanje rizicima, procjenu kapitalnih zahtjeva i testiranje otpornosti na stres (stres test) te je namijenjen upravi društva kako bi mogla donositi pravovaljane, učinkovite i neophodne odluke, a ne nadzornom tijelu, te mora biti odobren od strane uprave društva.

Hanfa je u okviru posrednog nadzora tijekom 2016. s društvima za osiguranje provodila testiranje otpornosti na stres za tržište osiguranja, koje je 24. svibnja 2016. pokrenula EIOPA, propisujući pri tome parametre za njegovo provođenje. Testiranje otpornosti na stres za 2016. bilo je usmjereno na dva velika tržišna rizika: dugo razdoblje niskih kamatnih stopa i dugo razdoblje niskih kamatnih stopa uz pad vrijednosti imovine. Drugim riječima, prvi dio se odnosio na utjecaj okruženja niskih kamatnih stopa u duljem razdoblju, dok se u drugom dijelu testirala otpornost na stres u slučaju istovremenog utjecaja na imovinu i obveze. Testiranje je bilo prvenstveno usmjereno na poslove životnih osiguranja pojedinačnih društava. U Republici Hrvatskoj je šest društava za osiguranje bilo obvezno sudjelovati u testiranju te je time, gledajući po zaračunatoj bruto premiji, bilo pokriveno 74,0 % tržišta životnih osiguranja odnosno 61,8 % ukupnog tržišta osiguranja. Uz navedenih šest društava još su dva društva sudjelovala kao dobrovoljni sudionici. Društva za osiguranje dostavila su do 15. srpnja 2016. rezultate provedenog testiranja koje je Hanfa u sljedećih mjesec dana validirala na pojedinačnoj razini. Rezultati su 22. kolovoza 2016. poslani EIOPA-i gdje se provodila centralna validacija. Drugi krug nacionalne validacije Hanfa je provodila tijekom rujna, a EIOPA je konačne rezultate testiranja otpornosti na stres objavila 15. prosinca 2016. godine.

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u 2016. na 12 kolegija nadzornih tijela organiziranih od strane tijela nadležnog za nadzor pojedine grupe osiguravatelja, i to za svako pojedino društvo koje posluje u Republici Hrvatskoj, a koje je član grupe sa sjedištem u drugoj državi članici. Kolegiji nadzornih tijela, osim sudjelovanja na sastancima u državi članici u kojoj se nalazi sjedište pojedine grupe, podrazumijevaju i kontinuiranu suradnju Hanfe s tijelima nadležnim za nadzor grupe. Takva suradnja uključuje redovito izvještavanje o poslovanju društava za osiguranje koja posluju u Republici Hrvatskoj, održavanje bilateralnih i multilateralnih telefonskih konferencija te općenito sudjelovanje u rješavanju problema i novonastalih situacija povezanih s društvima koja su članovi grupe.

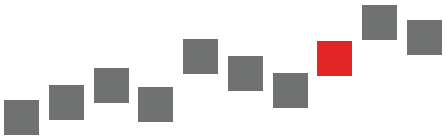

Leasing

6. Leasing

6.1. Opis tržišta

Tržište leasinga u Republici Hrvatskoj u 2016. bilo je obilježeno povećanjem obujma poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora) uvjetovanog porastom gospodarskih aktivnosti. Na tržištu leasinga[151] na dan 31. prosinca 2016. poslovalo je 19 leasing društava[152], dok je u 2015. bilo aktivno 21 leasing društvo. Tijekom 2016. dva su društva pokrenula postupak likvidacije. Većina leasing društava u Republici Hrvatskoj pripada grupama financijskih institucija. Temeljni kapital leasing društava na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 544,4 mil. kuna, od čega je udjel kapitala nerezidenata iznosio 78,8 % ili 428,9 mil. kuna, dok se 21,2 % ili 115,5 mil. kuna odnosilo na temeljni kapital u neposrednom vlasništvu rezidenata. Na navedeni dan u stvarnom vlasništvu rezidenata bila su samo dva leasing društva.

Grafikon 6.1. Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)

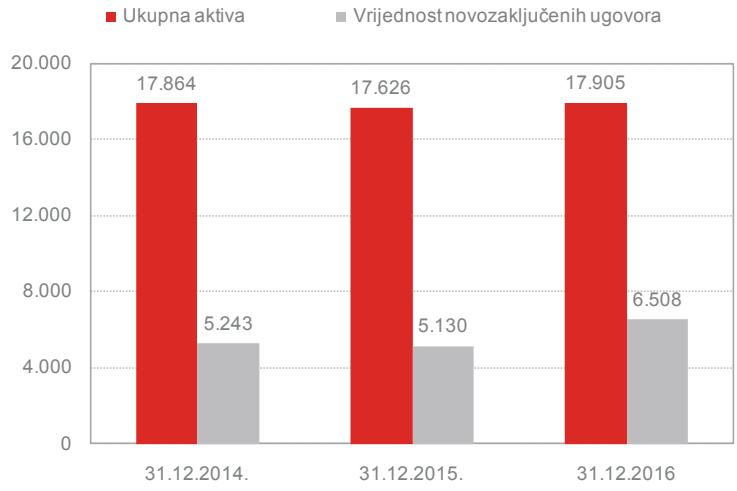

Izvor: Hanfa

6.1.1. Struktura aktive

Ukupna imovina leasing društava na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 17,9 mlrd. kuna i bila je za 278,3 mil. kuna ili 1,6 % veća u odnosu na isti dan prethodne godine.

Posao leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga obvezuje se za to plaćati naknadu. Iznimno od navedenog, davatelj leasinga može obavljati poslove leasinga s objektima leasinga koje ima u svom vlasništvu stečenom i na drugi zakonom propisan način. U tom slučaju davatelj leasinga ujedno je i dobavljač objekta leasinga. S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga, leasing može biti financijski ili operativni leasing. Posao financijskog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu većim dijelom prenose se na primatelja leasinga. Posao operativnog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

151 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2016. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2014. i 2015. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14, 78/15 i 134/15), Zakona o leasingu (NN, br. 135/06 i 141/13), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja leasing društava po nalozima Hanfe.

152 Popis licenciranih subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

Kad bi se iz razmatranja izuzela imovina dvaju leasing društava u likvidaciji, čija imovina na dan 31. prosinca 2016. nije obuhvaćena u izvješću, a na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 762,1 mil. kuna, imovina 19 aktivnih društava ostvarila je rast od 1.040,4 mil. kuna ili 6,2 % u odnosu na 31. prosinca 2015. godine.

Povećanje aktive u odnosu na prethodnu godinu najvećim je dijelom posljedica povećanja potraživanja po osnovi financijskog leasinga za 479,8 mil. kuna te povećanja stavke ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate (kod jednog leasing društva) za 223,9 mil. kuna uz istovremeno smanjivanje zaliha za 213,1 mil. kuna, ostale financijske imovine za 116,5 mil. kuna, danih zajmova za 73,6 mil. kuna te materijalne imovine dane u operativni leasing za 79,6 mil. kuna.

Tablica 6.1. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Opis	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Materijalna imovina dana u operativni leasing	4.865.000	4.785.435	-1,6
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	174.127	166.397	-4,4
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	10.201.614	10.681.394	4,7
Dani zajmovi	144.486	70.870	-51,0
Zalihe	521.579	308.427	-40,9
Ostala imovina	1.719.446	1.892.062	10,0
Ukupna aktiva	17.626.251	17.904.585	1,6

Izvor: Hanfa

Potraživanja po osnovi financijskog leasinga činila su 59,7 % aktive te su bila najznačajnija stavka u strukturi aktive u 2016. godini. U navedenoj stavci na kratkotrajna potraživanja odnosilo se 3,1 mlrd. kuna, a na dugotrajna potraživanja 7,6 mlrd. kuna. Materijalna imovina dana u operativni leasing i potraživanja po operativnom leasingu činili su 27,7 % aktive.

Grafikon 6.2. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2016.

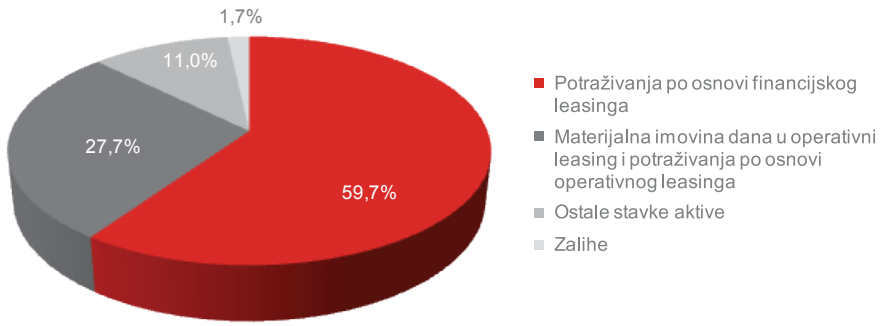

Izvor: Hanfa

Udjel tri najveća leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi leasing društava u 2016. iznosio je 41,6 % te je veći u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 36,9 %. Sva tri najveća leasing društava dio su bankarskih grupa.

6.1.2. Struktura pasive

U strukturi financiranja leasing društava u 2016. u odnosu na prethodnu godinu povećale su se i obveze prema bankama i financijskim institucijama i vlastiti kapital (kapital i rezerve). Najznačajnija stavka pasive (81,5 %) na dan 31. prosinca 2016. bile su obveze za kredite i zajmove banaka i financijskih institucija u iznosu od 14,6 mlrd. kuna te su u odnosu na prethodnu godinu bile veće za 657,9 mil. kuna ili za 4,7 %.

Obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija zabilježile su povećanje od 424,9 mil. kuna kao i obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija koje su bile veće za 233 mil. kuna.

Obveze za depozite i jamstva koje se odnose na jamčevine po ugovorima o operativnom leasingu, u skladu sa smanjenjem vrijednosti aktivnih ugovora o operativnom leasingu, zabilježile su pad od 82,1 mil. kuna ili 18,9 %.

Stavka kapital i rezerve na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 2,2 mlrd. kuna ili 12,4 % pasive i povećana je za 397 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje predmetne stavke najvećim je dijelom rezultat iskazane dobiti tekuće godine u iznosu od 443,1 mil. kuna.

Na razini svih leasing društava temeljni kapital iznosio je 544,4 mil. kuna te je smanjen za 48,6 % u odnosu na prethodnu godinu iz razloga što u izvještaju nisu obuhvaćena društva u likvidaciji čiji je temeljni kapital na dan 31. prosinca 2015. iznosio 514,5 mil. kuna.

Tablica 6.2. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Opis	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	1.815.507	2.212.487	21,9
Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija	12.046.495	12.471.356	3,5
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	1.891.240	2.124.236	12,3
Ostale obveze	1.873.009	1.096.506	-41,5
Ukupna pasiva	17.626.251	17.904.585	1,6

Izvor: Hanfa

Zbog povećanja poslovnih aktivnosti leasing društva u 2016. došlo je do povećanja njihovog zaduživanja. Struktura pasive pokazuje kako se njihova imovina i dalje u najvećoj mjeri financira kreditima i zajmovima inozemnih banaka i financijskih institucija, koji čine 69,7 % ukupne pasive leasing društava. Većina leasing društava u većinskom je vlasništvu inozemnih banaka i s njima povezanih financijskih institucija koje ujedno i financiraju njihovo poslovanje.

Grafikon 6.3. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2016.

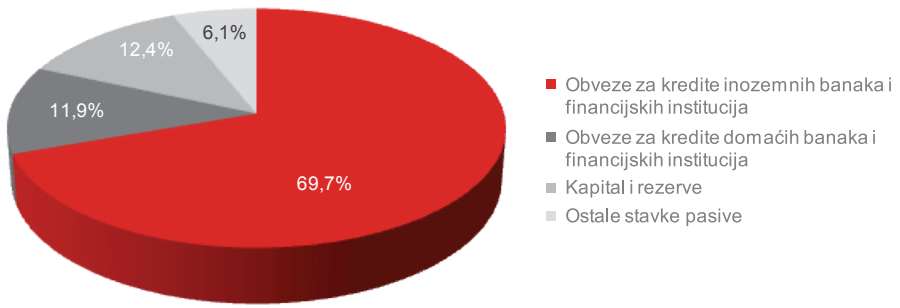

Izvor: Hanfa

6.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Leasing društva su u 2016. iskazala dobit nakon oporezivanja u iznosu od 443,1 mil. kuna (u 2015. iskazan je gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 742,1 mil. kuna). Na iskazanu dobit nakon oporezivanja značajno je utjecala dobit od kamata u iznosu od 275,8 mil. kuna (najvećim dijelom po osnovi dobiti od kamata po financijskom leasingu). Dobit s osnova provizija i naknada iznosi 9,3 mil. kuna što je smanjenje za 17 mil. kuna (64,7 %) u odnosu na prethodnu godinu. Na razini djelatnosti leasinga iskazano je ukidanje troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja u iznosu od 299,5 mil. kuna (najvećim dijelom zbog iskazanog ukidanja troškova ispravaka vrijednosti jednog leasing društva). U 2016. leasing društva nisu iskazala značajne troškove ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja za razliku od prošle godine kada su iznosili 943,1 mil. kuna.

Tablica 6.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2015. i 2016. (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	573.185	544.542	-5,0
Rashodi po osnovi kamata	319.462	268.769	-15,9
Dobit/gubitak od kamata	253.723	275.773	8,7
Prihodi od provizija i naknada	48.917	32.288	-34,0
Rashodi za provizije i naknade	22.604	23.004	1,8
Dobit/gubitak od provizija i naknada	26.312	9.285	-64,7
Ostali poslovni prihodi	1.844.875	1.720.630	-6,7
Ostali poslovni rashodi	1.848.226	1.774.517	-4,0
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-3.351	-53.887	1.508,1
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	276.684	231.170	-16,4
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	943.129	-299.509	-
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-666.445	530.679	-
Porez na dobit	75.654	87.621	15,8
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	-742.099	443.058	-

Izvor: Hanfa

Dobit nakon oporezivanja u iznosu od 469,9 mil. kuna ostvarilo je 17 društava, dok su gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 26,9 mil. kuna iskazala dva leasing društva.

6.1.4. Struktura portfelja leasing društava

Vrijednost novozaključenih ugovora glavni je pokazatelj aktivnosti tržišta leasinga. U strukturi portfelja leasing društava tijekom 2016. došlo je do porasta ukupnog broja novozaključenih ugovora (za 8.321 ugovor ili 22,9 %) te vrijednosti novozaključenih ugovora (za 1,4 mlrd. kuna ili 26,9 %) u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje broja i vrijednosti novozaključenih ugovora utjecalo je na povećanje broja i vrijednosti aktivnih ugovora.

Udjel vrijednosti novozaključenih u aktivnim ugovorima u 2016. iznosio je 46,3 % (u 2015. bio je 37,3 % dok je u 2014. bio 36,7 %) što ukazuje na povećanje poslovnih aktivnosti na razini djelatnosti leasinga.

Podaci o povećanju broja i vrijednosti novozaključenih ugovora u 2016. ukazuju na oporavak tržišta leasinga.

Tablica 6.4. Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.

Datum/ razdoblje od 01.01. do	Novozaključeni ugovori u razdoblju			Aktivni ugovori na dan		
	Broj novozaključenih ugovora	Vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)
31.12.2015.	36.363	5.129.588	141	112.320	13.740.852	122
31.12.2016.	44.684	6.507.691	146	113.200	14.047.241	124

Izvor: Hanfa

Vrijednost novozaključenih ugovora u operativnom leasingu u 2016. povećana je za 240,4 mil. kuna, dok je vrijednost novozaključenih ugovora u financijskom leasingu povećana za čak 1,1 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Udjel operativnog leasinga u strukturi ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u 2016. iznosio je 26,8 %, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 73,2 %. Smanjenje udjela operativnog leasinga u 2016. u odnosu na prethodnu godinu posljedica je bržeg rasta financiranja objekata leasinga putem financijskog leasinga. Na povećanje udjela financijskog leasinga najvećim je dijelom utjecalo povećanje financiranja vozila (osobnih i gospodarskih).

Povećanje volumena financiranja u 2016. (pogotovo gospodarskih vozila) posljedica je intenziviranja gospodarskih aktivnosti.

Tablica 6.5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2015. i 2016.

Vrsta leasinga/ razdoblje	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju			Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju (u tis. kn)		
	1.1.-31.12. 2015.	1.1.-31.12. 2016.	Promjena (u %)	1.1.-31.12. 2015.	1.1.-31.12. 2016.	Promjena (u %)
Operativni leasing	17.798	19.428	9,2	1.504.247	1.744.661	16,0
Financijski leasing	18.565	25.256	36,0	3.625.340	4.763.030	31,4
Ukupno	36.363	44.684	22,9	5.129.588	6.507.691	26,9

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.4. Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)

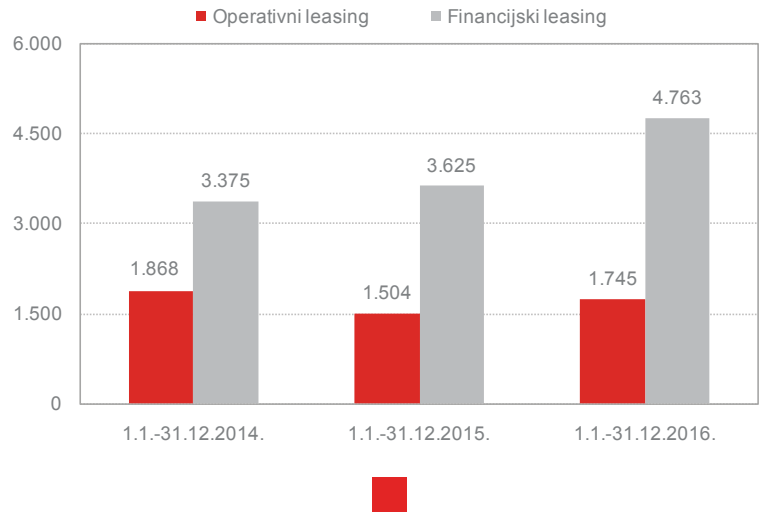

Izvor: Hanfa

S obzirom na to da je leasing društvima zabranjeno odobravanje zajmova, portfelj zajmova u strukturi vrijednosti aktivnih ugovora konstantno se smanjuje budući da se ugovori o zajmu koji su bili aktivni do zakonske regulacije djelatnosti leasinga (21. prosinca 2006.) drže do isteka bez mogućnosti produljenja aktivnih ugovora.

Tablica 6.6. Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2015. i 2016.

Vrsta plasmana/ stanje na dan	Broj aktivnih ugovora na dan			Vrijednost aktivnih ugovora na dan (u tis. kn)		
	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Operativni leasing	50.998	46.979	-7,9	3.356.963	3.201.019	-4,6
Financijski leasing	60.112	65.466	8,9	10.308.096	10.803.204	4,8
Zajmovi	1.210	755	-37,6	75.793	43.018	-43,2
Ukupno	112.320	113.200	0,8	13.740.852	14.047.241	2,2

Izvor: Hanfa

Promatrajući strukturu portfelja novozaključenih ugovora leasing društava od 2009. do 2015. vidljivo je da je ona bila uvjetovana smanjenjem gospodarskih aktivnosti. Trend poslovanja djelatnosti leasinga posljednjih nekoliko godina bio je usmjeren na financiranje osobnih i gospodarskih vozila. Iako vrijednost novozaključenih ugovora za nekretnine bilježi lagani rast u odnosu na prethodnu godinu, oni ne predstavljaju značajniji udjel u financiranju objekata leasinga. U strukturi portfelja novozaključenih ugovora u 2016. najveći broj i vrijednost novozaključenih ugovora odnosio se na osobna vozila, koja su zabilježila najveće povećanje vrijednosti (za čak 974,8 mil. kuna), a slijedila su ih gospodarska vozila (povećanje vrijednosti za 326 mil. kuna).

Promatrajući izloženost leasing društava prema sektorima u 2016. najveći udjel (79,0 %) u ukupnoj vrijednosti novozaključenih ugovora odnosio se na nefinancijske institucije (trgovačka društva). Sljedeća po sektorskoj zastupljenosti je kategorija stanovništvo (domaćinstva) s udjelom od 18,5 %. Istovremeno, najveća izloženost leasing društava prema djelatnosti primatelja leasinga odnosi se na trgovinu na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane (38,1 % vrijednosti novozaključenih ugovora). Sljedeća kategorija po zastupljenosti prema djelatnosti primatelja leasinga su stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti s udjelom od 13,3 %.

Tablica 6.7. Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2015. i 2016. (u tis. kn)

Objekt leasinga	Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju				
	1.1.-31.12.2015.	Udjel (u %)	1.1.-31.12.2016.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	72.098	1,4	94.750	1,5	31,4
Osobna vozila	2.495.798	48,7	3.470.569	53,3	39,1
Gospodarska vozila	1.638.860	31,9	1.964.896	30,2	19,9
Plovila	211.465	4,1	244.840	3,8	15,8
Letjelice	854	0,02	0	0,0	0,0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	673.720	13,1	713.008	11,0	5,8
Ostalo	36.793	0,7	19.628	0,3	-46,7
Ukupno	5.129.588	100,0	6.507.691	100,0	26,9

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.5. Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)

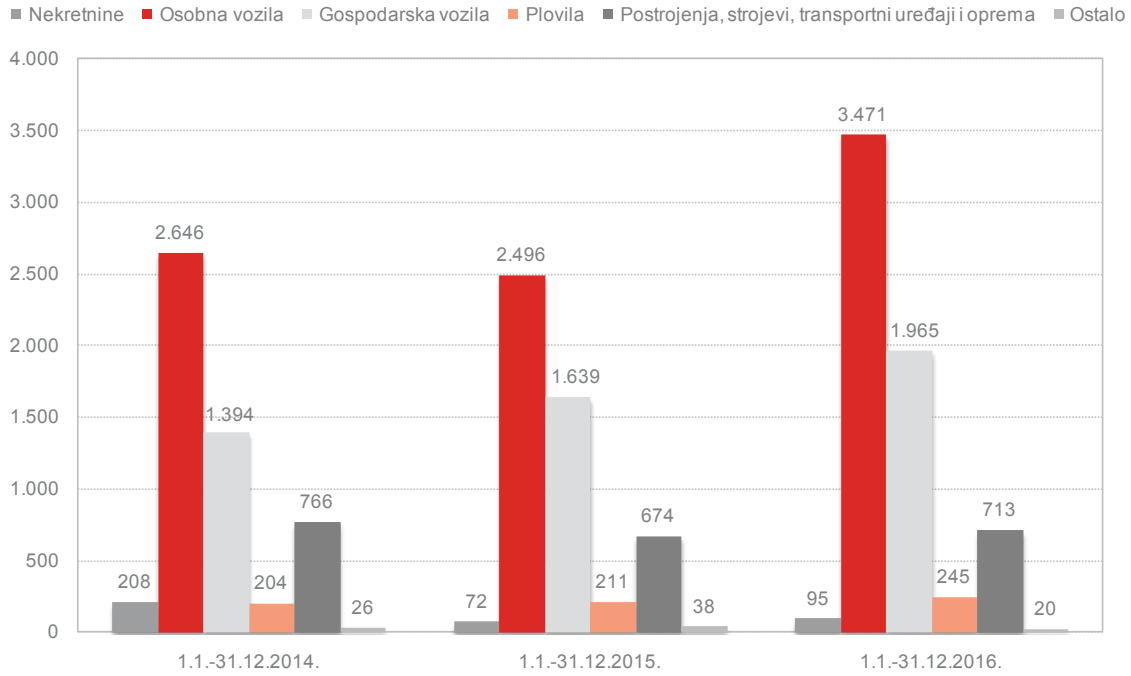

Izvor: Hanfa

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2016. odnosila se na osobna vozila i iznosila je 4,7 mlrd. kuna ili 33,8 % vrijednosti aktivnih ugovora. Vrijednost aktivnih ugovora za gospodarska vozila iznosila je 3,5 mlrd. kuna ili 24,7 % vrijednosti aktivnih ugovora dok je vrijednost aktivnih ugovora za nekretnine iznosila 2,9 mlrd. kuna ili 20,5 % vrijednosti aktivnih ugovora.

Do kraja 2010. najznačajniji udjel u ukupnoj vrijednosti portfelja aktivnih ugovora leasing društava odnosio se na osobna vozila, dok su nekretnine bile druge po zastupljenosti u ukupnom portfelju. U razdoblju od 2011. do 2014., unatoč velikom padu prometa na tržištu nekretnina u proteklih sedam godina, nekretnine su bile iskazane kao pojedinačno najveća stavka u vrijednosti aktivnih ugovora zbog njihove veće vrijednosti i ugovorenog dužeg razdoblja otplate u odnosu na većinu drugih objekata leasinga.

Tablica 6.8. Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Objekt leasinga/zajma	Vrijednost aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2015.	Udjel (u %)	31.12.2016.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	3.396.350	24,7	2.882.769	20,5	-15,1
Osobna vozila	4.070.627	29,6	4.749.771	33,8	16,7
Gospodarska vozila	3.065.636	22,3	3.463.223	24,7	13,0
Plovila	451.029	3,3	440.298	3,1	-2,4
Letjelice	804	0,01	643	0,005	-20,0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.645.340	19,3	2.447.794	17,4	-7,5
Ostalo	111.067	0,8	62.744	0,4	-43,5
Ukupno	13.740.852	100,0	14.047.241	100,0	2,2

Izvor: Hanfa

6.1.5. Adekvatnost kapitala

Leasing društvo dužno je održavati razinu kapitala na način propisan Zakonom o leasingu[153] (dalje u tekstu: ZOL) i Pravilnikom o kapitalu leasing društva[154]. Kako bi leasing društvo bilo kapitalno adekvatno, mora ispunjavati dva uvjeta: ni temeljni kapital društva ni kapital društva ne smiju biti manji od milijun kuna. Na dan 31. prosinca 2016. sva su leasing društva ispunjavala propisane uvjete o adekvatnosti kapitala. Jedno leasing društvo je tijekom 2016. provelo dokapitalizaciju uplatama vlasnika u kapitalne rezerve u iznosu od 12,5 mil. kuna.

6.1.6. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine leasing društava financiran iz tuđih sredstava (zajmova i kredita banaka i financijskih institucija te ostalih izvora). Iznos pokazatelja zaduženosti od 0,876 na dan 31. prosinca 2016. upućuje na to da je 87,6 % cjelokupne aktive leasing društava bilo financirano tuđim sredstvima, a u skladu s uobičajenom praksom poslovanja leasing društava, koja svoje poslovanje temelje na zaduživanju. Navedeni koeficijent na dan 31. prosinca 2015. bio je nešto veći i iznosio je 0,897.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnih sredstava (imovine) leasing društava. ROA leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 2,5 %. Navedeni je pokazatelj na dan 31. prosinca 2015. iznosio 4,2 %. Negativna vrijednost navedenog pokazatelja u 2015. posljedica je iskazanog gubitka nakon oporezivanja na razini leasing društava u 2015. godini.

6.2. Regulatorne Aktivnosti Hanfe

6.2.1. Normativne aktivnosti

Hanfa je, u svrhu usklađenja s odredbama izmijenjenog Zakona o računovodstvu[155] donijela novi pravilnik[156] u vezi sa strukturom i sadržajem te načinom i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava. U sklopu projekta digitalizacije kojim se uvodi novi, digitalizirani način zaprimanja pismena u Hanfi, donesen je jedan novi pravilnik te dva pravilnika o izmjenama i dopunama kojima se mijenja način dostave obavijesti i izvješća propisanih tim pravilnicima i to putem domene reports@hanfa.hr.

Hanfa je kontinuirano odgovarala na upite u vezi s primjenama navedenih propisa.

6.2.2. Licenciranje

U registru leasing društava na dan 31. prosinca 2016. bilo je evidentirano 19 aktivnih leasing društava koja imaju odobrenje za obavljanje poslova leasinga, dok su se četiri društva nalazila u likvidaciji. Tijekom 2016. dva su društva donijela odluku o pokretanju postupka redovne likvidacije. S obzirom na zakonske odredbe, odobrenje za obavljanje poslova leasinga zadržavaju i leasing društva koja su u likvidaciji. Likvidacije tih leasing društava posljedica su strateških odluka njihovih članova. U skladu sa svojim ovlastima i nadležnostima, Hanfa kontinuirano prati odvijanje postupaka likvidacije kod tih leasing društava.

153 NN, br. 141/13

154 NN, br. 60/14

155 NN, br. 78/15, 134/15 i 120/16

156 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2016. nalazi se u Dodacima.

U pogledu postupaka izdavanja suglasnosti po pojedinačnim zahtjevima kandidata za članove uprave društva doneseno je 18 rješenja kojima se daje prethodna suglasnost za imenovanje članova uprave leasing društava, djelomično zbog redovnog isteka mandata. U određenim slučajevima izdavanja suglasnosti za nove članove uprave radilo se o prijevremenom prestanku mandata (npr. ostavci).

U postupcima izdavanja suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u leasing društvima doneseno je šest rješenja o izdavanju suglasnosti. U navedenim slučajevima radilo se o unutargrupnim preslagivanjima, i to u drugim državama članica Europske unije u kojima je sjedište matičnog društva. To je na posredan način dovelo do promjene u vlasničkoj strukturi domaćih leasing društava zbog pripadnosti istoj grupi.

Tablica 6.9. Izdavanje odobrenja/suglasnosti u 2015. i 2016.

Izdavanje odobrenja/suglasnosti	2015.	2016.
Suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u leasing društvu	5	6
Suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela leasing društva u drugom društvu	1	0
Suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave leasing društva	12	18
Odobrenja za rad leasing društva	0	0

Izvor: Hanfa

6.2.3. Nadzor

Hanfa je nastavila s nadzornim aktivnostima koje su se temeljile na posrednim nadzorima poslovanja društava. Posrednim nadzorom Hanfa provjerava usklađenost poslovanja s odredbama ZOL-a i pravilnicima, a koji se provodio na temelju izvještaja koja su leasing društva bila dužna u propisanim rokovima dostaviti Hanfi, praćenju, prikupljanju i provjeri dokumentacije, obavijesti i dobivenih podataka, kao i praćenju, prikupljanju i provjeri podataka i saznanja iz drugih izvora.

Hanfa je sastavila 32 zapisnika o provedenom nadzoru, 15 dopuna zapisnika te donijela ukupno 46 rješenja od čega je deset rješenja kojima se nalaže otklanjanje nepravilnosti i 36 rješenja kojima se utvrđuje da su nepravilnosti otklonjene i postupci nadzora okončani.

Naglasak u nadzornim aktivnostima stavljen je na proces izvještavanja Hanfe u skladu s odredbama ZOL-a i propisanih pravilnika i to: Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društva[157], Pravilnika o kontnom planu leasing društva[158], Pravilnika o reviziji izvještaja leasing društva[159], Pravilnika o kapitalu leasing društva[160] te Pravilnika o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati leasing društva te načinu i rokovima njihove dostave[161]. Navedeni nadzor je na temelju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti rezultirao otvaranjem upravnih postupaka posrednih nadzora za 17 društava, po kojima je sastavljeno isto toliko zapisnika. Utvrđene nepravilnosti odnosile su se na nepravilno popunjavanje financijskih i dodatnih izvještaja, netočnu primjenu kontnog plana, nepravilno popunjavanje izvještaja o izračunu kapitala te na nepravilnosti u dijelu dostave redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe te općenito na upravljanje procesom izvještavanja Hanfe. Daljnje postupanje po navedenim nadzorima odnosno sastavljanje eventualnih dopuna zapisnika te rješenja za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti očekuje se u 2017. godini.

157 NN, br. 57/16

158 NN, br. 63/14

159 NN, br. 68/14 i 57/16

160 NN, br. 60/14

161 NN, br. 54/14

Nadzorne aktivnosti Hanfe bile su usmjerene i na provjeru uspostave i ustroja mehanizama unutarnjih kontrola u skladu s odredbama ZOL-a te Pravilnika o organizacijskim zahtjevima[162]. To je rezultiralo otvaranjem upravnih postupaka posrednih nadzora za 15 društava te je stoga sastavljeno 15 zapisnika, 11 dopuna zapisnika te deset rješenja kojima se društvima nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Utvrđene nepravilnosti odnosile su se na propuštanje uspostave funkcije upravljanja rizicima, propuštanje sastavljanja plana rada funkcije upravljanja rizicima i interne revizije, propuštanje propisivanja i primjenjivanja procedura, postupaka i metodologija rada funkcije upravljanja rizicima i funkcije interne revizije, propuštanje sastavljanja godišnjih izvješća o radu funkcije upravljanja rizicima te imenovanje osobe nositelja funkcije upravljanja rizicima. U daljnjem je postupku za svih 15 društava nad kojima je otvoren upravni postupak te sastavljen zapisnik izdano i rješenje da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Hanfa je, na temelju dokumentacije zaprimljene od 19 društava, provjeravala usklađenost izdvajanja poslovnih procesa društava s odredbama ZOL-a i Pravilnika o izdvajanju poslovnih procesa leasing društva[163]. Pregledom dostavljene dokumentacije Hanfa je utvrdila da ne postoje značajna odstupanja u postupcima izdvajanja poslovnih procesa od odredaba ZOL-a i navedenog Pravilnika te je shodno tome prema društvima postupala u okviru neupravnih postupaka.

Osnovni je cilj ROL-a sprječavanje prijevara u poslovima leasinga te su davatelji leasinga u svrhu minimiziranja rizika nastanka prijevara dužni objekte leasinga u ROL upisivati u skladu sa ZOL-om te Pravilnikom o Registru objekata leasinga.

Tijekom godine nastavljeno je s kontinuiranom provjerom pravodobnosti i točnosti zaprimljenih izvještaja u odnosu na zahtjeve propisane odredbama ZOL-a, Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društva, Pravilnika o kontnom planu leasing društva, Pravilnika o reviziji izvještaja leasing društva, Pravilnika o kapitalu leasing društva te Pravilnika o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati leasing društva te načinu i rokovima njihove dostave, kao i postupcima provjere upisa objekata leasinga u Registar objekata leasinga (dalje u tekstu: ROL). Pritom je kontinuiranom analizom upisanih podataka u ROL (u dijelu ispravnog upisa objekta leasinga, kašnjenja u aktivaciji i deaktivaciji objekta leasinga) te utvrđivanjem nepravilnosti u dijelu upisa podataka u ROL, Hanfa pokrenula jedan postupak posrednog nadzora u vezi s upisom objekata leasinga u ROL. Zapisnik i daljnje radnje po navedenom predmetu očekuju se u 2017. godini.

Aktivnosti Hanfe u dijelu neposrednih nadzora odnose se na jedan otvoreni neposredni nadzor po predmetu nadzora Poslovni proces posla leasinga za razdoblje od 1. siječnja 2015. do 30. lipnja 2016. Daljnje postupanje po navedenom nadzoru odnosno sastavljanje zapisnika očekuje se u 2017. godini.

Osim navedenoga, Hanfa u okviru praćenja i identifikacije sistemski važnih institucija, na godišnjoj razini u skladu s postavljenim modelom za identifikaciju sistemski važnih institucija redovito ažurira i aktualizira postavljeni model i u odnosu na tržište leasinga.

162 NN, br. 68/14

163 NN, br. 66/14

Faktoring

7. Faktoring

7.1. Opis tržišta

Imovina faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 5,9 mlrd. kuna što predstavlja smanjenje vrijednosti od 10,4 % u odnosu na dan 31. prosinca 2015. godine. Prema podacima iz

U skladu s odredbom članka 15. stavka 2. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[163] Hanfa je nadležna za nadzor pravnih osoba koje se bave poslovima faktoringa, osim ako ih banke obavljaju unutar svoje registrirane djelatnosti. Zakon o faktoringu[164] stupio je na snagu 8. kolovoza 2014. godine. Tim je Zakonom posao faktoringa definiran kao pravni posao u kojem pružatelj usluge faktoringa na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem kupuje predmete faktoringa tj. nedospjele tražbine proizišle s osnove isporuke dobara i/ili pružanja usluga, s pravom ili bez prava na regres.

Osim posla faktoringa, na temelju odredaba članka 12. i 21. Zakona o faktoringu, faktoring društvima dopušteno je otkupljivati mjenice koje su izdane kao sredstvo podmirenja tražbine nastale s osnove isporuke dobara i pružanja usluga u tuzemstvu ili inozemstvu. Što se tiče poslova otkupa mjenica, te poslove ne obavljaju samo faktoring društva već i druga trgovačka društva pa je tržište otkupa mjenica mnogo šire od dijela tržišta na kojem su u tim poslovima zastupljena faktoring društva.

Prema tom Zakonu, pravne osobe koje na dan stupanja na snagu Zakona obavljaju poslove faktoringa i upisane su u sudski registar bile su dužne u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona uskladiti poslovanje s odredbama Zakona, odnosno do 8. kolovoza 2015. godine.

Uredbom o izmjeni Zakona o faktoringu[165] (dalje u tekstu: Uredba o izmjeni ZOF-a) od 30. srpnja 2015. izmijenjen je članak 117. Zakona o faktoringu tako da je pravnim osobama koje na dan stupanja na snagu Zakona obavljaju poslove faktoringa i upisane su u sudski registar produžen rok za usklađenje do 31. ožujka 2016. godine.

Zakonom o izmjeni Zakona o faktoringu[166] (dalje u tekstu: Zakon o izmjeni ZOF-a) od 21. travnja 2017. izmijenjen je članak 117. ZOF-a tako da je pravnim osobama koje na dan stupanja na snagu Zakona o faktoringu obavljaju poslove faktoringa i upisane su u sudski registar produžen rok za usklađenje do 31. prosinca 2016. godine.

Na sve prijedloge navedenih izmjena kojim se produžava rok za usklađenje Hanfa se službeno negativno očitovala. Naime, zbog višekratnog produžavanja razdoblja usklađenja, nadzorne ovlasti Hanfe, zbog nemogućnosti izricanja nadzornih mjera nelicenciranim društvima jer traje rok za usklađenje, onemogućeno je i otežano ostvarenje zakonskog cilja Hanfe - nadzora zakonitosti poslovanja subjekata nadzora. Nadalje, zbog opetovanog produžavanja roka za usklađenje nastavljeno je dugotrajno održavanje stanja nejednakog položaja licenciranih i nelicenciranih društava na tržištu u ukupnom trajanju od 29 mjeseci tj. u zakonskom razdoblju usklađenja.

U razdoblju od donošenja Zakona o faktoringu, Hanfa je, u skladu sa svojim zakonskim mogućnostima, sustavno i odgovorno provodila kontinuirani posredni nadzor na temelju financijskih i drugih nadzornih izvještaja koja je prikupljala od faktoring društava i od pravnih osoba za koja je imala saznanja da obavljaju poslove faktoringa i na temelju kojih su nadzora, između ostaloga, identificirani rizici tržišta.

Osim navedenoga, Hanfa je utvrdila i redovito revidirala metodologiju na temelju koje je izrađivala analize i izvještaje s ciljem identificiranja sistemski važnih institucija. Prema navedenim analizama i izvještajima, ni jedno faktoring društvo nije identificirano kao sistemski važna institucija.

Sa svim utvrđenim nalazima i analizama tržišta pravodobno su upoznata i druga nadležna tijela.

Faktoring je pravni posao u kojemu pružatelj usluga faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres. Faktoring s obzirom na svoja obilježja može biti tuzemni ili inozemni, regresni ili bezregresni. Tuzemni faktoring je faktoring u kojemu su svi subjekti rezidenti u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Inozemni faktoring je faktoring u kojemu je najmanje jedan od subjekata nerezident u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Regresni faktoring je posao faktoringa u kojemu dobavljač jamči pružatelju usluga faktoringa za obvezu kupca. Bezregresni faktoring je faktoring u kojemu cjelokupni rizik naplate tereti pružatelja usluge faktoringa, a dobavljač ne odgovara na naplativost predmeta faktoringa. Dobavljački (obrnuti) faktoring posebna je vrsta faktoringa u kojemu pružatelj usluge faktoringa i kupac ugovaraju program plaćanja kupčevih dugova dobavljačima na način da se pružatelj usluge faktoringa obvezuje plaćati tražbine koje kupčevi dobavljači imaju prema kupcu prije dospijeća ili o dospijeću predmeta faktoringa na zahtjev dobavljača ili po uputi kupca, uz prijenos tako isplaćenih predmeta faktoringa s dobavljača na pružatelja usluge faktoringa. Faktoring društvo može vršiti otkup samo onih mjenica koje su izdane kao sredstvo podmirenja tražbine nastale s osnove isporuke dobara i pružanja usluga u tuzemstvu ili inozemstvu.

164 NN, br. 140/05 i 12/12

165 NN, br. 94/14

166 NN, br. 85/15

167 NN, br. 41/16

statističkih izvješća prikupljenih od faktoring društava, na dan 31. prosinca 2016. u Republici Hrvatskoj dominirali su poslovi otkupa mjenica s 64,0 % aktive što predstavlja smanjenje udjela od 2,4 % u odnosu na prethodnu godinu. Na tržištu su i dalje dominirali poslovi s pravom regresa (82,8 %) kod kojega dobavljač odgovara za naplativost predmeta faktoringa te poslovi kod kojih su predmet otkupa mjenice odnosno fakture kupaca koji imaju sjedište u Republici Hrvatskoj (95,7 %).

Na dan 31. prosinca 2016. na tržištu faktoringa poslovala su tri faktoring društva kojima je Hanfa izdala odobrenje za rad (od kojih je jedno društvo krajem godine pokrenulo postupak likvidacije) te deset društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa, a još se nisu bila uskladila s odredbama Zakona o faktoringu[168] (dalje u tekstu: ZOF).

Rastući trend imovine faktoring društava bio je prisutan do 2013., a u razdoblju od 2014. do 2016. zabilježen je pad, dok u isto vrijeme volumen transakcija bilježi porast.

Grafikon 7.1. Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2012. do 2016. (u mil. kn)

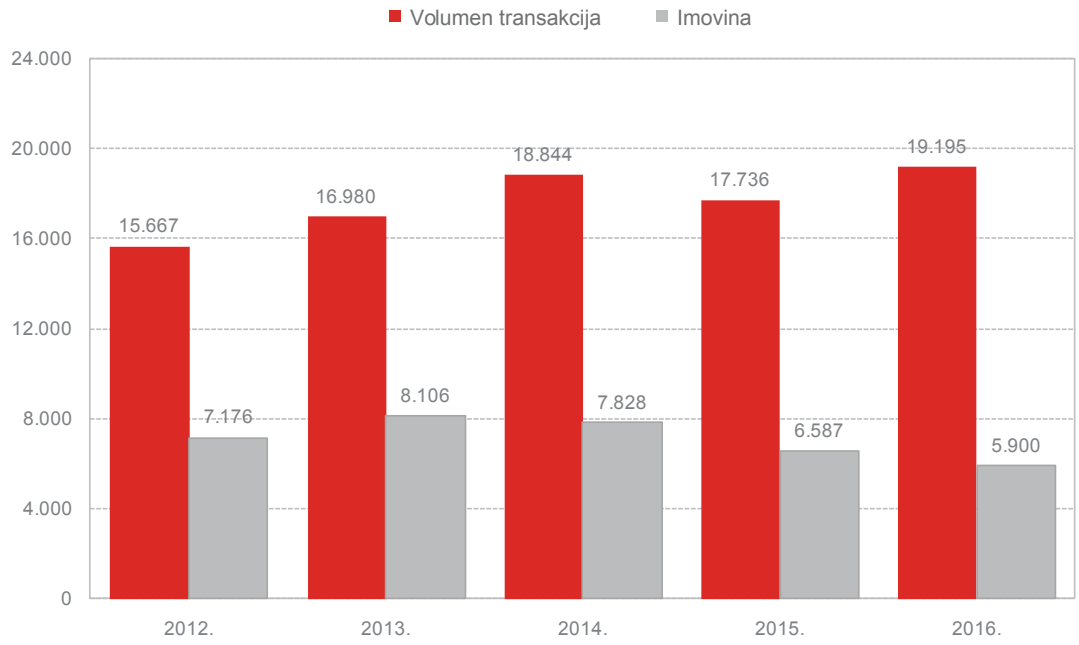

Izvor: Hanfa

Tržišni udjel dva najveća faktoring društva nije značajnije oscilirao u razdoblju od 2014. do 2016. te je na dan 31. prosinca 2016. iznosio 71 % ukupne imovine, što i nadalje ukazuje na visok stupanj koncentracije tržišta. Tržišni lider s najvećim udjelom u ukupnoj imovini faktoring društava nepromijenjen je, promatrajući tri kalendarske godine unatrag. Udjel preostalih 11 faktoring društava u ukupnoj imovini na dan 31. prosinca 2016. iznosio je 29,0 % imovine.

7.1.1. Struktura aktive

Aktiva faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. bila je za 687,2 mil. kuna manja u odnosu na 31. prosinca 2015. godine. U strukturi aktive na kratkotrajnu se imovinu odnosilo 98,1 % ukupne aktive (98,0 % na isti dan prethodne godine) što je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost faktoring društava. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (64,0 % aktive).

168 NN, br. 94/14 i 41/16

Tablica 7.1. Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Aktiva	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital	0	0	0,0
Dugotrajna imovina	123.058	100.391	-18,4
Kratkotrajna imovina	6.452.212	5.786.673	-10,3
Faktoring potraživanja	1.752.740	1.471.948	-16,0
Domaći faktoring	1.544.585	1.244.377	-19,4
Izvozni faktoring	33.554	65.837	96,2
Uvozni faktoring	174.601	161.734	-7,4
Eskont mjenica	3.867.882	3.773.592	-2,4
Dani zajmovi	130.426	144.391	10,7
Dani depoziti	84.627	20.614	-75,6
Novac na računu i blagajni	484.298	176.945	-63,5
Ostala kratkotrajna imovina	132.239	199.182	50,6
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	11.950	12.994	8,7
Ukupna aktiva	6.587.220	5.900.059	-10,4

Izvor: Hanfa

Na pad imovine u odnosu na 2015. najviše je utjecalo smanjenje stavke novac na računu i blagajni u iznosu od 307,3 mil. kuna, zatim smanjenje potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 280,8 mil. kuna uz istovremeno smanjenje potraživanja po osnovi eskonta mjenica u iznosu od 94,3 mil. kuna.

Grafikon 7.2. Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2016.

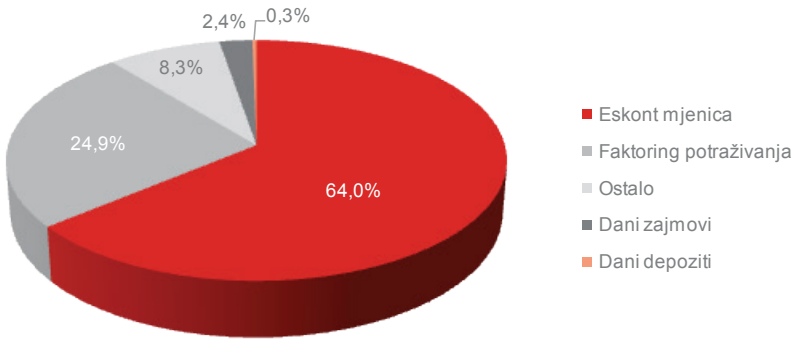

Izvor: Hanfa

7.1.2. Struktura pasive

Stavka kapital i rezerve činila je na dan 31. prosinca 2016. godine 14,8 % pasive te je u apsolutnom iznosu bila veća za 140,7 mil. kuna odnosno 19,3 % u odnosu na isti dan prethodne godine, kada je činila 11,1 % pasive. Porast stavke kapitala i rezervi najvećim je dijelom posljedica iskazane dobiti faktoring društava u 2016. godini.

Tablica 7.2. Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

Opis pozicije	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	730.100	870.808	19,3
Dugoročne obveze	307.306	402.769	31,1
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	21.229	17.101	-19,4
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	183.241	276.525	50,9
Ostale dugoročne obveze	102.836	109.143	6,1
Kratkoročne obveze	5.538.974	4.617.182	-16,6
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	772.986	815.256	5,5
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	4.249.217	3.207.227	-24,5
Ostale kratkoročne obveze	516.771	594.699	15,1
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	10.840	9.299	-14,2
Ukupna pasiva	6.587.220	5.900.059	-10,4

Izvor: Hanfa

Grafikon 7.3. Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2016.

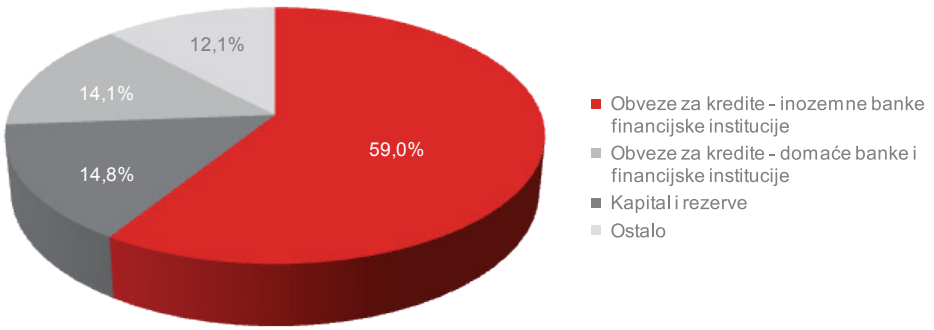

Izvor: Hanfa

U financiranju faktoring društava dominirale su strane banke i financijske institucije, a njihov je udjel u pasivi na kraju 2016. iznosio 59,0 % te se smanjio za 8,2 % u odnosu na kraj 2015. godine. Udjel kredita domaćih banka i financijskih institucija činio je 14,1 % pasive te se u odnosu na kraj 2015. povećao za 2,1 %. Promatraju li se obveze po ročnosti, uočava se da je došlo do promjene u strukturi obveza u odnosu na kraj 2015., odnosno da su se dugoročne obveze povećale sa 4,7 % na 6,8 %.

Grafikon 7.4. Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2016. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2014. do 2016. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

7.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Neto dobit faktoring društava za 2016. iznosila je 168,5 mil. kuna, što je za 20,7 % manje u odnosu na 2015. godinu.

Tablica 7.3. Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2015. i 2016. (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	408.975	336.889	-17,6
Rashodi od kamata	187.067	146.562	-21,7
Dobit/gubitak od kamata	221.909	190.327	-14,2
Prihodi od naknada i provizija	69.943	55.058	-21,3
Rashodi od naknada i provizija	25.037	24.844	-0,8
Dobit/gubitak od naknada i provizija	44.906	30.214	-32,7
Ostali poslovni prihodi	362.194	380.301	5,0
Ostali poslovni rashodi	362.979	377.268	3,9
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-784	3.033	286,8
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	266.030	223.574	-16,0
Porez na dobit	53.568	55.024	2,7
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	212.462	168.550	-20,7

Izvor: Hanfa

Ukupni prihodi faktoring društava u 2016. iznosili su 772,2 mil. kuna i bili su za 68,9 mil. kuna ili 8,2 % manji u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 548,7 mil. kuna bili za 26,4 mil. kuna ili 4,6 % manji u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

U strukturi prihoda najveći je udjel otpadao na ostale poslovne prihode, koji čine 49,2 % iskazanog ukupnog prihoda u 2016., a koji su se uglavnom odnosili na pozitivne tečajne razlike, dok je na prihode od kamata otpadalo 43,6 % iskazanog ukupnog prihoda u 2016. godini. Unutar prihoda od kamata najveći su udjel, kao i u prethodnom izvještajnom razdoblju, činili prihodi od kamata iz eskonta mjenica i poslova faktoringa, koji i predstavljaju glavne djelatnosti faktoring društava.

Najveći udjel u ukupnim rashodima činili su ostali poslovni rashodi sa 68,8 %, a unutar njih najznačajnija su stavka bili ostali troškovi poslovanja, koji su činili 36,0 % ukupnih rashoda, a koji su se uglavnom odnosili na negativne tečajne razlike. Rashodi od kamata činili su 26,7 % ukupnih rashoda, od čega se na rashode od kamata kod domaćih banaka i financijskih institucija odnosilo 14,2 % ukupnih rashoda, a na rashode od kamata kod inozemnih banaka i financijskih institucija 10,4 % ukupnih rashoda.

Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja plasmana faktoring društava u 2016. iznosili su 115,7 mil. kuna s udjelom od 21,1 % ukupnih rashoda. Navedeni troškovi u relativnom iznosu su neznatno porasli u odnosu na 2015., kada su iznosili 20,4 % ukupnih rashoda.

Grafikon 7.5. Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2016. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2014. do 2016. (u tis. kn)

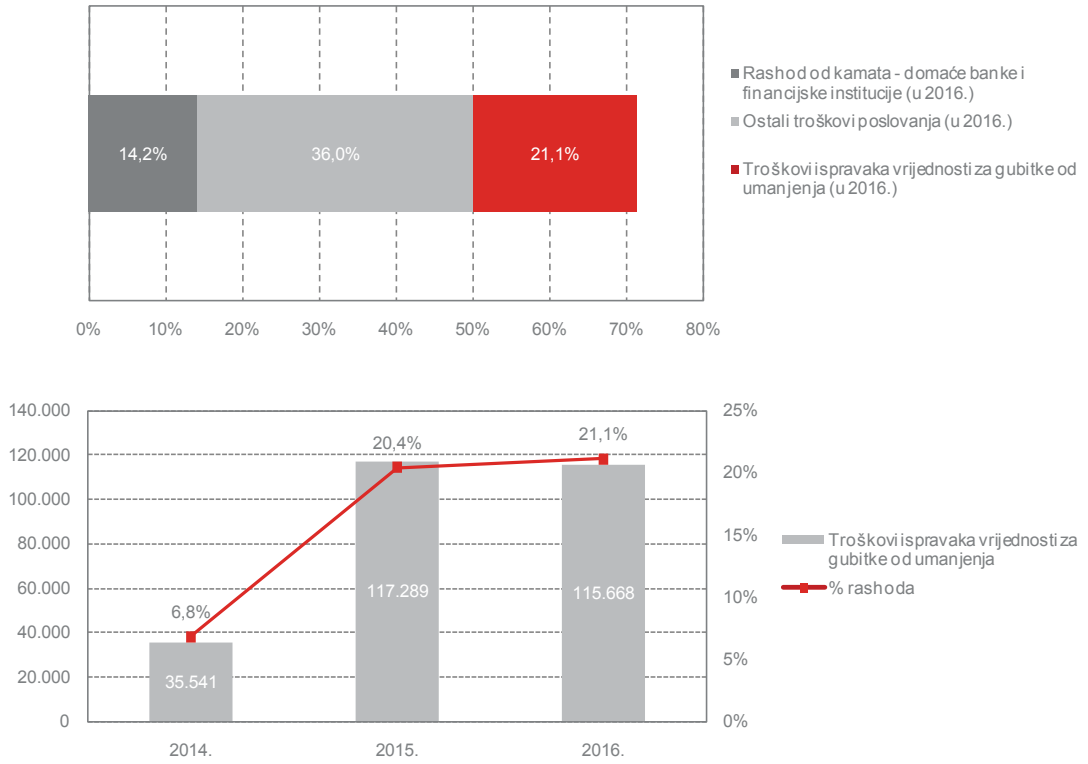

Izvor: Hanfa

Od 13 faktoring društava njih devet je u 2016. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 203,4 mil. kuna. Istovremeno su četiri faktoring društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 34,9 mil. kuna.

7.1.4. Volumen transakcija

Volumen transakcija predstavlja kumulativni iznos otkupljenih faktura kod poslova faktoringa te kumulativni iznos eskontiranih mjenica. U 2016. volumen transakcija iznosio je 19,3 mlrd. kuna, što je povećanje od 8,2 % u odnosu na 2015. godinu.

U razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,7 mlrd. kuna te mjenice u vrijednosti od 15,5 mlrd. kuna.

Grafikon 7.6. Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2015. i 2016.

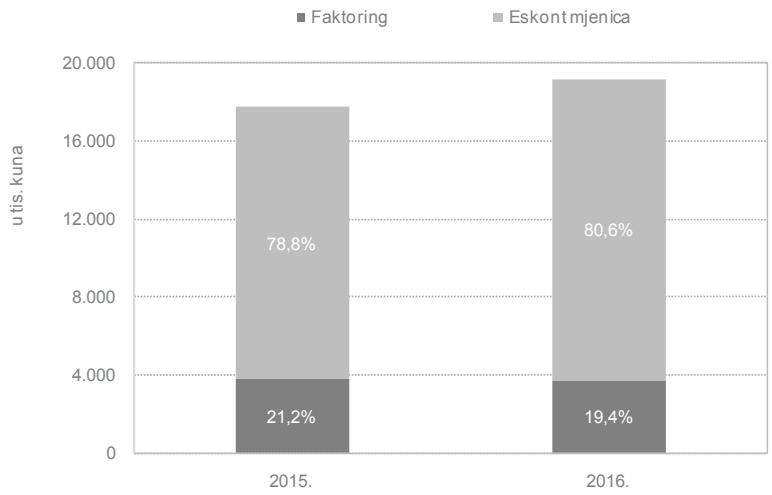

Izvor: Hanfa

7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava

Koeficijent zaduženosti za faktoring društva u 2016. iznosio je 0,85, što predstavlja pad u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 0,89. Iako se imovina faktoring društava i nadalje najvećim dijelom financira tuđim sredstvima zamjetno je smanjenje tih obveza u odnosu na vlastite izvore financiranja.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) faktoring društava na agregiranoj osnovi iznosila je 2,9 % i smanjila se u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 3,2 %.

Stopa povrata kapitala (ROE) faktoring društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 19,4 % te se smanjila u odnosu na dan 31. prosinca 2015., kada je iznosila 29,1 %.

7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

7.2.1. Normativne aktivnosti

ZOF je stupio na snagu 8. kolovoza 2014. te je njime propisan rok od 12 mjeseci za usklađivanje onih pravnih osoba koje su na dan njegovog stupanja na snagu obavljale poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar. Vlada Republike Hrvatske donijela je 30. srpnja 2015. Uredbu o izmjeni ZOF-a, kojom se rok od 12 mjeseci za usklađivanje društava iz članka 117. stavka 2. ZOF-a, koji je istekao 8. kolovoza 2015., produžuje do 31. ožujka 2016. godine. Konačno, Zakonom o izmjeni ZOF-a navedeni je rok produžen do 31. prosinca 2016. godine.

U 2016. pri Ministarstvu financija formirana je Radna skupina za izradu Izmjena i dopuna Zakona o faktoringu, u koju su imenovani i predstavnici Hanfe. Za potrebe izrade Izmjena i dopuna Zakona o faktoringu, Hanfa je tijekom 2016. izrađivala izvješća, podloge i analize s ciljem predlaganja neophodnih i odgovarajućih izmjena i dopuna postojećeg Zakona o faktoringu.

U 2016. donesen je novi Pravilnik o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava[169] radi usklađenja sa Zakonom o računovodstvu[170]. Isti Pravilnik o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava[171] u 2016. je izmijenjen na način da su uređeni rokovi od kada su faktoring društva dužna prvi put dostaviti tromjesečne i godišnje izvještaje odnosno usklađen je rok za dostavu predmetnih izvještaja s rokovima za usklađenje iz Zakona o izmjeni ZOF-a.

Izdano je jedno mišljenje o primjeni odredaba ZOF-a i to o mogućnosti imenovanja više zamjenskih članova uprave iz redova članova nadzornog odbora. Hanfa je odgovarala i na mnogobrojne zaprimljene upite koji su se uglavnom odnosili na statusna pitanja u primjeni ZOF-a, najviše u pogledu usklađenja s odredbama ZOF-a, osnivanja faktoring društva, brisanja djelatnosti faktoringa, izdavanja suglasnosti prema ZOF-u, likvidacije faktoring društava, prekograničnog poslovanja, registra faktoring društava, dokumentacije potrebne za postupke izdavanja odobrenja/suglasnosti i dr.

7.2.2. Licenciranje

U registru faktoring društava na dan 31. prosinca 2016. bila su evidentirana dva aktivna faktoring društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova faktoringa, dok je jedno faktoring društvo na isti dan bilo u likvidaciji. Naime, 31. prosinca 2016. stupila je na snagu odluka jednog faktoring društva o otvaranju postupka redovne likvidacije. S obzirom na zakonske odredbe, odobrenje za obavljanje poslova faktoringa zadržava i faktoring društvo koje je u likvidaciji.

U pogledu postupaka izdavanja suglasnosti po pojedinačnim zahtjevima kandidata za članove uprave društva donesena su tri rješenja kojima se daje prethodna suglasnost za imenovanje članova uprave faktoring društava. U jednom je društvu riječ o promjeni upravljačke strukture kojom je odlukom vlasnika stvoren preduvjet za otvaranje postupka likvidacije. U drugom je društvu jedan član uprave dao ostavku.

Krajem prosinca 2016. zaprimljena su dva Izvješća o usklađenju. U zakonskom roku tj. do 31. siječnja 2017., zaprimljeno je još pet Izvješća o usklađenju u skladu s odredbom članka 117. stavka 4. ZOF-a.

7.2.3. Nadzor

S obzirom na to da je rok za usklađenje faktoring društava sa ZOF-om produžen do 31. prosinca 2016., Hanfa je u 2016. svoje nadzorne aktivnosti, kao i u prethodnoj 2015., usmjerila na posredni nadzor i analizu zaprimljenih financijskih i dodatnih izvještaja faktoring društava. Težište nadzornih aktivnosti prvenstveno se odnosilo na analizu tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju. Navedene analize korištene su i za potrebe donošenja provedbenih propisa i podzakonskih akata kao i radi pokretanja inicijative u predlaganju izmjena i dopuna Zakona kao i drugih ovlasti iz članka 15. Zakona o Hanfi.

169 NN br. 41/16

170 NN br. 78/15 i 134/15

171 NN, br. 61/16

Sudski postupci

8. Sudski postupci

Hanfa redovito sudjeluje u sudskim postupcima kao ovlašteni tužitelj, u prekršajnom postupku za prekršaje koji su propisani u području javnih ovlasti koje ima, te kao tuženik u upravnom sporu po tužbi povodom upravnog akta Hanfe. U slučaju saznanja da je počinjeno kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti, Hanfa u skladu s kazneno-postupovnim propisima podnosi kaznenu prijavu državnom odvjetništvu.

Naime, prema odredbama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[172] na postupke koje u okviru svoje nadležnosti Hanfa provodi, primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku[173], ako zakonom nije drugačije propisano. Akti Hanfe su konačni i protiv njih se može pokrenuti upravni spor, u kojem Hanfa kao stranka aktivno sudjeluje.

Kada utvrdi postojanje prekršaja, Hanfa kao ovlašteni tužitelj podnosi optužni prijedlog nadležnim tijelima (prekršajnim sudovima i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske) te aktivno sudjeluje u navedenim prekršajnim postupcima. Prije podnošenja optužnog prijedloga, Hanfa u skladu s odredbama Prekršajnog zakona[174] dostavlja obavijest o pokretanju prekršajnog postupka fizičkim i pravnim osobama u odnosu na koje namjerava pokrenuti postupak te ih upoznaje s mogućnošću pregovaranja o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o sankciji i mjerama. Svrha navedenog pravnog instituta je da se pokuša ubrzati trajanje prekršajnih postupaka, a kako bi se smanjio broj predmeta koji završavaju zastarom. Valjanost sklopljenih nagodbi, u skladu sa zakonom, potvrđuje nadležni prekršajni sud.

U skladu s načelima anonimizacije sudskih odluka, Hanfa objavljuje pravomoćne sudske odluke u prekršajnim i upravno-sudskim postupcima u kojima je stranka. Objavom anonimiziranih sudskih odluka na internetskim stranicama Hanfe omogućeno je zainteresiranoj javnosti i pretraživanje odluka upravnih i prekršajnih sudova.

Predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Kaznenog zakona.

8.1. Prekršajni postupci

Hanfa je u postupcima nadzora iz područja tržišta kapitala, investicijskih fondova i osiguranja, utvrdila nezakonitosti propisane Zakonom o tržištu kapitala[175] (dalje u tekstu: ZTK), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[176] (dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o osiguranju[177] (dalje u tekstu: Zakon o osiguranju) i Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma[178] (dalje u tekstu: ZSPNFT) te na temelju svojih ovlasti u 2016. nadležnom prekršajnom sudu i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske podnijela ukupno 11 optužnih prijedloga.

172 NN, br. 140/05 i 12/12

173 NN, br. 47/09

174 NN, br. 107/07, 39/13, 157/13 i 110/15

175 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13 i 18/15

176 NN, br. 16/13 i 143/14

177 NN, br. 151/05, 87/08, 82/09, 54/13 i 94/14

178 NN, br. 87/08 i 25/12

Tablica: 8.1. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2016.

Područje	Zakon	Broj optužnih prijedloga
Investicijski fondovi	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	4
	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	3
	Ukupno	7
Tržište kapitala	Zakon o tržištu kapitala	2
	Ukupno	2
Tržište osiguranja	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	1
	Zakon o osiguranju	1
	Ukupno	2
Sveukupno podnesenih optužnih prijedloga 2016. godine		11

Izvor: Hanfa

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2016. podnijela ukupno 448 optužnih akata za pokretanje prekršajnog postupka.

Izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona[179] uvedena je mogućnost u prekršajno-pravnom sustavu da nadležno tijelo postupka prihvati sporazum Hanfe i okrivljenika o izboru i visini sankcije. Nadležno tijelo postupka neće prihvatiti sporazum stranaka u prekršajnom postupku koji je s obzirom na pravila o izboru vrste i visine sankcije na štetu okrivljenika ili koji nije zakonit. Navedeno zakonsko rješenje rezultiralo je povećanim brojem osuđujućih presuda u razdoblju od 2014. do 2017. godine.

Tablica: 8.2. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2016.

Godina	Optužni prijedlozi	Pravomoćna osuda	Obustava*	Zastara	U tijeku
2006.	75	33	15	27	0
2007.	72	15	13	44	0
2008.	65	14	6	45	0
2009.	49	13	1	34	1
2010.	52	15	2	32	3
2011.	33	13	1	13	6
2012.	27	6	1	8	12
2013.	30	12	0	4	14
2014.	17	4	0	0	13
2015.	17	4	0	0	13
2016.	11	1	0	0	10
Ukupno	448	130	39	207	72

* predmeti u kojima nije bilo pravnog kontinuiteta između dijela iz optužnog prijedloga i dijela predviđenog izmijenjenim zakonima ili je Hanfa povukla optužni akt ili je sud odbacio optužni akt

Izvor: Hanfa

179 NN. br. 15/13

8.1.1. Tržište kapitala

Nadzorom je utvrđeno počinjenje nezakonitosti iz područja tržišta kapitala pa je Hanfa s tim u vezi u 2016. podnijela dva optužna prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba zakona koji uređuju tržište kapitala.

U jednom optužnom prijedlogu optužena je pravna osoba, izdavatelj i odgovorna osoba u pravnoj osobi zato što nisu na propisan način i pod propisanim uvjetima obavijestili javnost o povlaštenoj informaciji koja se izravno odnosi na izdavatelja. Drugim optužnim prijedlogom pokrenut je prekršajni postupak protiv pravne osobe zato što nije u propisanom roku dostavila Hanfi i izdavatelju obavijest o padu ispod odgovarajućeg praga glasačkih prava u izdavatelju dionica.

8.1.2. Investicijski fondovi

Iz područja investicijskih fondova nadzorom je utvrđeno počinjenje nezakonitosti pa je Hanfa, s tim u vezi, u 2016. podnijela sedam optužnih prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba ZOIFJP-a. U ovim postupcima nadzora utvrđene su određene nezakonitosti propisane ZSPNFT-om.

Od sedam podnesenih optužnih prijedloga, četiri ih se odnosi na djela propisana ZOIFJP-om, i to iz razloga što društva za upravljanje investicijskim fondovima i odgovorne osobe u njima nisu uspostavili učinkovite i primjerene opće organizacijske uvjete propisane navedenim Zakonom, zato što nisu uspostavili i održavali primjerenu funkciju praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, iz razloga što nisu osigurali upravljanje, praćenje i sprječavanje ili objavljivanje sukoba interesa na odgovarajući i učinkovit način u skladu s odredbama Zakona te zato što nisu uspostavili sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima za društvo za upravljanje investicijskim fondovima i investicijske fondove kojima ono upravlja.

Ujedno je pokrenut prekršajni postupak protiv društva za upravljanje investicijskim fondovima i odgovornih osoba u pravnoj osobi zato što su ulagali imovinu otvorenog investicijskog fonda s javnom ponudom protivno odredbama ZOIFJP-a te iz razloga što nisu postupali u skladu sa zakonskim odredbama u pogledu procedure postupanja, evidencije i poslovne dokumentacije društva te što su ulagali imovinu otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom protivno zakonskim odredbama.

Tri prekršajna postupka pokrenuta su zbog kršenja odredaba ZSPNFT-a.

Ovi prekršajni postupci pokrenuti su protiv pravnih osoba i odgovornih osoba u pravnim osobama zato što nisu primijenile mjere dubinske analize stranke u skladu sa ZSPNFT-om te iz razloga što prilikom praćenja poslovnih aktivnosti stranke nisu primjenjivale propisane mjere iz navedenog Zakona, kao ni izrađivale analizu rizika, odnosno određivale procjenu rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije u skladu sa smjernicama koje je donijelo nadležno tijelo.

8.1.3. Tržište osiguranja

Nadzorom nad poslovanjem društava za osiguranje Hanfa je utvrdila počinjenje prekršaja iz Zakona o osiguranju i ZSPNFT-a te je tijekom 2016. podnijela dva optužna prijedloga. Prvi optužni prijedlog podnesen je protiv članova uprave društava za osiguranje zbog neizvršavanja njihovih obveza propisanih odredbama Zakona o osiguranju, odnosno iz razloga što su propustili osigurati poslovanje društva za osiguranje prema odredbama tog Zakona, te zato što nisu osigurali praćenje rizika kojima je izloženo društvo za osiguranje kod poslovanja te donijeli odgovarajuće mjere kojima će društvo za osiguranje ograničavati rizike. Drugi optužni prijedlog podnesen je Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske protiv društva za osiguranje i odgovornih osoba zbog obavljanja naplate u gotovini u iznosu koji prelazi iznos od 105.000,00 kuna, propisan ZSPNFT-om.

8.2. Upravni sporovi

Protiv odluka Hanfe tijekom 2016., podnošenjem tužbe pred Upravnim sudom u Zagrebu, pokrenuto je 12 upravnih sporova, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima[180] dala odgovor na tužbu i dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. U navedenim postupcima, kao i postupcima pokrenutim u prethodnim godinama, zaposlenici Hanfe podnosili su očitovanja i pristupali ročištima za glavne rasprave održane pred Upravnim sudom u Zagrebu, kao mjesno nadležnom prema prebivalištu tužitelja.

Od ukupno 12 pokrenutih upravnih sporova, 11 ih se odnosi na upravne odluke iz područja tržišta kapitala, a jedan iz područja investicijskih društava.

Tri upravna spora pokrenuta su radi poništavanja jednog te istog rješenja Hanfe o odobravanju objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkog društva, a četiri spora su pokrenuta radi obnove upravnog postupka u kojem je doneseno isto rješenje.

Preostala četiri upravna spora iz područja tržišta kapitala odnose se na poništavanje rješenja o utvrđivanju obveze za preuzimanje dioničkog društva, zatim na postupanje Hanfe u postupku odlučivanja o zahtjevu za odobravanje preuzimanja dioničkog društva, te radi priznavanja svojstva stranke u postupku objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkog društva.

Upravni spor iz područja investicijskih društava vodio se radi ishođenja rješenja Hanfe, a isti je već pravomoćnim rješenjem suda obustavljen.

Ujedno, od navedenih 11 upravnih tužbi na koje je Hanfa dostavila odgovore, dvije tužbe su odbačene pravomoćno kao nedopuštene odlukama Visokog upravnog suda Republike Hrvatske. U jednom upravnom sporu je presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske potvrđena presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev radi poništenja rješenja Hanfe, a u jednom upravnom sporu se tužitelj nije žalio na presudu kojom je odbijen tužbeni zahtjev za poništenje odluke Hanfe.

Preostalih sedam postupaka još je u tijeku.

8.3. Kaznene prijave

Hanfa je tijekom obavljanja redovite djelatnosti uočila postojanje osnova sumnje o počinjenju kaznenih djela te je u skladu s odredbama članka 204. Zakona o kaznenom postupku[181] u 2016. podnijela nadležnom državnom odvjetništvu kaznenu prijavu protiv šest fizičkih osoba i nepoznatog počinitelja. Ova kaznena prijava podnesena je zbog neovlaštenog otkrivanja povlaštene informacije drugim osobama, kao i stjecanja financijskih instrumenata raspolažući navedenom povlaštenom informacijom. Riječ je o kaznenom djelu propisanom Kaznenim zakonom[182], kazneno djelo Zlouporaba povlaštenih informacija.

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2016. podnijela ukupno 48 kaznenih prijava nadležnom državnom odvjetništvu.

180 NN, br. 20/10, 143/12 i 152/14

181 NN, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14

182 NN, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije

Zaposlenici Hanfe bili su i u 2016. uključeni u rad i koordinaciju u vezi s pitanjima usklađivanja s propisima i praksama Europske unije u okviru financijskog sektora, i to kako s relevantnim državnim tijelima tako i s institucijama Europske unije. Ovi radni zadaci postavljaju sve veće zahtjeve pred zaposlenike Hanfe, pri čemu će resursi Hanfe u narednim godinama postajati sve opterećeniji odvajanjem sve znatnijeg dijela radnog vremena za rad na tim poslovima. S postojećim kapacitetima uz opterećenje koje iz dana u dan postaje sve veće, ovaj kadrovski izazov postaje sve značajniji.

9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e

Tijekom 2016. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e[183].

Prioriteti ESMA-e u 2016. bili su ujednačavanje nadzornih praksi, transpozicija i implementacija Direktive MiFID II[184] i Uredbe MiFIR-a[185] u državama članicama, te prikupljanje i obrada podataka. Direktiva MiFID II i Uredba MIFIR predstavljaju zahtjevnu i značaju promjenu u tržišnoj infrastrukturi i pružanju investicijskih usluga, te su stoga aktivnosti unutar ESMA-e bile posebno usredotočene na ta pitanja. U prethodnih pet godina naglasak je bio na razvoju jedinstvene knjige standarda te ostvarenja ESMA-e kao relevantnog nadzornog tijela za izravan nadzor, dočim je u narednom srednjoročnom razdoblju naglasak na primjeni i ujednačavanju nadzornih praksi tako da je na snazi promjena smjera iz regulatornog prema provedbenom.

Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad 11 odbora, triju mreža stručnjaka i jedne radne skupine ESMA-e:

- Odbor za ekonomske i tržišne analize (engl. *Committee for Economic and Markets Analysis*)
- Stalni odbor za poslovne financije (engl. *Corporate Finance Standing Committee*)
- Stalni odbor za poslovno izvještavanje (engl. *Corporate Reporting Standing Committee*)
- Tehnički odbor za agencije za kreditni rejting (engl. *CRA Technical Committee*)
- Stalni odbor za integritet tržišta (engl. *Market Integrity Standing Committee*)
- Stalni odbor za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*)
- Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)
- Stalni odbor za zaštitu ulagatelja i posrednika (engl. *Investor Protection & Intermediaries Standing Committee*)
- Odbor za IT upravljanje (engl. *IT Governance*)
- Stalni odbor za poslijetrgovinske usluge (engl. *Post Trading Standing Committee*)
- Stalni odbor za sekundarno tržište (engl. *Secondary Market Standing Committee*)

183 Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

184 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

185 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

– Mreža za ponude za preuzimanja (engl. *Takeover Bids Network*)
– Mreža pravnika (engl. *Legal Network*)
– Radna skupina za izvješćivanje o tržišnim podacima (engl. *Market Data Reporting Working Group)*
– Mreža prevoditelja (engl. *Translation Network)*
– Stalna radna skupina za usklađenost nadzora u području financijskog izvještavanja (engl. *European Enforcement Coordination Sessions*).

9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e

Tijekom 2016. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na pet sastanaka Odbora nadzornih tijela EIOPA-e[186]. Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad devet odbora, jedne radne skupine, mreže jezičnih redaktora EIOPA-e te od lipnja 2016. i pet novoformiranih mreža stručnjaka.

EIOPA je u 2016. nastavila trend započet u 2015. pomicanjem naglaska s regulatornog okvira na nadzorni. Jačanje uloge dobrovoljnog mirovinskog osiguranja također je nastavilo biti u žarištu djelovanja. Nastavljeno je jačanje uloge mirovinskog osiguranja na dobrovoljnoj osnovi i osnaživanja povjerenja potrošača u taj segment osiguranja.

Pet strateških ciljeva EIOPA-e u 2016. ostalo je isto kao i u 2015.:
– osigurati transparentnost, jednostavnost, dostupnost i pravičnost za potrošače na čitavom unutarnjem tržištu
– razvijati pouzdana i razborita pravila koja podržavaju unutarnje tržište Europske unije
– poboljšati kvalitetu, učinkovitost i dosljednost nadzora europskih osiguravatelja i strukovnih mirovina
– prepoznati, procijeniti, ublažiti i upravljati rizicima i prijetnjama financijskoj stabilnosti sektora osiguranja i strukovnih mirovina
– osigurati djelovanje EIOPA-e kao suvremene, sposobne i stručne organizacije, s učinkovitim sustavom upravljanja, učinkovitim procesima i ugledom.

Hanfa je sudjelovala u razmjeni iskustava i nadzorne prakse, koordinirala svoj rad s ostalim nadzornim tijelima država članica te dostavljala relevantne informacije putem sudjelovanja i rada u sljedećim odborima, radnim skupinama i mrežama EIOPA-e:
– Odbor za financijske zahtjeve (engl. *Financial Requirements Committee* – FRC)
– Odbor za istovjetnost (engl. *Equivalence Committee* – EC),
– Odbor za upravljanje, nadzor i izvještavanje (engl. *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee* – IGSRRC)
– Odbor za financijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee* – FSC), Odbor za unutarnje modele (engl. *Internal Models Committee* – IMC)
– Odbor za IT i podatke (engl. *IT and Data Committee* – ITDC)
– Odbor za nadzor grupe osiguratelja (engl. *Insurance Group Supervision Committee* – IGSC)
– Odbor za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee* – OPC)
– Odbor za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation* – CCPFI)
– Podskupina za testiranje otpornosti na stres (engl. *Stress Test Subgroup* – STSG)

186 Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12

– Mreža jezičnih redaktora (engl. *Network of Quality Checks for Translation*)
– Mreža stručnjaka za kvantitativne zahtjeve
– Mreža stručnjaka za upravljanje rizicima
– Mreža stručnjaka za informacije
– Mreža stručnjaka za unutarnje modele
– Mreža stručnjaka za financijsku stabilnost.

EIOPA je 24. svibnja 2016. pokrenula postupak testiranja otpornosti na stres u području osiguranja usmjeren na poslove životnih osiguranja i to pojedinačnih društava te na dva velika tržišna rizika: dugo razdoblje niskih kamatnih stopa i dugo razdoblje niskih kamatnih stopa uz pad vrijednosti imovine. Rezultati testiranja otpornosti na stres u kojem je sudjelovala i Republika Hrvatska, a koje je za hrvatsko tržište osiguranja provodila Hanfa, objavljeni su u prosincu 2016. godine.

Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2016. donijeli su ukupno više od stotinu i pedeset odluka te vodili podjednako toliko rasprava, koje su se uglavnom ticale odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting u nadležnosti ESMA-e, sudjelovanja u testovima otpornosti na stres EIOPA-e, izrade mišljenja prema Europskoj komisiji ili drugim europskim nadzornim tijelima, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora, procjena istovjetnosti nadzornih sustava trećih zemalja i dr. Na njihovim su pripremama kroz prikupljanje podataka, informacija i mišljenja te izradu analiza na nacionalnim razinama radili stručni odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te stručne službe tih europskih nadzornih tijela.

Odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te Hanfini članovi u njima radili su na pripremi svih relevantnih dokumenata koji su bili potrebni kako za donošenje odluka tako i za vođenje rasprava po određenim pitanjima te za rad posebnih skupina za provedbu procjena stručnjaka po pojedinim temama važnim za rad i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta.

Hanfa je nastavila sudjelovanje u radu EIOPA-e i to kroz popunjavanje baze podataka mirovinskih planova i proizvoda *(*engl. *Test Database Pension Plans and Products),* komentara na Izvješće o dobrim praksama u odnosu na načine komunikacije i kanale komunikacije prema članovima strukovnih mirovinskih fondova, obradu materijala i davanje komentara na nacrt prijedloga Direktive (EU) 2016/2341 o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje te kroz popunjavanje Upitnika o samoprocjeni/nadzornim praksama u vezi s Izjavom o načelima ulaganja za IORP-ove.

Hanfa je aktivno sudjelovala i u radu Odbora nadzornih tijela EIOPA-e (engl. *EIOPA Board of Supervisors* – EIOPA BoS) i to sudjelujući u izradi dokumentacije i davanju savjeta Europskoj komisiji u vezi s jedinstvenim tržištem za osobne mirovinske proizvode. U radu Odbora za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee* – OPC) Hanfa je sudjelovala putem popunjavanja Upitnika o razvoju tržišta.

9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e

U skladu s člankom 16. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[187] zaposlenici Hanfe sudjeluju i u pripremanju materijala odnosno pružanju informacija potrebnih za donošenje

187 NN, br. 140/05 i 12/12

odluka i mišljenja povezanih s poslovanjem investicijskih društava za sastanke Odbora nadzornih tijela EBA-e[188].

Hanfa sudjeluje i u analizama EBA-e povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska društva na temelju Direktive CRD IV[189] i Uredbe CRR[190] odnosno drugim izvještavanjima povezanim sa zahtjevima iz Direktive BRRD[191].

U suradnji s Hrvatskom narodnom bankom nastavljen je rad započet u 2015. na prihvaćanju EBA-inih smjernica koje se tiču oba nadzorna tijela te rad u sklopu notifikacija unutar EBA-ine baze podataka.

9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a

Tijekom 2016. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na četiri sastanka Općeg odbora te jednom sastanku Savjetodavnog tehničkog odbora ESRB-a[192].

ESRB je nastavio rad na makrobonitentnoj analizi i identifikaciji rizika te analizi makrobonitetnih politika država članica i procjeni nacionalnih makrobonitetnih mjera. Nastavljen je i proces procjene primjene izdanih preporuka te izdavanje novih. Krajem siječnja ESRB je objavio dvije preporuke kojima se proširuje okvir europskog makrobonitetnog okvira, a krajem studenog osam upozorenja o srednjoročnim osjetljivostima u području nekretnina za stanovanje, jednu preporuku u vezi s podacima o nekretninama te posebno Izvješće o makrobonitetnim pitanjima proizašlih iz politike niskih kamatnih stopa te strukturnih promjena u financijskom sustavu Europske unije. U lipnju je ESRB održao konferenciju o makrobonitetnoj upotrebi nadoknada i korektivnih faktora, a u rujnu je održana druga radionica o bankarstvu u sjeni, koja je uslijedila nakon srpanjskog izdanja Monitora o europskom bankarstvu u sjeni s pripadajućim dokumentom o metodologijama.

9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u radu radnih i ekspertnih skupina Vijeća i Europske komisije u području nebankarskih financijskih usluga. U aktivnostima koje se provode u sklopu stvaranja Unije tržišta kapitala, Hanfa je sudjelovala u Radnoj skupini za financijske usluge Vijeća kod donošenja nove Uredbe o prospektu. Hanfa je sudjelovala i u radu Radne skupine o barijerama za slobodno kretanje kapitala. S obzirom na to da je jedan od bitnih ciljeva Hanfe podizanje financijske pismenosti hrvatskih građana i poduzetnika, u svojim izlaganjima u okviru djelovanja Radne skupine o barijerama za slobodno kretanje kapitala, Hanfa je naglašavala potrebu sinkroniziranog djelovanja država članica uz potporu Europske komisije u podizanju financijske pismenosti kako bi se potrošačima omogućilo da steknu potrebne razine razumijevanja u vezi s karakteristikama financijskih proizvoda i kanala njihove distribucije. Predstavnici Europske komisije su pozvali

188 Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) zajedno s Europskim nadzornim tijelom za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) i Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) čini Europski sustav nadzornih tijela (engl. *European Supervisory Authorities* – ESAs). Detaljnije o EIOPA-i i ESMA-i u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e i 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

189 Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

190 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176

191 Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190

192 Uredba (EU) br. 1092/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike, SL EU L 331/1 te Uredba Vijeća (EU) br. 1096/2010, od 17. studenoga 2010. kojom se dodjeljuju specifični zadaci Europskoj središnjoj banci u pogledu djelovanja ESRB-a, SL L 331/162

Hanfu da vodi podskupinu za financijsku pismenost u sklopu aktivnosti spomenute Radne skupine. Inicijativu Hanfe o važnosti financijskog opismenjavanja unutar Unije tržišta kapitala su podržale brojne države članice i pridružile se radu iste koji se nastavlja i u 2017. godini. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su i na radnim sastancima Europske komisije na temama transpozicije nove Direktive o distribuciji osiguranja i na temu prekograničnog marketinga udjela u investicijskim fondovima.

9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama

Hanfa je i u 2016. nastavila surađivati s domaćim institucijama pa je tako tijekom godine na zahtjeve Ministarstva financija sudjelovala u radnim skupinama u vezi s izradama zakona iz nadležnosti Hanfe, projektnom timu za razvoj regionalnog tržišta kapitala namijenjenog malim i srednjim poduzećima koji su započele Zagrebačka burza d.d. i Europska banka za obnovu i razvoj, sudjelovala je na sastancima Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača pri Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta te je nastavila sudjelovati u aktivnostima Vijeća za financijsku stabilnost, u čijem radu također sudjeluju Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

Suradnja s međunarodnim institucijama obuhvatila je nastavak suradnje s predstavnicima Svjetske banke na projektu osnivanja prvog hrvatskog fonda poduzetničkog kapitala koji Svjetska banka provodi u suradnji s Ministarstvom poduzetništva i obrta te Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije. U skladu s potpisanim Multilateralnim memorandumom o razumijevanju, Hanfa je kao članica Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO), temeljem prava i obaveza koje proizlaze iz predmetnog memoranduma, i tijekom 2016. razmjenjivala relevantne informacije s ostalim potpisnicama memoranduma u svojim postupcima nadzora odnosno za potrebe nadzora drugih potpisnica memoranduma. Suradnja je tijekom godine obuhvatila i dostavljanje mišljenja na dokumente stranih institucija, i to Europske središnje banke za obnovu i razvoj te Svjetske banke.

9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja

U 2016. Hanfa je, u skladu s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[193], nastavila s nadzornim aktivnostima u dijelu provjere implementacije odredaba navedenog zakona kod subjekata nadzora. Tako su otvorena tri nadzora po predmetu nadzora Sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Istodobno su tri nadzora završena (uključujući jedan započet prethodne godine). Tijekom godine nije bilo rješenja kojima se subjektima nadzora nalažu nadzorne mjere u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, budući da su do donošenja rješenja sve nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Hanfa je kao sudionik sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma putem Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma sudjelovala u izradi mišljenja te odgovarala na pitanja subjekata nadzora iz domene sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, organizirala edukacije subjekata nadzora na tu temu te obavljala druge aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma.

S obzirom na obvezu nadzornih tijela o međusobnoj razmjeni podataka i informacija povezanih s postupcima nadzora, Hanfa je nastavila izvještavati Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija o provedenim postupcima nadzora. U Hrvatskoj gospodarskoj komori održala je edukaciju “Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za financijske institucije”

193 NN, br. 87/08 i 25/12

za predstavnike subjekata nadzora na kojoj su dani odgovori na upite od strane udruženja subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. S Ministarstvom financija, Uredom za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te Hrvatskom narodnom bankom Hanfa je sudjelovala u radnoj skupini za izradu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Nastavljeno je i aktivno sudjelovanje u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: MIRS), kojom predsjeda Ured za sprječavanje pranja novca. Pritom su glavne teme bile izrada novog zakona o Sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, razmatranje tematike s utvrđivanjem stvarnog vlasnika, međusobna suradnja članica MIRS-a. S Ministarstvom financija (Financijski inspektorat) Hanfa je potpisala Sporazum o suradnji i razmjeni informacija na području provedbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u svrhu povećanja učinkovitosti nadzornih i drugih aktivnosti u području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. U okviru međuinstitucionalne suradnje Hanfa je dostavljala odgovore, podatke i mišljenja na upite subjekata nadzora povezane s međunarodnim mjerama ograničavanja.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti

Hanfa je u 2016. zaprimila 136 predstavki, a taj broj uključuje predstavke podnesene zbog postupanja nekog od subjekata nadzora Hanfe, predstavke za koje je utvrđeno da nisu u nadležnosti Hanfe, predstavke koje se odnose na rad Hanfe te druge vrste općenitih upita i podnesaka. Najviše predstavki Hanfa je zaprimila od strane fizičkih osoba, a u nastavku je dan prikaz broja zaprimljenih predstavki prema podnositelju.

Hanfa u obzir uzima sve predstavke koje zaprimi te na osnovi onih koje se odnose na njezinu nadležnost traži dokumentaciju i očitovanja subjekata protiv kojih je predstavka podnesena, a po potrebi pokreće i nadzor kroz upravni postupak.

Tablica 10.1. Broj predstavki zaprimljenih u 2015. i 2016. prema podnositelju

Vrsta predstavke	Broj predstavki zaprimljenih u 2015.	Broj predstavki zaprimljenih u 2016.
Predstavke fizičkih osoba	122	111
Predstavke pravnih osoba	24	19
Anonimne predstavke	3	6
Ukupno	149	136

Izvor: Hanfa

Od predstavki iz djelokruga i nadležnosti Hanfe najveći se postotak odnosio na područja tržišta osiguranja (45,6 %) i tržišta kapitala (13,3 %), 23,5 % zaprimljenih predstavki nije se odnosilo na djelokrug i nadležnost Hanfe, a 3,7 % predstavki koje je Hanfa zaprimila odnosilo se na njen rad. Tijekom godine nije zaprimljena nijedna predstavka koja se odnosila na područje faktoringa.

Grafikon 10.1. Predstavke prema području nadležnosti Hanfe

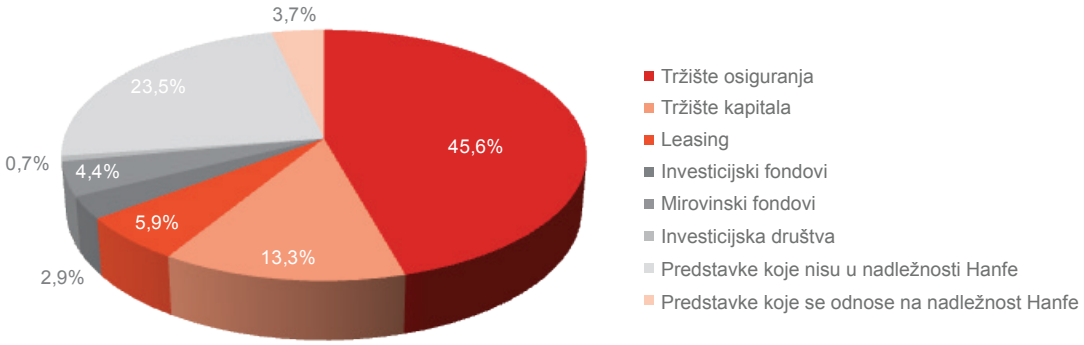

Izvor: Hanfa

Iz područja tržišta osiguranja zaprimljene su 62 predstavke. Pritom se 48,4 % predstavki odnosilo na nezadovoljstvo obradom štete, što obuhvaća nezadovoljstvo visinom isplaćene osigurnine i neisplatu osigurnine, a 22,6 % predstavki odnosilo se na sklapanje ugovora o osiguranju, što obuhvaća previsoko zaračunatu premiju, odobravanje popusta na tržištu osiguranja te nepravilnu primjenu bonus/malus sustava. Na spor iz ugovora o osiguranju, što obuhvaća neizvršenje ob-

veza iz ugovora i uvjeta osiguranja, odnosilo se 12,9 % predstavki, a 16,1 % predstavki odnosilo se na rad subjekta nadzora, odnosno općenito na poslovanje suprotno odredbama zakonodavnih okvira.

Iz područja tržišta kapitala zaprimljeno je 18 predstavki od čega se 61,1 % predstavki odnosilo na prijavu mogućih zlouporaba tržišta, što obuhvaća zlouporabu povlaštenih informacija i manipulaciju tržištem, 16,7 % odnosilo se na postupke preuzimanja dioničkih društava. Ostale predstavke odnosile su se na izvršavanje obveza transparentnosti, preknjižbe dionica i slično. Podatke iz zaprimljenih predstavki Hanfa uzima u obzir u okviru postupaka nadzora koje provodi po službenoj dužnosti.

Od osam zaprimljenih predstavki koje su se odnosile na područje tržišta leasinga dvije su se odnosile na obračun naknada po ugovoru o leasingu te naplata troškova opomene, dvije su se odnosile na obračun i naknadu dugovanja nakon raskida ugovora te troškova vezanih uz objekt leasinga. Ostatak predstavki odnosio se na spor oko prava trećih osoba u vezi s objektom leasinga, rezerviranje dostatnih sredstava od strane leasing društva za slučaj eventualnog gubitka sudskog spora, obračun poreza na cestovna motorna vozila te na nepravilnosti u ugovorima o leasingu. U jednom od navedenih slučajeva podnositelj predstavke podnio je prigovor na odgovor Hanfe te je doneseno rješenje kojim se prigovor odbija te potvrđuje dostavljeni odgovor.

Od šest zaprimljenih predstavki iz područja mirovinskih fondova, tri su se odnosile na način informiranja članova fonda prilikom sklapanja ugovora o članstvu u dobrovoljnom mirovinskom fondu, a ostale su se odnosile na postupanje mirovinskog društva prilikom ostvarivanja prava na isplatu mirovine, na poslovanje mirovinskih društava u vezi s ulaganjima mirovinskih fondova te na transparentnost izvještavanja o ulaganjima obveznih mirovinskih fondova.

Četiri zaprimljene predstavke iz područja investicijskih fondova odnosile su se na način obavještavanja članova fonda u vezi s prodajom i otkupom udjela u fondu, na nezadovoljstvo postupanjem prodajnog zastupnika društva u vezi s postupkom izdavanja udjela u investicijskom fondu, na rad subjekata nadzora te na način upravljanja fondom.

Iz područja poslovanja investicijskih društava zaprimljena je jedna predstavka koja se odnosila na pritužbu klijenta u vezi s neisplatom novčanih sredstava investicijskog društva s kojima je bio u poslovnom odnosu na njegov račun odnosno o nemogućnosti raskida ugovornog odnosa. Hanfa je pokrenula upravni postupak izvanrednog neposrednog nadzora nad poslovanjem investicijskog društva, između ostalog i na temelju zaprimljene predstavke klijenta.

Na sve zaprimljene predstavke iz svog djelokruga Hanfa je podnositeljima odgovarala promptno, a najkasnije u roku od 30 dana. Taj se odgovor, ovisno o specifičnosti pojedinog slučaja, odnosio na davanje informacija o tijeku postupka ili o ishodu rješavanja. Predstavke koje su se odnosile na njezin rad Hanfa je uzimala u obzir te također promptno odgovarala, a u slučajevima kada nije bila nadležna za davanje odgovora na određeni upit ili predstavku, Hanfa je podnositelje uputila na odgovarajuća nadležna tijela.

Osim rješavanjem zaprimljenih predstavki korisnika financijskih usluga, Hanfa je u području zaštite potrošača nastavila upoznavati javnost s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava te je poduzimala različite aktivnosti kako bi korisnicima financijskih usluga omogućila pravodobno dobivanje potrebnih informacija. Preventivno je Hanfa djelovala u vezi s zaštitom potrošača kroz posredni i neposredni nadzor, a aktivnosti su bile usmjerene i na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Navedene aktivnosti Hanfa je provodila putem objava o savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u vezi s nacrtima podzakonskih akata iz svoje nadležnosti te pozivanja na dostavu komentara na njihov sadržaj, i to na središnjem državnom portalu za javna savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (e-Savjetovanja). Na Hanfinim internetskim stranicama objavljivani su zakonski i podzakonski propisi i njihove pročišćene verzije. Posebna pažnja je bila usmjerena na objavljivanje priopćenja za javnost i upozorenja o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslovas ciljem zaštite ulagatelja, a dodatno je Hanfa objavljivala

upozorenja ESMA-e[194] i IOSCO-a, edukativne tekstove, često postavljena pitanja i odgovore, publikacije, priručnike i podatke o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe.

U području zaštite potrošača Hanfa je bila aktivna i u sklopu ESMA-ina Stalnog odbora za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*) i EIOPA-ina[195] Odbora za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*). Pratila je dostavljene dokumente, dostavljala zatražene podatke i izvještaje o predstavkama te razmjenjivala iskustva s drugim državama članicama u vezi s pitanjima zaštite potrošača.

Osim navedenih redovnih aktivnosti u vezi sa zaštitom potrošača, Hanfa je nastavila s provođenjem dodatnih aktivnosti. Hrvatska narodna banka i Hanfa predstavile su u veljači 2016. rezultate istraživanja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj koje su zajednički financirale. Mjerenje je provedeno prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) te su nalazi istraživanja usporedivi s rezultatima istog istraživanja u drugim zemljama. Mjerenje financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj provedeno je u sklopu drugog međunarodnog ciklusa nacionalnih testiranja koje koordinira OECD. Upitnik koji služi kao mjerni instrument izrađen je 2009., a prvi put je primijenjen 2010., tijekom koordiniranog mjerenja u 14 zemalja. Od tada do danas još se 30 zemalja njime služilo u svrhu prikupljanja podataka o financijskoj pismenosti svojih građana. S obzirom na to da se Republika Hrvatska uključila u novi ciklus provedbe konkretnog istraživanja na međunarodnoj razini, rezultati ovog istraživanja omogućit će i usporedbu nacionalne razine pismenosti građana Republike Hrvatske s rezultatima istraživanja provedenih u ostalim zemljama. Ovakvo sveobuhvatno mjerenje financijske pismenosti bit će korisna osnova za ocjenjivanje uspješnosti budućih edukativnih projekata.

Istraživanje je provedeno metodom osobnog kontakta s ispitanicima (“licem u lice”) u dobnoj skupini od 18 do 79 godina, na reprezentativnom uzorku od preko 1.000 ispitanika. Kako OECD financijsku pismenost definira kao kombinaciju informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka za ostvarenje individualne dobrobiti, u istraživanju su se mjerile tri osnovne kategorije: financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema trošenju novca. Mjerenje je pokazalo kakve rezultate u financijskoj pismenosti ostvaruju različite društvene skupine (dobne, rodne, obrazovne) u svim krajevima Republike Hrvatske. Prosječna ocjena financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj iznosi 11,7 bodova od mogućeg 21 boda. Najnižu pismenost imaju mlađi od 19 godina (9,3), a najvišu oni višeg i visokog obrazovanja (12,8) te građani s prihodima kućanstva većim od 6.250 kuna (12,8), kao i oni iz gradova s više od 100.000 stanovnika (13,1). Što se tiče financijskog znanja, 74,0 % građana upoznato je s utjecajem koji inflacija ima na njihov život, odnosno razumije da visoka inflacija znači i brz rast troškova života. Više od dvije trećine ispitanika (69,0 %) upoznato je s velikim rizicima koji su povezani s visokim potencijalnim zaradama. Dvije trećine građana svjesno je koristi razumnog raspoređivanja ulaganja i štednje u svrhu zaštite od rizika – odnosno shvaća da je gubitak novca manje vjerojatan ako se ulaže i štedi na više mjesta. Također, 80,0 % ispitanika razumije zadatak koji zahtijeva shvaćanje koncepta kamate na zajam. Preko 60,0 % građana Republike Hrvatske pažljivo vodi računa o svojim financijskim poslovima, troškovima, financijskoj kupovini te pravovremenom podmirivanju računa i dugova. Međutim, dok takav oprez znači da Hrvati ne riskiraju previše s novcem, izbjegavajući “negativne rizike”, isto vrijedi i za “pozitivne” poput ulaganja, kojima nisu skloni ni građani viših prihoda. Slaba korelacija između financijskog znanja i financijskog ponašanja pokazuje kako građani Hrvatske, iako su relativno svjesni koristi, ali i načina financijski odgovornog ponašanja, takvo znanje ne primjenjuju uvijek u svakodnevici. Rezultati istraživanja ukazuju na to da građani nižih primanja i obrazovanja značajno manje znaju o osnovnim ekonomskim i financijskim pojmovima, rjeđe vode budžet vlastitih kućanstava, manje su sigurni u vlastite mirovinske planove, poznaju manje financijskih proizvoda te ih ujedno rjeđe koriste.

194 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

195 O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

Kao i ranijih godina, Hanfa je sudjelovala u obilježavanju Svjetskog i Europskog tjedna novca koji se obilježavao od 14. do 18. ožujka 2016. te je poduzela niz dodatnih edukativnih aktivnosti u svrhu upoznavanja šire javnosti s financijskim uslugama, svojim djelokrugom i nadležnošću te važnošću financijske pismenosti. Fokus Europskog i Svjetskog tjedna novca u 2016. bio je na aktivnostima usmjerenim prema mladima. Predstavnici Hanfe održali su prezentacije u vezi s aktivnostima Hanfe na području financijskog opismenjavanja te aktivno sudjelovali na nekoliko panela, debata i okruglih stolova kao što su okrugli stol Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta na temu "Financijska pismenost i mladi", panel Jutarnjeg lista na temu "Financijsko opismenjavanje: koje politike i mjere mogu povećati razinu financijske pismenosti u Hrvatskoj", panel Ekonomskog fakulteta u Osijeku i Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu o financijskoj pismenosti u hrvatskom obrazovnom sustavu gdje je Hanfa ujedno predstavila rezultate istraživanja financijske pismenosti hrvatskih građana te studentska debata u suradnji Hrvatskog ureda za osiguranje i Ekonomske klinike "Životno osiguranje – štednja i/ili investicija". Predstavnici Hanfe održali su i četiri edukativna predavanja za više od 150 učenika srednjih škola i studenata tijekom kojih su im na jednostavan i razumljiv način predstavljene aktivnosti Hanfe s posebnim naglaskom na teme u vezi s poznavanjem financijskih usluga i rizika povezanih s korištenjem tih usluga, nadzorom pružatelja usluga, prekograničnim pružanjem financijskih usluga i međunarodnom suradnjom regulatornih tijela.

Radi uspostavljanja i razvijanja znanstveno-razvojne suradnje, posebno na području provedbe stručne prakse studenata, Hanfa je s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu potpisala Sporazum o suradnji. Sporazum podrazumijeva i organiziranje edukativnih programa za nastavnike Ekonomskog fakulteta od strane Hanfe, mogućnost angažiranja predavača Hanfe na pojedinim specijalističkim poslijediplomskim studijima Ekonomskog fakulteta te druge oblike poslovne suradnje u djelatnostima dviju institucija.

Hanfa je nastavila s organiziranjem studentskih debata u obrazovnim institucijama na području Hrvatske te je u suradnji s udrugom Financijski impuls studenata Ekonomskog fakulteta u Osijeku i Hrvatskim uredom za osiguranje održala studentsku debatu pod nazivom "Životno osiguranje – štednja i/ili investicija". Studenti su u debati analizirali karakteristike mješovitog životnog osiguranja s komponentom štednje i investicijskog životnog osiguranja, navodeći da kod investicijskog životnog osiguranja ugovaratelj preuzima upravljanje novčanim sredstvima te sam odlučuje o izboru investicijskih fondova kao i o raspodjeli sredstava među njima. Hanfa je održala i dvije debate pod nazivom "Izazovi financiranja u RH – studija slučaja: bankovni izvori i/ili tržišta kapitala". Jedna debata održana je u suradnji s Visokim učilištem Effectus – visokom školom za financije i pravo, a druga u sklopu obilježavanja Svjetskog i Europskog tjedna novca u suradnji s udrugom Ekonomska klinika studenata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskim uredom za osiguranje. Studenti su obradili slučaj društva koje se našlo u financijskim problemima i zbog toga ima neizvjesnu poslovnu budućnost te su izradili dvije studije slučaja o tome na koji način bi se takvo poduzeće moglo dodatno financirati i u što bi moglo uložiti nova financijska sredstva kako bi nastavilo s poslovanjem u budućnosti. Fokus debate bila je rasprava oko mogućih izvora financiranja s jedne strane putem banaka, leasinga i faktoringa, a s druge strane pronalaženje izvora financiranja putem tržišta kapitala.

Na temelju iznimne posjećenosti i iskazanog zanimanja za internetsku edukativnu kampanju provedenu krajem 2015. u vezi s upozorenjima oko ulaganja u komplicirane financijske proizvode, Hanfa je pokrenula edukativnu kampanju sličnog sadržaja i krajem 2016. godine. Kampanja je bila zasnovana na modernim tehnologijama kojima se služe pružatelji onih usluga i proizvoda na koje je Hanfa kampanjom upozoravala kao na neprikladne za širu javnost. Kampanja je sadržavala internetske oglase koji su imali za cilj privući ljude zainteresirane za brzu zaradu, a s namjerom da ih se educira i upozori na zamke i rizike tzv. brzih zarada ulaganjem u komplicirane financijske proizvode. Putem oglasa su izmišljene osobe, predstavljene kao najbogatiji Hrvati, pozivale na trgovanje financijskim proizvodima nazvanim KPN-ovima (Kompliciranim Proizvodima za Neinformirane). Klik na oglas vodio je do posebno izrađene Hanfine informativne internetske stranice (www.hanfa.hr/saznajvise.html), na kojoj se potencijalne ulagatelje pozvalo na oprez i ukazalo na

važnost pravovremenog informiranja o uslugama i proizvodima prije stupanja u poslovni odnos s ponuditeljima financijskih usluga. Tijekom 30 dana trajanja edukativne kampanje zabilježeno je više od 41.000 klikova na oglase, odnosno više od 41.000 posjeta informativnoj internetskoj stranici.

Edukativne aktivnosti provodile su se i putem organizacije edukativnih posjeta studenata i učenika Hanfi. U tim prilikama objašnjeni su im djelokrug i nadležnost Hanfe s naglaskom na tematiku pravnog okvira iz nadležnosti Hanfe, aktivnosti ESMA-e i EIOPA-e te pojmovi povezani uz članstvo Hanfe u tim institucijama, postupci posrednog i neposrednog nadzora te licenciranja, kao i provođenje ispita iz Hanfine nadležnosti. Predstavnici Hanfe održali su i razna predavanja na seminarima i konferencijama različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija. Teme njihovih predavanja odnosile su se, između ostalog, na djelokrug i nadležnost Hanfe, stručna znanja potrebna za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara, financijsku pismenost, primjenu Solventnosti II u praksi, Direktivu o distribuciji osiguranja, probleme osiguravajućih društava u ispunjavanju obveza prema regulatornim tijelima s naglaskom na ključne izazove na tržištu osiguranja Republike Hrvatske, Uniju tržišta kapitala, postupanje s propisanim/povlaštenim informacijama, zlouporabu tržišta, alternative u financiranju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na iskustva leasinga i faktoringa u Republici Hrvatskoj i sl. Hanfa je tijekom godine sudjelovala na raznim konferencijama pa je tako bila pokrovitelj 4. konferencije "Izazovi i praksa nadzora društava za osiguranje jugoistočne Europe" u organizaciji tvrtke Tectus d.o.o. iz Zagreba, a zajedno s Ministarstvom financija bila je pokrovitelj prve Hrvatske aktuarske konferencije "Jedina konstanta je promjena" u organizaciji Hrvatskog aktuarskog društva. Kao partner Hanfa je sudjelovala na konferenciji "Dan hrvatskih financijskih institucija" koju je organizirala Hrvatska gospodarska komora u suradnji s Ekonomskim fakultetom Zagreb, pod visokim pokroviteljstvom Predsjednice Republike Hrvatske te uz partnerstvo Ministarstva financija.

Na konferenciji "Izazov promjene" koju su organizirali Zagrebačka burza i Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava, u suradnji s Hanfom održana je panel rasprava u vezi s regulativom Europske unije i inicijativom Unija tržišta kapitala, a na kojoj su uz predstavnika Hanfe te na poziv Hanfe sudjelovali predstavnici nadzornih tijela iz Češke, Slovačke, Slovenije i Rumunjske.

U suradnji s Hanfom na konferenciji "Hrvatski dani osiguranja" koju je organizirao Hrvatski ured za osiguranje održano je izlaganje predstavnika EIOPA-e koji je na poziv Hanfe održao izlaganje u vezi s ulogom EIOPA-e nakon implementacije Solventnosti II.

10.2. Javnost rada

Hanfa je kao obveznik Zakona o pravu na pristup informacijama[196] (dalje u tekstu: ZPPI) nastavila i tijekom 2016. provoditi odredbe istog, na način da je odgovarala na zahtjeve podnositelja za pristup informacijama, osiguravala ponovnu uporabu informacija, objavljivala obvezne informacije na svojoj internetskoj stranici, provodila postupke savjetovanja te dostavljala dokumente u Središnji katalog službenih dokumenata Republike Hrvatske.

U 2016. zaprimljeno je 11 zahtjeva za pristup informacijama, izrađenih i dostavljenih u skladu s odredbama ZPPI-a, a svi su zahtjevi pozitivno riješeni. S obzirom na to da su se neki zahtjevi odnosili na traženje uvida u spis predmeta Hanfe, u skladu s odredbama ZPPI-a u roku od osam dana podnositelji su obavještavani da njihovi zahtjevi nisu zahtjevi za pristup informacijama. U Hanfi je bio zaprimljen i zahtjev koji je u skladu sa ZPPI-om ustupljen na rješavanje drugom tijelu javne vlasti, s obzirom da Hanfa ne posjeduje informaciju koja je bila zatražena zahtjevom.

Prilikom rješavanja zahtjeva za pristup informacijama, Hanfa se u potpunosti pridržavala odredaba ZPPI-a, tako da je pazila na propisana ograničenja prava na pristup informacijama, rješavala

196 NN, 25/13 i 85/15

zahtjeve u propisanom roku od 15, odnosno 30 dana kada se radilo o traženju više različitih informacija.

Na internetskoj stranici Hanfe objavljeni su relevantni podaci koje propisuje ZPPI, a koji se ažuriraju kako bi se javnost pravodobno informirala. Tako se posebno vodila briga o pravovremenom obavještavanju financijske javnosti o odlukama sa sjednica Hanfe koje ne podliježu ograničenjima pristupa informaciji. Hanfa je brinula i o financijskoj transparentnosti. Podaci na internetskoj stranici Hanfe predstavljeni su kroz nekoliko područja: propisi iz područja nadležnosti Hanfe, odluke sa sjednica Upravnog vijeća, informacije o unutarnjem ustrojstvu, informacije o pravu na pristup informacijama, odgovore na najčešća pitanja, registre i baze podataka, upozorenja i objave za javnost, informacije o raspisanim natječajima kao i o rezultatima provedenog natječajnog postupka.

Hanfa je sredinom 2016. uvela mogućnost da se svi registri koji se nalaze na njenoj internetskoj stranici objave na način koji omogućuje korisnicima ponovnu uporabu i preuzimanje registara u otvorenom formatu. Navedena obveza da tijela javne vlasti na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku objavljuju između ostalog i registre, propisana je odredbama ZPPI-a.

Ponovna uporaba znači uporabu informacija tijela javne vlasti od strane fizičkih/pravnih osoba u svrhu različitu od izvorne svrhe za koju su informacije nastale, a koja se ostvaruje u okviru zakonom ili drugim propisom određenog djelokruga ili posla koji se uobičajeno smatra javnim poslom

Hanfa je nastavila provoditi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u vezi s podzakonskim aktima (u najvećoj mjeri pravilnicima) iz njezinog područja rada i nadležnosti putem središnjeg državnog portala e-Savjetovanje. Savjetovanja su u pravilu trajala 30 dana, no Hanfa je 26 savjetovanja iz opravdanih razloga provela i u kraćem roku, no rijetko u roku kraćem od 17 dana. Tako su provedena savjetovanja u vezi s podzakonskim aktima iz područja investicijskih i mirovinskih fondova, investicijskih društava i tržišta kapitala, područja osiguranja, faktoringa, kao i iz područja općih poslova Hanfe. Broj provedenih savjetovanja sa zainteresiranom javnošću iznosio je 54, na koja je podneseno 27 komentara. U najvećoj mjeri komentare su podnosile udruge, trgovačka društva te pojedinci. Hanfa je uredno odgovarala zainteresiranoj javnosti na sve pristigle komentare, a nakon svakog provedenog savjetovanja, u roku navedenom za objavu, objavljivana su izvješća u propisanom obliku putem sustava e-Savjetovanje.

e-Savjetovanje kao centralno internetsko rješenje za informacije je središnji državni portal koji omogućuje pristup informacijama izvršne vlasti. Sustav putem kojeg se provode savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

Radi što efikasnijeg provođenja postupaka savjetovanja zaposlenici Hanfe, određeni kao administratori sustava e-Savjetovanje, sudjelovali su na edukacijskim radionicama u organizaciji Državne škole za javnu upravu, na poziv Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

U svibnju 2016. održana je tribina Jedinstveno digitalno tržište – europska dimenzija prioriteta objave podataka i natječaja za otvorene podatke u Republici Hrvatskoj, kako bi se obilježio Međunarodni dan informacijskog društva – 17. svibnja, na kojoj su prisustvovali i predstavnici Hanfe. Sudjelovanje se nastavilo u listopadu kada je održan okrugli stol pod nazivom “Otvoreni podaci” u svrhu raspravljanja i promicanja važnosti otvorenih podataka za moderne demokracije, kao i važne uloge koju u tome igra predsjedanje Republike Francuske inicijativom Partnerstvo za otvorenu vlast.

Postupajući u skladu s odredbama ZPPI-ja, Hanfa je krajem 2016. na sjednici Upravnog vijeća donijela i na svojim internetskim stranicama objavila Godišnji plan savjetovanja Hanfe s javnošću za 2017. s pregledom planiranih podzakonskih akata, rokovima njihova donošenja, planiranom trajanju savjetovanja i načinima provođenja savjetovanja.

Hanfa je nastavila dostavljati dokumente u Središnji katalog službenih dokumenata Republike Hrvatske putem Digitalno informacijsko-dokumentacijskog ureda Vlade Republike Hrvatske.

Kako je dužnost tijela javne vlasti dostaviti izvješće o provedbi ZPPI-ja najkasnije do 31. siječnja tekuće godine, Hanfa je kao tijelo javne vlasti svoju obvezu u roku izvršila, izradila Izvješće o

provedbi ZPPI-ja, dostavila ga Povjereniku za informiranje te ga po potvrdi zaprimanja i objavila na svojoj internetskoj stranici. Hanfa je ispunila i svoju godišnju obvezu prema Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske dostavljanjem Izvješća o provedbi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata u 2016. godini.

Putem medija Hanfa je omogućila da javnost bude upoznata s njezinim djelovanjem. Mediji su svoje upite Hanfi dostavljali putem elektroničke pošte na adresu press@hanfa.hr, a kod odgovaranja na novinarske upite u obzir se uzimala potreba za brzinom dostave zatraženih informacija te je naglasak bio na pružanju potpune informacije. Hanfa je zaprimila i odgovorila na 32 novinarska upita. Komuniciranje s javnošću odvijalo se i putem priopćenja te razgovora s članovima Upravnog vijeća objavljenih u medijima.

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi

Tijekom 2016. Hanfa je dodatno nadogradila postojeća te osigurala nova informatička rješenja radi unapređenja poslovnih procesa povezanih sa zaprimanjem podataka od subjekata nadzora, izvještavanjem prema EIOPA-i[197] i ESMA-i[198], kao i povećanjem efikasnosti internih procesa.

Suradnja sa subjektima nadzora

Dovršetkom projekta implementacije digitalizacije dokumenata, omogućeno je zaprimanje širokog spektra dokumentacije od subjekata nadzora u elektronskom obliku putem internetskog sučelja. Hanfa je dosad u digitalnom obliku zaprimala financijske izvještaje, a ovim je projektom znatno proširen opseg dokumentacije koja se može dostaviti u elektronskom obliku (npr. prijave statusnih promjena, dokumentacija u nadzoru, obavijesti regulatoru, posebni izvještaji, zahtjevi i dr.). U 2016. omogućeno je dostavljanje navedene dokumentacije elektroničkim putem leasing društvima, društvima za osiguranje i reosiguranje, mirovinskim osiguravajućim društvima i Hrvatskom uredu za osiguranje. Godine 2017. projekt će se proširiti i na preostale subjekte nadzora. Na taj će se način postići regulatorno rasterećenje i jednostavnije operativno poslovanje subjekata nadzora.

Izvještavanje prema EIOPA-i i ESMA-i

Hanfa je 1. siječnja 2016. dočekala spremna za punu primjenu Solventnosti II jer je pravovremeno, u suradnji sa subjektima nadzora, započela s pripremnim aktivnostima. Početkom 2015. Hanfa je u suradnji s dobavljačem započela implementaciju programskog rješenja za zaprimanje i validaciju izvještaja *Solvency Supervision Toolbox* (SST) pomoću kojega se izvještaji zaprimaju, validiraju i spremaju u bazu. Navedeni se alat sastoji od testnog dijela, gdje društva mogu provjeriti tehničku ispravnost izvještaja, i produkcijskog dijela preko kojeg se tehnički ispravni izvještaji spremaju u bazu. U 2016. nastavila se suradnja Hanfe i društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje te je kontinuiranom komunikacijom i zajedničkom suradnjom unaprijeđena i poboljšana kvaliteta izvještaja, vjerojatnost pojave grešaka i nepravilnosti svedena je na minimum, a poteškoće tehničke prirode su gotovo u potpunosti otklonjene.

EIOPA je razvijala taksonomiju za potpunu primjenu Solventnosti II (verzija 2.0.1 koja je i dalje aktualna verzija), zajedno s popratnom dokumentacijom i listom kontrola za tehničku validaciju izvještaja. Navedenu listu EIOPA i dalje povremeno ažurira, a u skladu s novim verzijama kontrola, ažurira se i alat SST. Hanfa i dalje ima dostupan testni site alata SST kako bi društva mogla provjeravati ispravnost svojih izvještaja prije konačne predaje. U sklopu razvoja alata SST korištenog za zaprimanje i tehničku validaciju izvještaja te slanje u EIOPA-u, što je uspješno učinjeno u svim zadanim rokovima, predviđena je izrada pokazatelja na temelju informacija koje se dostavljaju u predefiniranim izvještajima zaprimljenima od društava za osiguranje odnosno reosiguranje. Predviđen i razvoj dodatnih izvještaja i kontrola kojima bi se olakšala buduća validacija i analiza zaprimljenih izvještaja.

ESMA razvija sustav preko kojeg će na jednom, centraliziranom, mjestu biti dostupni podaci iz svih licenciranih europskih trgovinskih repozitorija. Trenutačno svaki trgovinski repozitorij prikuplja i agregira podatke o transakcijama izvedenicama na različit način te ih dostavlja u različitom

197 O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

198 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

formatu što otežava usporedbu i upotrebu podataka. Hanfa je 2015. započela s pripremama, a 2016. je osigurala zaprimanje dvije vrste izvještaja na dnevnoj osnovi: svih otvorenih transakcija s krajem izvještajnog razdoblja i svih transakcija koje su dospjele, za koje se dogodila greška ili čiji je raskid prijavljen tijekom prethodnog dana. Tijekom 2017. Hanfa će osigurati pristup ESMA-inom središnjem sustavu preko kojeg će kao nadležno tijelo moći postaviti izravan upit određenom trgovinskom repozitoriju. Na taj će način biti olakšan nadzor kroz kontrolu ispunjavanja obveza subjekata nadzora koji su o svojim transakcijama s izvedenicama (ugovorima o izvedenicama) dužni obavještavati trgovinske repozitorije, analizu podataka o tome koliko se takvih ugovora sklapa u određenom vremenskom razdoblju i sl. Pristup i uvid u navedene podatke omogućit će bolje nadgledanje funkcioniranja tržišta i poslovanja svih subjekata nadzora Hanfe.

Pokrenuti su informatički projekti s ciljem ispunjenja obveza propisanih Direktivom MiFID II[199], koja stupa na snagu 3. siječnja 2018. godine. Svrha projekata je nabava odnosno izgradnja informatičkog rješenja za izvještavanje prema ESMA-i i drugim nacionalnim nadležnim tijelima sukladno Uredbi MiFIR[200]. Krajem 2016. projekti su spojeni u jedan, a planirani završetak je krajem 2017. godine. Očekivana korist po završetku projekta bit će uspostava implementiranog automatiziranog sustava za izradu i obradu propisanih izvještaja te razmjenu datoteka izvještaja s ESMA-om i drugim nacionalnim nadležnim tijelima.

IPA projekt

Projekt je započeo u 2015. te je dovršen 2016. čime je kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije postignuto unapređenje učinkovitosti nadzora na području financijskih usluga nebankarskog sektora u Republici Hrvatskoj u skladu sa svrhom Europskog sustava nadzora financijskog tržišta. Projekt je financiran iz programa Europske unije IPA 2012 (IPA Pomoć u tranziciji i jačanju institucija) i manjim dijelom iz sredstava Hanfe, a u njegovu realizaciju bili su uključeni inozemni stručnjaci. Rezultat projekta je automatizirano izvješćivanje prema ESMA-i i EIOPA-i te automatizirana razmjena podataka s ostalim nacionalnim nadzornim tijelima zemalja članica Europske unije. U 2016. je dovršeno spajanje na vanjske izvore podataka, Središnje klirinško depozitarno društvo i Bloomberg, a za potrebe izgradnje skladišta podataka (engl. *data warehouse*). Proširen je opseg podataka za analizu i nadzor subjekata nadzora. Do dijela podataka do kojih se dolazilo na temelju pojedinačnih upita sada se dolazi na automatizirani način.

Unaprjeđenje internih poslovnih procesa

Nadogradnjom sustava za uredsko poslovanje unaprjeđeni su poslovni procesi provođenja ispita u organizaciji Hanfe i poslovni procesi uredskog poslovanja. Smanjenje administrativnog opterećenja u provođenju navedenih poslovnih procesa omogućilo je veću radnu efikasnost Hanfinih zaposlenika. Dovršena je prilagodba arhitekture postojećeg sustava za upravljanje dokumentima (DMS) te je nadogradnjom sustava osiguran daljnji kontinuitet i stabilnost u radu. Dovršen je i veći dio aktivnosti potreban za uvođenje međunarodno priznatih standarda ISO 20000 i ISO 27001.

Informatička rješenja imaju iz godine u godinu sve veći utjecaj na poslovanje Hanfe pa se pojavila poslovna potreba za unaprjeđenjem kvalitete upravljanja informatičkim uslugama (ITSM – *IT Service Management*). Implementacija aplikacije za centralno prijavljivanje i praćenje zahtjeva i incidenata za sve informatičke aplikacije (service desk i monitoring) omogućila je bolje praćenje pouzdanosti informacijskog sustava. U svrhu usklađivanja sa standardom ISO 20000, izrađena je sva potrebna dokumentacija, dodijeljene su uloge i uspostavljeni procesi iz grupe procesa kontrole, izdanja, rješavanja korisničkih problema i zahtjeva i odnosa (engl. *Control, Release, Resolution and Relationship*) te su provjereni ranije raspisani procesi, kako bi 2017. bio pokrenut postupak certificiranja.

---

199 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

200 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

U drugoj polovici 2016. započeta je izrada dokumentacije i uvođenje dodatnih kontrola radi smanjivanja operativnog rizika u području održavanja i upravljanja sustavima informatičke tehnologije i komunikacije u Hanfi povezanog s ljudskim faktorom i drugim prepoznatim rizicima. U okviru projekta dorađene su i definirane procedure za upravljanje dokumentacijom čime su stvoreni preduvjeti za certifikaciju informacijskog sustava u skladu sa standardom ISO 27001 što će se provesti tijekom 2017. godine.

Godine 2016. započeta je izrada standardne metodologije upravljanja projektima prema prilagođenoj metodologiji Prince2 u svrhu povećanja efikasnosti upravljanja te provedbe ciljeva i planova Hanfe. Implementacija te metodologije provodi se u cijelosti korištenjem internih resursa u Hanfi.

Tijekom 2016. proveden je projekt implementacije nove aplikacije za računovodstvo, financijsko planiranje i izvještavanje. Projekt je proveden u cilju unaprjeđenja sustava za računovodstvo, financijsko planiranje i izvještavanje kojim se osigurava veća efikasnost poslovnog procesa te sveobuhvatnost i kvaliteta informacija potrebnih za sustav financijskog upravljanja i kontrola. Zamjena postojeće računovodstvene aplikacije koju je Hanfa koristila od 2006. provedena je na osnovu novih zahtjeva poslovanja kao i zahtjeva na temelju zakonskih propisa koji uređuju fiskalnu odgovornost i sustav unutarnjih kontrola u javnom sektoru. Za potrebe sveobuhvatnog planiranja, detaljnog i ažurnog praćenja realizacije planova, financijskog izvještavanja i analize podataka korištenjem različitih parametara tijekom godine kako bi se osiguralo kvalitetno upravljanje financijskim resursima, bilo je potrebno osigurati moderniji sustav u odnosu na postojeći. Projekt je uspješno proveden do kraja 2016. godine.

Ljudski resursi

Zbog važnosti planiranja, koordinacije, praćenja i unapređivanja aktivnosti iz područja upravljanja ljudskim resursima, u Uredu glavnog tajnika osnovan je Odjel za kadrovske poslove. Nabavljena je aplikacija za upravljanje poslovnim procesom praćenja ljudskih resursa. Prethodno zasebne grupe podataka objedinjene su u jedinstvenoj bazi te je automatiziran dio evidencija koji je prethodno vođen ručno. Postignuta je bolja povezanost, veća i brža dostupnost podataka, kao i brža izrada analiza i izvještaja. Time je unaprijeđeno i provođenje financijskog upravljanja i kontrola u skladu s odredbama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru[201].

Zbog ovlasti i uloge koju Hanfa ima, kao i stalnih promjena koje zahtijevaju prilagodbu, veliki značaj pridaje se kontinuiranom stručnom usavršavanju zaposlenika, kako onih koji provode poslove iz nadležnosti Hanfe, tako i zaposlenika koji pružaju podršku poslovanju. Oko 75 % zaposlenika sudjelovalo je u barem jednoj edukaciji u 2016., a za troje zaposlenika osigurano je pohađanje poslijediplomskog studija iz aktuarske matematike. Redovito su se provodile i interne edukacije zaposlenika radi usvajanja i prijenosa znanja te potrebnog upoznavanja s internim poslovnim procesima.

Na području unaprjeđenja sustava unutarnjih kontrola, tijekom 2016. provedeno je niz aktivnosti. Definirane su vizija, misija i temeljne vrijednosti koje su objavljene na internetskim stranicama Hanfe. Za ostvarenje vizije i misije donesen je Strateški plan za razdoblje od 2017. do 2019. godine. Za navedeno razdoblje utvrđena su tri osnovna opća cilja: očuvanje stabilnosti i sigurnosti financijskog sustava, jačanje zaštite korisnika financijskih usluga i jačanje povjerenja u ulogu Hanfe kao sudionika financijskog sustava. Navedeni opći ciljevi definiraju tri glavna smjera djelovanja te su povezani s njezinim zakonskim djelokrugom. Svaki opći cilj razrađen je kroz posebne ciljeve, a za pojedini posebni cilj određeni su načini njegova ostvarenja, pokazatelji rezultata i pokazatelji učinka. U strateškom planu prepoznato je nekoliko internih projekata koji će biti potpora u ostvarivanju određenih ciljeva. Sustavnim kontinuiranim praćenjem ostvarenja pojedinih ciljeva, osigurava se efikasno upravljanje raspoloživim resursima, pravodobna prevencija, odnosno rješavanje prepreka te se osigurava svrhovitost djelovanja Hanfinih zaposlenika i Hanfe u cjelini. Na temelju sustava praćenja radne uspješnosti svake se godine prati realizacija individu-

201 NN, br. 78/15

alnih ciljeva svakog zaposlenika, kao i realizacija plana obrazovnih potreba. Na razini ciljeva utvrđeni su i najvažniji rizici koji mogu utjecati na njihovo ostvarenje te su imenovani zaposlenici odgovorni za ostvarenje pojedinih strateških ciljeva i projekata. Na temelju strateških ciljeva, krajem 2016. izrađen je Godišnji program rada za 2017. kao i s njim povezan Financijski plan s utvrđenim financijskim resursima za provedbu aktivnosti i ciljeva. Usvojeni su i ostali operativni planovi za ostvarenje ciljeva kao što su planovi nadzornih, normativnih i komunikacijskih aktivnosti Hanfe, plan projekata, plan edukacija i stručnih osposobljavanja zaposlenika radi razvoja i održavanja potrebnih kompetencija potrebnih za izvršavanje ciljeva te ostali operativni planovi.

11.2. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa u vođenju računovodstva i financijskog poslovanja primjenjuje odredbe Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija[202] te odredbe podzakonskih propisa donesenih na temelju navedenog zakona.

U skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti[203] Hanfa je tijekom 2016. provela samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te je u vezi s time Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2015. dostavljena Hrvatskom saboru. Glavni tajnik, u čijoj su nadležnosti financijsko-računovodstveni poslovi Hanfe, davanjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti potvrdio je zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2016. iznosila je 33,2 mil. kuna, od čega se 78,6 % odnosilo na financijsku imovinu, dok je nefinancijska imovina činila 21,35 % ukupne imovine Hanfe. Na dan 31. prosinca 2016. ukupne obveze iznosile su 8,5 mil. kuna, što je 25,6 % ukupne pasive, dok su vlastiti izvori činili 74,3 % ukupne pasive.

Tablica 11.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2016. (u tis. kn)[204]

Aktiva	33.237
Nefinancijska imovina	7.095
Financijska imovina	26.142
Pasiva	**33.237**
Obveze	8.536
Vlastiti izvori	24.701

Izvor: Hanfa

Tijekom 2016. Hanfa se financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge, u skladu s člankom 20. Zakona o Hanfi.

Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2016., definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu[205], dok su vrsta i visina naknada i administrativnih pristojbi Hanfe za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2016. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga[206].

202 NN, br. 121/14

203 NN, br. 139/10 i 19/14

204 Detaljna bilanca Hanfe prikazana je u Tablici 3.1. u poglavlju Dodaci.

205 NN, br. 136/15, 3/16 i 75/16

206 NN, br. 3/16 i 75/16

Ukupno ostvareni prihodi u 2016. iznosili su 53,1 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 48,2 mil. kuna.

Tablica 11.2. Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2016. (u tis. kn)[207]

Prihodi	**53.090**
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.325
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2016.	45.714
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	6.575
Ostali prihodi po posebnim propisima	36
Prihodi od imovine	310
Ostali prihodi	455
Rashodi	**48.250**
Rashodi za radnike	32.660
Materijalni rashodi	13.502
Naknade troškova radnicima	1.738
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	14
Rashodi za usluge	5.768
Rashodi za materijal i energiju	720
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	5.262
Rashodi amortizacije	1.309
Donacije – stipendije	10
Financijski rashodi	445
Ostali rashodi	324

Izvor: Hanfa

11.2.1. Prihodi

Hanfa je u 2016. ostvarila prihode u iznosu od 53,1 mil. kuna, od čega se 98,5 %, tj. 52,3 mil. kuna odnosilo na prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora, a koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe i ostalih prihoda po posebnim propisima. Manje od 1,0 % ostvarenih prihoda odnosilo se na prihode od imovine i na ostale nespomenute prihode.

Najveći dio ostvarenih prihoda po posebnim propisima iz ostalih izvora (87,4 %) činili su prihodi ostvareni na temelju odredaba Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu, dok je 12,6 % ukupnih prihoda ostvareno na temelju odredaba Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Ukupno ostvareni prihodi u 2016. gotovo su na razini prihoda iz 2015. odnosno veći su za 0,5 %.

Hanfa je 19. kolovoza 2016., na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu, donijela Odluku o oslobađanju plaćanja dijela naknada, kojom su subjekti nadzora oslobođeni plaćanja dijela naknada za određena razdoblja u 2016. godini. Navedena odluka donesena je u cilju financijskog rasterećenja subjekata nadzora u 2016. godini.

207 Detaljni izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe prikazan je u Tablici 3.2. u poglavlju Dodaci.

U nastavku slijedi prikaz prihoda ostvarenih iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu.

Tablica 11.3. Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2016. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2016.	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	25.673	48,4
Prihodi od osiguravajućih društava	4.939	9,3
Prihodi od kreditnih institucija	3.217	6,1
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	4.897	9,2
Prihodi od leasing-društava	3.266	6,2
Prihodi od faktoring-društava	1.233	2,3
Prihodi od Središnjeg klirinško depozitarnog društva	1.314	2,5
Prihodi od Burze	364	0,7
Prihodi od posrednika i zastupnika u osiguranju	304	0,6
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	253	0,5
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	119	0,2
Prihodi od investicijskih društava	135	0,3
Ukupno	45.714	86,1

Izvor: Hanfa

Na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016., Hanfa je ostvarila prihode od naknade za nadzor, koja se računa od ukupne imovine i prihoda subjekata nadzora, u ukupnom iznosu od 45,7 mil. kuna.

Ukupna naknada naplaćena na temelju navedenog pravilnika činila je 86,1 % ukupnih prihoda u 2016. godini, a najveći udio u ukupnim prihodima (48,4 %) činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima.

Na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga Hanfa naplaćuje naknade za pružene usluge iz svoje nadležnosti i djelokruga na temelju ovlaštenja propisanih Zakonom o Hanfi, Zakonom o tržištu kapitala[208] (dalje u tekstu: ZTK), Zakonom o preuzimanju dioničkih društava[209] (dalje u tekstu: ZPDD), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[210] (dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima[211] (dalje u tekstu: ZAIF), Zakonom o osiguranju[212] (dalje u tekstu: ZOS), Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima[213] (dalje u tekstu: ZOMF), Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima[214] (dalje u tekstu: ZDMF), Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima[215] (dalje u tekstu: ZMOD), Zakonom o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu

208 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

209 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

210 NN, br. 44/16

211 NN, br. 16/13 i 143/14

212 NN, br. 30/15

213 NN, br. 19/14 i 93/15

214 NN, br. 19/14

215 NN, br. 22/14

mirovine[216], Zakonom o leasingu[217] (dalje u tekstu: ZOL), Zakonom o faktoringu[218] (dalje u tekstu: ZOF) i Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju[219].

Obveznici plaćanja naknada i administrativnih pristojbi su subjekti nadzora Hanfe, kao i sve ostale pravne i fizičke osobe te subjekti bez pravne osobnosti koje se obraćaju Hanfi sa zahtjevom za poduzimanje radnji iz njezina djelokruga i nadležnosti. Obveznici su i sve ostale stranke koje se obraćaju Hanfi s obavijestima ili zahtjevima za poduzimanje radnji iz djelokruga i nadležnosti Hanfe ili putem nadležnih nadzornih tijela država članica dostavljaju obavijesti o pružanju usluga u Republici Hrvatskoj.

Naknade su prihod Hanfe, dok se administrativne pristojbe uplaćuju u državni proračun Republike Hrvatske. Prihodi od naknada koji su ostvareni u 2016. na temelju navedenog pravilnika iznose 6,6 mil. kuna.

U sljedećoj tablici daje se detaljniji prikaz prihoda ostvarenih od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona, a koji čine 12,4 % ukupnih prihoda ostvarenih u 2016. godini.

Tablica 11.4. Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona u 2016. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	2.604	4,9
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	1.196	2,3
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	975	1,8
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	458	0,9
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	241	0,5
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	223	0,4
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	272	0,5
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a, ZDMF-a, ZMOD-a	165	0,3
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	109	0,2
Prihodi od naknada za obrazovne programe i za polaganje ispita za brokere, investicijske savjetnike, upravitelje mirovinskih fondova i upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava	252	0,5
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	80	0,2
Ukupno	6.575	12,4

Izvor: Hanfa

Hanfa je u 2016. najveći iznos naknada za pružene usluge iz svoje nadležnosti naplatila na temelju odredaba ZOS-a i to u najvećem dijelu po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

216 NN, br. 153/13

217 NN, br. 141/13

218 NN, br. 94/14 i 41/16

219 NN, br. 54/13

11.2.2. Rashodi

Hanfa je u 2016. ostvarila rashode poslovanja u ukupnom iznosu od 48,2 mil. kuna, što je za 7,0 % više u odnosu na ukupne rashode iz 2015. godine.

Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (67,6 %). Rashodi za radnike ostvareni u 2016. iznosili su 32,6 mil. kuna. Prosječan broj zaposlenih u 2016. na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja iznosio je 154.

Sljedeću značajnu stavku rashoda Hanfe čine materijalni rashodi, koji su u 2016. ostvareni u iznosu od 13,5 mil. kuna i činili su 27,9 % ukupnih rashoda. Tijekom 2016. ostvareno je 5,5 % više materijalnih rashoda u odnosu na 2015., što iznosi 703 tis. kuna.

Značajnu stavku materijalnih rashoda čine obvezne članarine Hanfe u europskim nadzornim tijelima ESMA-i i EIOPA-i. Troškovi obveznih članarina u ESMA-i i EIOPA-i iznosili su ukupno 4,9 mil. kuna u 2016., što je za 30,0 % više u odnosu na 2015., kada su iznosili 3,8 mil. kuna. Povećanje troškova obveznih članarina rezultat je povećanih budžeta navedenih tijela u 2016. što je utjecalo i na porast rashoda Hanfe. Predmetni troškovi godišnje članarine, ne uključujući druge rashode povezane s obveznim sudjelovanjem Hanfe u radu europskih nadzornih tijela (obvezno sudjelovanje na sastancima, sudjelovanje u izradi propisa itd.), činili su 36,3 % materijalnih rashoda te 10,2 % ukupnih rashoda Hanfe u 2016. godini.

Rashodi amortizacije iznosili su 1,3 mil. kuna i bili su za 15,0 %, odnosno 171 tis. kuna veći u odnosu na 2015. godinu. Rashodi amortizacije povećani su zbog provođenja razvojnih IT projekata koje je nastavljeno u 2016., a uz koje je povezana i nabava dugotrajne imovine koja se amortizira.

Na temelju iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima Hanfa je u 2016. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 4,8 mil. kuna.

U skladu s odredbama Zakona o Hanfi ostvareni višak prihoda nad rashodima na kraju godine uplaćuje se u državni proračun pa je tako višak prihoda nad rashodima ostvaren u 2016. Hanfa uplatila u državni proračun Republike Hrvatske.

Na temelju odredaba Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2016. te je Izvješće neovisnog revizora objavljeno na internetskim stranicama Hanfe.

11.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe

Upravno vijeće donijelo je u 2016. godini 1.346 odluka na ukupno 87 održanih sjednica, od kojih je njih 54 bilo redovno, dok su 33 sjednice bile izvanredne.

Savjet je savjetodavno tijelo Hanfe, koje je osnovano na temelju članka 11. Zakona o Hanfi. Savjet čini devet članova – troje imenovanih od Vlade Republike Hrvatske, dok petoricu biraju predstavnici udruga subjekata nadzora organiziranih pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je Savjeta po službenoj dužnosti.

U 2016. održane su tri sjednice Savjeta, i to 8. ožujka, 20. rujna i 22. studenog, na kojima je Savjet u skladu sa svojim ovlastima iz članka 12. Zakona o Hanfi davao mišljenja te stručne savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse. Četvrta sjednica nije održana zbog nedostatka kvoruma. Vlada Republike Hrvatske je članove Savjeta, umjesto članova kojima je mandat istekao 22. ožujka, imenovala 24. studenog 2016. godine.

Dodaci

12. Dodaci

Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe

Članovi Upravnog vijeća na dan 31. prosinca 2016.:

Petar-Pierre Matek (predsjednik)
Mario Radaković (zamjenik predsjednika)
Branka Bjedov Kostelac
Silvana Božić
Gordana Letica

Članovi Savjeta Hanfe na dan 31. prosinca 2016.:

Boris Galić (predsjednik Savjeta), predstavnik Udruženja osiguravatelja pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
Petar-Pierre Matek, predsjednik Upravnog vijeća, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Eugen Paić-Karega, predstavnik Udruženja leasing društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
Ivan Tadin, predstavnik Udruženja za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
Josip Glavaš, predstavnik Udruženja društava za upravljanje investicijskim fondovima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
Damir Grbavac, predstavnik Udruženja društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori
Danka Mihaljević, načelnica Sektora za izvršenje državnog proračuna, Ministarstvo financija
Ivana Ravlić Ivanović, načelnica Sektora za financijski sustav, Ministarstvo financija
Stipe Župan, načelnik Zavoda za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, Ministarstvo financija

Unutrašnji ustroj:

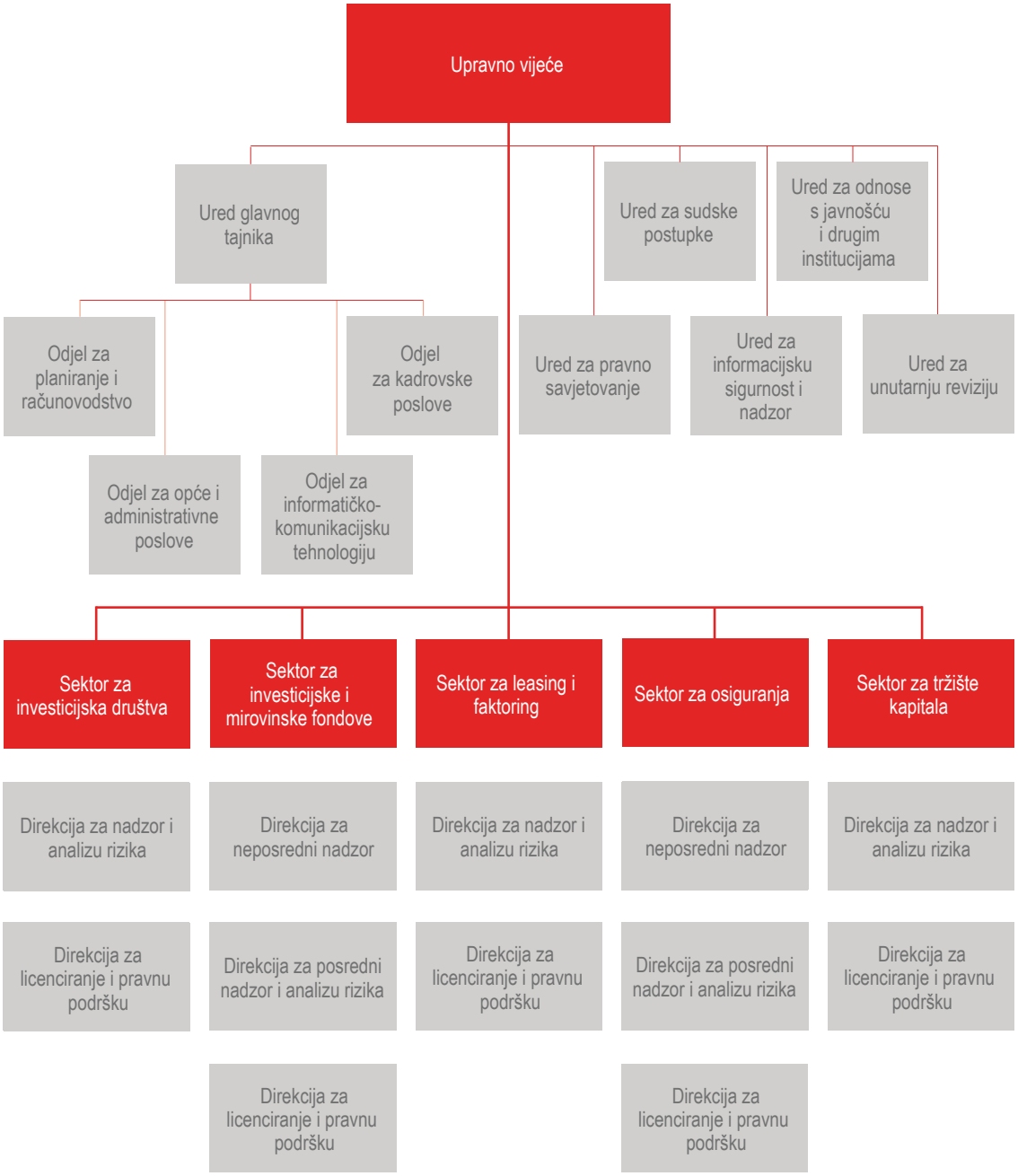

Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2016. godini

Tržište kapitala

1. Pravilnik o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (NN, br. 60/2016)
2. Pravilnik o ukidanju Pravilnika o obliku, vrsti i broju primjeraka obveznih priloga uz zahtjev za odobrenje prospekta, kao i obveznom sadržaju tog zahtjeva (NN, br. 67/16)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja burze (NN, br. 41/16)
4. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 41/16)
5. Pravilnik o strukturi i sadržaju polugodišnjih i godišnjih financijskih izvještaja Fonda za zaštitu ulagatelja (NN, br. 41/16)

Investicijska društva

1. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja investicijskih društava (NN, br. 39/16)

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

1. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja UCITS fonda (NN, br. 110/16)
2. Pravilnik o obavještavanju kod trgovanja udjelima UCITS fondova u drugoj državi članici (NN, br. 108/16)
3. Pravilnik o delegiranju poslova društva za upravljanje UCITS fondom (NN, br. 108/16)
4. Pravilnik o glavnim i napajajućim UCITS fondovima (NN, br. 108/16)
5. Pravilnik o promidžbi i ostalim informacijama za ulagatelje UCITS fonda (NN, br. 102/16)
6. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (NN, br. 69/16)
7. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 39/16)
8. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (NN, br. 39/16)

Alternativni investicijski fondovi

1. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 40/16)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 40/16),

Obvezni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 40/16)
2. Pravilnik o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 40/16)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 7/16)

Dobrovoljni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 40/16)

2. Pravilnik o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 40/16)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 7/16)

Mirovinska osiguravajuća društva

1. Pravilnik o interventnim pričuvama mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 121/16)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 37/16)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 121/16)
4. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (NN, br. 7/16)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 45/16)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 121/16)
7. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o ponudi mirovinskih programa mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 91/16)
8. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o redovitim izvješćima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 91/16)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 121/16)
10. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o promidžbenim aktivnostima i mrežnoj stanici mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 91/16)
11. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 91/16)

Društva za dokup mirovine

1. Pravilnik o vođenju računovodstva društva za dokup imovine (NN, br. 37/16)

Osiguranje

1. Pravilnik o reviziji u društvu za osiguranje (NN, br. 78/16)
2. Pravilnik o dodatnim zahtjevima za mala društva za osiguranje (NN, br. 72/16)
3. Pravilnik o obliku i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 37/16)
4. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskog i statističkog izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju ili posredovanja u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 37/16)
5. Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja (NN, br. 23/16)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja (NN, br. 27/16)
7. Pravilnik o statističkim standardima osiguranja (NN, br. 23/16)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o statističkim standardima osiguranja (NN, br. 27/16)
9. Pravilnik o sadržaju programa planiranog reosiguranja (NN, br. 23/16)

10. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o sadržaju programa planiranog reosiguranja (NN, br. 27/16)
11. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 16/16)
12. Pravilnik o registrima ovlaštenih osoba za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 16/16)
13. Pravilnik o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 13/16)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 91/16)
15. Pravilnik o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima (NN, br. 10/16)
16. Pravilnik o detaljnim pravilima i kriterijima poštivanja osobne okolnosti spola (NN, br. 10/16)
17. Pravilnik o dokumentaciji za izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 7/16)
18. Pravilnik o izmjeni i dopuni pravilnika o dokumentaciji za izdvajanje poslova ili funkcija društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 91/16)
19. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 7/16)
20. Pravilnik o uvjetima za obavljanje ključne funkcije u društvu za osiguranje/društvu za reosiguranje (NN, br. 7/16)
21. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 7/16)
22. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o uvjetima za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 91/16)
23. Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja za provođenje statusnih promjena društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 7/16)
24. Pravilnik o izmjeni i dopuni pravilnika o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja za provođenje statusnih promjena društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 91/16)
25. Pravilnik o drugim uslugama koje može pružati društvo za zastupanje u osiguranju (NN, br. 7/16)
26. Pravilnik o dodatnim poslovima koje može obavljati društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 7/16)
27. Pravilnik o tehničkim i organizacijskim uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju u stanici za tehnički pregled vozila (NN, br. 7/16)
28. Pravilnik o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara (NN, br. 7/16)
29. Pravilnik o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za prijenos odnosno preuzimanje portfelja osiguranja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 7/16)
30. Pravilnik o izmjeni i dopuni pravilnika o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za prijenos odnosno preuzimanje portfelja osiguranja društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 91/16)

Leasing

1. Pravilnik o sadržaju te načinu i rokovima dostave redovitih izvješća leasing društava i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 57/16)

2. Pravilnik o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava (NN, br. 41/16)
3. Pravilnik o izmjeni i dopunama Pravilnika o reviziji izvještaja leasing društva (NN, br. 57/16)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o leasingu i drugih propisa na leasing društva u likvidaciji (NN, br. 57/16)

Faktoring

1. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava (NN, br. 61/16)

Hanfa

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu (NN, br. 36/16 i 75/16)
2. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu (NN, br. 121/16)

Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe

Tablica 3.1.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2016. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Imovina				
	Imovina (AOP 002+074)	33.359.374	33.237.066	99,6
0	**Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)**	5.603.159	7.095.154	126,6
01	**Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)**	193.128	166.763	86,3
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	1.653.812	1.705.557	103,1
0123	Licence	1.438.504	1.483.250	103,1
0124	Ostala prava	157.241	164.241	104,5
0128	Ostala nematerijalna imovina	58.067	58.066	100,0
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	1.460.684	1.538.794	105,3
02	**Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)**	4.817.633	6.894.157	143,1
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	3.564.810	3.564.810	100,0
0212	Poslovni objekti	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	6.649.742	6.968.684	104,8
0221	Uredska oprema i namještaj	5.448.307	6.066.936	111,4
0222	Komunikacijska oprema	398.318	80.736	20,3
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	675.308	685.883	101,6
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	23.137	30.123	130,2
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	104.672	105.006	100,3
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	1.043.102	957.770	91,8
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	1.043.102	957.770	91,8
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	167.044	167.044	100,0
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	167.044	167.044	100,0
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	717.780	3.013.644	419,9
0261	Ulaganja u računalne programe	717.780	3.013.644	419,9
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	7.324.845	7.777.795	106,2
03	**Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)**	0	0	-
04	**Sitni inventar (AOP 052+053-054)**	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	289.259	297.011	102,7
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	289.259	297.011	102,7

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Imovina				
05	**Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)**	574.605	0	0,0
051	Građevinski objekti u pripremi.	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	574.605	0	0,0
053	Prijevozna sredstva u pripremi	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	0	0	-
06	**Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)**	17.793	34.234	192,4
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	17.793	34.234	192,4
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	17.793	34.234	192,4
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	0	0	-
1	**Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)**	27.756.215	26.141.912	94,2
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	6.285.298	8.328.146	132,5
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	6.279.520	8.326.671	132,6
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	6.279.520	8.326.671	132,6
112	Izdvojena novčana sredstva	0	0	-
113	Novac u blagajni	5.778	1.475	25,5
114	Vrijednosnice u blagajni	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo	21.082.053	17.104.733	81,1
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama	21.000.000	17.000.000	81,0
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	21.000.000	17.000.000	81,0
122	Jamčevni polozi	0	0	-
123	Potraživanja od radnika	2.773	705	25,4
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose	1.195	0	0,0
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	1.195	0	0,0
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	78.085	104.028	133,2
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	6.956	25.705	369,5
1293	Potraživanja za predujmove	13.806	21.000	152,1
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	57.323	57.323	100,0
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	388.864	709.033	182,3
191	Rashodi budućih razdoblja	268.825	452.672	168,4
192	Nedospjela naplata prihoda	120.039	256.361	213,6

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Obveze i vlastiti izvori				
	Obveze i vlastiti izvori (AOP 146+195)	33.359.374	33.237.066	99,6
2	**Obveze (AOP 147+174+182+190)**	5.679.059	8.535.957	150,3
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	5.291.308	7.006.517	132,4
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	3.666.545	4.890.870	133,4
2411	Obveze za plaće – neto	1.223.695	2.249.996	183,9
2412	Obveze za naknade plaća – neto	135.676	155.403	114,5
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	303.279	264.641	87,3
2415	Obveze za doprinose iz plaća	414.715	419.912	101,3
2416	Obveze za doprinose na plaće	342.490	345.660	100,9
2417	Ostale obveze za radnike	1.246.690	1.455.258	116,7
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	1.551.893	1.466.484	94,5
2421	Naknade troškova radnicima	54.672	53.047	97,0
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	2.224	0	0,0
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	1.488.518	1.254.723	84,3
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	6.479	158.714	2.449,7
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	0	403.323	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	0	403.323	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	0	209.735	-
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	72.870	36.105	49,5
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	72.870	36.105	49,5
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	387.751	1.529.440	394,4
291	Odgođeno plaćanje rashoda	227.552	183.918	80,8
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	160.199	1.345.522	839,9
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	88.758	265.299	298,9
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	71.441	1.080.223	1.512,0
5	**Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)**	27.680.315	24.701.109	89,2
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	2.512.880	2.464.040	98,1
511	Vlastiti izvori	2.512.880	2.464.040	98,1
5221	Višak prihoda	25.167.435	22.237.069	88,4
Izvanbilančni zapisi				
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	0	0	-
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1. do 31.12.2016. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Prihodi				
3	**Prihodi (AOP 002+005+008+011+024+032+041)**	**52.851.341**	**53.089.927**	**100,5**
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	52.166.110	52.324.310	100,3
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.166.110	52.324.310	100,3
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	194.478	310.622	159,7
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	194.478	310.622	159,7
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	188.190	293.926	156,2
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	6.288	16.696	265,5
35	Prihodi od donacija (AOP 025+028 do 031)	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 033+036+037)	490.753	454.995	92,7
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 034+035)	404.701	368.703	91,1
3611	Prihodi od naknade šteta	33	11.219	>>100
3612	Prihod od refundacija	404.668	357.484	88,3
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	18.000	35.000	194,4
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 038 do 040)	68.052	51.292	75,4
3633	Ostali nespomenuti prihodi	68.052	51.292	75,4
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 042+043)	0	0	-
Rashodi				
4	**Rashodi (AOP 045+057+098+099+110+115+126)**	**45.080.588**	**48.249.540**	**107,0**
41	Rashodi za radnike (AOP 046+051+052)	30.956.855	32.659.528	105,5
411	Plaće (AOP 047 do 050)	24.459.592	25.952.915	106,1
4111	Plaće za redovan rad	24.344.450	25.846.273	106,2
4112	Plaće u naravi	115.142	106.642	92,6
412	Ostali rashodi za radnike	2.182.726	2.412.057	110,5
413	Doprinosi na plaće (AOP 053 do 056)	4.314.537	4.294.556	99,5
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	3.888.469	3.870.094	99,5
4132	Doprinosi za zapošljavanje	426.068	424.462	99,6
42	Materijalni rashodi (AOP 058+062+067+072+077+087+092)	12.799.375	13.502.486	105,5
421	Naknade troškova radnicima (AOP 059 do 061)	1.748.555	1.738.403	99,4
4211	Službena putovanja	573.351	509.147	88,8
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	684.001	668.327	97,7
4213	Stručno usavršavanje radnika	491.203	560.929	114,2
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 063 do 066)	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
423	Naknade volonterima (AOP 068 do 071)	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 073 do 076)	12.483	14.373	115,1
4243	Naknade ostalih troškova	12.483	14.373	115,1
425	Rashodi za usluge (AOP 078 do 086)	6.280.887	5.767.955	91,8
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	225.359	203.596	90,3
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	565.598	1.002.426	177,2
4253	Usluge promidžbe i informiranja	300.062	95.787	31,9
4254	Komunalne usluge	549.358	624.038	113,6
4255	Zakupnine i najamnine	2.638.085	2.169.371	82,2
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	69.090	49.200	71,2
4257	Intelektualne i osobne usluge	513.259	555.290	108,2
4258	Računalne usluge	558.103	162.790	29,2
4259	Ostale usluge	861.973	905.457	105,0
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 088 do 091)	710.668	720.023	101,3
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	287.404	305.645	106,3
4263	Energija	402.858	397.593	98,7
4264	Sitan inventar i auto gume	20.406	16.785	82,3
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 093 do 097)	4.046.782	5.261.732	130,0
4291	Premije osiguranja	48.042	46.630	97,1
4292	Reprezentacija	77.392	87.800	113,4
4293	Članarine	3.921.113	5.126.917	130,8
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	235	385	163,8
43	Rashodi amortizacije	1.137.615	1.308.548	115,0
44	Financijski rashodi (AOP 100+101+105)	27.608	444.905	1.611,5
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 102 do 104)	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 106 do 109)	27.608	444.905	1.611,5
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	19.348	26.989	139,5
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	8.257	7.808	94,6
4433	Zatezne kamate	3	410.108	>>100
45	Donacije (AOP 111+114)	0	10.000	-
451	Tekuće donacije (AOP 112+113)	0	10.000	-
4512	Stipendije	0	10.000	-
452	Kapitalne donacije	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 116+121)	159.135	324.073	203,6
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 117 do 120)	0	209.735	-
4613	Naknade šteta radnicima	0	209.735	-

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 122 do 125)	159.135	114.338	71,8
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	11.607	1.546	13,3
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	2.336	3.506	150,1
4624	Ostali nespomenuti rashodi	145.192	109.286	75,3
47	Rashodi u vezi s financiranjem povezanih neprofitnih organizacija (AOP 127+128)	0	0	-
	Ukupni rashodi (AOP 044-131 ili 044+132)	**45.080.588**	**48.249.540**	**107,0**
	Višak prihoda (AOP 001-133)	**7.770.753**	**4.840.387**	**62,3**
5221	Višak prihoda – preneseni	17.396.682	17.396.682	100,0
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 134+136-135-137-138)	25.167.435	22.237.069	88,4
Dodatni podaci				
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	6.642.797	6.285.298	94,6
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	101.613.276	71.291.410	70,2
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	101.970.775	69.248.562	67,9
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 141+142-143)	6.285.298	8.328.146	132,5
	Prihod ostvaren iz sredstava Europske unije	0	0	-
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	152	154	101,3
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	134	140	104,5
	Broj volontera	0	0	-
	Broj sati volontiranja	0	0	-

Vrijednost ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu		Ostvarena vrijednost		Indeks (4/3)
		u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
1	2	3	4	5
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	1.158.617	298.657	25,8
053	Prijevozna sredstva u pripremi	152.246	158.106	103,8
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	120.375	2.295.864	1.907,3
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	20.406	16.785	82,3

Opis stavke		Stanje 1. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
	Stanje zaliha	17.793	34.234	192,4

Izvor: Hanfa

Dodatak 4: Statistički pregled

4.1. Mirovinski fondovi

Tablica A1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2015.	Udio (u %)	31.12.2016.	Udio (u %)
I. Financijska imovina	640.190	86,79	627.979	86,64
II. Potraživanja	39.486	5,35	41.811	5,77
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	1.730	0,23	1.654	0,23
IV. Odgođena porezna imovina	5.503	0,75	3.378	0,47
V. Nekretnine, postrojenja i oprema	6.674	0,90	6.577	0,91
VI. Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
VII. Nematerijalna imovina	9.749	1,32	8.705	1,20
VIII. Ostala imovina	34.315	4,65	33.144	4,57
Ukupna aktiva	**737.646**	**100,00**	**724.800**	**100,00**
Kapital i rezerve	657.955	89,20	661.939	91,33
I. Upisani kapital	401.800	54,47	401.800	55,44
II. Rezerve kapitala	4.490	0,61	4.490	0,62
III. Rezerve	9.972	1,35	9.972	1,38
IV. Revalorizacijske rezerve	2.197	0,30	6.652	0,92
V. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	40.272	5,46	50.781	7,01
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	199.224	27,01	188.244	25,97
Obveze	45.264	6,14	19.126	2,64
Rezerviranja	7.673	1,04	12.797	1,77
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	26.132	3,54	29.460	4,06
Odgođene porezne obveze	622	0,08	1.477	0,20
Ukupna pasiva	**737.646**	**100,00**	**724.800**	**100,00**

Izvor: Hanfa

Tablica A2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	2015.	2016.
Prihodi od upravljanja fondom	433.244	447.893
Naknada od uplaćenih doprinosa	49.882	394.489
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	383.317	53.383
Naknada za izlaz	45	21
Nagrada za uspješnost	0	0
Rashodi od upravljanja fondom	108.533	116.217
Transakcijski troškovi	210	233
Troškovi marketinga	5.853	6.514
Troškovi agenata prodaje	30.181	34.869
Ostali troškovi od upravljanja fondom	72.290	74.601

Stavke izvještaja	2015.	2016.
Dobit od upravljanja fondom	324.710	331.676
Rashodi od poslovanja društva	97.113	109.557
Materijalni troškovi	1.517	1.584
Troškovi osoblja	48.262	58.251
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	5.833	5.756
Rezerviranja	0	0
Ostali troškovi poslovanja	41.502	43.965
Dobit od redovnog poslovanja	227.598	222.120
Neto financijski rezultat	17.514	12.758
Ostali prihodi i rashodi	4.276	1.473
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	249.387	236.350
Porez na dobit	50.163	48.106
Dobit	199.224	188.244
Ostala sveobuhvatna dobit	-1.149	4.455
Ukupna sveobuhvatna dobit	198.075	192.699

Napomena: Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 196.

Izvor: Hanfa

Tablica A3: Izvještaj o financijskom položaju mirovinskog osiguravajućeg društva na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	31.12.2015.	31.12.2016.	Promjena (u %)
Aktiva				
A	Nematerijalna imovina	435.380	289.944	-33,4
B	Materijalna imovina	127.739	91.432	-28,4
C	Ulaganja	426.700.679	443.638.193	4,0
D	Odgođena i tekuća porezna imovina	53.272	536.610	907,3
E	Potraživanja	13.868	23.392	68,7
F	Ostala imovina	10.966.332	19.403.683	76,9
G	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	42.361	90.030	112,5
H	Ukupno aktiva	438.339.630	464.073.284	5,9
Pasiva				
A	Kapital i rezerve	43.868.072	39.267.142	-10,5
B	Obveze drugog reda (podređene obveze)			
C	Manjinski interes			
D	Tehničke pričuve	371.009.414	394.850.045	6,4
E	Rezerviranja	7.279.011	8.620.138	18,4
F	Financijske obveze		27.866	
G	Odgođena i tekuća porezna obveza	952.338		-100,0
H	Ostale obveze	334.967	458.055	36,7
I	Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	14.895.828	20.850.038	40,0
J	Ukupno pasiva	438.339.630	464.073.284	5,9

Izvor: Hanfa

Tablica A4: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2015. i 2016. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	2015.	2016.	Promjena (u %)
I	Prihodi s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba	147.393.416	121.571.387	-17,5
II	Prihodi od ulaganja	107.778.793	95.623.563	-11,3
III	Prihodi od provizija i naknada			
IV	Ostali prihodi	138.542	1.774	-98,7
V	Rashodi s osnove ugovora o mirovini	-152.738.259	-143.820.986	-5,8
VI	Poslovni rashodi	-6.295.183	-6.447.572	2,4
VII	Rashodi od ulaganja	-87.878.541	-62.970.653	-28,3
VIII	Ostali rashodi	-457.556		-
IX	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije oporezivanja	7.941.212	3.957.513	-50,2
X	Porez na dobit	-1.583.836	-785.685	-50,4
XI	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja	6.357.376	3.171.828	-50,1

Izvor: Hanfa

4.2. Investicijski fondovi

Tablica B1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2015.	Udio (u %)	31.12.2016.	Udio (u %)
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.938	0,65	2.224	0,71
Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	3.005	1,00	5.709	1,81
Financijska imovina	229.754	76,56	242.130	76,80
Potraživanja	61.508	20,50	60.950	19,33
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	1.919	0,64	1.760	0,56
Odgođena porezna imovina	406	0,14	551	0,17
Ostala imovina	1.559	0,52	1.967	0,62
Ukupna aktiva	**300.088**	**100,00**	**315.290**	**100,00**
Kapital i rezerve	238.483	79,47	249.696	79,20
Obveze	50.767	16,92	52.832	16,76
Rezerviranja	2.001	0,67	2.087	0,66
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	8.201	2,73	10.074	3,20
Odgođene porezne obveze	637	0,21	602	0,19
Ukupna pasiva	**300.088**	**100,00**	**315.290**	**100,00**

Izvor: Hanfa

Tablica B2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2015.	31.12.2016.
I. Prihodi od naknada od upravljanja	225.372	245.838
II. Rashodi od upravljanja fondovima	76.838	84.765
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	148.534	161.073
III. Neto prihod od upravljanja portfeljem	10.399	11.432
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	125	125
V. Financijski prihodi i rashodi (dobit/gubitak od ulaganja u financijske instrumente)	11.708	4.916
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	103.361	103.456
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	3.812	2.432
VIII. Rezerviranja	98	823
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	3.456	3.152
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	66.952	73.986
XI. Porez na dobit	13.869	14.983
XII. Dobit ili gubitak	53.083	59.005
XIII. Ostala sveobuhvatna dobit	-5.268	2.401
XIV. Ukupna sveobuhvatna dobit	47.814	61.404

Izvor: Hanfa

4.3. Osiguranje

Tablica C1: Skraćeni prikaz Izvještaja o financijskom položaju (bilance) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	31.12.2015.			31.12.2016.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Nematerijalna imovina	26.231	74.888	101.119	26.078	80.711	106.789
Materijalna imovina	159.701	1.569.927	1.729.628	142.077	1.422.501	1.564.577
Ulaganja	18.787.789	12.106.434	30.894.223	19.905.456	12.266.476	32.171.932
Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja	930.158	0	930.158	1.320.699	0	1.320.699
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	398.926	1.159.477	1.558.403	404.234	925.992	1.330.225
Odgođena i tekuća porezna imovina	22.331	215.844	238.176	13.116	153.371	166.487
Potraživanja	224.870	2.095.469	2.320.339	198.847	2.032.929	2.231.777
Ostala imovina	202.136	191.301	393.437	349.363	276.489	625.852
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	146.110	238.068	384.178	16.128	322.458	338.586
Ukupno aktiva	**20.898.252**	**17.651.408**	**38.549.660**	**22.375.997**	**17.480.927**	**39.856.925**

	31.12.2015.			31.12.2016.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Kapital i rezerve	2.630.874	5.733.267	8.364.141	3.079.223	5.998.793	9.078.016
Obveze drugog reda (podređene obveze)	6.108	37.304	43.412		21.116	21.116
Manjinski interes						
Tehničke pričuve	16.468.326	9.604.935	26.073.262	16.874.052	9.168.637	26.042.689
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine živ. osig. kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima invest. rizik, bruto iznos	928.563		928.563	1.317.131		1.317.131
Ostale pričuve	41.446	141.348	182.794	40.306	154.319	194.625
Odgođena i tekuća porezna obveza	146.633	235.792	382.425	184.973	278.822	463.795
Depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje	383.747	91.869	475.616	391.860	90.210	482.070
Financijske obveze	1.395	122.584	123.979	87.114	171.257	258.371
Ostale obveze	244.835	1.150.035	1.394.870	346.764	1.064.959	1.411.723
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	46.325	534.273	580.598	54.574	532.815	587.388
Ukupno pasiva	**20.898.252**	**17.651.408**	**38.549.660**	**22.375.997**	**17.480.927**	**39.856.925**

Izvor: Hanfa

Tablica C2: Skraćeni prikaz Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	1.1.2015.-31.12.2015.			1.1.2016.-31.12.2016.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
I. Zarađene premije (prihodovane)	2.845.988	4.851.771	7.697.759	2.835.960	4.797.917	7.633.878
II. Prihodi od ulaganja	1.030.143	599.381	1.629.524	1.052.165	644.443	1.696.608
III. Prihodi od provizija i naknada	19.395	187.453	206.849	10.399	189.253	199.652
IV. Ostali osigurateljno – tehnički prihodi, neto od reosiguranja	3.615	43.543	47.158	3.582	57.189	60.772
V. Ostali prihodi	15.365	84.908	100.273	6.811	85.456	92.266
VI. Izdaci za osigurane slučajeve, neto	-1.611.792	-2.461.466	-4.073.258	-1.792.552	-2.314.794	-4.107.346
VII. Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	-995.479	28.283	-967.196	-426.626	56.884	-369.742

	1.1.2015.-31.12.2015.			1.1.2016.-31.12.2016.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
VIII. Promjena posebne pričuve za osiguranja iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja pre-uzima investi-cijski rizik, neto od reosiguranja (+/-)	-59.021	0	-59.021	-385.579	0	-385.579
IX. Izdaci za povrate premija (bonusi i popusti), neto od reosiguranja	0	-309	-309	0	-11.042	-11.042
X. Poslovni rashodi (izdaci za obavljanje djelatnosti), neto	-776.116	-2.520.598	-3.296.713	-755.888	-2.504.545	-3.260.433
XI. Troškovi ulaganja	-194.409	-210.496	-404.905	-282.989	-185.349	-468.338
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	-6.689	-145.166	-151.856	-7.407	-123.245	-130.652
XIII. Ostali troškovi, uključujući vrijednosna usklađenja	-13.551	-40.230	-53.780	-10.236	-132.438	-142.674
XIV. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza (+/-)	257.449	417.075	674.524	247.641	559.729	807.370
XV. Porez na dobit ili gubitak	-52.301	-101.917	-154.218	-50.010	-149.402	-199.411
XVI. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	205.148	315.158	520.306	197.631	410.328	607.958
XVII. Ukupni prihodi	**3.913.877**	**5.742.030**	**9.655.908**	**3.910.652**	**5.733.176**	**9.643.828**
XVIII. Ukupni rashodi	**-3.708.729**	**-5.426.872**	**-9.135.601**	**-3.713.021**	**-5.322.849**	**-9.035.870**
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit	-87.500	-35.016	-122.516	282.846	76.448	359.294
XX. Ukupna sveobuhvatna dobit	117.648	280.142	397.790	480.477	486.776	967.253
XXI. Reklasifikacijske usklade	0	0	0	0	0	0

Izvor: Hanfa

4.4. Leasing

Tablica D1: Ukupna aktiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2015.	31.12.2016.
Dugotrajna imovina	13.125.494	13.439.210
Nematerijalna imovina	10.604	13.094
Materijalna imovina	5.181.885	5.041.859
Materijalna imovina u pripremi (investicije u tijeku)	12.516	20.030
Materijalna imovina dana u operativni leasing	4.865.000	4.785.435
Nekretnine	750.192	655.437
Osobna vozila	2.959.085	3.022.606
Gospodarska vozila	520.278	609.079
Plovila	312.170	270.245
Letjelice	6.158	0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	315.500	227.033
Ostalo	1.618	1.034
Ostala materijalna imovina	64.871	45.997
Imovina dana u najam i zakup	239.497	190.396
Dugotrajna financijska imovina	276.374	421.122
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	156.623	380.499
Ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire	85.522	26.474
Dani dugotrajni zajmovi	30.253	11.199
Dani dugotrajni depoziti	3.024	654
Ostala dugotrajna financijska imovina	952	2.296
Dugotrajna potraživanja	7.522.593	7.837.336
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	7.311.599	7.536.948
Ostala dugotrajna potraživanja	210.994	300.388
Odgođena porezna imovina	134.037	125.799
Kratkotrajna imovina	4.422.434	4.378.252
Zalihe	521.579	308.427
Kratkotrajna potraživanja	3.267.778	3.517.638
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	174.127	166.397
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	2.890.015	3.144.446
Potraživanja od države i drugih institucija	47.022	69.717
Ostala kratkotrajna potraživanja	156.614	137.078
Kratkotrajna financijska imovina	318.920	201.077
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0	0
Ulaganja u kratkotrajne vrijednosne papire	28	0
Dani kratkotrajni zajmovi	114.232	59.671
Dani kratkotrajni depoziti	197.157	139.021
Ostala kratkotrajna financijska imovina	7.503	2.384
Novac na računu i blagajni	314.158	351.110
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	78.323	87.123
Ukupna aktiva	**17.626.251**	**17.904.585**
Aktivni izvanbilančni zapisi	10.005.047	8.967.633

Izvor: Hanfa

Tablica D2: Ukupna pasiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2015.	31.12.2016.
Kapital i rezerve	1.815.507	2.212.487
Temeljni kapital	1.058.904	544.448
U tome u vlasništvu nerezidenata	927.649	428.951
Ostale rezerve	-19.435	-15.595
Kapitalne rezerve	5.304.863	5.272.259
Zadržana dobit/preneseni gubitak	-3.786.727	-4.031.683
Dobit/gubitak tekuće godine	-742.099	443.058
Rezerviranja	132.858	99.687
Dugoročne obveze	10.143.793	11.524.247
Obveze za dugoročne kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	7.958.209	9.772.935
Obveze za dugoročne kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	1.104.979	1.463.334
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	8.510	9.406
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	318.486	262.952
Obveze za izdane vrijednosne papire	0	0
Ostale dugoročne obveze	743.540	11.809
Odgođena porezna obveza	10.069	3.812
Kratkoročne obveze	5.226.531	3.706.293
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	4.088.287	2.698.421
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	786.261	660.903
Obveze za kratkoročne vrijednosne papire	2.311	1.549
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	38.323	45.317
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	115.546	88.980
Ostale kratkoročne obveze	195.804	211.123
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	307.562	361.871
Ukupna pasiva	**17.626.251**	**17.904.585**
Pasivni izvanbilančni zapisi	10.005.047	8.967.633
Kapital i rezerve	373.982	417.530
Pripisano imateljima kapitala matice	373.982	417.530
Pripisano manjinskom interesu	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / razdoblje	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.
Prihodi od kamata	573.185	544.542
Prihod od kamata – financijski leasing	534.591	515.214
Prihod od kamata – dani zajmovi	9.519	8.211
Ostali prihodi od kamata	29.075	21.117
Rashodi po osnovi kamata	319.462	268.769
Kamatni rashodi za kredite primljene od domaćih banaka i financijskih institucija	79.468	62.259
Kamatni rashodi za kredite primljene od ino-banaka i financijskih institucija	225.822	186.172
Ostali kamatni rashodi	14.171	20.339

Opis stavke / razdoblje	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.
Dobit/gubitak od kamata	**253.723**	**275.773**
Prihodi od provizija i naknada	48.917	32.288
Rashodi za provizije i naknade	22.604	23.004
Dobit/gubitak od provizija i naknada	**26.312**	**9.285**
Ostali poslovni prihodi	**1.844.875**	**1.720.630**
Prihod ostvaren po osnovi operativnog leasinga	1.446.667	1.333.782
Dobit od prodaje imovine – operativni leasing	29.057	19.438
Dobit od prodaje imovine – financijski leasing	16.017	23.470
Dobit od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	21.324	16.883
Dobit od tečajnih razlika	32.805	48.704
Ostali prihodi	299.005	278.353
Ostali poslovni rashodi	**1.848.226**	**1.774.517**
Gubitak od prodaje imovine – operativni leasing	24.865	12.114
Gubitak od prodaje imovine – financijski leasing	7.448	5.014
Gubitak od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	5.396	6.280
Gubitak od tečajnih razlika	25.915	62.134
Trošak amortizacije imovine u operativnom leasingu	1.109.342	1.031.407
Troškovi amortizacije ostale imovine	22.050	17.336
Troškovi osoblja	210.260	201.818
Opći i administrativni troškovi poslovanja	215.854	184.285
Ostali rashodi	227.096	254.128
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	**-3.351**	**-53.887**
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	276.684	231.170
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	943.129	-299.509
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-666.445	530.679
Porez na dobit	75.654	87.621
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	**-742.099**	**443.058**
Pripisano imateljima kapitala matice	43.704	0
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Ostala sveobuhvatna dobit	-16.757	3.840
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0	0
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	-21.889	2.948
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	534	1.374
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	326	412
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0	0
Porez na dobit na ostalu sveobuhvatnu dobiti	-4.271	894
Ukupna sveobuhvatna dobit	-758.856	446.898
Pripisano imateljima kapitala matice	43.704	43.548
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Reklasifikacijske usklade	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D4: Struktura portfelja aktivnih ugovora leasing društava po vrstama i prema objektu leasinga/zajma

	Stanje na dan	31.12.2015.		31.12.2016.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja)[1] (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja)[1] (u tis. kn)
Operativni leasing	**Ukupno**	**50.998**	**3.356.963**	**46.979**	**3.201.019**
	Nekretnine	66	622.515	60	495.361
	Osobna vozila	42.238	1.870.721	38.599	1.902.458
	Gospodarska vozila	6.342	396.404	6.428	464.081
	Plovila	420	201.266	294	160.878
	Letjelice	1	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.615	264.827	1.329	177.740
	Ostalo	316	1.230	269	501
Financijski leasing	**Ukupno**	**60.112**	**10.308.096**	**65.466**	**10.803.204**
	Nekretnine	704	2.700.604	552	2.345.125
	Osobna vozila	34.300	2.199.904	38.585	2.847.313
	Gospodarska vozila	15.912	2.669.210	17.699	2.999.127
	Plovila	680	249.141	665	279.293
	Letjelice	2	804	2	643
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	7.453	2.378.596	7.053	2.269.459
	Ostalo	1.061	109.836	910	62.243
Zajmovi	**Ukupno**	**1.210**	**75.793**	**755**	**43.018**
	Nekretnine	246	73.231	149	42.282
	Osobna vozila	260	2	151	0
	Gospodarska vozila	345	22	209	15
	Plovila	33	622	43	126
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	326	1.917	203	595
	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno	**Ukupno**	**112.320**	**13.740.852**	**113.200**	**14.047.241**
	Nekretnine	1.016	3.396.350	761	2.882.769
	Osobna vozila	76.798	4.070.627	77.335	4.749.771
	Gospodarska vozila	22.599	3.065.636	24.336	3.463.223
	Plovila	1.133	451.029	1.002	440.298
	Letjelice	3	804	2	643
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	9.394	2.645.340	8.585	2.447.794
	Ostalo	1.377	111.067	1.179	62.744

1) Nedospjela ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na iznos nedospjelih najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.
Nedospjela potraživanja – odnosi se na nedospjeli iznos financiranja (nedospjela glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu te zajmovima umanjen za ispravak vrijednosti potraživanja.

Izvor: Hanfa

Tablica D5: Struktura portfelja novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga po vrstama i prema predmetu leasinga

	Razdoblje od 1.1. do	31.12.2015.		31.12.2016.	
	Opis	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost)[1] (u tis. kn)	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost)[1] (u tis. kn)
Operativni leasing	**Ukupno**	**17.798**	**1.504.247**	**19.428**	**1.744.661**
	Nekretnine	13	12.904	9	47.455
	Osobna vozila	15.470	1.087.884	16.985	1.295.474
	Gospodarska vozila	2.018	249.094	2.184	291.233
	Plovila	63	91.965	58	75.864
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	208	62.160	191	34.374
	Ostalo	26	241	1	261
Financijski leasing	**Ukupno**	**18.565**	**3.625.340**	**25.256**	**4.763.030**
	Nekretnine	14	59.194	18	47.296
	Osobna vozila	11.282	1.407.914	17.036	2.175.095
	Gospodarska vozila	5.232	1.389.766	6.130	1.673.663
	Plovila	189	119.501	245	168.976
	Letjelice	1	854	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.585	611.559	1.717	678.633
	Ostalo	262	36.552	110	19.367
Ukupno	**Ukupno**	**36.363**	**5.129.588**	**44.684**	**6.507.691**
	Nekretnine	27	72.098	27	94.750
	Osobna vozila	26.752	2.495.798	34.021	3.470.569
	Gospodarska vozila	7.250	1.638.860	8.314	1.964.896
	Plovila	252	211.465	303	244.840
	Letjelice	1	854	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.793	673.720	1.908	713.008
	Ostalo	288	36.793	111	19.628

1) Ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na ukupno ugovoreni iznos koji je jednak ukupnom zbroju najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti. Financirana vrijednost ugovora kod strukture portfelja financijskog leasinga – odnosi se na iznos financiranja kojim se financira primatelj leasinga (glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim u izvještajnom razdoblju.

Izvor: Hanfa

4.5. Faktoring

Tablica E1: Agregirana bilanca faktoring društava (u tis. kn)

Opis	31.12.2015.	31.12.2016.
Aktiva		
Potraživanja za upisani, a neuplaćeni kapital	0	0
Dugotrajna imovina	123.058	100.391
Kratkotrajna imovina	6.452.212	5.786.673
Faktoring potraživanja	1.752.740	1.471.948
Domaći faktoring	1.544.585	1.244.377
Izvozni faktoring	33.554	65.837
Uvozni faktoring	174.601	161.734
Eskont mjenica	3.867.882	3.773.592
Dani zajmovi	130.426	144.391
Dani depoziti	84.627	20.614
Novac na računu i blagajni	484.298	176.945
Ostala kratkotrajna imovina	132.239	199.182
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	11.950	12.994
Ukupna aktiva	**6.587.220**	**5.900.059**
Pasiva		
Kapital i rezerve	730.100	870.808
Dugoročne obveze	307.306	402.769
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	21.229	17.101
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	183.241	276.525
Ostale dugoročne obveze	102.836	109.143
Kratkoročne obveze	5.538.974	4.617.182
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	772.986	815.256
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	4.249.217	3.207.227
Ostale kratkoročne obveze	516.771	594.699
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	10.840	9.299
Ukupna pasiva	**6.587.220**	**5.900.059**

Izvor: Hanfa

Tablica E2: Agregirani račun dobiti/gubitka faktoring društava (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.
Prihodi od kamata	408.975	336.889
Prihod od kamata – faktoring	91.480	85.429
Domaći faktoring	80.571	71.979
Izvozni faktoring	2.120	2.241
Uvozni faktoring	8.788	11.209
Prihod od kamata – eskont mjenica	294.573	236.138
Prihod od kamata – dani zajmovi	9.639	9.484
Prihod od kamata – dani depoziti	6.776	1.846
Ostali prihodi od kamata	6.507	3.991

Opis	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.
Rashodi od kamata	187.067	146.562
Rashod od kamata – domaće banke i financijske institucije	91.160	77.820
Rashod od kamata – inozemne banke i financijske institucije	81.975	57.324
Ostali rashodi od kamata	13.932	11.418
Dobit/gubitak od kamata	**221.909**	**190.327**
Prihodi od naknada i provizija	69.943	55.058
Rashodi od naknada i provizija	25.037	24.844
Dobit/gubitak od naknada i provizija	**44.906**	**30.214**
Ostali poslovni prihodi	362.194	380.301
Ostali poslovni rashodi	362.979	377.268
Troškovi usluga	20.234	22.181
Troškovi osoblja	36.967	41.732
Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja	117.289	115.668
Ostali troškovi poslovanja	188.488	197.687
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	**-784**	**3.033**
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	266.030	223.574
Porez na dobit	53.568	55.024
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	**212.462**	**168.550**

Izvor: Hanfa

Tablica E3: Volumen transakcija faktoring društava (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2015.	1.1.-31.12.2016.
Faktoring	3.768.098	3.727.541
Domaći faktoring	3.153.036	2.872.926
Izvozni faktoring	182.332	331.925
Uvozni faktoring	432.730	522.690
Eskont mjenica	13.967.577	15.467.355
Dani zajmovi	68.848	68.272
Ukupno	**17.804.523**	**19.263.168**

Izvor: Hanfa

Popis tablica

13. Popis tablica

Broj tablice	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2016.	28
1.2.	Broj pohranjenih vrijednosnih papira	30
1.3.	Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI	41
	2. Investicijska društva	
2.1.	Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj	44
2.2.	Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2015. i 2016. (u tis. kn)	45
2.3.	Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	46
2.4.	Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	47
2.5.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2015. i 2016. (u tis. kn)	47
2.6.	Agregirani financijski pokazatelji	48
2.7.	Pregled odobrenja i suglasnosti	50
2.8.	Prestanci odobrenja za rad	50
2.9.	Pregled notificiranih društava po državama članicama	51
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.	57
3.2.	Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	57
3.3.	Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.	59
3.4.	Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	60
3.5.	Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (neto imovina u tis. kn)	61
3.6.	Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2015. i 2016.	64
	4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina	
4.1.	Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnosti tijekom 2016.	68
4.2.	Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	69
4.3.	Uplate i isplate iz obveznih mirovinskih fondova u 2016. (u tis. kn)	70
4.4.	Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova	70
4.5.	Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove	73
4.6.	Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove	73
4.7.	Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova	77
	5. Osiguranje	
5.1.	Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2015. i 2016. (u tis. kn)	83
5.2.	Skraćena bilanca Redovite djelatnosti Ureda na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	95

Broj tablice	Naziv	Stranica
5.3.	Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti Ureda za 2015. i 2016. (u tis. kn)	95
5.4.	Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2015. i 2016. (u tis. kn)	96
5.5.	Pregled izdanih odobrenja	104
5.6.	Pregled prestanaka odobrenja /suglasnosti	104
	6. Leasing	
6.1.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	110
6.2.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	111
6.3.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2015. i 2016. (u tis. kn)	112
6.4.	Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016.	113
6.5.	Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2015. i 2016.	113
6.6.	Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2015. i 2016.	114
6.7.	Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2015. i 2016. (u tis. kn)	114
6.8.	Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	115
6.9.	Izdavanje odobrenja/suglasnosti u 2015. i 2016.	117
	7. Faktoring	
7.1.	Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	122
7.2.	Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)	123
7.3.	Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2015. i 2016. (u tis. kn)	124
	8. Sudski postupci	
8.1.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2016.	130
8.2.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2016.	130
	10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	
10.1.	Broj predstavki zaprimljenih u 2015. i 2016. prema podnositelju	141
	11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	
11.1.	Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2016. (u tis. kn)	152
11.2.	Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2016. (u tis. kn)	153
11.3.	Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2016. (u tis. kn)	154
11.4.	Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona u 2016. (u tis. kn)	155

Popis grafikona

14. Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10, CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.	29
1.2.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.	29
1.3.	Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2016.	30
	2. Investicijska društva	
2.1.	Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2014. do 2016. (u tis. kn)	45
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2016. (u tis. kn)	58
3.2.	Udjeli domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2016.	59
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2016.	70
4.2.	Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova	71
4.3.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2016. (u tis. kn i u %)	71
4.4.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2016. (u tis. kn i u %)	72
4.5.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2016. (u tis. kn i u %)	72
4.6.	Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2016. (u tis. kn i u %)	73
4.7.	Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima	74
	5. Osiguranje	
5.1.	Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2014. do 2016. (u kn)	81
5.2.	Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2014. do 2016.	82
5.3.	Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2014. do 2016.	82
5.4.	Struktura premije po vrstama osiguranja u 2016. (u %)	84
5.5.	Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2015. i 2016. (u %)	85
5.6.	Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2015. i 2016. (u %)	86
5.7.	Kretanje neto tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima za razdoblje od 2014. do 2016. (u tis. kn)	87
5.8.	Struktura ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima na dan 31.12.2016. (u %)	88
5.9.	Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2014. do 2016. (u mil. kn)	89
5.10.	Pokazatelji tržišta osiguranja za 2015. i 2016. (u %)	90

Broj grafikona	Naziv	Stranica
5.11.	Struktura SCR-a na dan 31.12.2016. (u %)	92
5.12.	Struktura kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik na dan 31.12.2016. (u %)	93
5.13.	Distribucija pokrivenosti SCR-a	94
	6. Leasing	
6.1.	Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)	109
6.2.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2016.	110
6.3.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2016.	111
6.4.	Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)	113
6.5.	Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2014. do 2016. (u mil. kn)	115
	7. Faktoring	
7.1.	Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2012. do 2016. (u mil. kn)	121
7.2.	Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2016.	122
7.3.	Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2016.	123
7.4.	Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2016. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2014. do 2016. (u tis. kn)	124
7.5.	Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2016. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2014. do 2016. (u tis. kn)	125
7.6.	Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2015. i 2016.	126
	10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	
10.1.	Predstavke prema području nadležnosti Hanfe	141

Kratice i znakovi

15. Kratice i znakovi

AIF	Alternativni investicijski fond
CCP	Središnja druga ugovorna strana
CEDOH	Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju
CEESEG	CEE Stock Exchange Group
CEIOPS	Odbor europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 918/2012	Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima (tekst značajan za EGP), SL L 274/1
Delegirana Uredba o dopuni Direktive Solventnost II	Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (Tekst značajan za EGP), SL L 12/1
Direktiva AIFMD	Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174
Direktiva BRRD	Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190
Direktiva CRD IV	Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176
Direktiva CSMAD	Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173/179
Direktiva MiFID	Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145/1
Direktiva MiFID II	Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349
Direktiva o distribuciji osiguranja	Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i vijeća od 20. siječnja 2016. godine o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (Tekst značajan za EGP), SL L 26/19
Direktiva o prospektu	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

Direktiva Omnibus II	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1
Direktiva o transparentnosti	Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu (Direktiva o transparentnosti), Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje (Direktiva o prospektu) i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredaba Direktive 2004/109/EZ (Direktiva o provedbi pojedinih odredaba Direktive o transparentnosti), SL L 294/13
Direktiva Solventnost II	Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1
Direktiva UCITS IV	Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176
Direktiva UCITS V	Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186
Direktiva 2010/44/EU	Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredaba o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176/28
Društvo za upravljanje UCITS fondovima	Društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom
DWH	Skladište podataka
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
ECTS bodovi	Sustav ocjenjivanja od strane Europske komisije
EGESC	Ekspertna skupina Europskog odbora za vrijednosne papire pri Europskoj komisiji
EIOPA	Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
ESAs	Europski sustav nadzornih tijela
ESFS	Europski sustav nadzora financijskog tržišta
ESMA	Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
Faktoring društva	Faktoring društva i društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa
FLAOR	Anticipativna procjena vlastitih rizika
HAD	Hrvatsko aktuarsko društvo
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HNB	Hrvatska narodna banka
HUO	Hrvatski ured za osiguranje
IORP	Institucije za strukovno mirovinsko osiguranje
IOSCO	Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

LEI	Identifikacijska oznaka pravne osobe
MIRS	Međuinstitucionalna radna skupina za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
MOD	Mirovinsko osiguravajuće društvo
MONEYVAL	Odbor stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma
MTP	Multilateralna trgovinska platforma
Novi ZOS	Novi Zakon o osiguranju (NN, br. 30/15)
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
ORSA	Procjena vlastitih rizika i solventnosti
Prijedlog Uredbe o sekuritizaciji	Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)
Pravilnik o ulaganjima	Pravilnik o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja
REGOS	Središnji registar osiguranika
ROA	Rezultat ulaganja, rentabilnost imovine, povrat na uloženu imovinu, stopa povrata na ukupnu aktivu
ROC	Odbor za regulatorni nadzor
ROE	Rentabilnost vlastitih sredstava, povrat na uloženi vlastiti kapital, stopa povrata kapitala
ROL	Registar objekata leasinga
SCR	Potrebni solventni kapital
SKDD	Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SKDD-CCP	SKDD-CCP Smart Clear d.d.
SRPI	Službeni registar propisanih informacija
T2S	Sustav *Target 2 Securities*
UAIF	Društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima
UCITS fond	Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom
Uredba CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176
Uredba CSDR	Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257
Uredba EMIR	Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201/1
Uredba MAR	Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1
Uredba MiFIR	Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

Uredbi o agencijama za kreditni rejting	Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting (Tekst značajan za EGP), SL L 302/1
Uredba o ESMA-i	Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84
Uredba o kratkoj prodaji	Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza (Tekst značajan za EGP), SL L 86/1
Uredbom o EIOPA-i	Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12
Uredba u vezi s obvezom vođenja evidencija	Uredba Komisije (EZ) br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive (Tekst značajan za EGP), SL L 241/1
UTK	Unija tržišta kapitala
ZAIF	Zakon o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 16/13 i 143/14)
Zakon o Hanfi	Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor finanicjskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12)
Zakon o izmjenama i dopunama ZTK	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 18/15)
ZDMF	Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14)
ZMOD	Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14)
ZOF	Zakon o faktoringu (NN, br. 94/14 i 85/15)
ZOIFJP	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13 i 143/14)
ZOL	Zakon o leasingu (NN, br. 141/13)
ZOMF	Zakon o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14 i 93/15)
ZOOP	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14)
ZOS	Zakon o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 94/14)
ZPDD	Zakon o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13)
ZSPNFT	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12)
ZTK	Zakon o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13,159/13, 18/15 i 110/15)
QRT obrasci	Kvantitativni obrasci izvještavanja

Ispravak podataka:

- Na stranici 7. rečenica: “Također je u istom razdoblju rasla i neto imovina alternativnih investicijskih fondova i to za 10,6 % te je na kraju 2016. iznosila 3,3 mlrd. kuna.” mijenja se i glasi: “Također je u istom razdoblju rasla i neto imovina alternativnih investicijskih fondova i to za 11,9 % te je na kraju 2016. iznosila 3,2 mlrd. kuna.”
- Na stranici 7. rečenica: “Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je osam društava, sedam društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a šest društava upravljalo je samo AIF-ovima.” mijenja se i glasi: “Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je osam društava, šest društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a sedam društava upravljalo je samo AIF-ovima.”
- Na stranici 29. grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10, CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016. mijenja se kako slijedi:

Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10, CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.

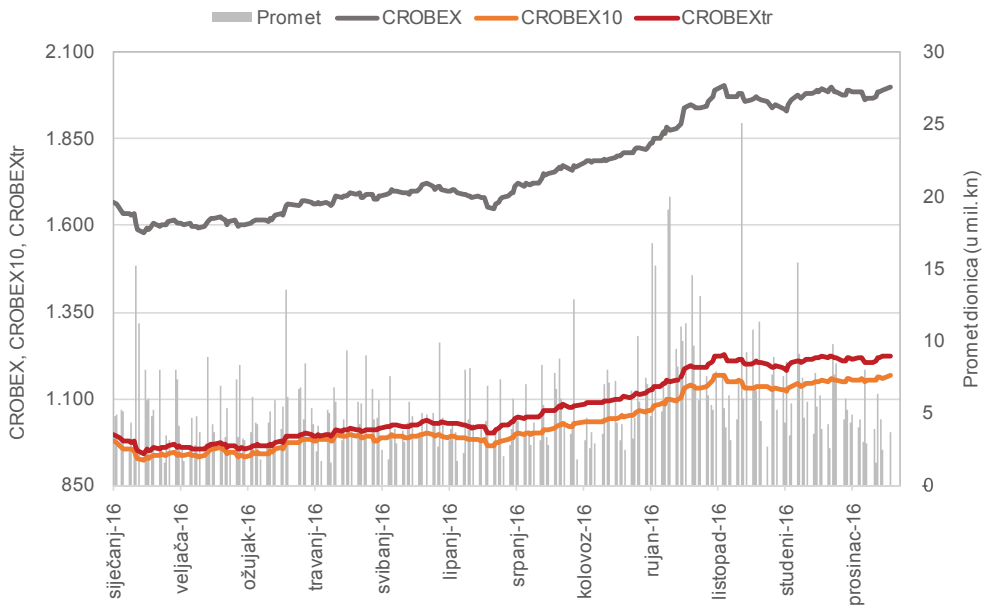

Izvor: Zagrebačka burza

- Na stranici 29. grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBISTr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016. mijenja se kako slijedi:

Grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBISTr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2016.

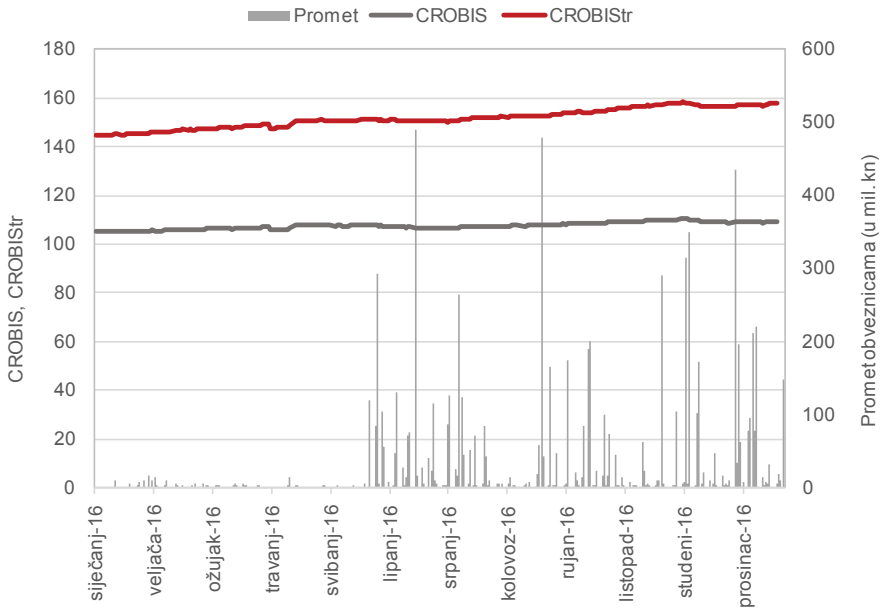

Izvor: Zagrebačka burza

- Na stranici 57. tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn) mijenja se kako slijedi:

Tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

	31.12.2015.	31.12.2016.	Udio (%)	Promjena (u %)	Uplate u 2016.	Isplate u 2016.
UCITS fondovi	13.857.695	18.440.776		33,1	22.141.555	17.930.591
Novčani	9.256.527	11.111.297	60,3	20,0	17.724.263	15.906.986
Obveznički	1.457.602	4.048.794	22,0	177,8	3.381.617	896.729
Mješoviti	809.312	866.564	4,6	7,1	209.726	211.813
Dionički	1.630.344	1.790.136	9,7	9,8	653.330	641.519
Ostali	703.910	623.985	3,4	-11,4	172.618	273.543

Izvor: Hanfa

- Na stranici 60. rečenica: “Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2015. za 90,5 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 67,7 mil. kuna.” mijenja se i glasi: “Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2015. za 169,5 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 74,3 mil. kuna.”

- Na stranici 60. tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn) mijenja se kako slijedi:

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2015. i 31.12.2016. (u tis. kn)

AIF	31.12.2015.	Udio (u %)	31.12.2016.	Udio (u %)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	2.512.598	86,9%	2.894.991	89,5%	382.393	15,2
osnovni	381.020	13,2%	417.036	12,9%	36.016	9,5
hedge (posebne vrste)	57.037	2,0%	131.386	4,1%	74.349	130,4
rizičnog kapitala (posebne vrste)	70.550	2,4%	76.101	2,4%	5.550	7,9
rizičnog kapitala – fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	872.689	30,2%	1.042.165	32,2%	169.477	19,4
zatvoreni	1.131.301	39,1%	1.228.303	38,0%	97.002	8,6
Javna ponuda	378.477	13,1%	340.922	10,5%	-37.555	-9,9
otvoreni	50.183	1,7%	50.934	1,6%	751	1,5
zatvoreni	251.859	8,7%	219.293	6,8%	-32.565	-12,9
zatvoreni nekretninski	76.435	2,6%	70.694	2,2%	-5.740	-7,5
Ukupno	2.891.074	100,0%	3.235.912	100,0%	344.838	11,9

Napomena: Podaci za AIF-ove s privatnom ponudom nisu potpuni.

Izvor: Hanfa

- Na stranici 170. tablica A2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn) mijenja se kako slijedi:

Tablica A2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	2015.	2016.
Prihodi od upravljanja fondom	433.244	447.893
Naknada od uplaćenih doprinosa	49.882	53.383
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	383.317	394.489
Naknada za izlaz	45	21
Nagrada za uspješnost	0	0
Rashodi od upravljanja fondom	108.533	116.217
Transakcijski troškovi	210	233
Troškovi marketinga	5.853	6.514
Troškovi agenata prodaje	30.181	34.869
Ostali troškovi od upravljanja fondom	72.290	74.601
Dobit od upravljanja fondom	324.710	331.676
Rashodi od poslovanja društva	97.113	109.557
Materijalni troškovi	1.517	1.584
Troškovi osoblja	48.262	58.251
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	5.833	5.756
Rezerviranja	0	0
Ostali troškovi poslovanja	41.502	43.965

Stavke izvještaja	2015.	2016.
Dobit od redovnog poslovanja	227.598	222.120
Neto financijski rezultat	17.514	12.758
Ostali prihodi i rashodi	4.276	1.473
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	249.387	236.350
Porez na dobit	50.163	48.106
Dobit	199.224	188.244
Ostala sveobuhvatna dobit	-1.149	4.455
Ukupna sveobuhvatna dobit	198.075	192.699

Izvor: Hanfa